NAZIONALE VITT EMANUELE
12
34 A
8
14
4
D
6

VI D 115 G 30

Hic liber est Julij ex bar-
zottis lucensis et
Amicoz suoz sed dicimꝰ
ut prouerbiu dicit
Non est amicus noster qui
nrā tollit bona

Finis

LOGICA

MAGISTRI PAVLI VENETI.

HABES IN HOC ENCHIRIDIO ſummam totius Dialecticæ,

Mira quadam breuitate, atque facilitate ad vtilitatem ſtudioſorum conſcriptam,

Nuperq́ue diligenti ſtudio correctam, atque emendatam.

Additis Quotationibus & Poſtillis ad textus declarationem. Necnon Tabula, & figuris.

VENETIIS,

Ex Officina Franciſci Laurentini, de Turino.

1563.

S. ANDREAS ROMAE

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

PAVLI VENETI HEREMITANI Logica parua.

CONSPICIENS librorum quorundam magnitudinem tedium conſtituentem in animo ſtudentium, necnon & aliorum nimiam breuitatem, quibus nulla fere eſt annexa doctrina. Ideo volens medium retinere utriuſq; ſapiens naturam extremi compendium utile cōſtruxi iuuenibus, pluribus diuiſum trectatibus, *2. eth. c. 5 et. 5 eth. t. con. 6.*

Quorum primus ſummularum tradit notitiam.

Secundus ſuppoſitionum declarat materiam.

Tertius conſequentiarum oſtendit doctrinam.

Quartus terminorum vim inſtruit probatiuam.

Quintus ligandi regulam docet obligatiuam.

Sextus inſolubilia ſoluendi dat artem & viam.

Septimus contra primum obiicit, ſolutionem addens reſponſiuam.

Octauus tertium fortificat per rationem argumentatiuam.

Quia ergo doctrina quæcunq; a cōmuniori ut ait Philoſophus in prohemio phyſic. ſumit exordium, ideo tractatus primus terminum ſic diffiniens incipit a priori. *t. c. 4. Diffō termini pro q̄ uide. i. pri. c. 1. et boe. in 1. de differen. top. c. 2 et in. i. de ſyllo. cate.*

De diffinitione termini et eius diuiſione. cap. 1.

TERMINVS eſt ſignum orationis cōſtitutiuum. vt pars propinqua eiuſdem, ut ly homo, ly animal. Et no-

notanter dicitur propinqua, quia oratio habet partes propinquas & remotas, propinqua vocatur dictio, remota vocatur litera vel ſyllaba, dictio igitur & non litera vel ſyllaba, eſt terminus.

Secundum vero etymologiā eius vide. 5. me. te. 23. Secunda diuiſio pro qua vide primo per ye. c. i. et ipſum paul. in lo. ma. in 1. parte fo. 5. colum. prim. Tertia diuiſio. De hac vide latius in lo. ma. fo. 2. co. 2. 3. f. 58. ſal. 3.

Prima diuiſio eſt iſta. Terminum quidam eſt per ſe ſignificatiuus, quidam non. Terminus per ſe ſignificatiuus, eſt ille qui per ſe ſumptus aliquid repreſentat, vt ly homo, ly animal. Terminus non per ſe ſignificatiuus eſt ille qui per ſe ſumptus nihil repreſentat, vt omnis, nullus, quilibet, quicunq;, alter, & conſimiles.

Secunda diuiſio eſt iſta, Terminorum quidam ſignificant naturaliter, & quidam ad placitum. Terminus naturaliter ſignificans eſt ille qui apud omnes eiuſdem eſt repreſentatiuus, ſicut ly homo, ly animal, in mente. Terminus ad placitum ſignificans eſt ille qui non apud omnes eiuſdem eſt repreſentatiuus. ſicut ille terminus homo in voce vel in ſcripto, qui apud nos ſignificat hominem. ſed apud alias nationes nihil ſignificat. vt ſunt græci & hæbrei. Tertia diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt categorematicus, & quidam ſyncategorematicus: Terminus categorematicus eſt ille qui tam per ſe quàm cum alio habet proprium ſignificatum. ut ly homo, ſiue enim ponatur in oratione, ſiue extra, ſemper ſignificat hominem. Terminus ſyncategorematicus eſt terminus habens officium qui per ſe ſumptus nullius eſt ſignificatiuus. vt ſigna diſtributiua. vt omnis, nullus, & ſigna particularia. vt aliquis, alter, & præpoſitiones, & aduerbia, & coniunctiones. Signa namq; diſtributiua habent officium, quia determinant diſtributiue, vniuerſalia yl'r, & particularia particulariter. Præpoſitiones determinãt ſub certo caſu. Aduerbia verbum, & coniunctiones habent coniungere terminos vel orationes. Quarta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ intentionis, & quidam ſecundæ intentionis. Terminus primæ intentionis eſt terminus mentalis ſignificans non terminus

4. diuiſio Vide Pau. lo. ma. fol. 19. co. 4.

minum.i.rem quæ non eſt terminus dato ꝙ eſſet, ſicut ly homo, ſignificat ſor. & pla. quorum nullus poteſt eſſe terminus. Terminus autem ſecundæ intentionis eſt terminus mentalis ſignificans ſolūmodo terminū vel propoſitionem. vt illi termini mētales, nomen, verbum, participium, propoſitio oratio, & huiuſmodi.

Quinta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam eſt primæ impoſitionis, quidam ſecundæ. Terminus primæ impoſitionis eſt terminus vocalis vel ſcriptus ſignificans non terminum. vt ly homo, & ly animal, in voce vel in ſcripto. Terminus autem ſecundæ impoſitionis eſt terminus vocalis vel ſcriptus ſignificans ſolummodo terminum vel propoſitionem. vt illi termini vocales vel ſcripti, nomem, verbum participium, & huiuſmodi. Sexta diuiſio eſt iſta. Terminorum quidam ſunt incomplexi, & quidam complexi. Terminus incomplexus vocatur dictio, vt ly lapis, ly lignum. Sed terminus complexus eſt oratio, vt homo albus, ſor. & plato, deum eſſe. & huiuſmodi.

5. diuiſio Vide Boe. in. i. p yer. in princ.

6. diuiſio Vide Paul. in lo. ma. f. 16. co. 4.

De nomine. cap. 2.

QVIA de nomine & verbo ex quibus oratio componitur & propoſitio, logicus principaliter conſiderat, ideo de his reſtat diffinitiones aſsignare. Nomen eſt terminus ſignificatiuus ſine tempore cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata, vt homo. In iſta diffinitione ponitur terminus loco generis, quia omne nomen eſt terminus. & non econuerſo? dicitur ſignificatiuus, quia termini non ſignificatiui non ſunt nomina apud logicum, licet bene apud grammaticum vt omnis. nullus, & ſimilia. Tertio dicitur ſine tempore, ad differētiā verbi & participii quæ ſignificāt cū tēpore. Quarto ponitur cuius nulla pars aliquid ſignificat ſeparata, ad indifferētiā oratiōis, cuius partes ſignificant ſeparate.

Diffinitio nominis pro qua uide primo per yer. t. c. 2.

De uerbo. cap. 3.

VERBVM eſt terminus temporaliter ſignificatiuus & extremorum vnitiuus, cuius nulla pars aliquid ſigni-

Diffinitio uerbi uide. i. perhier. t. c. 3.

ſignificat ſeparata, vt currit vel diſputat. Et dicitur primo, tẽporaliter ſignificatiuus, ad differentiam nominis quod ſignificat ſine tẽpore. Secundo dicitur, & extremorum vnitiuus: ad differẽtiam participij quod ſignificat cum tempore, ſed non vnit ſuppoſitum cum appoſito ſicut verbum. cæteræ autem particulæ ponuntur, ſicut in diffinitione nominis.

Diffinitio orationis & pro hac uide pri. pi he. c. 4. Et nota ꝙ *iſta diffinitiones non uerificantur de uirtute ſermonis ſed intelligitur in eis* ꝙ *ſint apte nat^e generare perfectũ ſenſus &c:* ꝑ *quibus uide. ^im lo. ma. fol. 101. colu. 1*

De Oratione. Cap. 4.

ORATIO eſt terminus ſignificatiuus, cuius aliqua pars aliquid ſignificat ſeparata. vt homo albus: deum eſſe. Vltima particula ponitur ad differentiam nominis & vrebi. quorum partes non ſignificant ſeparatæ. Orationum alia perfecta, alia imperfecta. Oratio perfecta eſt illa quæ perfectum ſenſum generat in animo auditoris vt homo currit. Oratio imperfecta eſt illa quæ imperfectum ſenſum generat in animo auditoris. vt homo albus, deum eſſe.

Diffinitio. i. pi her. c. 5.

Notandum quòd tres ſunt ſpecies orationis perfectæ. quia orationum perfectarum. alia indicatiua, vt homo currit. alia imperatiua, vt doce ioannem. alia optatiua, vt vtinam eſſem bonus logicus.

De Propoſitione. Cap. 5.

PROPOSITIO eſt oratio indicatiua, verum vel falſum ſignificans vt homo currit. ponitur oratio loco generis, quia omnis propoſitio eſt oratio & nõ econuerſo. Secundo dicitur indicatiua. quia ſola indicatiua eſt propoſitio, non autem imperatiua nec optatiua. Vltimo annectitur: verum vel falſum ſignificans propter tales orationes. ſortes põt. plato incipit. quæ non ſunt propoſitiones: non obſtante quòd ſint indicatiuæ. quia non ſignificant verum nec falſum: cum ſint orationes impefectæ.

Prima diuiſio. Vide in lo. ma. f. 101. col. 4

De diuiſione propoſitionum. Cap. 6.

Dubon ſolutio.

DIVISIONES ſub propoſitione contentas ſequitur numerare. Prima eſt iſta, propoſitionum alia categorica alia hypothetica. propoſitio categorica eſt illa quæ habet

habet ſubiectum predicatum & copulam tanquam principales partes ſui. vt homo eſt animal. Subiectum eſt ly homo, prædicatum vero, ly animal. copula illud verbum eſt, quia coniungit ſubiectum cum prædicato. Et ſi dicatur homo currit eſt propoſitio categorica & non habet prædicatum. Dicitur quòd habet implicitū Prædicatum videlicet, ly currens. quod patet in reſoluendo illud verbum currit. in ſum, es, eſt, & ſuum participium. Subiectum eſt de quo aliquid dicitur. vt homo. Prædicatum vero quod dicitur de altero. vt animal sed copula ſemper eſt verbum ſubſtantiuum: ſum es, eſt. De propoſitione hypothetica poſterius dicetur ad cuius differentiam ponitur illa particula, principales partes ſui. quia principales partes hypotheticæ nō ſunt ſubiectum & prædicatum, ſed plures cathegoricæ vt infra dicetur. Secunda diuiſio eſt iſta. Propoſitionum categoricarum. alia affirmatiua, alia negatiua Propoſitio categorica affirmatiua, eſt illa in qua verbum principale affirmatur. vt homo currit. Propoſitio categorica negatiua eſt illa in qua verbum principale negatur, vt homo non currit.

Quid ſubiectum quid paratū & quid copula.

Secunda diuiſio pōt colligi ex. i. perihe. c. 2.

Tertia diuiſio

Difuſius de hac materia uide in lo. ma.

Tertia diuiſio eſt iſta. Propoſitionum cagoritecarū alia vera alia falſa. Propoſitio categorica vera eſt illa cuius primarium & adequatum ſingnificatum eſt verum. ut, tu es homo hæc enim eſt vera. tu es homo. q̄a te eſſe hominem eſt verum. Voco ſignificatum primarium & adequatum propoſitionis, quod eſt ſimile orationi infinitiue uel, coniunctiue illius. vnde te eſſe hominem, uel quod tu es homo, dicitur ſignificatum primarium & adequandum illius, tu es homo. cetera autem ſignificata, vt te eſſe animal, te eſſe ſubſtantiā, & huiuſmodi, ſunt ſignificata ſecūdaria, & pœnes illa non dicitur. propoſitio vera nec falſa. Propoſitio categorica falſa eſt illa cuius primarium & adequatum ſignificatum eſt falſum. ut tu es aſinus.

a fol. 158. uſq; ad f. 167. ſecūdæ ptis.

4. diuiſio uide in lo. ma. a f. 167. uſq; ad f. 173. 5. diuiſio

Quarta diuiſio. Propoſitionum categoricorum a-

lia poſſibilis,alia impoſſibilis . Propoſitio categorica poſſibilis eſt illa cuius primarium & adequatum ſignificatum eſt poſſibile.ut tu curris. Propoſitio categorica impoſſibilis eſt illa cuius primarium & adequatum ſignificatum eſt impoſſibile,ut homo eſt aſinus. Quinta diuiſio. Propoſitionum categoricarum alia neceſſaria,alia contingens. Propoſitio neceſſaria eſt illa cuius primarium & adequatum ſignificatũ eſt neceſſarium,vt deus eſt. Propoſitio contingens eſt illa cuius ſignificatum primarium & adequatum eſt contingens, vt tu es homo. Et voco ſignificatum contingens illud quod indifferenter poteſt eſſe verum,vel falſum. Sexta diuiſio. Propoſitionum categoricarum alia alicuius quantitatis,alia nullius. Propoſitio categorica alicuiꝰ quantitatis eſt illa quæ eſt vniuerſalis,particularis, indefinita,vel ſingularis. Propoſitio vniuerſalis eſt illa in qua ſubijcitur terminus communis ſigno vniuerſali determinatus,ut omnis homo currit. Terminũ communem voco in preſenti nomen appellatiuum & pronomen pluralis numeri ſigna vniuerſalia ſunt iſta,omnis nullus,quilibet,vnuſquiſq; vterq;,neuter,qualiſlibet, quantuſlibet,& huiuſmodi. Propoſitio particularis eſt illa in qua ſubijcit terminus cõmunis ſigno particulari determinatus,vt aliquis, homo diſputat. Signa particularia ſunt iſta, aliquis quidam, alter,reliquus, & huiuſmodi. Propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubijcitur terminus communis ſine aliquo ſigno,vt homo eſt animal. Propoſitio ſingularis eſt illa in qua ſubijcitur terminus diſcretus, vel terminus communis cum pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri. Exemplum primi. ſor. currit. Exemplum ſecundi. ille homo diſputat. Voco autem terminum diſcretum vel ſingularem, nomen proprium aut pronomen demonſtratiuum ſingularis numeri. vt iſte,iſta,iſtud . Ex quibus ſequitur iam quæ eſt categorica nullius quantitatis. Et dicitur ꝙ illa quæ non eſt vniuerſalis,nec particularis,nec in

definita ,

6.diuiſio uide.i ptorũ.cõ.2. in pri.

idē in.7.tract. huius in lo.ma. f.107.col.4.

definita,nec ſingularis,vt excluſiuæ,& exceptiuæ, & reduplicatiuæ. videlicet tantum homo currit oĩs hõ præter ſor. mouet, omnis homo inquantũ homo eſt animal. Iuxta primam ſecundam & vltimam diuiſiones ponitur iſte verſus. Quę?ca,vel hy. Qualis,ne vel af,u. Quãta par,in,ſin, Prima pars ſic intelligitur,ꝙ ad interrogationem de propoſitione factam per Quæ?re ſpondetur categorica,vel hypothetica. Secunda autem aſſerit quod interrogationem factam per Qualis? reſpondetur affirmatiua vel negatiua. Sed in tertia denotat ꝙ ad interrogationem factam per Quãta? rñdeatur,vniuerſalis,particularis indefinita,vel ſingularis,& hoc ſm exigentiam propoſitionis propoſitæ.

De duabus alijs propoſitionum diuiſionibus. Cap. 7.

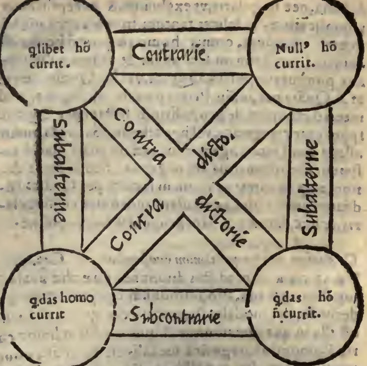
PRAETER ſupradictas diuiſiones duæ aliæ declarãtur. Prima eſt iſta,Propoſitionum categoricarum alia de ineſſe,alia modalis. Propoſitio categorica de ineſſe eſt illa in qua non ponitur aliquis modus vt homo currit. Propoſitio categorica modalis eſt illa in qua ponitur aliquis modus,vt poſſibile eſt ſor. currere. Modi autem ſunt ſex. ſ. poſſibile,impoſſibile. neceſſariũ,contingens. verum,& falſum. Secunda diuiſio. Propoſitionum modalium,quędam eſt in ſenſu diuiſo. et quędam in ſenſu cõpoſito. Propoſitio modalis in ſenſu diuiſo eſt illa in qua modus inter accuſatiuum caſum & verbum infinitiui modi. vt ſortem poſſibile eſt currere. Propoſitio modalis in ſenſu compoſito eſt illa in qua modus totaliter præcedit,vel finaliter ſubſequitur, vt deum eſſe eſt neceſſarium. impoſſibile eſt hominem eſſe aſinum. Ex his diuiſionibus originãtur tres figurę. Quarum prima dicitur de ineſſe. Secunda modalis de ſenſu diuiſo,ſe habens ad modum primæ. Tertia modalis de ſenſu compoſito,ſed a cæteris diſperata. Quarum declarationes habes im exemplo hic poſito.

Prima diuiſio.

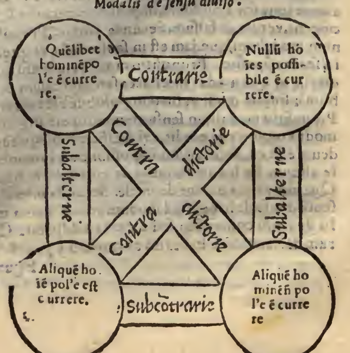
Secunda.

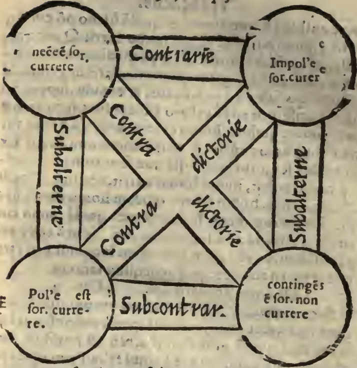
Figura

Figura de inesse.

Modalis de ſenſu diuiſo.

De figuris propoſitionum. Cap. 8.

SINT igitur tam primæ quàm ſecundæ figure hæ regule generales. Prima eſt iſta. Vniuerſalis affirmatiua & uniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis ꝑdicatis & copulis ſupponentibus præciſe pro eodem uel pro eiſdem, ſunt contrariæ in figura. ut quilibet homo currit, nullus homo currit. Secunda regula eſt iſta. Particularis affirmatiua & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponētibus præciſe pro eodem uel ꝓ eiſdem ſunt ſubcontrariæ in figura. ut quidam homo currit, & quidam homo non currit. Tertia regula, uniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua, uel uniuerſalis negatiua & particularis affirmatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis, ſupponentibus ꝑciſe ꝓ eodem uel ꝓ eiſdē, ſūnt cōtradictoriæ in figura. ut

Prima regula.

Secunda

Tertia

De æquipolentijs. *cap.* 10.

EQVIPOLLENTIARVM tres ſunt regule, qua *Prima regula.*
rum prima eſt iſta. Negatio præpoſita facit æquipol- *Vide pro his.*
lerę ſuo contradictorio. vnde non quil.bet homo cur *in. 7*
rit, æquiualet iſti aliquis homo non currit. Et iſta, nō *trac. huius c. 3*
nullus homo currit, æquiualet iſti. aliquis homo cur- *et in lo ma. a*
rit. Secunda regula eſt iſta. Negatio poſtpoſita facit *114. uſque ad.*
æquipollere ſuo contrario, probatur. nā iſta, quilibet *f. 115;*
homo non currit. æquipollet iſti, nullus homo currit. *Tertia.*
& iſta, nullus homo nō currit. æquipollet iſti, quilibet homo currit, Tertia regula eſt iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit æquipollere ſuo ſubalterno. unde hæc nō quilibet homo nō currit. æquipollet iſti, aliqs homo currit. Et iſta, non nullus hō nō currit æquipollet iſti, aliqs hō nō currit. Vnde verſus. Præ, cōtradi. poſt cōtra. præ, poſtq; ſubalter. Hæc regula nō ſolum deſeruit primæ vel ſecūdæ figuræ, imo & tertiæ. Et uo co ibi negationē ꝑpoſitā quādo cōiūgitur modo, ſiue modus præcedat, ſiue ſequat. & poſtpoſitā quādo con iungitur verbo infinitiui modi. Exēplū primi. non poſ ſibile eſt ſor. currere, vel ſor. currere nō eſt posſibile. Exēplū ſecūdi. poſſibile eſt ſor. nō currere, vel ſor. nō currere eſt posſibile. Hæc ergo nō neceſſe eſt ſor. cur rere, equiualet iſti. contingēs eſt ſor. non currere, per primam regulam. & hæc neceſſe eſt ſor. non curere. æquiualet iſti. impoſſibile eſt ſor. currere, per ſecun dam regulam. Et iſta, non neceſſe eſt ſor. nō currere, æquiualet huic, poſſibile eſt ſor. currere, per tertiā rę gulam. ita dicatur & de cæteris quibuſcunq;.

De conuerſione. *Cap.* 11.

CONVERSIO eſt trāſpoſitio ſubiecti in ꝑdicatum, & ecōuerſo, ut hō eſt animal, animal eſt hō. Et hæc diuiditur in conuerſionē ſimplicē, ꝑ accidēs, & per cōtra poſitionē. Conuerſio ſimplex eſt trāſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo, manente eadem qualita te & quātitate, vt nullū animal currit, nullum currens

eſt

Diffinitio conuerſionis. pro hoc uide in. 7. tract. huius. c. 4. et in lo ma. a ſol. 122. uſq; ad ſol. 124.

eſt animal. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum & econuerſo. manente eadem qualitate: ſed mutata quantitate, ut omnis homo eſt animal, aliquod animal eſt homo. Conuerſio per contrapoſitionem eſt trãſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo manente eadem qualitate & quãtitate. ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos: vt quoddam animal non currit, quoddam non currens non eſt non animal. Vt autem ſciatur quæ propoſitionum his conuerſionibus conuertatur, ponuntur iſti verſus. Feci, ſimpliciter cõuertitur eua, per acci. Aſto, per contra, ſic fit conuerſio tota. In quibus ponuntur quatuor literæ vocales: a. e. i. o. A. ſignificat. vniuerſalem affirmatiuam, E. vniuerſalem negatiuam I. particularem vel indefinitam affirmatiuam. O. particularẽ vel indefinitam negatiuam. cum ergo dicitur feci ſimpliciter. i. vniuerſalis negatiua & particularis affirmatiua conuertuntur ſimpliciter. Conuertitur eua per acci. i. vniuerſalis negatiua & vniuerſalis affirmatiua cõuertuntur per accidens. Aſto, per contra. i. vniuerſalis affirmatiua & particularis vel indefinita negatiua cõuertuntur per contrapoſitionem. Harum conuerſionum ſimplex eſt vtilior, quia vniuerſaliter ſi conuerſa eſt vera, conuertens eſt vera, & econuerſo. ſed non eſt ita in conuerſione per accidens vel per contrapoſitionem, nam in conuerſione per accidens conuerſa eſt falſa. ut omnem animal eſt homo, & conuertens vera videlicet homo eſt animal. In conuerſione vero per contrapoſitionem eſt conuerſa uera, & conuertens falſa. Nam hæc eſt vera, aliqua roſa non eſt ſubſtantia, nulla roſa exiſtente. & tamen hæc eſt falſa, aliqua non ſubſtantia non eſt non roſa, quia ſuum contradictorium eſt verum. videlicet omnis non ſubſtantia non eſt non roſa. Contra id quod dictum de conuerſione ſimplici arguitur. Primo hæc eſt vera. nullus homo eſt mulier. & hæc eſt falſa. nulla mulier eſt

homo.

homo. igitur regula falſa. Secundo hæc eſt vera. nullus cæcus videt ens. & hæc eſt falſa. nullum ens videt cæcum ergo &c. Tertio, hæc eſt vera. nulla domus eſt in homine, & hæc eſt falſa. nullus homo eſt in domo. ergo &c. Ad primum dicitur, quòd illa non eſt ſua cõuertens, ſed iſta, nulla mulier eſt aliquis homo quia debet eſſe conſimilis limitatio in conuertente & in cõuerſa. Ad ſecundum dico, quòd nõ fit de ſubiecto prædicatum, quia non eſt prædicatum lyens, ſed lyuidẽs ens, & ſic conuertitur. ergo nullum videns ens eſt cæcum. Ad tertium dicitur ſimiliter, quòd illa non eſt conuertens eius, ſed iſta nullum ens in homine eſt domus. uel iſta, in nullo homine eſt domus. quia non debent termini mutare caſum.

De propoſitione hypo. Cap. 12.

Propoſitio hypothetica eſt illa quæ habet plures categoricas coniunctas per notam conditionis, copulationis, diſiunctionis, vel alicui iſtarum æquiuallentem. ut, tu es homo, & tu es animal. Tres igitur ſunt ſpecies hypotheticarum non æquiualentes in ſignificando. videlicet conditionalis, copulatiua, & diſiunxiua. Aliæ vero, vt localis, cauſalis, & temporalis non ſũnt hypotheticæ, ſed categoricæ. Propoſitio cõditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notam conditionis, vt, ſi tu es homo, tu es animal. Propoſitionum conditionalium, alia affirmatiua, alia negatiua. Propoſitio cõditionalis affirmatiua eſt illa in qua affirmatur notà conditionis. exemplum poſitum eſt. Conditionalis negatiua eſt illa in qua nota conditionis negatur. vt, non ſi tu es homo, tu es aſinus. Et hæc ſemper probatur per affirmatiuã. Ad ueritatem conditionalis affirmatiuæ requiritur & ſufficit quòd oppoſitum conſequentis repugnet antecedẽti, vt, ſi tu es homo, tu es animal. hæc vera eſt, quia iſta repugnant. tu es homo, & tu non es animal. Antecedens vocatur illa propoſitio quæ immediate ſequitur

Quid ꝓpoſitio hypo.

Prima regula. Pa. 19. *prin.* 2 *du.* 10.

tur notam conditionis. conſequens vero eſt alia, ita tu es homo, eſt antecedens & tu es animal. eſt conſequens. Ad falſitatem conditionalis affirmatiue requiritur, & ſufficit quōd oppoſitum conſequentis ſtet cum antecedente, vt, ſi tu es homo, tu ſedes. Hæc autem ſtant ſimul. tu es homo, & tu non ſedes; ideo iſta conditionalis eſt falſa. De impoſſibilitate, poſſibilitate, neceſſitate, & contingentia eiuſdem non oportet dicere aliter, quia omnis conditionalis vera eſt neceſſaria, & omnis falſa eſt impoſſibilis. Nulla autem eſt quæ ſit contingens. Iſtæ regulæ dictæ ſunt de conditionali denominata a ly ſi, & non a ly niſi.

Secunda.

Pau. ſophi. 18 cor. 29. i. ſophi. 47. 2.

De hypothetica copulatiua. Cap. 13.

Copvlativa eſt illa quæ habet plures categoricas per notam copulationis inuicem coniunctas, vt tu es homo & tu ſedes. Propoſitionum copulatiuarum alia affirmatiua alia negatiua. Affirmatiua eſt illa in qua nota copulationis affirmatur. Exemplum poſitum eſt. Negatiua vero eſt illa in qua nota copulationis negatur. vt, non tu es homo & tu es aſinus. Et ſemper negatiua probatur per affirmatiuam. Ad veritatem copulatiuæ affirmatiuæ requiritur quamlibet partem eſſe veram, vt, tu es homo, & tu es animal. Et ad falſitatem copulatiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe falſam, ut, tu es homo, & tu curris. Ad poſſibilitatem copulatiuæ requiritur quamlibet partem eſſe poſſibilē & nullam alteri imcompoſſibilem, exemplū primi, ut, tu es homo & tu curris: Sed ad impoſſibilitatem eius ſufficit vnam partem eſſe impoſſibilem, aut vnam alteri incompoſibilem exemplum primi, tu curris & tu es aſinus. exēplum ſecūdi, tu es & tu non es. Ad neceſſitatem copulatiuæ requiritur quālibet partē eſſe neceſſariā. vt homo eſt animal & deus eſt. Et ad cōtingētiā ipſius ſufficit vnam partē eſſe contingentem, alteram autem non impoſſibilē nec eidem incompoſſibilē, vt tu curris, & tu es homo, vel deus eſt & tu curris.

Prima regula

Secunda

Tertia

De

De hypothetica diſiunctiua. Cap. 14.

DISIVNCTIVA eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ per notam diſiunctionis, vt tu es homo vel tu es aſinus. Propoſitionum diſiunctiuarum alia affirmatiua, alia negatiua. Diſiunctiua affirmatiua eſt illa in qua affirmatur nota diſiunctionis, vt patuit. Negatiua vero eſt illa in qua nota diſiunctionis negatur, vt non tu es homo vel tu es capra, & hæc ſemper probatur per affirmatiuam. Nec eſſet negatiua niſi præponeretur negatio, vt tu non es aſinus, vel tu nō es capra, affirmatiua eſt, quia nulla illarum negationum tranſit in notam diſiunctionis. Ad veritatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe veram, vt tu es homo, vel tu es aſinus. Et ad falſitatem eius requiritur quamlibet partem eſſe falſam, vt tu curris, vel nullus bacculus ſtat in angulo. Ad poſſibilitatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe poſſibilem, vt homo eſt aſinus, vel antichriſtus eſt. Sed ad impoſſibilitatem eſſe requiritur quamlibet partem eſſe impoſſibilem vt homo eſt aſinus, vel nullus deus eſt. Ad neceſſitatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partē neceſſariam vel inuicem contradici. Exemplum primi, deus eſt, vel ſortes mouetur. Exēplum ſecundi, tu es, vel tu non es. Et ad contingentiā eiuſdem requiritur quamlibet partē eſſe contingentē & nullam alteri repugnare, nec etiam contradictoria illarum, vt antichriſtus eſt albus, vel ipſe currit. Ponitur tertia particula quia hæc diſiunctiua eſt neceſſaria tu non es homo, vel tu es animal, & tamen nulla pars alteri repugnat, & quælibet eſt cōtingēs, ſed hoc ideo quia contradictoria partiū repugnant, vt tu es homo & tu nō es animal, vel dicatur, & melius, ꝙ ad neceſſitatē diſiūctiuæ requiritur, & ſufficit copulatiuā factā de partibus cōtradictoriis eſſe impoſſibilem. Et ad cō-

Prima regula

Secunda

Tertia

tingentiam, quòd copulatiua facta de partibus oppóſitis ſit contingens: hæc.n. eſt neceſſaria, tu non curris, vel tu moueris. quia hæc copulatiua eſt impoſſibilis, tu curris & tu non moueris. Et hæc eſt contingens, tu curris vel tu non moueris, quia hæc copulatiua eſt cõtingens, tu non curris & tu moueris ſecundum regulas datas de copulatiuis.

De prædicabilibus. cap. 15.

Prima diuiſio prædicabilis. Vide tra. 7. huius in c. 6. De his uide in prædicamentis ca. 1.

PRAEDICABILE dupliciter ſumitur, videlicet communiter, & proprie. Prædicabile communiter ſumptum eſt terminus aptus natus de aliquo prædicari. & ſic tam terminus communis quàm ſingularis tam cõplexus quàm incomplexus dicitur prædicabile, Sed proprie ſumendo ſic diffinitur. Prædicabile eſt terminus vniuocus aptus natus de pluribus prædicari, & ſic nullus terminus ſingularis nec tranſcendens. aut compoſitus dicitur prædicabile ſeu vl'e quod idẽ eſt. quia nullus talis eſt terminus vniuocus. Vñ terminus vniuocus eſt terminus ſimplex plura ſignificans ſecundũ vnicã rõnem ſicut ly hõ, quod ſignificat ſortem & Platonẽ & omnia ſua ſignificata ſecundũ hanc rationem aĩal rõnale. Per hoc quod dicitur, terminus ſimplex excluduntur termini cõpoſiti. ſed ly plura ſignificans excludit terminũ ſingularẽ, & ly ſecundũ vnicã rõnẽ, excludit terminũ trãſcẽdentẽ. v3. ens, aliquid, & huiuſ modi. Terminus æquiuocus eſt termin9 ſimplex plura ſignificãs ſecundũ diuerſas rões ſicut ly canis, qd' ſignificãt canẽ latrabilẽ: ſidus cœleſte, & piſcẽ marinũ. & hoc diuerſis rõnibus. Prædicabile ſecundo mõ ſumptũ diuiditur in quinq; vl'ia. v3. genus, ſpeciẽ differentiã, propriũ, & accidens. Genus ergo eſt terminus vniuocus prędicabilis. in quid de pluribus differentibus ſpẽ, vt animal pdicatur de homine & de aſino qui differunt ſpem in eo quod quid. quia ad interrogatione factam per quid eſt hõ vel aſinus. reſpõdetur ꝙ eſt animal. Genus diuiditur. nã quoddã eſt genus generaliſ-

Secunda diuiſio prædicabilis.

mũ.& quoddã genus ſubalternũ. Genũs generaliſſimũ eſt terminus qui ſic eſt genus quod nõ põt eẽ ſpẽs. vt ſubſtantia Genus ſubalternum eſt terminus qui ſic eſt. genus quod põt eſſe ſpẽs. vt animal. eſt.n. genus reſpectu hominis, ſpẽs vero reſpectu corporis. Spẽs eſt terminus vniuocus non ſupremus prædicabilis in quid de pluribus, vt ly homo, prædicatur de ſorte & Platone in eo quod quid , quia, ad inrerrogationem factam per quid, eſt ſortes vel Pla. rñdetur quòd eſt hõ. Spẽs diuiditur, quia quædam eſt ſpãliſſima quædã ſubalterna. Spẽs ſubalterna eſt terminus qui cum ſit ſpẽs põt eſſe genus vt animal. Spẽs ſpãliſſima eſt terminus qui cum ſit ſpẽs non põt eſſe genus, vt hõ, vel aliter ſic. Spẽs ſpãliſſima eſt terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differentibus numero ſolũ. & notanter dicitur ſolum, quia ly animali, non eſt ſpẽs ſpãliſſima.& tñ eſt terminus vninocus ꝑdicabilis in quid de pluribus differentibus numero, qa de ſorte & platone ſed nõ ſolũ de differẽtibus numero. quia ẽt de differẽtibus ſpẽ, vt de hoĩe & leone. Differẽcia eſt terminus vniuocus ꝑdicabilis de pluribus in qua'e eſſentiale. vt rationale, quod prædicatur de ſorte & platone in eo quod quale. quia ad interogationẽ factã per qualis eſt ſortes, rñdetur quod eſt rõnalis. Propriũ eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale cõuertibiliter, vt riſibile, quod prædicatur de ſorte & platone in eo quod quale, quia ad interrogationẽ factã per qualis eſt ſortes vel plato, conueniẽter reſpõdetur ꝙ riſibilis. Et tota ratio quare ſic prædicatur de illis eſt, quia eſt propria paſſio illius termini hõ cum quo cõuertitur. Accidens eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eo quod quale accidentale non conuertibiliter, ſicut ly album, quod prædicatur de homine in eo quod quale accidentale, qa ad interrogationem factam per qualis eſt hõ vel aſinus põt conuenienter reſpõderi quod albus, & hoc nõ

Diffinitio generis pro qua uide in prædicabilibus c.2. a Porfiric.

Diuiſio generis. Diffinitio ſpẽi.

Diffinitio. differentiæ.

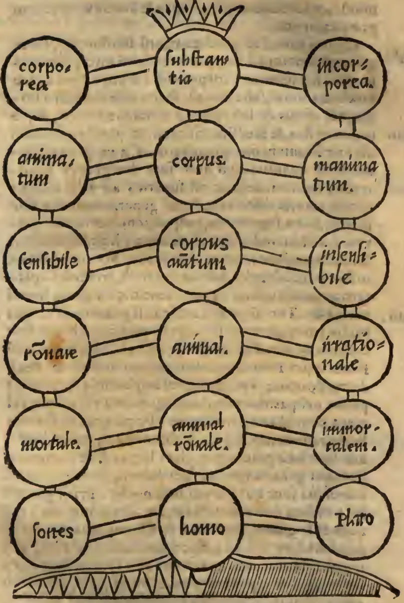
De proprio.

De acciden.

conuertibiliter.quia non conuertitur ly album , cum aliquo illorum. Sufficientia prædicabilium habetur iſto modo.quia omne vniueruerſale aut eſt prædicabile eſſentialiter:aut accidentaliter,Si aſſentialiter,aut in quid,aut in quale. Si in quale,illud eſt differentia. Si in quid, aut de pluribus differentibus ſpecie & illud eſt genus,aut de pluribus differentibus numero ſolum,& illud eſt ſpecies. Si vero eſt prædicabile accidētaliter. aut ergo in quale accidentale conuertibiliter, & illud eſt proprium,vel in quale accidentale nō conuertibiliter & illud eſt accidens. Ex prædictis poteſt intelligi quæ ſit prædicatio directa vel indirecta,eſſentialis vel accidētalis. Prædicatio directa eſt illa in qua ſuperius prædicatur de ſuo inferiori. vt homo eſt animal. Prædicatio indirecta in illa in qua inferius prædicatur de ſuo ſuperiori. vt animal eſt homo. Prædicatio eſſentialis eſt illa in qua ſuperius prædicatur de inferiori vel econuerſo ſecundum quod dictum eſt. vel differentia de aliquo ſuo indiuiduo vel aliquo illorum. Sed prædicatio accidentalis eſt illa in quam proprium vel accuſens prædicatur de generatione,ſpem,& differentia,vel ſuo indiuiduo, aut econuerſo. Exemplum primi,vt homo eſt riſibilis,vel animal eſt album Exēplum ſecundi. vt riſibile eſt homo , album eſt animal. & conſimiliter de differentia & indiuiduo dicatur. Vel melius dicatur quòd prædicatio eſſentialis eſt prædicatio terminorum eiuſdem prædicamenti , vt homo eſt animal. Prædicatio autem accidentalis eſt prædicatio terminorum diuerſorum prædicamentorom, vt homo eſt albus. Terminus ſuperior ad reliquum dicitur eſſe ille qui continet illum & non econuerſo, ſicut ly animal,reſpectu iſtius termini homo,quia ſignificat quicquid ille,& cum hoc aliquid vltra. Terminus inferior ad reliquum dicitur eſſe ille qui continetur ab eo. & non econuerſo,vt ly ſortes, reſpectu iſtius termini homo.

Sufficientia prædica.

Colligit hæc in ante prædicamen. c. 4. & in prædicabilibus. c. 3.

corpo=
rea
ſubſtan=
tia
incor=
porea.
anima=
tum
corpus.
inanima
tum.
ſenſibile
corpus
aĩatum
inſenſi=
bile
rõnale
animal.
irratio=
nale
mortale.
animal
rõnale.
immor=
talem.
ſortes
homo
Plato

De prædicamentis. Cap. 16.

PRAEDICAMENTVM eſt coordinatio plurium terminorum ſecundum ſub & ſupra & diuiditur in decem prædicamenta.

Præd. ſubſtã tia. Quorũ primũ eſt prædicamentũ ſubſtantiæ, cuius generaliſſimum eſt hic terminus ſubſtantia, ſub quo ponitur hic terminus corpus, ſub corpore viuens, ſub viuente, animal, ſub animali, ſpecies ſpecialiſſima homo, vel aſinus, & ſub iſtis ſua indiuidua, ſortes, & plato, brunellus, & fauellus. *Quantitatis* Secundum prædicamentum eſt prædicamentum quantitatis. Cuius generaliſſimum eſt quantitas ſub quo ſunt duo genera ſubalterna, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum. vʒ continuum, & diſcretum. Primi generationis iſtæ ſunt ſpecies, linea, ſuperficies, corpus, tẽpus, & locus. quarum hæc ſunt indiuidua, hæc linea, hæc ſuperficies, hoc corpus, hoc tempus, hic locus. Secundi generis infinitæ ſunt ſpecies ſcilicet binarius, trinarius, quaternarius &c. indiuidua vero ſunt, hic binarius, hic trinarius &c. *Qualitatis.* Tertiũ prædicamẽtũ eſt prædicamẽtũ qualitatis, cuius generaliſſimum eſt qualitas, ſub quo ſunt quatuor genera ſubalterna, non ſe habentia ſecundũ ſub & ſupra. Primum eſt habitus, vel diſpoſitio. Secũdum eſt, naturalis potentia, vel impotentia. Tertiũ eſt paſſio uel paſſibilis qualitas. Quartum eſt forma, vel circa aliquid conſtans figura. Primi generis ſpecies ſunt grammatica, logica, & rhetorica, quarum indiuidua ſunt hæc grammatica, hæc logica, hæc rhetorica. Secundi generis ſpecies ſunt durum, & molle, quarũ indiuidua ſunt hoc durum, hoc molle. Tertii generis ſpecies ſunt dulcedo, amaritudo, album, nigrum, calidum & frigidum, humidum & ſiccum, quarum indiuidua ſunt, hæc dulcedo, hęc amaritudo, hoc albũ, hoc nigrũ, & huiuſmodi. Quarti generis ſpecies ſunt circulus, triãgulus, quadrangulus, & huiuſmodi. quarũ ĩdiuidua ſũt, hic circulus, hic triãgũlus, hic qnadrãgulus.

Quartum prædicamentum eſt prædicamentum relationis. Cuius generaliſſium, eſt, relatio, vel ad aliquid, ſub quo tria genera ſubalterna non ſe habentia ſecundum ſub & ſupra. Primum eſt, æquiparatio. Secundum eſt, ſuperpoſitio Tertium eſt, ſuppoſitio. Primi generi ſpecies ſunt vicinus, æquale, & ſimile. quarum indiuidua ſunt, hic vicinus, hoc æquale & hoc ſimile. Secundi generis ſpecies ſunt, pater, dominus, & magiſter. quorum indiuidua ſunt, hic pater, hic dominus, & hi c magiſter. Tertii generis ſpecies ſunt, filius, ſeruus diſcipulus. quarum indiuidua ſunt, hic filius, hic ſeruus, hic diſcipulus. *Relationis.*

Quintum prædicamentum eſt prædicamentum actionis, cuius genera ſubalterna ſunt ſex, quorum nullum eſt ſuperius ad reliquum. videlicet generare, corrũpere, augere, diminuere, alterare, & ſecundum locu mouere. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt generare hominem & corrumpere equum, quarum indiuidua ſunt ſic generare hominem, ſic corrũpere equum Tertii & quarti generis ſpecies ſunt, augere in longũ diminuere in latũ, quorum indiuidua ſunt, ſic augere in longum, ſic diminuere in latum. Quinti generis ſpecies ſunt calefacere, & frigefacere. quarum indiuidua ſunt ſic calefacere, ſic frigefacere. Sexti generis ſpecies ſunt mouere ſurſum, mouere deorſum. qurũ indiuidua ſunt. ſic mouere ſurſum, ſic mouere deorſum. *Actionis.*

Sextum prædicamentum eſt prædicamentum paſſionis cuius generalisſimuui eſt pasſio. Et habet ſimilitet ſex genera ſubalterna non ſe habentia ſecundum ſub & ſupra. videlicet generari, corrumpi, augeri, diminui, alterari, & ſecũdum locum moueri. Primi & ſecundi generis ſpecies ſunt hominem, generari, equũ corrumpi. quarum indiuidua ſunt, iſtum hominem generari, iſtum equum corumpi. Tertii & quarti generis ſpecies ſunt augeri in longum, diminui in latum. quarum indiuidua ſunt, ſic augeri in longum, ſic dimi- *Paſſio.*

Vbi

nui in latū. Quinti generis ſpēs ſunt, calefieri, & frigefieri. quarū indiuidua ſunt ſic calefieri ſic frigefiri. Sexti gñis ſpecies ſunt moueri ſurſus, moueri deorſum. quarum indiuidua ſunt, ſic moueri ſurſum ſic moueri deorſum.

Septimum prædicamentum eſt prædicamentū, vbi cuius generaliſsimū eſt, vbi, ſub quo ſunt hæc genera ſubalterna, in loco, in ſpatio. quorum ſpecies ſunt, in domo, in platea, ſub quibus ſunt indiuidua, in hac domo, in hac platea, hic, vel ibi.

Quando.

Octauum prędicamentum eſt prædicamentum, qñ cuius generaliſsimum eſt, quando, ſub quo ſunt genera ſubalterna. videlicet in tempore, in euo, in æternitate. quorum ſpecies ſunt hæri hodie, cras. Et indiuidua. vt tunc. vel in illo die, vel in illo inſtanti.

Situs

Nonum prædicamentum eſt predicamentum ſitus cuius generaliſsimum eſt, ſitus, vel poſitio. ſub quo ſūt ſpecies videlicet ſtare iacere, ſedere. quarum indiuidua ſunt, ſic ſtare, ſic ſedere, ſic iacere.

Habitus.

Decimum prædicamentum eſt prædicamentum habitus, cuius generaliſsimum eſt, habitus, ſub quo ſunt ſpecies anulus, & corona armatum eſſe, calciatum eſſe. quarum indiuidua ſunt, hic anulus, hæc corona, ſic armatū eſſe. ſic calciatum eſſe. Iuxta prædicta eſt notandum quòd in quocunque prædicamento ponitur concretum in eodem ponitur ſuum abſtractum, & ecōuerſo. Iuxta quòd in eodem prædicamēto ponitur homo, in quo humanitas. & eodem albedo, in quo album. & econuerſo.

Nota.

De ſyllogiſmi. Cap. 17.

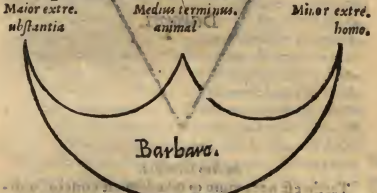
Diffinitio ſyllo. ꝑqua uide pri. priorū. c. i. & ĩ lo. ma. f. 172

SYLLOGISMVS eſt oratio in qua quibuſdam poſitis & conceſſis neceſſe eſt aliud euenire per ea q̄ poſita ſunt & conceſſa. vt omnis homo currit, ſor. eſt homo, ergo ſor. currit. Et ſciendum eſt primo ꝙ omnis ſyllogiſmus conſtat ex tribus terminis. ſ. maiori extremitate, minori extremitate, & medio termino. Vnde medius terminus eſt ille qui bis ſumitur ante

con-

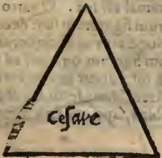
concluſionem & non ingreditur concluſionem, vt hō Maior extremitas eſt ille terminus qui ſumitur in ꝓpoſitione cū medio termino vt currens. Minori extremitas ē ille termin⁹ q̄ ſumit̄ in minori ꝓpoſitione cū medio termino. vt for. Secundo eſt notandum ꝙ figura eſt debita diſpoſitio terminorum q̄ diſpoſitio tripliciter fit. Nam aut illud quod ſubijcitur in prima propoſitione, prædicatur in ſecunda & ſic reſultat prima figura. Aut idem predicatur vtrobique, & ſic ordinatur ſecunda figura. Vel idem ſubiicitur in vtraque & ſic habetur tertia figura. Exemplum primæ figuræ omne animal eſt ſubſtantia omnis homo eſt animal. ergo omnis homo eſt ſubſtantia.

De. 1. fig. in de pr. prio. c. 6. et 7. de ſa in c. 8. et 9. & de tertia in c. 10. el 11. eiuſdem.

Exemplum ſecundæ figuræ, nullus lapis eſt homo, omne riſibile ē homo. ergo nullum riſibile eſt lapis.

Exemp um ſecundæ figuræ medius terminus homo.

lapis *riſibile*
maior extre. *minor extre:*

Exemplum tertiæ figuræ, omnis hō eſt animal, omnis homo eſt rationalis. ergo quoddam rationale eſt animal. Vnde verſus.

Sub præ prima, bis præ ſecunda, tertia bis ſub.

Exemplum tertiæ figuræ.

Maior extre. *Minor extre.*
Animal *Rationalis.*

homo
medius terminus.

Tertio eſt notandum ꝙ quædam eſt concluſio directa quædam indirectā. concluſio directa eſt illa in qua maior extremitas prædicatur de minori in cōcluſione exempla data ſunt. Concluſio indirecta eſt illa in qua minor extremitas prædicatur de maiori in concluſione, vt omnis homo eſt animal, ſor. eſt homo ergo aliquod animal eſt ſor. Quarto eſt notandum ꝙ omnium iſtarum figurarum ſunt decem & nouem modi quibus ſyllogizatur in illis. quorum nouem pertinēt ad primam figuram. quatuor ad ſecundam. & ſex ad tertiam. & inſeruntur in iſtis verſibus

Barbara, celarent, darii, ferio, baralipton.
Celantes, dabitis, fapeſmō, friſeſomorum.

Cæſare,

Cæſare, cameſtres, feſtino, barocho, darapti.
Felapton, diſamis, datiſi, brocardo, feriſon.

Et hi omnis concludunt directe præter quinque vltimos primæ figuræ.

In his nominibus ponuntur quatuor literæ vocales ſcilicet. a. e. i. o. prima ſignificat vniuerſalem affirmatiuam. ſecunda vniuerſalem negatiuam. tertia particularem indefinitam, vel ſingularem affirmatiuam. quarta particularem indefinitam, vel ſingularem negatiuam. ſecundum ergo ſitum iſtarum literarũ in mõ debet conſtitui ſyllogiſmus. quia ergo in barbara ter ponitur, a. ideo quælibet propoſitio in modo illo erit vniuerſalis affirmatiua. Et quia in, celarẽt, primo po nitur. e. ſecũdo. a. & iterum tertio. e. ideo illius modi prima propoſitio & tertia erit vniuerſalis negatiua. ſecunda vero vniuerſalis affirmatiua. Si ergo quæratur, barbara, e quibus conſtat. dicatur quòd ex duabus vniuerſalibus affirmatiuis vniuerſalem affirmatiua directe concludentibus. Cœlarent, vero ex vniuerſali negatiua & vniuerſali affirmatiua vniuerſalem negatiuã directe concludẽtibus, & ita de ſingulis dicat.

Quinto eſt notãdum primæ quatuor dictiones pri mi verſus incipiunt ab his cõſonantibus. b. c. d, f. & ſimiliter omnes dictiones ſequentes. & per hoc intelgitur quòd oẽs modi inchoantes a. b. debẽt reduci ad primum primæ. & omnes modi inchoantes a. c. ad ſecundum. & per. d ad tertium. & per. f. ad quartum. Itẽ vbicunque ponitur. s. in his dictionibus denotatur quòd propoſitio intellecta per vocalem immediate ꝓcedentem debet conuerti ſimpliciter: & per. p. debet conuerti per accidens. & per. m. quòd fiat tranſpoſitio in ꝑmiſſis. ita ꝙ maior fiat minor, & econuerſo, & ꝑ c. q^d^ redocatur per ĩpoſſibile. Exemplum triũ primorum habetur reducendo fapeſmo ad ferio. vt om nis hõ eſt animal, nullus lapis eſt homo. ergo quoddã animal non eſt lapis. dicatur ergo ſic, nullus homo ẽ lapis,

Vide Pau. ſo phi. 8. in cor. Joph. 9. 2 Joph. 41. cor. 2. f. 20 pr. 3 du. c. 4. cor. r. et 43. pr. eiuſdem.

apis,quoddam animal eſt homo · ergo quoddam animal non eſt lapis. Iſta reductio habetur conuertendo maiorem primi ſyllogiſmi per accidens . & minorem ſimpliciter. quibus conuerſionibus factis tranſponantur præmiſſe.& ita de alis dicatur. Qualiter autem modus in quo ponitur c.reducatur per imposſibile oſtẽditur. Nam in iſtis modis ſolummodo inſeritur. c. videlicet in barocho,& in brocardo, ideo ſolum iſti modi reducuntur ad barbara,per imposſibile. Exẽplum primi,omnis homo eſt animal aliquis lapis non eſt animal.ergo aliquis lapis non eſt homo.reducitur namque ad barbara,per imposſibile ſumendo contradictorium concluſionis cum maiori,& inferendo oppoſitũ minoris.vt omnis homo eſt animal,omnis lapis eſt homo·ergo omnis lapis eſt animal. Exemplum ſecundi modi.vt quidam homo non eſt lapis,omnis homo eſt animal.ergo quoddam animal nõ eſt lapis.Reducitur namque ad barbara, ſumendo contradictorium cõcluſionis cum minori , & inferendo oppoſitum alterius præmiſſæ,ſcilicet maioris , vt omne animal eſt lapis, omnis homo eſt animal. ergo omnis homo eſt lapis. Vnde verſus.

Simpliciter verti vult.8.p.vero per acci.
M.vult traſponi.c.per imposſibile duci.

Ex prædictis ſequitur,quòd nullus syllogiſmus cõſtat ex omnibus particularibus,nec ex omnibus negatiuis . Et ſi altera præmiſſarum fuerit particularis vel negatiua,& concluſio ſimiliter erit particularis vel negatiua. Et hæc de ſyllogiſmis dicta ſufficiant.

Explicit Primus Tractatus qui ſummularum dicitur,Incipit ſecundus qui ſuppoſitionum dicitur.

De

De diffinitione ſuppoſitionis et de diuiſione eiuſdem.
Cap. primum.

Svppositio eſt acceptio termini in propoſitione pro aliquo vel pro aliquibus. Exemplum primi, tu es. Exemplum ſecundi. ego & tu ſumus. In prima ſuppo nit ſolum pro aliquo, in ſecunda pro aliquibus. Et no tanter dicitur in propoſitione, quia extra propoſitio- nem non ſupponit terminus, licet ſignificet. vnde ly- homo, ita ſignificat extra propoſitionem ſicut intra. Nunquam tamen ſupponit niſi exiſtat pars propoſi- tionis. Suppoſitio diuiditur quoniam aliqua ſuppoſi- tio eſt materialis, & aliqua eſt ſuppoſitio perſonalis. Suppoſitio materialis, eſt acceptio termini in propo- ſitione pro ſuo materiali ſignificato. vt homo eſt no- men, patet quòd ly homo, nõ ſupponit niſi pro ſe vel pro ſibi cõſimili quæ ſunt ſignificata materialia iſtius termini homo. Suppoſitio perſonalis eſt acceptio ter mini in propoſitione pro ſuo formali ſignificato, vt ho mo eſt animal. patet quòd ly homo, ſupponit pro ſor. vel pro pla. qui ſunt ſignificata formalia iſtius termi- ni homo. Ad euidentiam autem iſtarum diffinitionũ eſt notandum, quòd differentia eſt inter ſignificatum formale & materiale alicuius tarmini. Nam ſignifica- tum formale alicuius termini eſt illud quod ille termi nus ſignificat. & de eodem ac pro eodem eſt verifica bilis affirmatiue ſine additamento ſigni materialita- tis, ſicut ſor. vel plato eſt ſignificatum formale iſtius termini homo, quia de ſorte & platone verificatur af firmatiue ly homo, ſine additamento ſigni materiali- tatis. quia quælibet iſtarum eſt vera. ſor. eſt homo, & plato eſt homo. Sed ſignificatum materiale alicuius termini eſt illud quod iſte terminus ſignificat pro quo non eſt verificabilis affirmatiuæ ſine additamento ſi-

Vide Paul. in lo. ma. f. 16. col. 1

Diuiſio ſuppoſitionis.

Notan.

gni materialitatis, ſicut ille terminus hō, & quilibet ſibi conſimilis eſt ſignificatum materiale eiuſdem termini homo, quia ſeipſum ſignificat, & quemlibet ſibi conſimilem, tamen pro nullo tali eſt verificabilis ſine additamēto ſigni materialitatis, quia hæc eſt falſa. ille terminus hō, eſt homo, ſed hæc eſt vera, iſtæ terminus homo eſt ly homo. vel dicatur, & breuius, quòd ſignificatū formale alicuius termini, eſt illud de cuius pronomine demonſtrante verificabilis eſt talis terminus affirmatiuæ ſine additamento ſigni materialitatis ut ſor. eſt ſignificatum formale illius termini homo, quia hæc eſt vera, hoc eſt homo, demonſtrando ſor. Sed ſignificatum materiale alicuius termini eſt illud, de cuius pronomine demonſtrante non eſt talis terminus verificabilis affirmatiuæ, niſi mediante ſigno materialitatis, ſicut iſtæ terminus homo, eſt ſignificatum materiale eiuſdē, quia hæc non eſt vera, hoc eſt homo demonſtrando illū terminū homo, ſed hæc bene, eſt uera hoc eſt ly homo, demōſtrando eundem. Ex quibus ſequitur primo, ꝙ quilibet terminum qui non eſt de ſeipſo verificabilis, niſi mediantē ſigno materialitatis habet duplex ſignificatum, videlicet materiale, & formale, ſicut illi termini homo animal, lapis, lignum, & huiuſmodi. Significat enim ly homo, ſor. formaliter, & ſeipſum aut ſibi conſimilem materialiter. Secūdo ſequitur, quòd quilibet terminus qui eſt de ſeipſo verificabilis ſine tali ſigno habent vnum ſolum ſignificatū, & illud eſt formale, & formaliter ſe ſignificat, ſicut iſti termini ens, aliquid, nomē, terminus, & huiuſmodi. Nā ſicut illa eſt vera ens eſt ens, ita iſta, ly ens, eſt ens, Et ſicut illa eſt vera, nomen eſt nomē, ta iſta ly nomē eſt nomē. Tertio ſequitur, quòd ſicut aliquis terminus primę intentionis vel impoſitionis habet, ſignificatum formale ſolummodo, & aliquis materiale & formale, ita aliquis terminus ſecundæ intentionis vel impoſitionis habet ſignificatum formale ſolummodo

Primum corrol.

Secundum corrol.

Tertium

modo aliquis vtrunq;. Prima pars eſt oſtenſa,quoniã tam ly homo,quàm ly ens,eſt terminus primę intẽtio nis vel impoſitionis,& tamen ly homo,habes vtrunq; ſignificatum,& ly ens formale ſolummodo. Secunda pars probatur. Nam ly nomen,& ly propoſitio, ſunt termini ſecundæ intentionis vel impoſitionis,& ly no men habet ſignicatũ formale ſolũmodo , quia hæc eſt vera ly nomen eſt nomen,& ly propoſitio,habet vtrũ que quia hæc non eſt vera. licet propõ eſt propõ,ſed bene quælibet iſtarum, propoſitio affirmatiua eſt pro poſitio propoſitio negatiua eſt propoſitio. Similiter iſtæ terminus ſyllogiſmus habet vtrunq; ſignificatũ quia hęc non eſt vera, ly ſyllogiſmus, eſt ſyllogiſmus ſed bene quælibet iſtarum·a·eſt ſyllogiſmus,&·b.eſt yllogiſmus dato quòd.a. ſit ſyllogiſmus primæ figuræ,&.b. ſecundæ. Quarto ſequitur,quòd ſicut aliquis terminus primæ intentionis vel impoſitionis poteſt ſupponere materialiter, & aliquis perſonaliter ita ali quis terminus ſecundæ intentionis uel impoſitionis poteſt ſupponere perſonaliter,prima pars eſt oſtenſa, & ſecunda probatur, nam dicendo nomen eſt terminus,ly nomẽ,ſupponit perſonaliter, quia pro ſuo per ſonaliter ſignificato. Et ita dicendo,propoſitio vel ſyl logiſmus eſt oratio,ſed dicendo propoſitio eſt termi nus ſimplex,ſyllogiſmus eſt nomẽ, tam ly propoſitio quàm ly ſyllogiſmus ſupponit materialiter pro ſuo materiali ſignificato,&c. *Quarta*

De cognitione terminorum quando ſupponunt materialiter et quando perſonaliter. Cap. 2.

VT AVTEM cognoſcatur quando termini materialiter ſupponunt,& quando perſonaliter, ſpeciales regulæ declarantur quarum prima eſt iſta. Omnis terminus ſolum habens ſignificatum formale eſt ſolummodo perſonaliter ſupponibilis, patet quia alis nunquam ſupponit niſi pro ſuo formali ſignificato.

Prima regula de hoc uide in lo. ma. a. f. 16. uſque ad fo. 28.

Secunda

ficato, verbi gratia de terminis primæ intentionis vel impoſitionis, ut ens, aliquid, & huiuſmodi. Exemplum de terminis ſecundæ intentionis vel impoſitionis, vt terminus, nomen, & huiuſmodi. Secunda regula eſt iſta. Omnis terminus vtrunq; habens ſignificatum ſi ſibi additur ſignum materialitatis in propoſitione ſolummodo materialiter ſupponit patet, quia non ſupponit niſi pro materiali ſignificato ratione ſigni materialitatis. Exemplum de terminis primæ intentionis, vel impoſitionis, ut ly homo, eſt, ly homo, ly animal, eſt ly animal, tam ly homo, quàm ly animal, ſtat materialiter. Exemplum de terminis ſecundæ intentionis vel impoſitionis, ut ly propoſitio, eſt ly propoſitio ly ſyllogiſmus, eſt ly ſyllogiſmus, tam ly propoſitio, quàm ly ſyllogiſmus ſupponit materialiter, quia pro ſuo materiali ſignificato. Signa materialitatis, ſunt iſta ly, iſte terminus, iſta propoſitio, iſta oratio, & huiuſmodi, ſed potiſſimum eſt iſta uox ly. Tertia regula eſt iſta. Cuiuſcunq; propoſitionis extrema ſunt termini primæ intentionis vel impoſitionis quibus non additur ſignum materialitatis tam ſubiectum quàm prædicatum ſupponit perſonaliter, ut homo eſt animal, ſor. currit. Et notanter dicitur ſi non additur ſignum materialitatis, quia addito illo ſupponeret ibi terminus materialiter, per ſecũdam regulam. Quarta regula eſt iſta. cuiuſcunq; propoſitionis extrema ſunt termini ſecundæ intentionis uel impoſitionis, quorum ſubiectũ habet ſolum ſignificatum formale, & prędicatũ utrunque, tam ſubiectum quàm prædicatum ſupponit perſonaliter ſi prædicato non additur ſignum materialitatis, uerbi gratia ſignum eſt propoſitio, terminus eſt ſyllogiſmus. Quinta regula eſt iſta. Si extrema ſunt termini ſecundæ intentionis uel impoſitionis, & ſubiectũ habeat utrunque ſignificatum, paratum uero ſimiliter utrunque uel ſolum formalem, non datur regula generalis, quoniam interdum ſupponit quilibet illorum perſo-

Tertia

Quarta

Quinta

perſonaliter, interdum alter materialiter. verbi gratia dicendo propoſitio eſt oratio, ambo extrema habent vtriuſq; ſignificatum & ambo perſonaliter ſupponunt. Item ſi dicitur propoſitio eſt ſignum. ſub ectum habet vtriunque ſignificatum, & prædicatum ſolum vnũ. ſ. formale, & vtrunq; perſonaliter ſupponit. Sed ſi dicitur propoſitio eſt nomen, ſubiectum habet vtrunq; ſignificatum & prædicatum ſolum formale, & tamen ſubiectum ſupponit materialiter. quia aliter non foret propoſitio vera. Item ſi dicitur propoſitio eſt terminus in complexus, vtrunq; extremum habet vtrunq; ſignificatum, & tamẽ ſubiectũ ſupponit materialiter. quia aliter propoſitio eſſet falſa. Sexta regula eſt iſta. Cuinſcunq; propoſitionis prædicatũ eſt terminus primæ intentionis vel impoſitionis, & ſubiectũ ſecundæ, deducto impedimẽto ſigni materialitatis, tã ſubiectum quàm pdicatũ ſupponit pſonaliter. vt ſpẽs eſt hõ, aliquod genus eſt animal. Septima regula eſt iſta. Cuiuſcunq; propõnis ſubiectũ eſt terminus primæ intẽtionis vel impoſitionis nõ ſignãs formaliter ſe, & prædicatũ ſecundæ deducto impedimẽto ſigni limitantis, ſubiectũ ſupponit materialiter & prædicatũ perſonaliter. vt homo eſt nomen. Petrus eſt nominatiui caſus. Et notanter dicitur nõ ſignificãs formaliter ſe. quia ſi terminus aliquis ſignificaret ſe formaliter, perſonaliter ſupponeret per primam regulam, vt ens eſt terminus tranſcendens. Item dicitur, ſi ne impedimento ſigni limitatis quia ſignum vniuerſale vel particulare eiuſdem generis limitat ad ſuppoſitionem perſonalem. vt aliquis homo eſt ſpecies. vel nullum animal eſt genus tam ly homo quàm ly animal, ſtat perſonaliter propter limitationem ſigni. Ex quo ſequitur quód ſubalterna illius. homo eſt ſpecies, non eſt illa omnis hõ eſt ſpecies. nec particularis eſt illa. aliquis homo ẽ ſpecies ſed iſta aliquod homo eſt ſpecies, nec ſingularis eius eſt aliqua iſtarum, iſte homo eſt ſpecies. iſte, homo eſt

Sexta.

Settima.

Vide.S.tractatibus.c. 3. ſpecies ſed iſta, hoc homo eſt ſpecies. Item cõtradictorium illius, homo eſt ſpecies. non eſt illud nihil quod eſt homo eſt ſpecies. aut nullus homo ē ſpecies quia tunc duo contradictoria forent ſimul vera, ſed illud nullũ homo ē ſpecies, nec ſubcontrarium eius eſt. aliquis homo non eſt ſpecies, ſeu aliquid quod ē homo non eſt ſpecies, ſed illud aliquod homo nõ eſt ſpecies. Ratio autem quare aliquæ iſtarum ſituantur in figura & alique non: eſt quia in aliquibus ſeruatur eadem ſuppoſitio & in aliquibus non. vnde omnes propoſitiones exiſtentes in figura debent habere conſimilem generalem ſuppoſitionem. *Petitio.* Et ſi dicitur quare ſuppoſitio materialis requirit ſigna neutri generis. *Reſponſio.* Dicitur quòd ideo quia omnis terminus materialiter ſupponens eſt neutri generis & indeclinabile nomen ſecundum grammaticos. *Corollaria.* Ex vltima & penultima regulis ſequitur quòd iſta non eſt bona conuerſio. hõ eſt ſpecies, ſpecies eſt homo, quia ly homo, in prima ſupponit materialiter, in ſecunda perſonaliter. ſed ſic conuertitur ſimpliciter, ſpecies eſt ly homo, nec illa eſt bona conuerſio per accidens nullum nomen eſt homo, ergo homo non eſt nomen, ſed ſequitur, igitur aliquid quod eſt homo non eſt nomen.

De ſuppoſitione materiali & de diuiſionibus eiuſdem. cap. 3.

Prima diuiſio. Suppoſitionis materialis. MATERIALIS ſuppoſitio plures continet diuiſiones. quarum prima eſt iſta. Suppoſitionum materialium, alia diſcreta, alia communis. Suppoſitio materialis diſcreta eſt acceptio termini materialiter ſupponentis cum pronomine demonſtratiuo. vt hoc homo eſt ſpecies, ille terminus animal, eſt genus Suppoſitio materialis communis eſt acceptio termini materialiter ſupponentis ſine pronomine demonſtratiuo, vt homo eſt nomatiui caſus. Petrus eſt nomen proprium. vnde ly Petrus, perſonaliter ſumptum, eſt terminus diſcretus & nomen proprium. ſed materia-

liter

liter eſt terminus communis prædicabilis de pluribus. videlicet de illo termino, Petrus in mente, & de iſto in ſcripto. & de illo in voce. Similiter dicendo, tu eſt pronomen demonſtratiuum ſubiectum huius non eſt pronomen, ſed nomen indeclinabiliter ſumptum habens ſimiliter plura ſuppoſita. Secunda diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium communium, alia determinata alia confuſa. Suppoſitio materialis determinata eſt acceptio termini materialiter ſupponentis ſub quo contingit deſcendere ad omnia eius ſuppoſita disiunctiuæ, vt homo eſt terminus communis, & iſti ſunt omnes termini homo. ergo hoc homo, eſt terminus communis, vel hoc homo, eſt terminus communis, & ſic de ſingulis. Ex quo ſequitur quòd iſta propoſitio eſt vera, Homo non eſt nomatiui caſus ſicut iſta. Homo eſt nominatiui caſus, quia ſunt duæ indefinitæ ſubcontrariæ, in quarum prima verificatur ſubiectum pro illo termino homo, qui eſt datiui vel accuſatiui caſus materialiter ſumpto in alia pro ſimili qui eſt nominatiui caſus. Et ita conceditur quòd Amo, eſt verbum, & quòd Amo, non eſt verbum. Legens eſt participium, & legens non eſt participium. Tu, eſt pronomen demonſtratiuum, & Tu non eſt pronomen demonſtratiuum. Nec ſunt iſtæ contradictoriæ, ſed ſubcontrariæ, ideo non concedo quòd Amo, eſt verbum, & nullum Amo, eſt verbum. Tu, es pronomen, & nullum tu, eſt pronomen, quia ſunt contradictoriæ. Suppoſitio materialis confuſa eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere ad omnia ſua ſupponentia disiunctiuæ, vt tantum homo eſt nomen, & iſti ſunt omnes termini homo, ergo tantum hoc homo eſt nomen, vel tantum hoc eſt nomen, & ſic de ſingulis, quia in caſu antecedens eſt verum & conſequens eſt falſum. Tertia diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium confuſarum, quædam eſt confuſa

Secunda.

Tertia.

Quarta. tantum, & quædam confuſa diſtributiua. Quarta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium confuſarum tantum quædam eſt mobilis,& quædam immobilis. Suppoſitio materialis confuſa tantum mobilis eſt acceptio termini materialiter ſupponenris, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctim. vt tantum homo eſt nomen,& hoc ſunt omnia ly homo, ergo tantum hoc homo, vel hoc homo, & ſic de ſingulis eſt nomen. Suppoſitio materialis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis,ſub quo non contingit deſcendere. ſed ſi contingeret, deſcenderetur diſiunctim, vt neceſſario homo eſt ſpecies.ly homo, ſtat confuſæ tantum immobilirer, quia non licet deſcendere.vnde non ſequitur,neceſſario homo eſt ſpecies,& iſti ſunt omnes termini homo; ergo neceſſario hoc homo, vel hoc homo, & ſic de ſingulis eſt ſpecies·antecedens enim eſt vtrum, & cõſequens falſum. tamen ſi contingeret deſcendere deſcẽderetur modo

Quinta. dicto. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum materialium diſtributiuarum quædam eſt mobilis: & quædã immobilis. Suppoſitio materialis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuæ vt omne homo eſt terminus, & iſti ſunt omnes termini homo, ergo hoc homo eſt terminus, & hoc homo eſt terminus. & ſic de ſingulis. Suppoſitio materialis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini materialiter communiter ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret,deſcẽderetur copulatiuæ,vt neceſſario omne homo eſt ſpecies.ly homo, ſtat materialiter diſtributiuæ immobiliter,quia non licet deſcendere cum nõ ſequatur,neceſſario omne homo eſt ſpecies, & iſti ſunt omnes termini homo.ergo neceſſaric hoc homo eſt ſpecies.& ſic de ſingulis, antecedens enim eſt ve-

rum

rum & conſequens falſum, veruntamen ſi contingeret deſcendere deſcēderetur illo modo. Propter prædicta eſt notandum quòd iſta coniunctio,&, aliquando tenetur copulatim,& aliquando copulatiuæ, tenetur copulatim quādo copulat terminos.vt ſor.& pla. currunt. Tenetur copulatiuæ quando coniungit propoſitiones.vt ſor.currit & pla. mouetur. Conſimiliter nota diſiunctionis aliquando tenetur diſiunctim, aliquando diſiunctiuæ. Tenetur diſiunctim quando diſiūgit terminos. vt ſor.vel plato currit. Et tenetur diſiūctiuæ quando diſiungit propoſitiones,vt deus eſt vel homo eſt aſinus. *Notandum.*

De ſuppoſitione perſonali. cap. 4.

CONSEQVENTER ſequitur diuiſiones ponere ſuppoſitionis perſonalis materiam concernentes, Quarū prima eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium alia diſcreta,alia communis. Suppoſitio perſonalis diſcreta eſt acceptio termini ſingularis vel communis cum pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri perſonaliter ſupponentis.vt ſor.currit.ille homo diſputat. Ex iſta diffinitione ſequitur iſta regula. Omnis terminus diſcretus vel communis cum pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri exiſtens pars propoſitionis, diſcrete ſupponit ſiue præceſſerit ſignum diſtributiuum,ſiue non. vnde ita ſtat diſcrete.ly tu,in illa,nullus aſinus es tu.ſicut in iſta, tu es homo. Suppoſitio perſonalis communis eſt acceptio termini communis perſonaliter ſupponentis ſine pronomine demonſtratiuo ſingularis numeri.vt homo currit. Secunda diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium communium quædam eſt determinata quædam confuſa. Suppoſitio perſonalis determinata eſt accceptio termini perſonaliter ſupponentis,ſub quo contingit deſcendere ad omnia eius ſingularia diſiunctiuæ. vt homo currit,& iſti ſunt omnes homines.ergo ille homo currit, vel iſtæ homo currit. vel ſic de ſingulis. Iuxta quam *Diuiſiones ſuppon.perſo.* *Prima.* *Regula.* *Secunda diuiſio.* *Regula.*

ſuppoſitionem ſit hæc prima regula. Cuiuslibet particularis vel indefinitæ ſubiectum ſupponit determinate, tam affirmatiue quàm negatiue tam in ſuppoſitione materiali quàm perſonali. Secunda regula eſt iſta, omnis terminus communis quem nullum ſignum precedit, niſi ſignum particulare, ſupponit determinate. vnde huius propoſitionis, homo eſt animal, tam ſubiectum quàm prædicatum ſupponit determinate. & ſi alicui iſtorum adderetur ſignum particulare, non propter hoc impediretur ſuppoſitio iſta. Suppoſitio confuſa eſt acceptio termini cõmuniter perſonaliter ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere diſiunctiuæ, vt tantum homo eſt riſibilis. ly homo, ſtat confuſæ. & non debet diſiunctiuæ deſcendi, vt patebit. Tertia diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium confuſarum quædam eſt confuſa tantum & quædam confuſa diſtributiua. Quarta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium confuſarum tantum, quædam eſt mobilis, quędam immobilis. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum mobilis, eſt acceptio termini communis perſonaliter ſupponentis, ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita diſiunctim. vt omnis homo eſt animal, & hæc ſunt omnia animalia, ergo omnis homo eſt hoc animal, vel hoc animal, vel ſic de ſingulis. Iuxta quam ſuppoſitionē ſit hæc prima regula. Cuiuſlibet vniuerſalis affirmatiue prædicatum ſi fuerit terminus communis deducto omni impedimento ſtat cõfuſæ tantum mobiliter. vt omnis homo eſt animal. ly animal, ſtat confuſæ tantum mobiliter. dico ſi fuerit terminus communis, quia ſi fuerit terminus diſcretus ſtaret diſcrete. etiam dico ſine impedimento ad excludendum alia ſigna. vnde dicendo omnis homo eſt omne animal. ly animal, eſt prædicatum vniuerſalis affirmatiue & terminus communis, & tamen non ſtat confuſæ tantum, ſed diſtributiuæ, ut patebit. Secunda regula. Cuiuslibet excluſiue primi ordinis, cuius nota

Tertia diuiſio.

Quar.

Regulæ.

ta excluſionis non negatur ſubiectum, ſi fuerit terminus communis deducto omni alio impedimento ſtat confuſæ tantum mobiliter. vt tantum homo currit, tantum homo non currit, vtrobique ſupponit ly homo confuſæ tantum mobiliter. Suppoſitio perſonalis confuſa tantum immobilis eſt acceptio termini perſonaliter communiter ſupponẽtis, ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret deſcenderetur diſiunctim. vt neceſſario homo eſt animal. ſupponit ly homo, iſto modo, quia cum nullo medio ſequitur ergo neceſſario, iſtæ homo, vel iſtæ homo, & ſic de ſingulis eſt animal, quia antecedens eſt verum, & conſequens falſum, tamen ſi contingeret deſcendere, deſcẽderetur iſto modo. Huic ſuppoſitioni annectuntur regulæ. Prima eſt ſta. Cuiuslibet conditionalis affirmatiuæ de terminis communibus deducto impedimento alterius ſigni, quilibet illorum ſupponit cunfuſæ tãtum immobiliter. vt ſi homo eſt, animal eſt, tam ly homo, quàm ly animal, ſtat confuſæ tantum immobiliter Secunda regula. Cuiuslibet reduplicatiuæ affirmatiuæ prædicatum, ſi fuerit capax confuſionis, & non habuerit aliunde impedimentum, ſtat confuſæ tantum imobiliter. vt ſor. inquantum homo, eſt animal. ly animal, ſtat illo modo. Tertia regula. Cuiuslibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminum communem non diſtributum, ſupponit ille terminus confuſæ tantum immobiliter. vt neceſſario homo eſt animal. impoſſibile eſt hominem non eſſe, quia non licet deſcendere, vt patet. Quinta diuiſio eſt iſta. Suppoſitionum perſonalium diſtributiuarum quædam eſt mobilis, & quædam immobilis. Suppoſitio perſonalis diſtributiua mobilis eſt acceptio termini perſonaliter communiter ſupponentis ſub quo contingit deſcendere ad omnia ſua ſuppoſita copulatiuæ. vt omnis homo currit, & iſti ſunt omnes homines. ergo iſte homo currit, & iſte homo currit, & ſic de ſingu- *Quinta diuiſio.*

lis.quare concluditur quòd ly homo, ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter. Iſti ſuppoſitioni ſunt annexæ

Regula. iſtæ regulæ. Prima eſt iſta. Cuiuslibet propoſitionis vniuerſalis affirmatiuæ ſubiectum, ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter. vt omnis homo currit, quilibet homo diſputat, quodlibet animal mouetnr, tam ly homo, quàm ly animal, ſtat diſtributiuæ mobiliter. Secũda regula. Cuiuslibet vniuerſalis negatiuæ de conſueto modo loquendi tam ſubiectum quàm prædicatum ſi fuerit terminus communis non impeditus, ſupponit cõfuſæ diſtributiuæ mobiliter. vt nullus homo eſt aſinus, tam ly homo, quàm ly aſinus, ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter, dico de conſueto modo loquendi, quia huius vniuerſalis negatiuæ, omnis homo animal non eſt, non ſtat ly animal, quod eſt prædicatum diſtributiũæ, ſed confuſæ tantum. tertia regula. Cuiuſlibet particularis vel indefinitæ aut ſingularis negatiuæ de conſueto modo loquendi, prædicatum ſi fuerit terminus communis, deducto impedimento alterius ſigni, ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter, vt aliquis homo non eſt aſinus, animal non eſt lapis, ſortes non eſt capra. In his omnibus prædicata ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter, adueniente tamen impedimento alterius ſigni non ſic ſtarent. Vnde dicendo ſor. non eſt omnis homo, non ſupponit ly homo, confuſæ diſtributiuæ, ſed determinate vt oſtẽdetur. Quarta regula. Cuiuslibet excluſiuæ affirmatiuæ primi ordinis prædicatum ſi fuerit terminus communis deducto impedimento alterius ſigni, ſupponit confuſæ diſtributiuæ mobiliter, vt tantum animal eſt homo. ly homo, ſupponit illo modo. Suppoſitio perſonalis diſtributiua immobilis eſt acceptio termini communis perſonalite ſupponentis ſub quo non contingit deſcendere, ſed ſi contingeret, deſcenderetur copulatiue, vt neceſſario omnis homo eſt animal. ly homo, ſic ſupponit, quoniam non ſequitur cum debito medio,

ergo

ergo neceſſario iſte homo eſt animal,& ſic de ſingulis quia antecedens eſt verum,& cōſequens falſum. Iuxta ſuppoſitionem iſtam ſit prima hæc regula. Cuiuslibet conditionalis de termino diſtributo ſupponit terminus confuſæ diſtributiuæ imobiliter, in ordine ad totam conditionalem,vt ſi omne animal currit omnis homo currit,tam ly homo,quàm ly animal,ſtat diſtributiuæ immobiliter,quia non licet deſcendere,& hoc in ordine ad totam conditionalem. Secunda regula, Cuiuslibet exceptiuæ proprie,tam affirmatiuæ quàm negatiuæ,illud a quo fit exceptio,ſtat confuſæ diſtributiuę immobiliter,vt omnis homo præter ſor. currit Nullum animal præter hominem eſt rationale, tā ly homo,quàm ly animal, ſtat diſtributiuæ immobiliter quia non licet deſcendere. Tertia regula. Cuiuslibet modalis in ſenſu compoſito habentis terminum diſtributum,ſupponit terminus ille cōfuſe diſtributiuæ immobiliter,vt neceſſario omnis homo eſt animal,omnem hominem eſſe animal eſt ſcitum a me,quia non licet deſcendere,verum tamen ſi aliquando poſſit deſcendi,hoc erit gratia materiæ, quia forte oppoſitum conſequentis repugnabit antecedenti.

De ſignis confundentibus. *Cap.* 5.

Pro maiori euidentia dictorum ponende ſunt aliquæ regulæ terminorum vim confundendi habentiū. Quartum prima eſt iſta. Omnis ſignum vniuerſale affirmatiuum,terminum ſequentem ſe,immediate confundit,confuſæ diſtributiuæ mobiliter,& mediate ſequentem,ſi fuerit terminus capax ſuæ confuſionis,cō fundit confuſæ tantum mobiliter deducto impedimento alterius ſigni,vt omnis homo eſt animal,aut omnis homo animal non eſt,vtrobiq; ſupponit ly homo,diſtributiuæ,& ly animal,confuſæ tantum. Et notanter dicitur,ſi fuerit capax confuſionis,primo propter terminos ſingulares qui non poſſunt communiter ſupponere. Secundo propter tales propoſitiones,videns omnem *Regulæ. Prima*

nem

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Vide pau.in nem hominem eſt animal. Aſinus cuiuslibet hominis
fra princ.3. currit,vbi nec ly animal,nec ly currens,confunditur
d1.cō.3 et in quia non graditur virtus ſigni vſq; ad prædicatum ex
lo.ma.f.118 quo eſt pars ſubiecti. Dicitur ſecundo,deducto impe-
co.4 ibi dico. dimento alterius ſigni, quia in iſta propoſitione, non
omnis homo eſt animal, non ſupponit ly homo diſtri
butiuæ,ſed determinate per vnam regulam pertinen-
tem ad hanc materiam,videlicet. Quicquid mobilitat
immobilitatum, immobilitat mobilitatum, id eſt quod
Pa.23 prin. libet ſignum habens vim diſtribuendi aliquem termi-
1.du.cor.2. num ſi ipſum reperit non diſtributū facit ipſum ſta-
con. 3 15. re diſtributiuę,& ſi ipſum reperit diſtributū facit eum
prin.2.du. ſtare non diſtributiuæ id eſt determinatæ vel confuſæ
10.16 prin. tantum. Exemplum primi ſubiectum huius homo cur
eiuſdem. rit,ſtat nō diſtributiuæ, ideo adueniente ſigno vniuer
ſali ſtabit diſtributiuæ dicendo , omnis homo currit.
Et quia iam ſtat diſtributiuæ,ideo adueniente alio ſi-
gno congrue,ſtabit nō diſtributiuæ,videlicet non om
nis homo currit. Item notandum,quòd ſi duo ſigna
affirmatiua cadunt ſuper eundem terminum faciunt il
lum ſtare determinate,vt tu differs ab omni homine.
Et ſi vnum fuerit affirmatiuum, & reliquum negati-
uum,iterum faciunt ipſe ſtare determinate,vt tu non
differs ab homine,non quilibet homo currit, etiam ſi
ambo ſint negatiua, & immediate cadant ſuper eun-
dem faciunt illum ſtare derminate,vt non nullus ho-
mo currit. Si autē mediate cadant ita, ꝙ mediet termi
nus diſtributus , faciunt illum ſtare confuſæ tantum,
vt nullus homo nō currit. patet, quòd ly currens,ſtat
confuſæ tantū, quia illa propoſitio æquiualet iſti qui
libet homo currit,ubi ly currēs,ſtat confuſæ tantū. Si
militer dicendo non aliquis homo non eſt animal ſup
ponit ly animal confuſæ tantum,vt patet per ſua ęqui
ualentem,videlicet quilibet homo eſt animal vbi ly a-
2.regula nimal ſtat,cōfuſæ tantum. Secunda regula eſt iſta.
Omnia ſigna negatiua non impedita confundunt cō

fulæ diſtributiuæ mobiliter, tam terminum ſequentē mediate quàm immediate, dummodo fuerit capax ſuę confuſionis. ver. g. non homo currit, nullus homo diſputat, tam ſubiectum, quàm prædicatum ſtat confuſæ diſtributiuæ mobiliter. Sed in iſta, asſinus nullius hominis, eſt ly animal nō ſtat diſtributiuæ, q̄a nō capit confuſionem a ſigno propter limitationem factam a ſubiecto cuius eſt pars. Tertia regula eſt iſta. Omnis comparatiuus gradus, & ſuperlatiuus, ita, ſicut, tā, & quàm, differt, aliud, & non idem, & iſta verba, careo, & indigeo, confundunt diſtributiuæ mobiliter terminum ſequentem immediate capacem iſtius confuſionis, & omni alio impedimento dedocto, vt tu es fortior homine, tu es fortiſſimus hominū, tu es ita fortis ſicut aliquis homo tu differs ab homine, tu es aliud ab homine, vel non idem homini, ego careo vel indigeo pecunia. In omnibus iſtis ſtat diſtributiuæ mobiliter terminus, ſequens ſigna nominata. Sed notandum eſt, quòd comparatiuus gradus confundit confuſæ diſtributiuæ mobiliter terminum a ſe rectum ex natura ex ceſſus cōfundit confuſę tantū, vt ego ſum maior te lōgitudine vnius brachij, ſupponit ly longitudine, confuſæ tantum. Item nullus horum terminorum confundit diſtributiuæ niſi terminum a ſe rectū a parte poſt. vnde dicendo, homine eſt fortior equus vel ab homine differt asſinus, nō ſupponit ly equus, nec ly asſinus diſtributiuæ ſed ſolum determinatæ. Quarta regula. Dictio excluſiua confundit confuſæ tantum mobiliter terminum communem immediate ſequentem ſe, & mediate ſequentem confuſæ diſtributiuæ mobilite, vt tantum homo eſt animal, ly homo ſupponit confuſæ tantum mobiliter, & ly animal, diſtributiuæ mobiliter.

Pau. 5 prin. 4. du. to. 11. prin. 4. du. corre. 1 3 con 49. princ. p. du. du. cor. 2 con. 2. § 3. regula De con. n de in lo. ma. f 4. uſq; ad fol. 44. de ſuper autem f. 47. co 3 De ita, et ſicut f 42. co. 1. de differt aliud et non idem fol. 31. col. 3. et f. 42 co. 2. de ly indigeo inde 23 prin. p. du. con. 4 4. regula ſophi: 39 con. 1. 5. regula

Quinta regola. Dictio exceptiua confundit ſuū caſuale ſi eſt terminus communis confuſę tantū mobiliter, vt nullū animal præter hominem currit, omne ani

mal

in lo. ma. fo. mal præter hominem currit,ly hominem ſtat confuſæ
39. col. 1. in immobiliter. Sexta regula. Dictio reduplicatiua ſuum
fin. 6. regula caſuale confundit confuſæ tantum mobiliter,& præ-
in lo. ma. fo. dicatum confuſæ tantum immobiliter, vt ſor. inquan-
42. co. i. 7 re tum homo eſt animal,ly homo ſtat confuſæ tantũ mo
gula in lo. biliter,& ly animal immobiliter, quia ſub primo cōtin
ma. f. 20 col. git diſiunctim deſcendere, & non ſub ſecundo. Septi-
4. 8. regula ma regula. Termini concernentes actum mentis, vt ſci
re,credere,dubitare, & huiuſmodi confundunt confu
ſæ tantum mobiliter. Exemplum. Ego ſcio aliquam
propoſitionem, ly propoſitionem ſtat cōfuſæ tantum
mobiliter,quia bene ſequitur. Ego ſcio aliquam pro
poſitionē,& ille ſunt oēs propoſitiones,ergo ſcio illã
vel illám,& ſic de ſingulis. Octaua regula. Omnia ad-
uerbia numerabilia, vt bis, ter, quater, & huiuſmodi,
confundunt confuſæ tantum mobiliter terminum ſe-
quentem ſe,vt bis comedi panem, ter potaſti vinum.
ſupponit ly panem,& ly vinum,confuſæ tantum mo-
biliter. Nam ſicut illa vice,& illa vice cum interruptio
9 regula ne temporis comedi panem ita illum vel illum panē.
Nona regula. Termini modales nominaliter, & aduer
bialiter ſumpti in ſenſu compoſito confundunt cōfu
ſæ tantum immobiliter omnes terminos communes
non diſtributos vel ſequantur vel præcedant, vt neceſ
ſario homo eſt animal,& hominem eſſe animal,eſt ne
10. reg. in l. ceſſarium. Decima regula. Iſta verba incipit,& deſinit
ma. f. 61. co. confundunt terminum ſequentem communem non
1. et f. 63. co. diſtributum confuſæ tantum immobiliter,& ly imme
2. diate,in eis incluſum mobiliter,vt tu incipis vel deſi-
nis ſcire aliquam propoſitionem, ly propoſitionem,
ſtat confuſæ tantũ immobiliter,quia non licet deſcen
dere,& ly propoſitionem,in iſta,immediate ante hoc
ſciuiſti aliquam propoſitionem , ſtat confuſę tantum
1 . regula mobiliter. Sed yic clare intelligentur uiſo tractatu de
probationibus terminorum . Vndecima regula. Iſta
verba,promitto,debeo,obligor confundunt,confuſæ

tantum

tm̄ immobiliter,vt ꝑmitto tibi denariū,ly denariū ſtat immobiliter.quia non licet deſcendere. Duodecima regula iſta. Nota conditionis & rationis omnes ſuos terminos communes non diſtributos confudit confuſæ tantum immobiliter,& hoc in ordine ad hypoteticam,vt ſi homo eſt,animal eſt,homo currit,ergo animal currit. Notandum primo,quòd licet nullus terminus diſtributiuus hubeat vim ſupra terminum præcedente,tamen habet vim ſupra illum terminus cōfuſiuus confuſæ tantum,non tamen quilibet, ſed ſolum ille qui indifferenter ante ſe & poſt ſe determinat cōpoſitionem verbalem.vnde illi termini.omnis & nullus,& huiuſmodi,non confundunt aliquem terminū præcedentem,quia in qualibet iſtarum.aliquis homo omne animal eſt aliquis hō nullū animal eſt·ſupponit ly homo determinate. Similiter nec iſta verba,incipit vel deſinit,vel promitto , quia dicendo homo incipit eſſe,aut denarium promitto , tam ly homo , quàm ly denarium,ſtat determinate.ſed dicendo,hominem eſſe animal eſt ſcitum a me aut hominem eſſe non eſt impoſſibile,vel homo eſt animal neceſſario ſupponūt omnes illi termini confuſæ tantum licet præcedant, & hoc ideo quia illi termini facientes ſenſum compoſitum vel diuiſum ita determinant compoſitionem ante ſe,ſicut poſt ſe . & ita conſequentur dicatur de nota rationis & conditionis , quòd confundunt ante ſe. Secundo notandum quod terminus . habens ſolū vim confudendi confuſæ tantum,non impedit diſtributionem termini licet interdum impediat eius deſenſum.ver.g.dicendo.omnis homo eſt animal.ly homo ſtat diſtributiuæ . & ita ſtat dicendo neceſſario omnis homo eſt animal,ſed eſt differentia,quia in prima ſtat mobiliter & in ſecunda immobiliter propter aduentum termini modalis. Dico igitur ꝙ omnes termini habentes ſolam vim cōfundendi terminum immobiliter impediunt deſcenſum,& ita immobilitant. ſed

12. reg. in loma. f. 136. co. i.

Notam.

Vide in loma. f. 20. co. 4. et f. 21. col. 3.

alij habentes ſolam vim confundendi confuſæ tantũ mobiliter, non impediunt deſcenſum, & ita non immobilitant, vnde ſequitur. Scio omnem propoſitionẽ & iſte ſunt omnes propoſitiones: ergo ſcio iſta & ſcio illam, & ſic de ſingulis. ¶Tertio notandum: quòd ſi duo ſigna diſtributiua cadunt ſuper aliquem terminũ quorum non quodlibet per ſe ſumptum caderet diſtributiuæ ſuper eundem terminum, nullum illorum impedit reliquum. ver. g omnis homo omne animal eſt, ly animal, ſtat diſtributiuę non obſtante ꝙ pręcedãt duo ſigna diſtributiua quia primum per ſe ſumptum non diſtribueret, ly animal, ſed facere ipſum ſtare confuſæ tantum. ſimiliter omnis homo non animal eſt. & ita dicendo, a ſorte differt omnis homo ſupponit ly homo diſtributiuæ. non obſtante quòd præcedant duo ſigna quia primum ſumptum ſine ſecundo non diſtribueret. ly homo, dicendo a ſorte differt homo. quia ly differt, non diſtribuit niſi terminum rectum a parte

in. 3. regula poſt vt dictum eſt. Modo conſimili dico in iſta · tu es fortior quàm homo · quòd ly homo, ſtat diſtributiuæ nec primum ſignum impedit, quia per ſe ſumptum non diſtribuit aliquem rectum, vt declaratum ẽ ſupra ſed dicendo nullus homo non eſt animal. tu differs ab omni homine, vel tu es albior omni, impeditur diſtributio termini vltimi, q̃a ꝓcedunt duo ſigna quorũ q̃d'libet ſine altero diſtribueret terminũ illũ. qu are.

De relatiuorum ſuppoſitione. *Cap. 6.*

De ſuppoſitione relatiuorum ſequitur pertractare. vbi quædam diuiſiones ſunt præmittende. Prima ẽ iſta. Relatiuorum, quædam ſunt relatiua ſubſtantiæ.

prima diuiſio vt qui, quæ, quod. Et quædam accidentis. vt aliquis, qualis, tantus, quantus, & ſimilia.

Secunda diuiſio eſt iſta. Relatiuorum ſubſtantiæ

Secunda. quædam ſunt identitatis. vt qui, iſte. ille, hic, & is. Et quædam diuerſitatis. vt alius, alter, reliquus, & huiuſ

Tertia modi. Tertia diuiſio eſt iſta. Relatiuorum indenti-

tatis

tatis quædam ſunt reciproca.vt ſui,meus,tuus, ſuus. Quædam non reciproca.vt ille,ipſe.& huiuſmodi. *Quarta.*
Quarta diuiſio eſt illa.Relatiuorum reciprocorum quædam ſunt poſſeſſiua.vt tuus,ſuus. Et quædam non *Quinta* poſſeſſiua.vt ſe.Quinta diuiſio eſt iſta.Relatiuorum accidentis,quoddam eſt identitatis.vt talis,& tantus: *Regula* quoddam diuerſitatis,vt aliuſmodi. His diuiſionibus præmiſſis ſit hæc prima regula. Relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ & relatiuum poſſeſſionis non ſupponunt pro illo pro quo ſuum antecedens . exemplum primi }. Duorum contradictoriorum vnum eſt verum reliquum eſt falſum , patet ꝙ pro alio ſupponit ly vnum.& pro alio ly reliquum. Exemplum ſecundi aliquis homo currit & ſuus aſinus iacet ſupponit antecedens pro homine,& relatiuum pro aſino. Secunda regula ē iſta. Relatiuum indentitatis ſubſtātiæ nō poſſesſiuum,ſemꝑ ſupponit ꝓ eo ꝓ quo ſuū antecedens,in comparatione tamen ad alterum extremorū. Exēplum de relatiuo indentitatis ſubſtantiæ non reci *Quem termi* proco.vt aliquis homo curit,et ille diſputat.ſupponit *ni.refert.rela* ly ille,non abſolute ꝓ aliquo homine,ſed pro aliquo *tiuū.uide pa* homine currente,iō nō ſignificat ſecūda pars abſolu *41.pri.i.du.* te ꝙ aliquis hō diſputat, ſed q*d* aliquis hō currens *cō.i.et ꝑ ma* diſputat ē latro,& tu es ille,nō ſignificat ſecūda pars ꝑ *teria de rela-* ciſæ,ꝙ tu es aliquis hō,quia tunc illa copulatiua eſſet *tiuis.uide.in.* vera,ſed ꝙ tu es aliquis homo qui eſt latro. Exquo ſe *lo.ma..i f.26* quitur ꝙ hæc eſt falſa.aliquis homo eſt animal,& aſi- *uſq; ad f.31* nus eſt illud,quia ſecūda pars ſignificat aſſertiuæ ꝙ aſinus eſt animal quod eſt aliquis homo, & par idē hæc eſt falſa.aliquis homo eſt ſor.& Pla.eſt.lle,ſed hæc ē vera aliquis homo eſt ſortes,& Pla.non eſt ille, quia Pla.aliquis homo eſt,qui ſortes non eſt.etiam iſta eſt vera,aliquis homo non eſt ſor.& Pla.non eſt ille, qa Plato,cicero non eſt,& cicero eſt aliquis homo q nō eſt ſor. Item conceditur ꝙ aliquis homo nō eſt ſor.& Pla.eſt ille quia Pla. eſt aliquis homo qui non eſt ſor.

quoniam

Vide pa.ſop. 17.to. quoniam Pla.eſt ipſemet qui non eſt ſor. Exemplum de relatiuo identitatis ſubſtantiæ riciproco. vt omnis homo videt ſe. ſupponit ly ſe, pro homine non abſolute ſic intelligendo, omnis homo videt omnem hominem ſed referēdo ſingula ſingulis. vt iſte hō videt ſe, & ille homo videt ſe, & ſic de ſingulis. Similiter dicatur de illa omnis homo habens filium diligit illum.

Tertia re ula eſt iſta. Relatiuum identitatis accidētis ſemper ſupponit pro ſimili, vel æquali illi ꝓ quo ſupponit ſuum antecedens. ver.gra·ſor.eſt albus, & talis eſt Plato, vel ſor.eſt albus, qualis eſt Plato, ſupponit relatiuum non pro ſimili ſor. Similiter in illa ſor. eſt bicubitus & tantus eſt Pla. ſupponit relatiuum' ꝓ æquali ſor. Quarta regula eſt iſta· Relatiuū diuerſitatis accidentis ſemper ſupponit pro diſſimili illi pro quo ſupponit ſuum antecedens. vt cignus eſt albus & aliuſmodi eſt coruus. Ex quibus duabus regulis ſequitur quinta . videlicet quod relatiua accidentium tam identitatis quàm diuerſitatis, ſupponūt pro alio ſuppoſito ſui antecedentis. patet regula ex exēplis.

De modo ſupponendi relatiuorum. *Cap.7.*

Prima re.pa. 24.pr.3.du.to. Ex quo patui pro quibus relatiua ſupponunt reſtat oſtendere eorundem modos ſupponendi . Sit ergo hæc prima regula. Relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ non ſemper ſupponit eodem modo ſicut ſum antecedens, ſed ſecundum exigentiam ſui ſigni vel ſitus. Vnde aliquando ſupponit eodem modo. vt vnus homo currit, & alius diſputat. Omnis propoſitio vera eſt neceſſaria, & omnis alia eſt impoſſibilis. In prima antecedens & relatiuum ſnpponunt determinate, in ſecūda confuſæ diſtributiuæ. Aliquando antecadens ſupponit magis confuſæ quàm ſuum relatiuum· vt omnis conditionalis vera, eſt neceſſaria, & alia eſt impoſſibilis. ſupponit antecedens diſtributiuæ relatiuum determinate.

pa.43. i.du. co.1 8.pri.3. du.cō.1.

terminate.

terminate.aliquando econuerſo,relatiuum diuerſitatis ſubſtantiæ ſupponit confuſius quàm ſuũ antecedens.vt aliquis homo eſt niger,& nullus alius eſt albus,antecedens ſupponit determinate relatiuum diſtributiuæ. Similiter aliquis hõ legis, & tantum alius diſputat. relatiuum ſupponit confuſæ tantũ antecedẽs determinate. Secunda regula eſt iſta. Omne relatiuũ identitatis ſubſtantiæ in eadem categorica ſui antecedentis ſemper ſupponit eodẽ mõ ſicut ſuũ antecedẽs. probatur inductiuæ vt omnis hõ qui currit mouetur; relatiuum ſupponit confuſædiſtributiuæ.& in iſta,omnis homo eſt animal quod eſt rationale,ſupponit confuſætantum,& in iſta homo qui diſputat legit, ſupponit determinate.& in iſta ſor.qui currit non ſedet,ſupponit relatiuum diſcrete. Idẽ eſt iudicium de reciprocis tam poſſeſſiuis quàm non poſſeſſiuis.vt omnis homo videt ſe.ly ſe,ſtat confuſæ diſtributiuæ,Et in iſta aliquis hõ diligit filium ſuũ.ly ſuum,ſtat determinate & in iſta pater ſor.vocauit illum.ly illum,ſtat diſcrete. Ex iſta regola ſequitur iſta concluſio, ꝙ aliqua eſt propoſitio vniuerſalis affirmatiua habẽs præciſæ vnũ ſignũ,cuius prædicatũ ſtat cõfuſæ diſtributiuæ. vt quilibet hõ eſt ipſemet. Secunda concluſio eſt iſta. Signũ vniuerſale affirmatiuũ ita habet vim diſtribuẽdi a parte prædicati ſicut a parre ſubiecti. Tertia concluſio. Aliqui duo ſunt termini communes ſequentes ſignũ vniuerſale affirmatiuum non impeditum per aliud ſignum,quorum remotiorem diſtribuit,& non propinquiorem.patet,vt omnis homo eſt videns ſe. vbi ly ſe, ſtat confuſæ diſtributiuæ.& ly videns,confuſæ tantũ. Et ſi contra iſtas concluſiones adducãtur regulæ quinti capituli huius tractatus,ſcilicet pro maiori euidentia. Dicatur quòd illæregulæ intelligantur extra materiam relatiuorum. Contra iſtam regulam arguitur. quoniam dato quòd ly ſe,diſtribuatur in dicta propoſitione,ſequitur iſtam conſequẽtiam fore bonã. Om-

2. regula
Vide pa. f. 17.10.21. prin. 2. du. cor. i. con. 4. 43. eiuſdẽ to.

Concluſio.

Solutio. nis homo videt ſe. ergo omnis homo videt omnem hominem. Dicitur quòd ſtat diſtributiuæ non abſolute, ſed referendo ſingula ſingulis. videlicet ille hõ videt ſe,& ille homo videt ſe & ſic de ſingulis. Ex quo infero iſtam conſequentiam non valere, tãtum ſor. videt ſe ergo omne videns ſe eſt ſor. quia ly ſe, in prima ſupponit diſcrete,& in ſecunda diſtributiuæ, ſed bene ſequitur. ergo omne videns ſor. eſt ſor. Tertia regula eſt iſta omne relatiuum identitatis ſubſtantiæ hypotheticæ relatum ad ſuum antecedens ſupponens cõfuſæ tantum, non ſupponit eodem modo, ſed determinate habendo reſpectum ad totam compoſitionem ſui antecedentis, vt omnis homo eſt animal,& iſtud eſt rationale. relatiuum ſtat determinate. & ideo ſecunda pars eſt falſa & ſignificat aſſertiuæ quòd animal qđ eſt omnis hõ, ẽ rationale. quod eſt falſum. quia nullum eſt animal quod eſt omnis homo. Similiter iſta eſt falſa. Ego indigeo oculo ad videndum,& illo indigeo. quia nullo oculo indigeo ad videndum. Vbi eſt aduertendũ quòd ly indigeo, cũ ſuo gerundio, confundit confuſæ tantum, & ſine illo confundit confuſæ diſtributiuæ.

3. regula *Vide Pau. ſophi. 18. to.*

4. regu. Quarta regula ẽ iſta. Omne relatiuum identitatis ſubſtantiæ hypotheticæ relatum ad ſuum antecedens ſupponens diſcretæ determinatæ, vel diſtributiuæ, ſupponit eodem modo ſicut ſuum antecedens habẽdo reſpectum ad totam compoſitionem ſui antecedẽtis. vel ad alterum extremorum. ideo cõceditur quælibet iſtarum. aliquis hõ ẽ,& tu es ille, aliquis hõ ẽ, & tu nõ es ille, ſecunda non ſignificat quòd tu non es aliquis hõ qui eſt. ſed quòd tu aliquis hõ qui eſt non es. & hoc eſt verum. Vnde non ſemper eſt licitum loco relatiui ponere ſuũ antecedens niſi ſeruetur eadẽ ſuppoſitio. Item ſequitur quòd iſta ẽ falſa aliquis hõ eſt,& quilibet homo eſt ille, quia ex quo ly ille, ſtat determinate. ſecunda pars ſignificat quòd aliquis hõ eſt quilibet homo. ſed conceditur ꝙ quilibet homo eſt animal, &

idem

idem ē riſibilis, quia relatiuum diſtributiuum non refert in comparatione ad totam compoſitionem. ſed ſolum ad alterum extremorum, non diſtributum vero bene refert antecedens, habendo reſpectum ad totam poſitionem. Ex iſta regula ſequitur primo iſta cōcluſio, quòd aliqua ē vniuerſalis affirmatiua habens ſolū vnum ſignum cuius prædicatum eſt terminus cōis, & non ſtat confuſæ tantū ſed determinate patet de prædicato ſecundæ partis huius copulatiuæ. aliquis homo eſt, & quilibet homo eſt ille, Secunda concluſio. Signū vniuerſale affirmatiuū nō impeditum per aliud ſignū non confundit confuſæ tantū terminum cōmunē mediate ſequētem in eadē categorica. Nec hoc eſt inconueniens. quia hoc non eſt ratione ſigni, ſed relatiui nō potentis recipere confuſionem illam propter dependentiam quam habet ad ſuum antecedens. & ita nulla iſtarum concluſionum aut præcedentium eſt cōtra regulas quinti capituli quia aut impeditur ſignum, aut terminus non eſt capax confuſionis. Quinta regula eſt iſta. Relatiuum accidentis ſiue identitatis, ſiue diuerſitatis, nō ſemper ſupponit eodem modo ſicut ſuū antecedens, ſeu ſecundū exigentiā ſui ſigni vel ſitus. vnde aliqn̄ ſupponit eodē mō, vt aliquis hō ē albus, & talis eſt equus. omnis homo albus legit, & nullus talis diſputat, Aliquando ſupponit antecedens magis confuſæ, vt omne album currit, & tale diſputat, aliquando econuerſo relatiuum ſupponit confuſius. vt aliquis homo eſt albus, & nullus coruus eſt talis. aliquis homo eſt niger, & quilibet æthiops eſt talis. in qualibet iſtarum ſupponit antecedens determinate & relatiuum in vna deſtributiuæ, & in alia confuſæ tantum. idem eſt iudicium de relatiuo diuerſitatis accidentis, ſupponit enim interdum confuſius quàm ſuum antecedens vt aliquis homo eſt niger, & non huiuſmodi eſt coruus, *Concluſion.* *5. regula.*

Sexta & vltima regulà generalis eſt iſta. Omne relatiuum ſupponit eodem modo ſicut ſuum antecedēs, *6. reg.*

intelligendo de modo ſupponendi vniuerſali,ita quòd ſi antecedens ſupponit materialiter & relatiuum ſimiliter.ſi perſonaliter & relatiuum ſimiliter,ver. g. homo eſt ſpecies,& iſtud eſt nomen tam relatiuum quàm antecedens ſupponit materialiter. ſed dicendo, homo eſt animal & ille eſt riſibilis,tam relatiuum quàm antecedens ſupponit perſonaliter. Regulæ ergo ſuperiores de mõ ſupponẽdi relatiuorũ debẽt intelligi quo ad modos ſupponendi ſpeciales pertinentes ad ſuppoſitionem diſcretam,determinatam, confuſam tantum,aut diſtributiuam, & hæc pro materia relatiuorum dicta ſufficiant.

De ampliationibus. cap. 8.

Quid ſit ampliatio. Prima regula Pau.2.prin. 2.ſoph.to.3. prin.eiuſdem to.4.to.

IAM de ſuppoſitione quæ fit reſpectu diuerſorum temporum pænas ampliationem & appellationem expedit per tractare. vnde ampliatio eſt acceptio termini temporaliter ſumpti vltra con ſignificationem verbi principalis vel participii eiuſdem. Pro cuius diffinitionis declaratione prima regula ſit hæc. Omnis terminus ſupponens reſpectu verbi de præterito vel participii ſui a parte ante,ampliatur ad ſupponendum pro eo quod eſt vel fuit. ver. gra. album fuit nigrum non ſupponit ly album,pro eo quod fuit album præciſe,aut ſolum pro eo quod eſt album, ſed diſiunctim pro eo quod eſt album,vel fuit album, Ex quo ſequitur veritas iſtarum propoſitionum. Prima, virgo fuit prægnans patet,quia quæ eſt aut fuit virgo. fuit prægnans. Secunda propoſitio,puer fuit ſenex,non quidẽ quando fuit puer,ſed poſtquam fuit puer. Tertia propoſitio,album fuit quando nullam habuit albedinem. patet,quia id quod eſt vel album, fuit quando nullam habuit albedinem, dato ꝙ nunc aliquid ſit album quod continue ante hoc fuit nigrum. Conſimiliter eſt dicendum ſi fuerit participium prædicatum reſpectu huius verbi eſt, vt aliquis homo eſt mortuus. patet, quia ly homo,ſupponit pro homine qui eſt vel fuit,&

ſigni-

ſignificat iila propoſitio quòd aliquid homo qui eſt vel fuit,eſt mortuus. Et conceditur vt prius quòd uir go eſt corrupta. quia iſta quæ eſt vel fuit virgo eſt corrupta. Secunda regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante reſpectu verbi de futuro uel ſui participii ſupponit pro eo quod eſt vel erit. ver. gra. homo generabitur ſupponit ſubiectum pro homi ne qui eſt vel qui erit. ideo ſignificat iſta propoſitio, quòd qui eſt vel qui erit homo generabitur. Ex iſta regula ſequitur ueritas iſtarum propoſitionum. Pr ma ſenex erit puer, patet. quia qui eſt vel qui erit ſenex, erit puer. Secunda corrupta erit virgo, quia quæ eſt vel quæ erit corrupta, erit virgo. Tertia propoſitio. De capitatus cantabit. quia qui eſt uel qui erit decapitatus cantabit. Idem eſt iudicium de ſuppoſitione reſpe ctu ſui participii. ut homo eſt generãdus. ſignificat. n. iſta propoſitio quod qui eſt vel qui erit homo eſt generandus. Tertia regula eſt iſta. Omnis terminus ſup ponens a parte ante vel a parte poſt reſpectu huius verbi, contingit, vel ſui participii, ſupponit pro eo qđ eſt vel contingit eſſe. vt album contingit eſſe nigrum. denotatur ꝙ id quod eſt vel contingit eſſe album cõ tingit eſſe nigrũ. & ita dicatur de iſta ſedentẽ contingens eſt currere. Quarta regula eſt iſta. Omnis termi nus ſupponens a parte ante vel a parte poſt reſpectu huius verbi, poteſt, vel ſui participii, aut termini verbalis deſinẽtis in bilis, vel in bile, ſupponit pro eo qđ eſt uel poteſt eſſe, ut albũ poteſt eſſe nigrum, denotatur quòd illud quod eſt uel poteſt eſſe albũ, poteſt eſ ſe nigrũ. Ex iſta regula ſequuntur alique propoſitiones. Prima. Creans poteſt eſſe deus, dato quòd deus non crearet, quia quod eſt uel poteſt eſſe creans, põt eſſe deus. Secunda propoſitio. Calidiſſimũ poteſt eſſe calidius quia quod eſt uel poteſt eſſe calidiſſimũ, poteſt eſſe calidius. Tertia propoſitio. Infimum poteſt eſſe inferius, quia quod eſt uel poteſt eſſe infimũ po-

2. regula

3. regula

4. regu.

teſt eſſe inferius. Idē eſt iudicium de participiis & ter mino verbali. ideo conceditur quòd genitū eſt generabile, & corruptum eſt corruptibile. prima ſignificat quòd illud quod eſt vel poteſt eſſe genitum eſt generabile. ſecunda ſignificat quòd illud quod eſt vel poteſt eſſe corruptum, eſt corruptibile. Quinta regula

5. regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante vel à parte poſt reſpectu horum verborum, incipit, vel deſinit, aut ſuorum participiorum ſupponit pro eo quod eſt aut incipit vel deſinit eſſe. ut album incipit uel deſinit eſſe, denotatur, quòd illud quod eſt aut incipit vel deſinit eſſe album, incipit vel deſinit eſſe. & ita de par

6. reg. ticipio dicatur. Sexta regula eſt iſta. Omnis terminus ſupponens a parte ante vel a parte poſt reſpectu verbi vel participii habentis naturam tranſeundi indifferēter ad poſſibile & imaginabile ſupponit indifferenter pro eo quod ē, vel pōt eſſe imaginabile ſicut ſunt iſta verba, cognoſco, intelligo, & huiuſmodi. Cum ergo dicitur roſam intelligo, aut cognoſco. denotatur ꝙ roſam quæ eſt, vel quæ poteſt eſſe, vel eſt imaginabilis ego intelligo, vel cognoſco. Vnde ita intelligitur vel cognoſcitur illud quod non poteſt eſſe. ſicut illud qđ poteſt eſſe. Intelligo namq; chimeram uel montē aureum, quorum nullum poteſt eſſe. & intelligitur hæc regula de termino recto a parte poſt a verbo actiuo, uel dæ recto a parte ante a uerbo paſsiuo, ſiue præponatur uel poſtponatur.

Corrolariū. Ex predictis regulis ſequitur primo, ꝙ a tertio adiacente. ad ſecundum adiacens cū prædicato participio ampliatiuo, non ualet argumentum. unde non ſequitur Adam eſt mortuus, ergo Adā eſt, antichriſtus eſt futurus, ergo antichriſtus eſt. Secundo ſequitur. ꝙ iſta non eſt bona cōuerſio. antichriſtus eſt futurus. ergo aliquod futurum eſt antichriſtus. quia in antecedente ſupponit ly antichriſtus, ampliatiuę, & in conſequente non. ideo deberet ſic con

Vide uerti. aliqđ futurū eſt uel erit antichriſtus. Tertio ſeq; tur,

tur,quòd iſtæ ſyllogiſmus nō ualet. Omne futurum eſt,Antichriſtus eſt futurus.ergo antichriſtus eſt.quia in concluſione non ſupponit ly antichriſtus,ampliatiuæ,ut in minori,propterea minor debeat eſſe talis antichriſtus eſt aliqđ futurū, ubi ly futurū tenetur,nominaliter,ſicut ī maiori & nō participaliter. quare &c. *Pau.2. princ.3. ſophiſ.cō.4.*

De appellationibus. *Cap.* 9.

Appelatio eſt acceptio termini in propoſitione habentis reſpectum ad naturam uerbi vel participii eiuſdem ut aliquis homo eſt,ly homo. ſupponit pro homine.& non pro quolibet homine indifferenter, ſed ſolum pro homine qui eſt. Vt ergo clarius intelligatur hæc diffinitio,notandum quòd appellatio ſic diuiditur.quoniam aliqua uocatur appellatio temporis. aliqua ampliationis,& tertia formæ. Appellatio temporis eſt acceptio termini in propoſitione pro aliquo uel pro aliquibus,ſecundum ſolam con ſignificationē uerbi,uel participii eiuſdē,ut albū fuit nigrū. licet ly albū,ſupponat pro eo quod eſt uel fuit albū,tamen ly nigrū,non ſupponit niſi pro eo quod fuit nigrū,& uerbum eiuſdē conſignat ſolūmodo pteritiuæ. ideo ly nigrum,appellat ſolum tempus præteritum. Prima regula. Omnis terminus ſupponens reſpectu uerbi de præſenti non ampliatiui,nec diſtracti per participium ampliatiuum,appellat tempus præſens. ut homo eſt animal.uel ſor.currit.quilibet illorum terminorum, tam a parte ſubiecti quàm a parte prædicati.ſupponit ſolummodo pro eo quod eſt.Secunda regula eſt iſta. Omnis terminus ſequens uerbum ampliatiuum præteriti temporis uel futuri appellat tempus præteritū aut futurum,ut hoc fuit album , uel hoc erit nigrum. ſupponit ly album , in prima propoſiitone præciſæ pro eo quod fuit album.& in ſecunda præciſæ pro eo quod erit nigrum. Appellatio ampliationis eſt acceptio termini ampliatiuæ ſumpti limitati per terminū ampliatiuum præcedentem ut hoc poteſt eſſe album

Quid ſit appellatio. *Diuiſio eius* *appel. temporis.* *Appel. ampli.*

ſupponit lyalbum,ampliatiuæ a parte poſt,ſicut a parte ante.ſed a parte ante nõ appellat, a parte vero poſt appellat,ſup.ampliationem.

Prima regula eſt iſta. Omnis terminus ſequens aliquod iſtorũ verborum incipit,vel deſinit, vel aliquod ſuorum participiorum appellat ampliationem. ver. g. ſor.incipit eſſe albus ſupponit ly album .pro eo quod eſt vel incipit eſſe album.ſed poſitum a parte ante nõ appellat,a parte vero poſt appellat propter limitationem termini ampliatiui præcedentis. Secunda regula Omnis terminus ſequens aliquòd iſtorum verborum poteſt,contingit.,aut aliquod ſuorũ participiorum appellat ampliationem ipſorum . vt hoc poteſt , vel contingit eſſe album,ampliatur ly album,ita a parte poſt ſicut a parte ante,& a parte poſt appellat ampliationem iſtorum verborum propter limitationem ipſorum,quam non appellat a parte ante,ex quo non limitatur. *Appel. forma.* Appellatio formæ eſt acceptio termini in propoſitione limitati per terminum præcedentem cõcernentem actũm mentis vt intelligo hominem,ly hominem appellat ſuam formam,quia ſignificat ſuum ſignificatum ſub ratione eiuſdem propter limitationẽ factam a termino concernente actum mentis.ideo per illam denotatur,quòd ego intelligo aliquid ſub ratione qua homo. *Concluſiones.* Ex prædicta diffinitione ſequitur veritas trium concluſionum.Prima concluſio eſt iſta.Patrem meum cognoſco , & tamen non cognoſco patrem meum.probatur.& pono quòd ſor.ſit pater meus quem bene cognoſcam.neſciam tamen an ſit pater meus vel non,imo pono quòd non conſiderem de patre meo, vtrum talem habeam vel non . Iſto poſito patrem meũ cognoſco.quia illud quod eſt pater meus,cognoſco,non tamen cognoſco patrem meũ. quia non cognoſco aliquid ſub ratione qua pater meus.

Secunda concluſio ſortem volo videre,& tamẽ nolo videre ſor.probatur,pono quòd ſit inimicus meus.

ita quòd nollem videre ipſum,& pla. ſit amicus meus ſimilis ſor. exiſtenti coram me quem credam eſſe pla. Iſto poſito, ſor. volo videre, quia hunc qui eſt ſor. volo videre, ex eo quòd puto ipſum eſſe pla. & tamen nolo videre ſor. quia nolo videre aliquid ſub ratione qua eſt ſor. Tertia concluſio propoſitionem hypotheticā ſcis, & tamen neſcis aliquam propoſitionē hypotheticam, probatur, & pono quòd credas firmiter nullam eſſe propoſitionem hypotheticam, ſit tamen aliqua hypotetica quam credas eſſe cathegoricam ſciēdo, & conſiderando de ſignificato eius. Iſto poſito, aliquam propoſitionem hypotheticam ſcis, quia illud quòd eſt propoſitio hypothetica ſcis, & tamen non ſcis aliquā propoſitionem hypotheticam, quia nō ſcis aliquid ſub ratione qua eſt propoſitio hypothetica. Et conſequēter conceditur, quòd propoſitionem affirmatiuam credo, & tamen non credo propoſitionem affirmatiuam, & ita de infinitis, quarum quælibet ex prioribus poteſt verificari.

Et ſic eſt finis Secundi tractatus, qui ſuppoſitionum intitulatur.

Incipit tractatus conſequentiarum qui eſt in ordine tertius. Cap. primum.

CONSEQVENTIA eſt illatio conſequentis ex antecedente, vt homo currit, ergo animal currit antecedens voco propoſitionem præcedentem notam rationis, vt homo currit, conſequens vero illam quæ ſequitur, vt animal currit, & notam rationis nomino, ly ergo, & ly igitur. Pro huius diffinitionis declaratione ſit hæc prima diuiſio conſequentiarum alia bona, alia mala. Conſequentia bona est illa cuius oppoſitum cōſequentis repugnat antecedenti, vt tu es homo, ergo tu es animal, nam hæc repugnant, tu es homo, & tu non es animal, ideo iſta conſequentia fuit bona. Conſequentia

Pro iſto c. uide in lo. ma. f. 139. uſq; ad f. 142.

Prima diuiſio.

ſequentia mala eſt illa cuius contradictoriũ conſequẽtis ſtat cum antecedente, vt tu es homo, ergo tu ſedes nam hæc bene ſtant ſimul, tu es homo, & tu nõ ſedes, ideo illa conſequentia, non valuit. Secũda diuiſio eſt iſta conſequentiarũ bonarũ alia formalis, alia materialis, conſequentia bona, & formalis eſt illa cuius cõtradictoriũ conſequentis formaliter repugnat antecedẽti, vt tu curris, ergo tu moueris. Voco illam formaliter repugnare, quæ nõ ſunt imaginabilia ſtare ſimul abſq; contradictione, vt tu curris, & tu non moueris. Conſequentia bona, & materialis eſt illa cuius contradictorium conſequentis materialiter repugnat antecedẽti, vt deus nõ eſt, ergo nullus homo eſt. Illa dicuntur materialiter repugnare, quæ nõ poſſunt ſtare ſimul, ſunt tamen imaginabilia ſtare ſimul abſq; contradictione, vt deus non eſt, & aliquis homo eſt, licet iſta non poſſint ſimul, ſtare propter impoſſibilitatẽ illius deus non eſt, tamen ſunt imaginabilia ſtare ſimul abſq; aliqua cõtradictione, quia ꝙ deus nõ ſit, & aliquis homo ſit, non videtur implicatio contradictionis. Iuxta iſtã diffinitionem ponũtur duæ regulæ. Prima ex impoſſibili ſequitur quodlibet Secunda neceſſarium ſequitur ad quodlibet. Et intelliguntur iſtæ duæ regulæ, quòd illa cõſequentia eſt bona, & materialis in qua antecedens eſt impoſſibile, vel cõſequẽs neceſſariũ ſubductis aliis modis quibus conſequentia foret bona, & formalis.

Secunda diuiſio vide in. 8. tra hus in prin.

tertia diuiſio
Nota

Tertia diuiſio eſt iſta. Conſequentiarũ bonarũ quædam eſt bona de forma. quædam eſt bona materia cõſequentia bona de forma, eſt illa cuius quælibet conſimilis in forma eſt bona, vt albedo videtur, ergo color videtur. Ille conſcientię ſunt ſimilis formæ quę habẽt conſimilem modũ arguendi cõſequentiæ formalis de quibus modis dicetur poſtea, et cum hoc antecedentia & conſequentia ſint ſimilia in forma. Notandũ, quòd illæ categoricæ ſunt ſimiles formæ quæ ſic ſe habent quòd ſi vna eſt affirmatiua de ſecundo adiacente vel

de tertio,& alia ſimiliter. Et ſi vna eſt particularis ,a-definita,vel ſingularis,& alia ſimiliter. Item ſi una eſt excluſiua,exceptiua,reduplicatiua,vel modalis in ſenſu compoſito uel diuiſo , & alia ſimiliter. Item ſi vna eſt de termino ſimplici, vel cõpoſito copulato,diſiunćto,vel conditionato,& alia ſimiliter. Et ideo iſte non ſunt ſimiles in forma,homo vel aſinus currit,& homo currit,quia vna eſt de termino ſimplici,alia de compoſito. Similiter iſte non ſunt ſimiles in forma , quilibet homo currit , & aliquis aſinus mouetur, quia vna eſt vniuerſalis,alia paticularis,ſed ſunt iſtæ ſimiles in forma,homo eſt aſinns,& homo eſt animal,non obſtante quòd vna ſit neceſſaria alia impoſsibilis, quia habẽt omnes conditiones aſsignatas. Ex quo ſequitur quòd iſtæ cõſequentiæ ſunt ſimiles in forma, homo currit, ergo animal currit,albedo videtur,ergo color videtur quia habẽt cõſimilẽ modũ argnendi conſequẽtiæ formalis vbitroq; enim arguitur ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiuæ. Conſequentia bona de materia eſt illa quæ eſt bona, & nõ quælibet ſibi cõſimilis in forma eſt bona,vt tu nõ es homo,ergo tu non es animal iſta conſequentia eſt bona, quia contradićtorium conſequẽtis repugnat antecedenti. Ex prædićtis ſequitur quòd aliquã eſt cõſequentia bona, & formalis quæ nõ eſt bona de forma,ſicut prædićta,& quælibet iſtarum tantum pater,ẽ ergo non tantũ pater eſt,tu ſcis te eſſe lapidem ergo tu non ſcis te eſſe lapidẽ,& ſic de aliis, tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,ergo aliquis homo decipitur.

De regulis generalibus conſequentiæ formalis. Cap. 2.

Pro regulis hus c. uide pa. 20. prin. i. du. et in l. me. fo. 142. uſq; ad. fol. 147. et in 8. tra.

FORMALIS conſequentiæ quædam ſunt regulæ vniuerſales ponendæ ipſius inſinuantes noticiam,quarum prima eſt iſta. Si alicuius conſequentiæ ex contradićtorio conſequentis ſequitur contradićtorium antecedentis,iſta conſequentia est bona,vt iſta,homo

currit.

currit,ergo animal currit,quia bene ſequitur, nullum animal currit ergo nullus homo currit,vel nihil quod eſt homo currit. Ex iſta regula ſequitur alia,videlicet ſi alicuius conſequentiæ contradictoriũ conſequentis
hus ca.i.ibi ſi alicuius etc. non eſt illatiuum contradictorii antecedentis,illa conſequentia non valet. Vnde non ſequitur,tu loqueris, ergo tu diſputas, quia non ſequitur, tu non diſputas ergo tu non loqueris. Secunda regula eſt iſta. Si alicuius conſequentiæ antedens eſt verum,& conſequens ſimiliter, quia ex falſis verum ex veris nil niſi veram vt dicit Ariſt.2.priorum. Ex iſta ſequuntur regulæ. Prima. Si alicuius conſequentiæ bonæ conſequens eſt
Cap.2 falſum,& antecedens ſimiliter. Secunda ſi alicuius cõſequentiæ antecedens eſt verum, & conſequens falſum iſta cõſequentia non valet. Ideo nõ ſequitur chimera quæ currit non mouetur, ergo chimera currit,
3.regula. quia antecedẽs eſt verum,conſequens falſum. Tertia regula eſt iſta. Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt neceſſarium,& conſequens ſimiliter eſt neceſſarium, ex qua ſequitur quòd ſi antecedens eſt neceſrium,& conſequens contingens,quòd iſta conſequentia non valet,vt omnis homo eſt animal,ergo tu es a-
4.regula nimal. Quarta regula eſt iſta. Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt poſſibile,conſequens ſimiliter eſt poſſibile,ex qua ſequitur, quòd ſi antecedens eſt poſſibile,& cõſequens impoſſibile,quòd illa cõſequentia non valet,vnde nõ ſequitur,omne currens eſt
Pa.18 prin. 3.du.con.4 homo,ergo hoc currens,eſt homo, demonſtrando aſinum,quia antecedens eſt poſſibile,conſequens impoſ
5.regula ſibile. Quinta regula est iſta, Si aliqua est conſequentia bona,& aliquid ſequitur ad conſequens illud idem ſequitur ad antecedens,vnde bene ſequitur homo currit,ergo animal currit,ad quod ſequitur, ergo corpus currit,ideo ad bene ſequitur ad antecedens,homo currit,ergo corpus currit. Ex iſta regula ſequũtur duę regulæ. Prima qcquid antecedit ad antecedẽs antecedit

ad conſequens.vnde quia hęc conſequentia eſt bona. homo currit,ergo animal currit.& hæc tu curris,antecedit ad iſtam homo currit.ideo antecedit ad iſtam animal currit. Secunda regula a primo antecedēte ad vltimum conſequens:quando omnes cōſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non variatæ,tūc conſequentia eſt bona & formalis. ver.g.homo eſt,ergo animal eſt.animal eſt,ergo corpus eſt, corpus eſt. ergo ſubſtantia eſt, & ſic a primo ad vltimum ſequitur formaliter.homo eſt,ergo ſubſtantia eſt. Conſequentiæ intermediæ non ſunt variatæ quando conſequens primæ conſequentiæ eſt antecedens poſterioris conſequentiæ,ſicut in exemplo. Nullum tempus ē ergo dies nō eſt.dies nō eſt aliqua hora eſt,ergo nox eſt nox eſt.ergo aliquod tempus eſt. & tamen nō ſequitur a primo ad vltimum,nullum tempus eſt,ergo aliquod tempus eſt. propter variationem factam,quia primæ conſequentiæ fuit conſequens.dies non eſt & nō fuit antecedens ſecūdæ.ſed illa copulatiua dies nō eſt,& aliqua hora eſt. Sexta regula eſt iſta. ſi aliqua eſt conſequentia bona & aliquid ſtat cum antecedente,illud idem ſtat cum cōſequente.ver.g.ſequitur omnis homo currit.ergo homo currit. & cum antecedēte ſtat quòd aliquod animal currat,& quòd nullus aſinus moueatur.& ſic de alijs ideo quælibet iſtarū ſtat cum conſequente. Ex iſta regula ſequitur alia.videlicet quicquid repugnat conſequenti repugnat antecedēti.patet iſta regula.diſcurrēdo per omnia.Septima regula.Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona,& antecedens eſt cōcedendū a te,& conſequēs eiuſdem eſt concedēdum a te.ex qua ſequuntur duæ aliæ. Prima,Si conſequens eſt a te negandum & antecedens ſimiliter. Secunda,Si antecedens eſt concedendum a te & conſequens negandum. iſta conſequētia non valet.verbi gratia omnis homo eſt.ergo antichriſtus eſt. Octaua regula.Si aliqua eſt conſequentia bona

Notā. *6. regula* *7. regula* *8. regula*

bona ſcita a te eſſe bona. & antecedens eſt ſcitum a te conſequens eiuſdem eſt ſcitum a te. vt tu es homo. ergo tu es animal, & notanter dicitur ſcita a te eſſe bona. quia iſta conſequentia eſt bona. brunellus eſt aſinus ergo brunellus eſt rudibilis. & antecedens eſt ſcitum ab aliquo a quo tamen non eſt ſcitum conſequens. quia forte neſcit conſequentiam illam eſſe bonam. quare &c.

De regulis con. for. pœnes ſuperius, atque inferius. Cap. 3.

NVNC ſequuntur particulares regulæ conſequẽtiæ formalis pœnes ſuperius & inferius materiam concernentes. Quarum prima eſt iſta. Ab inferiori ad ſuũ ſuperius affirmatiuæ, ſine diſtributione, & ſine ſigno confuſionis impediente, eſt bona conſequentia. vt homo currit ergo animal currit. Secunda regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ, vel confuſæ, tantum immobiliter non valet conſequentia, quia non ſequitur, omnis homo currit: ergo omne animal currit. nec ſequitur, nullus homo currit, ergo nullum animal currit. Et notanter dicitur vel confuſe tantum immobiliter, quia non ſequitur. ſi homo eſt aſinus, homo eſt rudibilis, ergo ſi homo eſt animal, homo eſt rudibilis, Sed arguendo confuſæ tantum mobiliter, eſt bonum argumentum. ver. g. omnis homo eſt animal, ergo omnis homo eſt ſubſtantia.

prima reg. Vide de his in lo. ma. a f. 149. uſq; ad f. 158. 19 pr. i. du. et in tr 8. hui. c. 2

Tertia regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita & cum debito medio, ẽ. bonum argumentum. ver. g. tu non curris, & tu es homo ergo homo non currit. Et notanter dicitur, cum debito medio, quia ſine iſto non non valet argumentũ, vnde non ſequitur, tu non es animal, ergo homo non eſt animal, quia antecedens eſt poſſibile, conſequens impoſſibile.

Quarta

Quarta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue & ſine diſtributione, non valet argumentum, quia non ſequitur, animal currit, ergo homo currit. Quinta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiuæ, diſtributiuæ non valet argumentũ niſi cum debito medio, quia non ſequitur. omne animal currit. Tu differs ab aſino, ergo tu differs a brunello, ſed cum debito medio eſt bonum argumentum. vt tu differs ab aſino, brunellus eſt aſinus, ergo tu differs a brunello, Sexta regula eſt iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita eſt bonum argumentum. vnde bene ſequitur. nullũ animal currit, ergo nullus homo currit, & intelligit iſta regula de negatione diſtribuente ſuperius, quia ſi non diſtribueret, non valeret argumentum. vnde non ſequitur. non nullum animal currit, ergo non nullus homo currit, nec ſequitur. non omne animal currit, ergo non omnis homo currit, patet enim ꝙ cuiuslibet iſtarum contradictorium conſequentis ſtat cum antecedente: quare. &c.

4. regula *5. regula* *6. regula*

De regulis pœnes propoſitiones quantas.

cap. 4.

REGVLAS aliquas tangentes quantitatem ꝓpoſitionum ſeriatim propono. Quarum prima eſt iſta. Ab vniuerſali ad ſuam particularem vel indefinitam quæ vocatur ſibi ſubalterna, eſt bonum argumentum ver. gra. omne animal currit, ergo aliquod animal currit. nullum animal currit, ergo animal non currit. Secunda regule eſt iſta. A particulari vel indefinita ad ſuam vniuerſalem non valet argumentum niſi forte gratia materiæ, vnde non ſequitur. aliquis homo currit, ergo quilibet homo currit. nec ſequitur animal non currit, ergo nullum animal currit. ſed aliquãdo tenet gratia materiæ, aut quia cõſequens eſt neceſſarium, vel impoſſibile. aut quia contradictorium conſequentis repugnat antecedenti. vnde bñ ſequitur. aliquis

pro hoc t. ni de pau. 10. pr. 4. du. et i 8. tr. hui. c. 3 19. pr. 3. du. 10.

pa.in.lo.ma. ſ. 111.col.i. et ſ. 112.co. i. 3 pr. 3.du.

quis homo eſt.ergo omnis homo eſt, aliquis homo non eſt,ergo nullus homo eſt.Tertia regula eſt iſta. Ad vniuerſali affirmatiua ad omnes ſuas ſingulares tam collectiuæ quàm diuiſiuæ ſumptas,cum debito medio eſt bonum argumentum.& econuerſo collectiuæ.ver.gra collectiuæ omne animal currit,& hæc sũt omnia animalia.ergo hoc animal currit, & hoc animal currit,& ſic de ſingulis.Exemplum diuiſiuæ.omne animal currit,& hoc eſt animal, ergo hoc animal currit. Similiter ſequitur econuerſo.hoc animal currit.& hoc animal currit,& ſic de ſingulis,& hæc ſunt omnia animalia,ergo omne animal currit.Et notanter dicitur cum debito medio,quia ſine illo non valeret argumentum,niſi gratia materiæ.vnde non ſequitur omnis homo eſt animal ergo iſte homo eſt animal ergo iſte homo eſt animal & iſte homo eſt animal,& ſic de ſingulis,quia antecedens eſt neceſſarium & con

6.ſop.ibi intellectus eſt.

ſequens contingens,quia eſt vna copulatiua,cuius q̃libet pars eſt contingens & nulla alteri repugnat, tamen ſequitur aliqñ gratia materiæ.vt omnis hõ ẽ aſinus,ergo iſte homo ẽ aſinus. & oĩs ſol lucet ergo iſte ſol lucet q̃a in prima antecedens eſt impoſſibile,& in ſecunda conſequens eſt neceſſarium. Quarta regula eſt iſta. Ab vniuerſali negatiua ad quamlibet ſuam ſingularem,eſt bona conſequentia,ſiue arguatur cum debito medio ſiue non,ſed econuerſo non tenet,niſi cũ debito medio.ver. gr. nullus homo currit, ergo iſte homo non currit,& iſte homo nõ currit. & ſic de ſingulis.ſed econuerſo non ſequitur.nec iſte homo currit,nec ille homo currit,& ſic de ſingulis,ergo nullus homo currit, quia poſt mille annos erit antecedens verum & conſequens falſum.ſed bene ſequeretur dicendo.& iſti ſunt oẽs homines maſculi.Quinta reg. eſt iſta.A particulari ad ſuam indefinitam & econuerſo tam affirmatiuæ quàm negatiuæ, eſt bona conſequentia.ver gr.animal non currit ergo aliquod animal

mal

mal non currit,& econuerſo. Similiter, aliquis aſinus mouetur,ergo aſinus mouetur,& econuerſo. Sexta regula eſt iſta. A particulari vel indefinita ad oẽs ſuas ſingulares diſiunctiuę ſumptas cum debito medio, eſt bonum argumentum.vt homo currit, & iſti ſunt omnes homines,ergo iſte homo currit,vel iſta, homo currit,& ſic de ſingulis. Et. notanter dicitur cum debito medio,quia ſine illo non valet argumentum. vt homo eſt animal,ergo iſte homo eſt animal, vel iſta,homo eſt animal,& ſic de ſingulis. quia antecedens eſt neceſſarium,& conſequens contingens. quia eſt vna diſiunctiua,cuius quælibet pars eſt contingens,nec vna alteri repugnat, nec ſuum contradictorium eſt impoſſibile.quare &c.

De regulis pœnes propoſitiones non quantas. cap. 5.

De propoſitionibus non quantis ſicut ſunt excluſiuæ & exceptiuæ,ſit hæc prima regula. Ab excluſiua ad ſuam vniuerſalem de terminis tranſpoſitis, eſt bona conſequentia,& econuerſo.vt tantum homo currit.ergo omne currens eſt homo.Similiter econuerſo.omne animal mouetur,ergo tantum quod mouetur eſt animal. Secunda regula eſt iſta.Ab exceptiua negatiua ad excluſiuam ſibi correſpõdentẽ eſt bona conſequentia,vt nihil pręter ſor. currit, ergo tantum ſor.currit,& econuerſo,vt tantum homo eſt riſibilis, ergo nihil præter hominem eſt riſibile. Tertia regula eſt iſta.Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti dictione excluſiua addita eidem,eſt bona conſequentia vnde bene ſequitur tantum homo currit,ergo tantum animal currit,quia arguitur ab inferiori ad ſuum ſuperius confuſæ tantum mobiliter.Quarta regula eſt iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſiua addita ſubiectis,non valet argumẽtũ vnde non ſequitur.tantum homo eſt homo,ergo tan-

Vide in lo. ma.f.35.c. 4.& fo.36. co.3.ſophi. 39 co.i. 2. 18. prin. i. du.41. einſdem & 42 Pau.in lo. ma.fol. 40. col.4.

tum homo eſt animal,quia arguitur diſtributiuæ , ſed econuerſo bene ſequitur cum debito medio. vt tantū homo eſt riſibilis,ſortes eſt homo,ergo tantum homo eſt ſortes. Quinta regula ſequens correlarie ex prædictis eſt iſta quód a termino ſtante confuſæ tantum, vel determinate ad eundem ſtantem confuſæ diſtributiuæ,non valet argumentum. vt homo eſt animal, ergo tantum homo eſt animal. tu differs ab omni homine,ergo tu differs ab homine. Sexta regula eſt iſta. A termino ſtante confuſæ diſtributiuæ ad eundem ſtantem determinate,eſt bonum argumentum, vt tantum homo eſt animal,ergo homo eſt animal. tu es aliud ab animali,ergo tu es aliud ob omni animali. Septima regula eſt. A termino ſtante confuſæ tantum ad eundem ſtantem determinate reſpectu eiuſdem ſincategorematis vel diſtributionis,non valet argumentum, vt tantum homo eſt animal , ergo homo eſt omne animal, omnis homo eſt animal,ergo animal eſt omnis homo.

De regulis pænes terminos pertinentes & impertinentes. cap. 6.

PONENDAE ſunt regulæ pertinentium atq; impertinentium terminorum quarum prima eſt iſta. Ab affirmatiua vnius diſperati ad negatiuam alterius,eſt bonum argumentum, vt tu es homo. ergo tu non es aſinus , tu curris ergo tu non ſedes tu es albus,ergo tu non es niger. Sed econuerſo non ſequitur , quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua, Secunda regula eſt iſta. Quandocunq; ſunt aliquæ duæ propoſitiones,quarum ſubiecta conuertuntur atquæ prædicata manente conſimili denominatione,ab vna ad reliquā, eſt bona conſequentia. vt tu es hō,ergo tu es aīal rationale,& econuerſo, Et notanter dicitur manente cō ſimili denominatione,quia ſi vna eſſet affirmatiua, & alia negatiua,non conuerterentur. vt tu es homo,& tu non

Quoniā. pa. bis. in hec. v3 et in. 6. regu. dicat ex negatiua non ſe qui affirmatiuam uide ipſam. 22. pri. 3. du. to. iato.

non es homo. Item ſi vna eſſet quanta vna quantitate,& alia,alia quantitate vel nulla,non oporteret iſtas conuerti.vt omne animal eſt homo,aliquod animal eſt homo,& tantum animal eſt homo.

ma.f 103.co. 3.8.trac. hus ca.7.ſophi.34 cum 4.Pa.26 prin.4.du.to.

Tertia regula eſt iſta. Ab vno conuertibili ad reliquum,eſt bona conſequentia, vt tu es homo ergo tu es riſibilis,& econuerſo brunellus eſt rudibilis, ergo brunellus eſt aſinus. Quarta regula eſt iſta. Ab vno correlatiuorum ad reliquum,propoſitionibus exiſtentibus de ſecundo adiacente, eſt bonum argumentum. vt duplum eſt,ergo dimidium eſt,& econuerſo. Et notanter dicitur, de ſecundo adiacente. quia non ſequitur.a.eſt duplum,ergo.a.eſt dimidium.pater eſt barbatus,ergo filius eſt barbatus. Quinta regula eſt iſta, A termino priuatiuo ad terminum infinitum eſt bona cõſequentia,ſed non econuerſo. vt tu es iniuſtus, ergo tu es non iuſtus,ſed non ſequitur econuerſo. lapis eſt non iuſtus, ergo lapis eſt iniuſtus. antecedens enim eſt verum,conſequens falſum vt patet. quia quicquid eſt iniuſtum poteſt eſſe iuſtum. ſed lapis non poteſt eſſe iuſtus,ergo nec poteſt eſſe iniuſtus.

18.eiuſd. to In lo m. fol. 105.co.3. In lo.ma.f.106. co.i.prin.du. ſol. In lo. m. f.107.co.pri. 29.princ.du. ſolu. pro to. iſto ca.uide 8 trac.huius in ca.6.

Sexta regula. Ab affirmatiua de prædicato priuatiuo,vel infinito ad negatiuam de prædicato finito, eſt bona conſequentia.vt tu es cæcus. ergo tu non es videns.tu es non homo,ergo tu non es homo,ſed econ uerſo non valet argumentum. quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua.

Septima regula eſt iſta. A negatiua de prædicato finito,cum debito medio, ad affirmatiuam de prædicato infinito eſt bona conſequentia. vt tu non es aſinus,& tu es.ergo tu es non aſinus.

Cap. 7.

CORRESPONDENTER ad prædicta aliæ regulæ inferuntur. quarum prima eſt iſta.ab omnibus exponentibus ſimul ſumptis ad ſuum expoſitum, eſt bona conſequentia,& ecõuerſo. Et eſt regula iſta

vniuerſalis quibuſcunq; propoſitionibus exponibilibus, vt vniuerſalibus, excluſiuis, exceptiuis & huiuſmodi. vnde bene ſequitur. homo currit & nihil eſt homo quin illud currat. ergo omnis homo currit. & econuerſo. Similiter homo currit & nihil non homo currit ergo tantum homo currit, & contra. Secunda regula eſt iſta. Ab omni exponibili ad quamlibet ſuarum exponentiũ eſt bona conſequentia, ſed non econuerſo, niſi gratia materiæ. ver. g. omnis homo currit, ergo nihil eſt homo quin illud curat, ſed non econuerſo, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua. Aliquando tamen tenet gratia materiæ, vt homo eſt aſinus, ergo tã tum homo eſt aſinus, quia antecedens eſt impoſſibile. Tertia regula eſt iſta. Ex cuiuslibet exponentis contradictorio ſequitur contradictorium expoſiti; ſed non econuerſo. vnde bene ſequitur aliquid non homo currit. ergo non tantum homo currit. ſed non ecõuerſo, quia ex negatiua non ſequitur affirmatiua.

Sophi. ult. cõ. 4. 18. prin. du. pri. com. 4. cor. i.

Quarta regula eſt iſta. A reſoluentibus ad reſolutũ eſt conſequentia bona, ſed non econuerſo. vt hoc currit, & hoc eſt homo, ergo homo currit. non tamen ſequitur, homo currit, ergo hoc currit & hoc eſt homo quia poſt mille annos erit, antecedens verum & conſequens falſum. Quinta regula. Ab officiantibus ad officiatum eſt bona conſequentia, ſed non econuerſo vt iſta propoſitio eſt vera, homo eſt animal, quæ adequatæ ſignificat hominem eſſe animal, ergo verum eſt hominem eſſe animal ſed non econuerſo, quia antecedens foret neceſſarium, & conſequens contingens.

Sexta regula eſt iſta. A deſcriptione ad deſcriptum eſt bona conſequentia, & econuerſo vt intelligo aliquid ſub ratione qua homo, ergo intelligo hominem & econuerſo intelligo hominem. ergo intelligo aliquid ſub ratione qua homo.

Pau. ſophi. 48. 2. princ. to. 28. pri. pri. du. to.

Septima regula. A ſẽſu cõpoſito ad ſẽſum diuiſũ, & ecõuerſo, nõ valet argumẽtũ At neceſſario hõ ẽ animal.

mal. ergo homo neceſſario eſt animal. antecedēs n. eſt uerum conſequens falſum. Etiam non ſequitur, albū poſsibile eſt eſſe nigrum, ergo poſsibile eſt album eſſe nigrum. Octaua regula eſt iſta. Ab vna cauſa veritatis ad propoſitionem habentem illam cauſam eſt bona conſequentia, ſed non ecōuerſo. vt dum homo currit riſibile currit, ergo homine currēte riſibile currit. iſta conſequentia eſt bona, ſed non econuerſo, homine currente riſibile currit, ergo dum homo currit, riſibile currit, quia poſito quòd nihil currat, eſt tunc conſequens. falſum, cum aſſerat hominem currere. & tamen antecedens eſt verum, quia concluditur eius ueritas per aliam cauſam veritatis. vt ſi homo currit riſibile currit, ergo homine currente riſibile currit. Dicatur ergo quòd propoſitio denominata ab ablatiuo conſequentiæ habet tres cauſas veritatis. ſ. cōditionalem, temporalem, & caſualem, a quarum qualibet valet conſequentia ad propoſitionem habētem illas cauſas. ſed non econuerſo. Nona regula eſt iſta. Ab actiua ad ſuam paſſiuam eſt conſequentia bona, & econuerſo. vt ſor. amat platonem, ergo pla. amatur a ſor. & econuerſo. Decima regula eſt iſta. A tertio adiacente ad ſecundum adiacens affirmatiue, ſine termino diſtrahente, eſt conſequentia bona. vt tu es homo ergo tu es. Notanter dicitur, affirmatiue, quia non ſequitur. tu non es aſinus, ergo tu non es, dicitur etiam ſine termino diſtrahente, quia non ſequitur, antichriſtus eſt futurus, ergo antichriſtus eſt.

Pau. 42 princ 3 du. to. 18 prim pri. du. to. 2. con. 4. in loma fol. 120. col. 3 et fol. 58. co. 3

De regu pœnes propoſitiones hypotheticas. Cap. 8.

VLTIMO de propoſitionibus hypotheticis eſt dicendum modo priori regulas aſſignando. quarum prima eſt iſta. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem eſt bona conſequentia, & non econuerſo, niſi gratia materiæ, ut tu curris, & tu diſputas, ergo tu diſputas. ſed non ſequitur tu diſputas, ergo

Pro. to. ca. ui de in. 8 tra. hmōi ca. ul.

et in lo. ma. ſol. 130. et 131. 24. prin. pri. du. cor. 2. con. 1.

go tu curris, & tu diſputas. aliquando tamen tenet gratia materiæ ſiue terminorum ſcilicet quando copulatiua ſit ex duabus partibus, quarum una antecedit ad aliam, tunc ab iſta parte quæ antecedit, ad totã copulatiuam eſt bona conſequentia. vt tu es homo, ergo tu es homo & tu es animal, tu curris. ergo tu curris & tu moueris. Et notanter dixi. affirmatiua quia a copulatiua negatiua ad alteram partem non valet conſequentia. ver. gra. non tu es homo & tu es aſinus, ergo tu es aſinus. quia antecedens eſt verum conſequẽs falſum. Ex iſta regula ſequitur quòd a toto copulato ad alteram partem eſt conſequentia bona. vt ſor. & pla. currunt ergo ſor. currit. Secunda regula eſt iſta.

in lo. m. ſo. 132. col. 2 et ſol. 133. col. 4. 45. pri. i. du. to. 40 pr. pri. du. to.

A parte principali diſiũctiuæ affirmatiuæ ad totã diſiunctiuã. eſt bonũ argumẽt ũſed nõ ecõuerſo. vt tu curris, ergo tu curris vel tu es aſinus, ſed econuerſo non ſequitur. quia non ſequitur, tu curris vel tu es aſinus, ergo tu es aſinus. Aliquando tamen tenet gratia materiæ ſcilicet quando diſiunctiua ſit ex duabus partibus, quarum vna ſequitur ad reliquam, tunc a diſiunctiua ad iſtam partem quæ ſequitur, eſt bonum argumentum. vt tu es homo, vel tu es animal ergo tu es animal. tu es albus vel tu es coloratus, ergo tu es coloratus. Ex iſta regula ſequitur quòd a parte diſiuncti ad totum diſiunctum eſt bona conſequentia. ut homo currit, ergo homo vel aſinus currit. Tertia regula eſt iſta. A diſiunctiua affirmatiua cum deſtructione unius partis ad alteram partem, eſt bona conſequentia. vt tu curris vel tu ſedes, ſed tu non curris, ergo tu ſedes. Quarta regula eſt iſta. A copulatiua negatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factam de partibus contradictoriis copulatiuæ affirmatiuæ, eſt bona conſequentia. vt non tu es homo & tu es aſinus, ergo tu nõ es homo vel tu non es aſinus, & econuerſò. Et nota ꝙ copnlatiua affirmatiua habet duo contradictoria quorum vnum eſt copulatiua negatiua in qua præponitur

in lo. m. ſol. 134 col. i. ſophi. 11. 4

negatio,

negatiò,& reliquum eſt vna diſiunctiua facta de partibus oppoſitis ipſius copulatiuæ. quare oportet quòd copulatiua negatiua & diſiunctiua affirmatiua inuicē conuertantur. ver. g. tu es homo & tu es aſinus, habet duo contradictoria, quorum vnum eſt hoc. non tu es homo & tu es aſinus. ſecundm vero eſt illud tu nō es homo vel tu non es aſinus. Quinta regula eſt iſta A diſiunctiua negatiua ad copulatiuam affirmatiuam factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ affirmatiuæ, eſt bonum argumentum,& econuerſo. vt non tu curris vel tu ſedes, ergo tu non curris & tu non ſedes & econuerſo. Et ratio quia omnis diſiunctiua affirmatiua habet cōtradictoriū per negationē præpoſitā toti, & per copulatiuā factā de partibus oppoſitis. vt tu curris vel tu ſedes, huic contradicit quælibet iſtarum. nō tu curris vel tu ſedes vel tu non ſedes. Sexta regula eſt iſta. A conditionali affirmatiua cum ſuo antecedēte ad conſequens eiuſdem eſt bona conſequentia. vt ſi tu es homo tu es animal, ſed tu es homo, ergò tu es animal Septima regula eſt iſta. A conditionali affirmatiua cum contradictorio conſequentis ad contradictorium antecedētis eſt bona conſequentia, vt ſi antichriſtus eſt albus antichriſtus eſt coloratus, ſed antichriſtus non eſt coloratus, ergo antichriſtus non eſt albus. Et notanter dixi in ambabus regulis affirmatiua, quia de negatiua non tenent huiuſmodi regulæ,

in lo. m. fol. 137 colum. 4 47. pri. du. 1. to.

Explicit tertius tractatus, qui conſequentiarum intitulatur.

Incipit quartus, qui de terminorum probationibus tractat.

De reſolubilibus. Cap. *primum.*

QVALITER propoſitionibus probentur illatiuæ præſenti, doctrina dignoſcitur ſatis plene, & primo a reſolutione eſt inchoandum, quia indefinitæ parti

lo.ma.f.13. culares & ſingulares de ſubiecto non pronomine de-
co. 2.et.f.42 monſtratiuo, reſolubiliter inferuntur. Quælibet ergo
col.4. talis eſt taliter inferenda. vt pro antecedente ſumman
7.huius ca.5 tur duo demonſtratiua, in quorum primo prædicetur
8.princi.3. prædicatum reſoluendæ, in ſecundo ſubiectũ. ver. gra.
dub.col.2. homo currit, ſic reſoluitur. Hoc currit, & hoc eſt homo, ergo homo currit. Exemplum in obliquo. hominis eſt aſinus, huius eſt aſinus, & hoc eſt homo, ergo &c. Et ita in aliis caſibus ſingularibus numeri dicatur. Exemplum in numero plurali. homines currunt hæc currunt & hæc ſunt homines. ergo &c. Exemplum in obliquo aliquorum contradictoriorum alterum eſt verum. Horum alterum eſt verum. & hæc ſunt cõtradictoria. ergo &c. Et ita dicatur in aliis caſibus, ita ꝙ ſemper prima demonſtratiua ſit eiuſdem caſus cũ reſoluenda, ſecunda vero continue in recto ſumatur. Sed propoſitiones de verbo ampliatiuo eodem modo probantur, excepto hoc, quòd ſecunda demonſtratiua debet eſſe de verbo diſiuncto uerbi ſubſtantiui de præſenti, & eiuſdem de præterito vel futuro, aut alterius. ver gra. homo currebat, ſic reſoluitur. Hoc currebat, & hoc eſt vel erat homo. ergo &c. Item homo diſputabit. Hoc diſputabit, & hoc eſt vel erit homo. ergo &c. Ita quòd verbum ſubſtantiuum ſumptũ ſecundo loco ſit ſemper conſimilis temporis cum verbo reſoluendæ propoſitionis. Sed quando propoſitionis reſoluendæ verbum principale eſt ly poteſt, contingit, incipit, vel deſinit. ſecunda propoſitio erit de ſecundo verbo cõſimili. vt homo poteſt eſſe albus. Hoc poteſt eſſe album, & hoc eſt vel poteſt eſſe homo. ergo &c. Item album incipit eſſe nigrum, hoc incipit eſſe nigrum, & hoc eſt vel incipit eſſe album. ergo & cætera. Et ita dicatur in plurali vt prius. Modus conſimilis eſt tenendus in propoſitionibus de extremo copulato vel diſiuncto. vt homo vel aſinus currit, ſi totum diſiunctum eſt ſubiectum reſoluatur ſic. hoc

currit,& hoc eſt homo vel aſinus ergo,&c. Si autem prima pars fuerit ſubiectum ſic reſoluitur,hoc vel aſinus currit,& hoc eſt homo,ergo,&c. Et ita dicendum eſt in illis de copulato,& conditionato ſubiecto,vt homo,& aſinus currit, propoſitio ſi eſt impoſſibilis eſt falſa. Idem eſt dicendum de particulari,& ſingulari reſolubili affirmatiua ſicut de indefinita, vt aliquis homo,diſputat,ſor.currit. Sed particularis vel indefinita negatiua habet duplicem modum probandi. Primus dictus eſt,vt hoc non currit,& hoc eſt homo,ergo homo non currit,vbi autem videatur, quòd iſte modus non deſeruiat ſumatur contradictorium illius,vt chimera nō currit,hæc indefinita probari non poteſt per duo demonſtratiua, quia ſemper ſecunda eſſe falſa ſcilicet iſta hoc eſt chimera, ideo ad veritatem videndam iſtius ſumatur eius contradictorium ſ.omnis chimera currit,& quia hæc eſt falſa,ideo illa eſt vera.Cō ſimiliter eſt dicendum in aduerbiis vbi ſubiectum fuerit aduerbium habens terminum infra ſe,vt aliquando tu es, nunc tu es, & nunc eſt aliquando, ergo,&c. Item heri tu fuiſti,tunc tu fuiſti,& tunc eſt vel fuit heri,ergo,&c. Item ante.a.tu diſputabis,tunc tu diſputabis,& tunc eſt vel erit ante.a.ergo, &c. Item alicubi tu es,ibi tu es,& ibi eſt alicubi,ergo,&c. Et ita de pręterito,& futurō dicatur,vt dictum eſt de præſenti.Ex prædictis infero,quòd etiam probandæ ſunt propoſitiones indefinitæ, & particulares de verbo ſubſtantiuo præſentis temporis,& prædicato participio, ſicut propoſitiones de verbo principali illius participii,volo dicere, quòd ita probanda eſt hæc reſolubiliter. Adam eſt præteritus,ſicut illa.Adam fuit, & iſta antichriſtus eſt futurus, ſicut illa antichriſtus erit, vt hoc eſt futurnm, & hoc eſt vel erit antichriſtus,ergo antichriſtus eſt futurus. Aliquis homo eſt interfectus,hoc eſt interfectum,et hoc eſt vel fuit aliquis homo,ergo,&c.Item ſor.eſt potens eſſe hoc eſt potens

vide in l.ma. f.13. co 3.4. prim.2 ſophi. fi.

eſſe

eſſe,& hoc eſt vel poteſt eſſe ſor.ergo & cætera. Iuxta prædicta ſequitur veritas multarum propoſitionum·prima eſt iſta. Senex erit puer,probatur,hoc erit puer,& hoc eſt vel erit ſenes.ergo & cætera. demonſtrando vnum qui eſt puer & erit ſenex. Secunda propoſitio. Puer fuit ſenex. probatur, hoc fuit ſenex & hoc eſt vel fuit puer, ergo demonſtrando vnum ſenem. Tertia propoſitio. Album fuit quando non fuit album probatur,'& pono quòd tu ſis albus,& continue ante hoc fueris niger, iſto poſito, hoc fuit quando non fuit album, & hoc eſt vel fuit album,ergo & cætera. Quarta propoſitio. Pater erit quando non hébit filium neque filiam,probatur, hoc erit quando non habebit filium neque filiam, & hoc eſt vel erit pater, ergo &c. demonſtrando vnum patrem qui remanebit poſt mortem filiorum & filiarum. Quinta propoſitio, Aliquo maiori te & quolibet minori te tu es minor,probatur,iſto tu es minor demonſtrando vnum minorem te,& hoc eſt maius te & quolibet minori te,ergo &c. Sexta propoſitio. Aliquo minori te,'& quolibet maiori te tu es maior', probatur,iſto tu es maio, demonſtrando vnum minorem te, & hoc eſt minus te & quolibet minori te ergo &c. Septima propoſitio, Album poteſt eſſe nigrum,probatur,hoc poteſt eſſe nigrum, demonſtrando te,& hoc eſt val poteſt eſſe album,ergo &c.& ita probatur iſta, ſedentem poſsibile eſt currere, Octaua propoſitio,verum eſt quod mundus non fuit,'probatur,hoc eſt quod mundus non fuit,demonſtrando illam,tu eſt,& hoc eſt verum,ergo &c. Nona propoſitio, Neceſſarium eſt quod deus nunquam erit,probatur,hoc eſt quod deus nunquam erit,demonſtrando cœlum, & hoc eſt neceſſarium, ergo &c. Decima propoſitio. Poſsibile eſt quod nihil fuit & quod nihil erit,probatur, hoc eſt quod nihil fuit & quod nihil erit,demonſtrando inſtans pręſens,& hoc eſt poſſibile,

Soph. 43. co. dub. pus4. con

ſibile,ergo &c. Vndecima propoſitio. Candela lucens eſt extincta,probatur,hoc eſt extinctum,demonſtrando candelam iam extinctam quæ prius fuit lucẽs & hoc eſt vel fuit candela lucẽs,ergo &c. Duodecima propoſitio. Viuum eſt mortuum,probatur, hoc ẽ mortuum demõſtrando Adam,& hoc ẽ vel fuit viuũ, ergo &c.

De propoſitionibus uniuerſalibus. Cap. 2.

VNIVERSALIS propoſitio affirmatiua expo nibiliter probatur per ſuam præiacentem & vniuerſalem negatiuam ſibi correſpondentem , vt omnis homo currit exponitur ſic,homo currit, & nihil eſt homo quin iſtud currat,ergo &c. Exemplum in numero plurali omnes homines currunt: Homines currunt,& nulla ſunt homines quin illa currant,ergo &c. Conſimiliter in obliquis caſibus præter hoc quòd in negatiua exponente ponatur ſubiectum vniuerſalis ſemper ib recto,& relatiuum in obliquo conſimili cũ obliquo propoſitionis exponende,vt cuiuslibet hominis aſinus currit,hominis aſinus currit,& nih l eſt homo quin illius aſinus currat. ergo &c. Item omnium contradictoriorum altera pars eſt vera,cõtradictoriorum altera pars eſt vera , & nulla ſunt contradictoria quin,illorum altera pars ſit vera. ergo &c. ita ꝙ sẽper relatiuum ſequatur ly quin, poſtremo omnis terminus qui ſe tenet a parte p̄dicati. Et ita in alijs caſibus eſt dicendum . Modo conſimili probantur propoſitiones vniuerſales de verbo ampliatiuo p̄ter hoc qđ in ſecunda esponente ponitur verbum diſiũctum,vt in reſoluentibus,ver.gra. omnis homo fuit ſic exponitur. Homo fuit & nihil ẽ vel fuit homo,quin illud fuerit,ergo &c. Item omne album diſputabit. Album diſputabit,& nihil eſt uel erit album quin illu ddiſputabit,ergo etc. Item omne album , poteſt eſſe nigrum, Album

Pro toto iſto ce. uide in lo. m. a fo. 14 uſq; ad fo. 16. 8 princ. 3 du. cor pri. con. 28 prim 4 dub. commen. 3

Album poteſt eſſe nigrum, & nihil eſt vel poteſt eſſe album quin illud poſſit eſſe nigrum ergo,&c. Item omnis homo incipit diſputare, homo incipit diſputare, & nihil eſt vel incipit eſſe homo quin illud incipiat diſputare,ergo,&c.in obliquis caſibus etiã conſimiliter exponatur tenẽdo modum priorem de relatiuo. Cõſimiliter exponuñtur propoſitiones de præſenti habentes prędicatum participium alicuius verbi ampliatiui. vt omnis homo eſt præteritus,exponitur ſic homo eſt præteritus,& nihil eſt vel fuit homo quin illud ſit prę teritum,ergo &c. Item omne album eſt generandum. Album eſt generandum,& nihil eſt vel erit albũ quin illud ſit generando. Sed propoſitiones de ſubiecto cõpoſito poſſunt dupliciter exponi,ſecundum quòd ſubiectum poteſt eſſe totũ compoſitum vel pars,vt omnis homo vel aſinus eſt aſinus.Si ſubiectum eſt totum diſiunctum,ſic exponitur, homo vel aſinus eſt aſinus & nihil eſt homo vel aſſinus quid illud ſit aſſinus,ergo,&c. Si uero præciſæ prima pars eſt ſubiectum,ſecũda exponẽs erit iſta. Nihil eſt homo quin illud vel aſinus,ſit aſinus & ſic iſta vniuerſalis erit falſa primo modo ſecundo modo vera,& ita de aliis dicatur,cuiuſcunque compoſitionis exiſtant vel caſus. Vniuerſalis autem negatiua non exponitur ſed dupliciter probatur, aut per ſua ſingularia, aut per ſuum contradictorium ver.gra.nullus homo eſt chimera,probatur ſic primo modo nec iſtę homo eſt chimera,nec ille homo ẽ chimera,& ſic de ſingulis,ergo,&c. Secundo modo probatur ſic. Iſta propoſitio eſt falſa, aliquis homo eſt chimera, & iſta contradicit iſti nullus homo eſt chimera,ergo hæc eſt vera. Et communiter in omnibus aliis talis modus ſeruetur. Ex prędicto modo probãdi propoſitiones vniuerſales affirmatiuas infero aliquas propoſitiones. Prima eſt iſta omne quod fuit eſt probatur. Aliquid qđ fuit ẽ,& nihil ẽ quod fuit quin illud ſit ergo,&c.maior eſt manifeſta,& ſimiliter minor,qꝛ ſuum

20.princi.3. dub.10.ſoph. con.27.

in lo.ma.fo. 14.co.1.

ſuum contradictorium eſt falſum. videlicet aliquid ē quod fuit quod non eſt. hæc namque eſt implicatio contradictionis. & ita conceditur quod omne quod erit. & omne quod poteſt eſſe eſt & etiam omne qđ eſt intelligibile aut imaginabile eſt, patet quælibet iſtarum ex ſuis exponentibus, in quarum negatiua nō debet poni verbum diſiunctum. quia verbum principale ipſius vniuerſalis. eſt ſolummodo verbum de p̄ſenti abſque participio ſubſequentiæ alicuius verbi ampliatiui. Secunda propoſitio. Omne quod non fuit eſt. probatur. Aliquid quod non fuit eſt. ſicut inſtās præſens. & nihil eſt qđ nō fuit quin illud ſit. ergo &c. ſecunda exponens iterum eſt vera. quia ſuum contradictorium implicat contradictionem, videlicet aliquid eſt quod non fuit quod non eſt, Et conſequenter conceditur quòd omne quod non erit eſt. & omne quod potuit nec p oterit eſſe, ē. Tertia propoſitio. Quodlibet maiori te & quolibet minori te tu es minor. probatur. Aliquo maiori te & quolibet minori te tu es minor. vt probatum eſt in alio capitulo, & nihil eſt maius te & quolibet minori quin illo tu ſis minor ergo &c. minor patet, quia ſuum contradictoriū eſt falſum Quarta propoſitio. Quolibet minori te, & quolibet maiori te tu es maior. probatur. Aliquo minori te, & quolibet maiori te tu es maior. & nihil eſt minus te & quolibet maiori te quin illo tu ſis maior. ergo &c. patet conſequentia cum maiori ex alio capitulo. minor probatur per ſuum contradictoriū. quod eſt falſum videlicet. aliquid eſt minus te & quolibet maiori te, quo tu non es maior. quare &c. *In c. Inperiori.*

De officialibus propo. *Cap.* 3.

PROPOSITIO officialis eſt illa cuius dictum vel oratio infinita determinatur aliquo termino modali, vel concernente actum mentis. Termini modales

V, de pa. in. lo. ms. f. 1 co 2. et pro toto ca. a fo. 73. uſque ad fo. 76. 10 prin. pri. du. 27 prin. euſde 3

ſunt iſti verum, falſum, neceſſarium, contingens, poſſibile, impoſſibile. Termini vero concernentes actum mentis dicuntur iſti. ſcio, dubito, credo, volo, nolo, intelligo, cognoſco, & ſimiles, ac etiam ipſorum participia. Huiuſmodi autem termini aliquando faciunt ſenſum compoſitum. aliquando diuiſum, faciunt ſenſum compoſitum quando præcedunt totaliter dictum vel orationem infinitiuam, aut finaliter ſubſequuntur. vt poſſibile eſt ſor. currere. Sor. currere eſt contingẽs. tu ſcis deum eſſe. deum eſſe eſt ſcitum a te. ſed quando aliquis iſtorum terminorum mediat inter accuſatiuũ caſum, & verbum infinitiui modi, tunc conſtituere dicitur ſenſum diuiſum. vt deum neceſſe eſt eſſe, hominẽ ſcis eſſe animal. & ita de alijs. Et huiuſmodi propoſitio de ſenſu diuiſo probanda eſt ſecũdam exigentiã termini præcedenti, ſimpliciter. & non ratione termini modalis. aut ratione alicuius alterius termini concernentis actum mentis ver gr. omnem hominem poſſibile eſt currere. hic non eſt officianda, ſed exponenda iuxta doctrinam traditam in ſecundo capitulo de ꝓbatione vniuerſaliũ propoſitionum iſto modo. Hominem poſſibile eſt currere, & nihil eſt uel poſsibile eſt eè hominẽ q̃n illud poſſibile ſit currere. ergo &c. Item hæc eſt reſoluenda. a. ſcio eſſe verum. iſto mõ. Hoc ſcio eſſe verum, & hoc eſt. a. ergo &c. Propoſitio vero de ſenſu compoſito officiabiliter ꝓbatur, vt poſſibile eſt ſor. currere. Hæc propoſitio eſt poſſibilis, ſor. currit. quæ adequatæ ſignificat ſortẽ currere. ergo &c. Item neceſſe eſt deum eſſe. Hæc ꝓpoſitio ẽ neceſſaria. deus eſt, quæ adequatæ ſignificat deum, eſt ergo &c. Conſimiliter probantur iſtæ. Tu ſcis ſor. currere tu dubitas regem ſedere. prima nãque ſic officiatur. Hæc propoſitio eſt ſcita à te. ſor, currit, quæ adæquatæ ſignificat ſor. currere. ergo &c. Et ita conſimiliter dicatur ad infinitas conſimiles iuxta conſonantiam termini facientis ſenſum compoſitum. Ex prædictis

ctis infero aliquas concluſiones. Prima eſt iſta. Albū poſsibile eſt eſſe nigrum. & tamen impoſsibile eſt albū eſſe nigrū. prima pars patet, quoniā hoc poſsibile eſt eſſe nigrum, te demonſtrato, & hoc eſt vel poſsibile eſt eſſe album. ergo &c. patet conſequentia a reſoluentibus ad ſolutum, & ſecunda pars probatur. Nam hæc propoſitio eſt impoſsibilis. Album eſt nigrū, quę adequatæ ſignificat albū eſſe nigrum. ergo &c. patet conſequentia ab officiantibus ad officiatū. Et ita probatur iſta concluſio. ſedentem poſsibile eſt currere, & tamen impoſsibile eſt ſedentem currere. Secunda concluſio. Omnem hominem contingens eſt eſſe. & tamen neceſſe eſt omnem hominem eſſe. prima pars probatur. quoniam hominem contingens eſt eſſe. & nihil eſt vel contingens eſt eſſe hominem. quin illud contingens ſit eſſe. ergo &c. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum. ſecunda pars probatur. nā hæc propoſitio eſt neceſſaria. omnis homo eſt q̄ adequatæ ſignificat omnem hominem. ergo &c. patet conſequentia vt prius. Tertia concluſio. Tu ſcis alterū iſtorū eſſe verum: demonſtratis iſtis contradictorijs. rex ſedet: nullus rex ſedet. & tamen nullum iſtorum ſcis eſſe verum. prima pars patet. quia hęc propoſitio eſt ſcita a te alterum iſtorum eſt verum: quæ adequatæ ſignificat alterum iſtorum eſſe verum. ergo ſecūda pars probatur quia nec hoc iſtorum ſcis eſſe verū, demonſtrādo affirmatiuam. nec hoc iſtorum ſcis eſſe verum, demonſtrando negatiuam, & nō ſunt plure iſtorum. ergo &c. patet conſequentia a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam vniuerſalē. Quarta concluſio. Tu dubitas a, eſſe verum. & tamen nuullm. a. dubitas eſſe verum probatur. & pono ꝙ omne. a. ſit illa. deus eſt quam ſcias eſſe veram, ſed dubites an iſta ſit, a ſcias tamen ꝙ. a. ſit aliqua propoſitio. iſto poſito prima pars patet. quoniā hæc eſt tibi dubia. a. e verum quæ adequatæ ſignificat. a. eſſe verum. ergo &c. Secūda

Pau. ſophiſtum 48 pri. con. 3.

da pars probatūr ſic arguendo nullam talem,deus eſt, dubitas eſſe veram,ſed omne.a.eſt aliqua talis. ergo nullum a.dubitas eſſe verum.patet conſequentia quia eſt ſyllogiſmus in ſecūdo primæ figuræ,& antecedēs eſt maniſeſtum ex caſu.Quinta concluſio. Volo tibi dare equum meum, & tamen nullum equum meum vole tibi dare.probatur & pono quòd tibi promittan equum meum quem credam eſſe in ſtabulo,ſit tamen coram me quem putem eſſe platonis, ita quòd non meum ob quam cauſam iſtum equum quem video nō velim tibi dare,iſto poſito prima pars patet officiando & officiatur ſic. Hæc propoſitio eſt volita a me. do tibi equum meum per caſum,quæ adequatæ ſignificat me dare tibi equum meum.ergo &c.patet conſequētia ab officiantibus ad officiatam.ſecundam partem probo ſic.nullum equum quem credo eſſe platonis volo tibi dare.ſed omnem meum equum credo eſſe platonis.ergo nullum equum meum volo tibi dare. pētet conſequentia vt prius.quia eſt in ſecundo primæ figuræ.ergo &c.Sexta concluſio. Percipio.ſor.loqui & tamen nullum ſor.percipio loqui,probatur,& pono quòd ſint a lōge ſor.& pla.ita quod neſciam diſtinguere quis ſit ſortes vel plato,loquat tñ ſor.cuius vocē bene cognoſcā.ꝙ ē ſortis & loquatur plato,iſto poſito.patet prima pars per caſum.quia ſequitur percipio vocem ſor.ergo percipio loqui.& ſecunda pars probatur.quoniam ſequitur.nullum iſtorum percipio loqui ſed omnis ſor.eſt aliquis iſtorum ergo nullum ſor.percipio loqui patet conſequentia,quia eſt ſyllogiſmus in ſecundo primæ figuræ. Hic eſt notandum quòd iſte propoſitiones conceſſe in capitulo reſolubilium,ſcilicet verum eſt quod mundus nu nquam fuit & neceſſarium eſt quod deus nunquam erit.Poſſibile eſt quòd nihil fuit,& quod nihil erit non ſunt vere officiabiliter probādo. nec ſunt ſimiles in ſignificando dum reſoluuntur & dum officiantur,quoniam officia

biliter

biliter tenetur ly quòd,coniunctiuæ, & reſolubiliter tenetur ly quòd relatiuæ quare &c.

De propo. reſcriptibili. cap. 4.

PROPOSITIO deſcriptibilis eſt illa in qua terminus concernens actum mentis incomplexum determinat nullo termino præcedente mediato, vt ego cognoſco ſortem,hæc nanq; ſic deſcribitur. Ego cognoſco aliquid ſub ratione qua ſot.Tu intelligis hominen, tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo. Sed termini concernentes actum mentis,qui cadunt ſuper incomplexum illud neceſſaria eſt ſignificatum complexi.aliter ſunt deſcribendi ſicut ſcire,credere, dubitare,& huiuſmodi. Vt tu ſcis.a.propoſitionem.ſic deſcribitur,tu ſcis adęquatum ſignificatum.a.propoſitionis quod ſcis adæquatæ ſignificari per. a. propoſitionem. ergo & cætera. Tu credis.a.propoſitionem, tu credis adæquatum ſignificatum a.propoſitionis quod credis adæquatæ ſignificari per.a.propoſitionem. ergo &c. Item tu dubitas.a. &.b.propoſitiones tu dubitas adæquata ſignificata.a. &.b. propoſitionum,quæ ſcis vel credis adæquatæ ſignificari per.a.& b. propoſitiones ergo &c. Notanter dicebatur, nullo termino mediato præcedēte.quia ſi præcederet aliquis terminus mediatus ratione illius deberet iſta propoſitio probari,quod patet per iſtam regulam.A primo termino mediato sēper eſt inchoāda propoſitionis probatio, vt omnis hō intelligit ſe,hæc eſt exponenda iſto modo, homo intelligit ſe,& nihil eſt hō quin illud intelligat ſe ergo &c: Item homines cognoſcunt futura,hæc eſt ſic reſoluenda, hæc cognoſcunt futura, & hæc ſunt homines, ergo &c. Circa prædicta in hoc capitulo & prioribus eſt notanda diuerſitas probationum præcedentiū quarumq; propoſitionum,quoniam propoſitio deſcriptibilis conuertitur cum ſua diſcriptiones,& propoſitio vniuerſalis affirmatiua ſeu quæcunq; alia exponibilis, ſimiliter conuertitur cum ſuis exponentibus ſi-

Pro toto cap. vide in lo.ma. a fo. 70. uſq; ad.f.71.

Sophi.45. colu.2. conſe.

In lo.ma.f. 13.co.2.

mul ſumptis. Vnde bene ſequitur, cognoſco hominẽ, ergo cognoſco aliquid ſub ratione qua homo, & ecõuerſo Item omnis homo currit. ergo homo currit & nihil eſt homo quin illud currat & ecõuerſo. Sed propoſitio reſolubilis non conuertitur cum ſuis reſoluentibus, nec officialibus cum ſuis officiantibus. Vnde licet ſequatur. Hoc eſt animal, & hoc eſt homo. ergo homo eſt animal, non tamen ſequitur econuerſo, homo eſt animal, ergo hoc eſt animal & hoc eſt homo quia antecedens eſt neceſſarium & conſequens contingens, etiam poſt mille annos erit ita, ſicut primariæ & adequatæ, ſignificatur per antecedens, & tamen nõ erit ita ſicut primariæ & adequatæ ſignificatur per cõſequens. Item ſequitur. hæc propoſitio eſt neceſſaria deus eſt, quæ adequatæſignificat deum eſſe, ergo neceſſe eſt deum eſſe & tamen non ſequitur econuerſo neceſſe eſt deum eſſe, ergo hęc propoſitio eſt neceſſaria, deus eſt quæ adequatæ ſignificat deum eſſe· quia antecedens eſt ne neceſſarium & conſequens contingens. Similiter ſi nulla propoſitio foret, ita eſſet ſicut primariæ & adequatæ, ſignificatur per antecedens, & tamen non ita eſſet ſicut primariæ & adequatæ, ſignificatur per conſequens: Ex prædictis infero aliquas concluſiones. Prima eſt iſta veniente conoſco, et tamẽ non cognoſco venientem, probatur, et pono quòd sor: ſit a longe qui veniat verſus me quem ſciam eſſe ſor. ſed credam ipſum non moueri, & nihil aliud concipiã: iſto poſito patet pars prima, quoniam hoc cognoſco, et hoc eſt veniens, ergo etc. ſecunda pars etiam patet. quia non cognoſco aliquid ſub ratione qua veniens.

Iſtud ly primariæ et adequatæ non inueni in alio codice antiquo.

Secunda concluſio eſt iſta· Deum trinum et vnum cognouit Ariſtoteles, et tamen Ariſt. non cognouit deum trinum et vnũ, prima pars patet, quoniam hoc cognouit Ariſt. demonſtrando deum, et hoc eſt deus trinus et vnus, ergo etc. ſecunda pars etiam patet. quoniam Ariſto. non cognouit aliquid ſub ratione qua

deus

deus trinus & vnus,ergo &c.patet conſequentia a deſcriptione ad deſcriptum. Tertia concluſio. A, propoſitionem ſcio. & tamen non ſcio.a.propoſitionem.probatur,& pono ꝙ a.ſit illa,deus eſt.quam ſciam & credam ꝙ non ſit aliquod.a.in mundo.iſto poſito, ſcio.a.propoſitionem, quia hoc ſcio demonſtrando iſtam, deus eſt,& hoc eſt.a.propoſitio.ergo &c.& tamen nō ſcio.a.propoſitionem,quia non ſcio aliquid ſub ratione qua. a.propoſitio ex quo non ſcio.a.eſſe. Quarta concluſio. Sor.percipis, & tamen non percipis ſor. probatur,et pono quòd ſor.loquatur coram te, cuius vocem audias, credas tu tamen quòd non ſit aliquis ſor.in mundo,iſto poſito,ſor.percipis,quia hoc percipis,et hoc eſt ſor.ergo etc.et tamen non percipis ſor. q̃a nō percipis aliquid ſub ratione qua ſor.quare etc.

De ly neceſſario & contingenter. cap. 5.

EX prædictis patet quòd neceſſarium, et contingens,dupliciter ſumuntur ſcilicet reſolubiliter, et officiabiliter,ſed ipſorum aduerbia ſcilicet neceſſario et contingenter,exponibiliter,probantur, vt neceſſario deus eſt,ſic exponitur.deus eſt,et non poteſt eſſe quin deus ſit.ergo etc. Item neceſſario mundus fuit, mundus fuit et non potuit eſſe quin mundus fuerit. Item neceſſario aliquid erit,aliquid erit,et non poterit eſſe quin aliquid erit.ergo etc.ita quòd verbum principale ſecundæ exponentis ſit eiuſdem temporis cum verbo principali exponendæ. Oppoſito modo exponitur contingenter,vt contingenter tu es,exponitur ſic, tu es,et pōt eſſe ꝙ tu nō ſic,ergo etc. Item cōtingēter tu eris,tu eris,et poterit eſſe ꝙ tu nō eris,ergo etc.et ita de præterito dicatur. Hic ſunt duo notabilia. Primum eſt,quòd neceſſario et contingenter, ſumuntur aliquando in ſenſu diuiſo,aliquando in ſenſu compoſito,ſicut neceſſarium et contingens. In ſenſu compoſi- ***Notanda.***

to quando totaliter præcedunt,aut finaliter ſubſequũ tur,vt neceſſario homo eſt animal, tu curris contingẽ ter,ſed in ſenſu diuiſo quãdo mediant inter ſubiectum & verbum,aut inter verbum & prædicatum, Exemplum primi,homo neceſſario eſt animal, Exemplum ſecundi,ſor.eſt contingenter currens. Secundum nota bile eſt illud,Qualitercunq; in ſenſu compoſito ſumatur,ſemper eodem modo exponũtur vt dictũ eſt,Sed quando in ſenſu diuiſo ſumũtur præcedẽte alio termino mediato,non exponuntur, ſed propoſitio probãda eſt ſecundum exigentiam termini præcedentis ꝑ regulam ſuperius aſſignatã,a primo termino mediato &c. vt hõ neceſſario eſt animal,hæc nõ eſt exponẽda neq; probanda ratione illius termini neceſſario,ſed reſoluẽda ratione iſtius termini,hõ,vt hoc neceſſario eſt animal,& hoc eſt hõ,ergo &c.quo facto prima reſoluens eſt exponenda ſic,hoc eſt animal,& hoc non põt non eſſe animal ergo &c,ita quòd ly poteſt, ſequatur ſubiectum,ſicut ly neceſſario,vel contingenter, Ex quo ſequitur etiam quòd iſtud verbum poteſt ſumi aliquã do in ſenſu compoſito,aliquando in ſenſu diuiſo. In ſenſu compoſito quando præcedit totaliter, ſeu impersonaliter tenetur,vt põt eſſe quòd tu curris.In ſenſu diuiſo quando perſonaliter ſumitur.vt antichriſtus põt eſſe. Ex prędictis infero aliquas concluſiones. Prima eſt iſta. Neceſſario aliquid eſt quod contingenter eſt,probatur aliquid eſt quod contingenter eſt,& non poteſt eſſe quin aliquid ſit quod contingenter eſt. ergo &c. Secunda concluſio. Anima tua neceſſario eſt, & tamen contingenter anima tua eſt. prima pars probatur reſolutorie,vt hoc neceſſario ẽ,& hoc ẽ aĩa tua ergo &c.ſecunda pars probatur exponibiliter ſic, anima tua eſt & põt eſſe ꝙ anima tua non ſit. ergo &c. Nã ſequitur oppoſitum, & poteſt eſſe ita ſicut adequatæ ſignificantur per animas,ergo poteſt eſſe ita ſicut adequatæ ſignificatur per conſequens. Tertia concluſio.

Neceſſe eſt te fuiſſe.& tamen contingenter tu fuiſti. prima pars probatur,quoniã hæc eſt neceſſaria tu fuiſti,quæ adequatæ ſignificat te fuiſſe.ergo &c.ſecunda pars probatur.nam tu fuiſti,& potuit eſſe quòd nõ fuiſti ergo contingenter tu fuiſti.

Quarta concluſio. Poteſt eſſe quòd antichriſtus ſit homo qui eſt,& tamen antichriſtus nõ poteſt eſſe homo qui eſt.prima pars probatur,quoniam hæc eſt poſſibilis,antichriſtus eſt homo qui eſt,quæ adequatæ ſignificat quòd antichriſtus eſt homo qui eſt.ergo &c. vnde ly poteſt,imperſonaliter ſumptum,eſt terminus officiabilis ſicut ly poſſibile,ſecunda pars patet,quoniam detur oppoſitum.videlicet · antichriſtus poteſt eſſe homo qui eſt,& ex iſto ſequitur quòd antichriſtus poteſt eſſe homo,& ille eſt,conſequens eſt falſum ergo & antecedẽs.patet conſequentia·quia ly poteſt ſumptum perſonaliter eſt terminus immediatus & relatiuũ,qui,quæ,quòd,eſt reſolubile gñaliter in,&,& ille,illa illud,ex quo non impeditur per aliquod ſignũ præcedens.Hic eſt notandum quòd ly neceſſario dupliciter ſumitur. Vno modo nominaliter in datiuo vel ablatiuo caſu.Alio modo aduerbialiter vt dictum eſt primo modo non exponitur,ſed reſoluitur, ut neceſſario tu es,iſto tu es,& hoc eſt neceſſarium. ergo &c. ex quo ſequitur quòd neceſſario tu es homo.& tamẽ contingenter tu es homo tenendo ly neceſſario, nominaliter in ablatiuo caſu·quia iſto tu es homo,demõſtrando deum,& hoc eſt neceſſarium, ergo &c.ſumẽdo tamen ly neceſſario,aduerbialiter,foret iſta propoſitio impoſſibilis propter impoſſibilitatam exponentium.Item conceditur quòd ſor.neceſſario obedit.& idem ſor.contingenter obedit ſumendo ly neceſſario in datiuo caſu quia ſor. huic obedit, demonſtrando deum,& hoc eſt neceſſarium. ergo &c. ſecunda pars etiam patet exponendo ſic . ſor. obedit & poteſt non obedire.ergo contingenter ſor.obedit.quare &c.

Nota.

Pau.22. princ.2. |du. to.8.hmõi cap.3.

De gradu poſitiuo comparab liter ſumpto. Cap. 6.

Pro to:ca.ui de in lo.m.a f.42.uſque ad.f.43.

IAM gradus comparationis reſtat exponere & primo poſitiuũ comparabilitet ſumptum, vt tu es ita fortis ſicut aliquis homo mundi exponitur ſic. tu es fortis,& aliquis homo mundi eſt fortis, & non aliquis homo mundi eſt fortior te.ergo &c. Item tu fuiſti ita fortis.ſicut aliquis homo tu fuiſti fortis, & aliquis homo fuit fortis,& non aliquis homo fuit fortior te, ergo &cætera, & ita de futuro ſuo dicatur. Sed notandum, quòd ſi fiat comparatio reſpectu termini communis a parte poſt,non diſtributi,non debet ſumi ille terminus ſub diſtributione in aliqua exponentium, vt tu es ita albus ſicut omnis homo non debet dici in ſecunda exponente.omnis homo eſt albus. quia hæc eſt falſa & expoſita uera.Sequitur enim tu es ita albus ſicut ille homo. ergo tu es ita albus ſicut omnis homo,patet conſequentia ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue ſine diſtributione & ſine ſigno impediente. ideo debet ſic exponi tu es albus & homo ẽ albus, & non omnis homo eſt albior te.ergo &c. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas concluſiones.Prima ẽ iſta. Tu es ita fortis ſicut omnis homo mũdi,& tamen non es ita fortis ſicut aliquis homo mundi,prima pars patet,quia tu es fortis, & homo mundi eſt fortis,& non omnis homo mundi eſt fortior te ergo &c.ſecunda pars ſimiliter patet,quoniam ſuum cõtradictorium eſt falſum,videlicet tu es ita fortis ſicut aliquis homo mundi,quia ex ipſa ſequitur, tertia ſua exponens,videlicet non aliquis homo mundi eſt fortior te,quod eſt falſum. Secunda concluſio. Animal quod non eſt ita forte ſicut leo eſt ita forte ſicut omne animal mũdi.probatur equus eſt ita fortis ſicut omne animal mundi,& idem equus eſt animal quod nõ eſt ita forte ſicut leo. ergo &c.patet conſequẽtia quaſi a reſoluentibus ad reſolutum.antecedens autem patet

tet exponendo & reſoluendo. Tertia concluſio. Ego ſum ita ſapiens ſicut tu & deus & tamen ego nō ſum ita ſapiens ſicut deus. ſecunda pars eſt de ſe manifeſta. & probatur prima. nam ego ſum ſapiens, & tu & deus eſtis ſapientes, & non tu & deus eſtis ſapientiores me. ergo &c. patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum, & prima ac ſecunda pars ſunt manifeſte, tertia vero probatur. quia ſi non, detur oppoſitum Tu & deus eſtis ſapientiores me. ergo tu es ſapientior me. conſequens eſt falſum vt ego ſuppono. Sophi. 43. 3

Quarta concluſio. Tu eris ita ſenex ſicut tu eris. & tamen in nullo iſtāti tu eris ita ſenex ſicut tu eris, prima pars patet per exponentes. tu eris ſenex, & nunquàm eris ſenior quàm tu eris. ergo &c. ſecunda pars probatur, quoniā quocunq; inſtāti dato in quo tu eris ſenex, in iſto inſtanti non eris ita ſenex ſicut tu eris. quia poſt illud eris ſenior. ergo in nullo inſtanti tu eris ita ſenex ſicut tu eris, patet conſequentia, quia cō tradictoriū cōſequētis repugnat antecedēti, ꝑ diſtributionē iſtius termini, ſicut ſupra Verbū ſubſtātiuū.

De gradu comparatiuo. *Cap.* 7.

Comparativvs gradus exponitur ſimiliter per tres exponentes vt ſor. eſt fortior platone, ſor. eſt fortis et plato eſt fortis, et plato non eſt ita fortis ſicut ſor. ego etc. item tu es fortior aliquo homine, tu es fortis et aliquis homo eſt fortis, et non aliquis homo eſt ita fortis ſicut tu, ergo et cætera. ſed huius, tu es albior omni homine. ſecunda exponens non debet eſſe iſta, omnis homo eſt albus, quoniam tunc expoſita eſſet vera et una exponens falſa, quod non eſt concedendum in logica, ſed debet ſic exponi iſta. Tu es albus, et homo eſt albus, et non omnis homo eſt ita albus ſicut tu, ergo et cætera. Ex prædicto modo exponendi infero aliquas concluſiones. Prima. Tu es albior omni homine, et tamen tu non *Vide Pa. in lo. ma. f. 44. & f. 47. col. 2.*

es albior aliquo homine. prima pars patet per expo- nentes,& ſecunda ſimiliter, quia ſuum contradicto- rium eſt falſum ſcilicet tu es albior aliquo homine, quia tertia eius exponens eſt falſa, videlicet non ali- qs homo eſt ita albus ſicut tu, quia tu ipſæ es ita al- bus ſicut tu, vel quilibet qui eſt albior te, eſt ita albus ſicut tu, licet non præciſæ. Secuuda cõcluſio, ſor. qui non eſt melior deo, eſt melior omni ente mundi, pa- tet quoniam ſor. non eſt melior deo vt ſatis liquet, & tamen eſt melior omni ente mundi, quia ipſe eſt bo- nus & aliquod ens mundi eſt bonum. & non omne ens mundi eſt ita bonum ſicut ſor. ergo &c. Tertia concluſio. Ego ſum ſcientior te et deo, & tamen non ſum ſcientior deo, ſecunda pars patet de ſe, & prima probatur per exponentes. nam ego ſum ſciens, & tu & deus eſtis ſcientes, & non tu & deus eſtis ita ſciẽtes ſicut ego. iſta patet, quoniam detur oppoſitũ, ſcilicet tu & deus eſtis ita ſcientes ſicut ego. ergo tu es ita ſci ens ſicut ego, conſequens eſt falſum. vt ego ſuppono. Quarta concluſio. Tu eris ſenior quàm tu eris in ali- quo inſtanti. & tamen in nullo inſtanti tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo inſtanti. prima pars probatur. quoniam tu eris ſenex, & in aliquo inſtanti eris ſenex & non in aliquo inſtanti eris ita ſenex ſicut tu eris. er go tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo inſtanti, con ſequentia tenet ab exponentibus ad expoſitum. & ter tia pars antecedentis probata eſt in alio capitulo in quarta concluſione. Sed ſecunda pars concluſionis ꝓ batur, quia ſi non detur oppoſitum, ſcilicet quòd in aliquo inſtanti tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo inſtanti, & ſit illud inſtans. a. & patet quòd iſta eſt fal ſa. in. a. inſtanti tu eris ſenior quàm tu eris in aliquo in ſtanti, quia vna exponens eſt falſa, ſcilicet non in ali- quo inſtanti tu eris ita ſenex ſicut tu eris in. a. inſtan- ti. quia in. a. inſtanti tu eris ita ſenex ſicut tu eris in. a. inſtãti. Et in infinitis inſtãtibus ultra, quare &c. Notã dum

Pau. ſophi. 43. ibi dubi- tatur. 10 prin. 3. du. cor. 2. con. 2.

dũ ꝙ queãdmodum exponitur cõparatiuus gradus ita exponiꝭ magis,& quàm,vt ego ſum magis valẽs quàm tu,ſic exponitur,ego ſum valens,& tu es valens & nõ tu es ita valens,ſicut ego,ergo,&c. Cõſimiles conclu ſiones poſſunt inferi de magis vnde conceditur, quòd animal quod eſt magis debile quàm ſit muſca,eſt magis forte quàm ſit omne animal mundi. Et homo qui eſt magis ſapiens quàm omnis homo,eſt minus ſapiẽs quàm omnis homo, & ita de infinitis aliis, quare,&c.

De gradu ſuperlatiuo. Cap. 8.

SVPERLATIVVS gradus exponitur per tres exponentes, niſi vna iſtarum cum altera coincidat,vt tu es fortiſſimus iſtorum,poteſt dupliciter exponi, aut per comparatiuum,aut per poſitiuùm comparabiliter ſum ptum. Exemplum primi,tu es fortis,& iſti ſunt fortes & non aliquis iſtorum eſt fortior te,ergo,&c. Exemplum ſecundi,tu es fortis fortis,et iſti ſunt fortes , & non aliquis iſtorum eſt ita ſicut tu,ergo,&c. Itẽ tu es fortiſſimus omniũ hominũ ſic exponitur, tu es fortis, homines ſunt fortes , & non omnes homines ſunt fortiores te,ergo,&c.vel non omnis homo eſt fortior te. Secundo modo ſic exponitur, tu es fortis,& homines ſunt fortes,& nõ omnes homines ſunt ita fortes ſicut tu,vel,non omnis homo eſt ita fortis ſicut tu ergo,&c. Et ita de aliis de præterito,& de futuro ſuo modo dicatur. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, Prima eſt iſta.Tu es fortiſſimus iſtorum,& debilisſimus iſtorũ probatur,& pono,quòd tu,& ſor.& pla ſitis æquæ fortes,et per ly iſtorũ,demonſtro vos tres,iſto poſito patet prima pars,quoniam tu es fortis,& iſti ſunt fortes,& non aliquis iſtorũ eſt fortios te ergo,&c. Etiam ſecũda pars eſt uera,quia tu es debilis,& iſti ſunt debiles,& non aliquis iſtorũ eſt debilior te ergo &c. Hæc tamen concluſio nõ eſſet vera exponendo eã ſecundo modo,vt puta per ly ita,ſicut,quare,&c.Secunda concluſio.Tu es ſapientisſimus omniũ,& tñ tu nõ es ſapiẽtisſimus

tiſſimus ali quorum hominum, prima pars patet per exponentes, vt tu ex ſapiens, & homines ſunt ſapientes, & non omnes homines ſunt ſapientiores te, ergo, &c. ſecunda pars probatur quoniã ſuũ contradictoriũ eſt falſum, videlicet tu es ſapientiſſimus aliquorũ hominũ propter tertiã exponentẽ falſam. ſ. non aliquis homo eſt ſapientior te, & hæc ſimiliter non aliquis homo eſt ita ſapiens ſicut tu, quia tumet es ita ſapiens ſicut, tu ergo, &c. Tertia concluſio. Tu fuiſti calidisſimus omniũ hominũ, & frigidisſimus omniũ hominũ, prima pars patet, quia tu fuiſti calidus, & homines fuerunt calidi, & nõ omnis homo fuit calidior te, etiã non omnis homo fuit ita calidus ſicut tu, ſecunda pars etiam eodem modo probatur, quoniam tu fuiſti frigidus, & homines fuerunt frigidi, & non omnis homo fuit frigidior te etiam non omnis homo fuit ita frigidus ſicut tu, ergo, &c. Quarta concluſio. Aliquod eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum, exponẽdo comparabiliter, probatur, & pono quòd. a. ſit magnum, & B. maius. C. vero maius quàm a & maius quàm. b. iſto poſito. b. eſt maximum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum, probatur, quoniam. b. eſt magnum, et aliquod iſtorum quod non eſt maximum iſtorum eſt magnum, & nullum iſtorum quod non eſt maximum iſtorum eſt maius. b. ergo. b. eſt maximum iſtorum, quod non eſt maximum iſtorũ patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum quare, &c.

Pro to. c. uide in lo. m. f. 31 uſq; ad f. 42 ſophi. 34. to.

De ly differt. Cap. 9.

DIFFERT, aliud, & non idem, eodem modo exponuntur per tres exponentes, vt tu differs ab homines, tu es, & homo eſt, & tu nõ es homo, ergo, &c. Item tu differs ab omni homine, tu es, & hõ eſt, & tu, non es omnis homo, ergo, &c. Eſt tamen aliqualis diuerſitas in præterito, & futuro, hæc enim, tu differs ab

anti

antichriſto non ſic exponitur, tu eris, & antichriſtus erit, & tu non eris antichriſtus quoniam exponentes ſunt verę, & expoſita falſa, ſequitur enim tu differs ab antichriſto, ergo ſimul eris cum antichriſto, conſequens eſt falſum, vt ſuppono, ſed ſic exponitur, tu eris & antichriſtus erit quando tu eris, & tu non eris antichriſtus ergo, & cæt. & ita de præterito dicatur, quare, & cætera. Ex prædictis infero aliquas concluſiones quarum prima eſt iſta. Tu differs ab omni homine, & tamen tu non differs ab aliquo homine prima pars patet per exponentes, quoniam tu es, & homo eſt, & tu non es omnis homo, ergo &c. ſecunda pars etiam probatur, quia ſi non detur oppoſitum. ſ. tu differs ab aliquo homine, ſed hæc ē falſa, q̃a tertia eius exponēs eſt falſa, ſ. tu non es aliquis homo, ergo, etc. Secunda concluſio, tu differs ab omniente quod eſt, et quod fuit, et quod erit, et tamen tu non differs ab aliquo en te quod eſt, quod fuit, et quòd erit, prima pars patet, quoniam tu es, et omne ens quod eſt, quod fuit, et q̃d erit, eſt, vt patuit in prima propoſitione ſecundi capituli huius tractatus, et tu non es omnes ens quod fuit & quod erit ergo, etc. ſecunda pars etiam patet, quia ſuum contradictorium eſt falſum, cum vna eius exponens ſit falſa ſcilicet tu non es aliquid quod eſt, quod fuit, et quod erit. Tertia concluſio. Ego differo a te et a me, et tamen non differo a me. prima pars patet per exponentes. Nam ego ſum, et tu, et ego ſumus et ego nō ſum tu et ego, ergo etc. ſecūda uero pars patet de ſe. et ita poſſet probari quòd tu differs ab homine et ab aſino, et tn̄ non differs ab homine. Quarta concluſio. Tu differs ab aſino, et tamē tu non differs ab homine vel ab aſino, prima pars patet per exponentes, et ſecūda ſimiliter, quia detur oppoſitū, tu differs ab homine vel ab aſino hæc ē falſa q̃a tertia eius exponens ē falſa. ſ. tu nō es hō vel aſinus, quia eius contradictoriū eſt verū uidelicet tu es homo vel aſinus, Quecūq;

dicta

dicta ſunt de hoc uerbo, differt quo ad exponentes, et concluſiones, poſſunt applicari iſtis terminis, aliud, & non idem.

De excluſiuis. Cap. 10.

Pro hoc uide col. 2 et a fo. in lo. ma. f. 3 34 uſq; ad f. 35. 8. huius c. 4 ſoph. 18 to.

Exclvsivarvm quædam ſunt primi ordinis, quædam ſecundi, et quædam tertii. Excluſiua primi ordinis eſt illa cuius dictio excluſiua, tantum, ſolummodo aut, præciſæ, præcedit ſubiectum, vt tantum homo, ſic exponitur, homo currit, & nihil non homo currit, ergo, &c. ita, quòd ſemper prima exponens eſt præiacẽs excluſiuæ, ſecũda vero ẽ vniuerſalis negatiua de ſubiecto excluſiæ infinitato. Et cõſimilis expoſitio eſt de præterito, & futuro, vt tantum ſor. fuit, ſor. fuit, & nihil non ſor. fuit, Item tantum antichriſtus diſputabit, ſic exponitur, antichriſtus diſputabit, & nihil non antichriſtus diſputabit. Notandum quòd excluſiua primi ordinis conuertitur cum vniuerſali de terminis trãſpoſitis, ita, quòd ſi vna eſt vera, & reliqua ſimiliter, & ecõuerſo, vnde ſi hæc eſſet vera, tantum homo eſt animal hęc eſſet vera, omne animal eſt homo ſed quia excluſiua eſt falſa ideo vniuerſalis eſt falſa.

Excluſiua ſecũdi ordinis eſt illa in qua dictio excluſiua mediat inter ſubiectum, & prædicatũ ſiue præponatur, ſiue poſtponatur copulæ, vt ſor. tantũ eſt homo aut, ſor. eſt tantum homo, & exponitur quælibet iſtarum ſic, ſor. eſt homo, & ſor. non eſt non homo, & ita de præterito, & futuro dicatur. Excluſiua tertii ordinis eſt illa cuius dictio excluſiua ponitur inter partes prædicati, vt. a. propoſitio ſignificat præciſæ ſicut eſt. quæ ſic exponitur. a. propoſitio ſignificat ſicut eſt, & a propoſitio, nõ ſignificat non ſicut, eſt ita quòd ſemper negatio infinitans cadat ſuper eundem terminum ſuper quem in expoſita cadit dictio excluſiua, vt patet in cuiuſcunq; ordinis elcluſiuis. Notandum, quòd ſi dictionẽ excluſiuã alicuius ordinis præcedat alter

terminus probabilis: non debet illa propoſitio proba
ri ratione dictionis excluſiuæ, ſed ſecundum exigen-
tiam termini præcedentis. Exemplum omnium ordi
num neceſſario tantum homo eſt homo. Omnis ho-
mo tantum eſt animal. Aliqua propoſitio ſignificat
præciſcæ ſicut eſt. prima eſt exponibilis ratione iſtius
termini neceſſar.o ſecunda ratione illius ſigni omnis
tertia vero eſt reſolubilis, quia particularis affirmati
ua. Oppoſita harum excluſiuarum aſſignantur per
negationem præpoſitam toti exluſiuæ. vt huius. Tan-
tum homo currit. contradictorium eſt hoc. Non tan
tum homo currit. & habet duas cauſas veritatis oppo
ſitas exponentibus. excluſiuæ affirmatiuæ: vt nihil
quod eſt homo currit, vel aliquid non hõ currit. &
ſi vna harum cauſarum eſt vera, excluſiua negatiua ẽ
vera. & ſi ambe ſunt falſe, ipſa eſt falſa, ſicut excluſiua
affirmatiua eſt vera, ſi ambe exponentes ſunt veræ, &
falſa, ſi vna eſt falſa. Excluſiua vero negatiua in qua
negatio ſequitur notam excluſionis. etiam exponibi-
lis eſt. vt tantum homo non currit. ſic exponitur. ho-
mo non currit, & quodlibet non homo currit. & ita
exponitur quælibet talis primi ordinis. Item ſecundi
ordinis. vt tu tantum non es aſinus, ſic exponitur. tu
non eſt aſinus, & tu es quodlibet non aſinus. Exclu-
ſiua vero negatiua tertij ordinis exponibilis non da-
tur. quia licet iſta ſit negatiua. ſcilicet. a. ꝓpoſitio nõ
eſt præciſæ ſignificans ſicut eſt. non tamen ẽ exponi
bilis ſed eſt probanda per ſuum contradictorium. qa
talis negatio ſemper ſequitur verbũ principale, ſicut
& dictio excluſiua. vt. a. propoſitio ſignificat præciſæ
ſicut non eſt. Oppoſita harum excluſiuarum nega-
tiuarum datur ſimiliter per negationem præcedentẽ
totam propoſitionem. vt huius tantum homo nõ cur
rit. contradictorium eſt illud. Non tantum homo non
currit. quod habet duas cauſas veritatis oppoſitas ex
ponentibus excluſiuæ negatiuæ aſsignandas per diſiũ
ctiuam,

ctiuam,videlicet omnis homo currit, vel aliquid non homo non currit,quarum ſi vna eſt vera excluſiua, iſta eſt vera,ſicut prius dictum eſt de oppoſito excluſiuæ affirmatiuæ. Ex prædictis infero aliquas cõcluſiones quarum prima eſt iſta. Tantum homo eſt homo, & tamen non tantum homo eſt animal. prima pars patet per exponentes,& vniuerſalem ne terminis trãſpoſitis. Secunda pars patet ſimiliter. quoniam vna ſuarum cauſarum eſt vera ſcilicet aliquid non homo eſt animal nam hoc eſt animal,demonſtrando aſinũ, & hoc eſt aliquid non homo ergo & cætera. Secunda concluſio. Tu tantum es animal, & non tantum tu es animal, prima pars patet, nam tu es animal, & tu non es animal. ergo & cætera. Secunda pars concluſionis patet etiam ſimiliter. quia vna cauſarum eſt vera ſcilicet alquid non tu es animal. Tertia concluſio. A. propoſitio eſt præciſæ ſignificans ſicut eſt. & tamen. a. propoſitio non eſt ſignificans præciſæ ſicut ẽ. probatur. & pono, quòd. a, ſit iſta, homo eſt aſinus. iſto poſito, patet prima pars. quoniam. a. eſt ſignificãs ſicut eſt & . a. non eſt ſignificans ſicut eſt. probatur, quia detur oppoſitum ſcilicet. a. eſt non ſignificans ſicut eſt: ergo. a. non eſt ſignificans ſicut eſt, conſequẽs falſum, immo. a. eſt ſignificans ſicut eſt, quia eſt ſignificans hominem eſſe, ſecunda pars etiam patet. quia ſui contradictorij vna exponens eſt falſa videlicet. a. propoſitio non eſt ſignificans non ſicut eſt, ex quo ſignificat hominem eſſe aſinum. Quarta concluſio. A. propoſitio præciſę ſignificat falſum & impoſſibile & tamen. a. propoſitio præciſę ſignificat verum & neceſſarium. prima pars patet per exponentes. Nam a ſignificat falſum & impoſſibile. & . a. non eſt non ſignificãs falſum & impoſſibile. probatur. quia detur oppoſitũ. ſ. a, eſt non ſignificans falſum impoſſibile, ergo. a, non eſt ſignificans falſum. & impoſſibile, quod non eſt verum, immo. a. ſignificat falſum & impoſsibile, quia ſi-

gnificat

gnificat hominem eſſe aſinum.quare &c.ſecũda pars etiam eodem modo probatur nam{.a. eſt ſignificans verum & neceſſarium,quia ſignificat hominem eſſe, &.a.non eſt non ſignificans verum & neceſſarium. ꝓbatur,quià detur oppoſitum,a eſt non ſignificans verum & neceſſarium,ergo.a.non eſt ſignificans verum & neceſſarium,conſequens eſt falſum,immo.a. ſignificat verum & neceſſerium,quia ſignificat hominem eſſe quòd eſt verum & neceſſarium.patet conſequentia cum prioribus ſimilibus per iſtam regulam. Affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito eſt bona conſequentia,quare &c.

De exceptiuis. cap. II.

DICTIONES exceptiuæ ſunt iſtæ præter,prę terque,& niſi.& differunt eo quia præter,& præterq̃ in differenter excipiunt tam in vniuerſali affirmatiua quàm negatiua,ſed niſi,non excipit niſi in vniuerſali negatiua.vnde ita congrue dicitur nullus homo p̃ter ſortem currit,ſicut omnis homo præter ſor.currit.nõ tamẽ congrue dicitur.omnis homo niſi ſor.currit.vbi congrue diceretur.nullus homo niſi ſor.currit. Exceptiua affirmatiua exponitur per duas exponentes. in quarum prima negatur prædicatum a parte extra capta.in ſecunda vero affirmatiua prædicatũ vniuerſaliter de ſubiecto sũpto cum parte extra capta infinita.vt omnis hõ præter ſor.currit.ſic exponitur,ſor.nõ curri.,& omnis homo non ſor. cutrit.ergo &c. *Pro hoc.c.ni de pau.in lo. ma.af 38.uj q; ad.f. ſop. 40.to. 8 pri. i.du.to.*

Excæptiua vero negatiua ſimiliter exponiᵗ ꝑ duas exponentes.in quarum prima affirmatur prædicatum de parte extra capta,in ſecunda vero negatur vniuerſaliter a ſubiecto ſumpto cũ parte extra capta infinita.vt nullus homo pręter ſor.currit ſic exponitur.ſor. currit.& nullus homo non ſor.currit.ergo &c. Notandum ꝙ aliqua eſt excæptiua propria aliqua eſt im ꝓpria.Ad exceptiuam propriam duo requiruntur principaliter. Primũ ꝙ id a quo fit excæptio ſtet cõfuſæ *Seph.40 co. 4.ibi.intelligendum.*

diſtri-

diſtributiuæ. Ex quo ſequitur quòd iſta eſt improria. Aliquis homo. præter ſor. currit. Secundo quod pars extrà capta ſit terminus inferior ad illud a quo fit exceptio. Exquo ſequitur quòd hæc eſt impropria. Omnis homo præter hominem currit, ſed hæc eſt propria, Omnis homo præter ſor. currit, quia bene habet iſtas duas conditiones vt patet. Prætetea eſt notandũ quòd quælibet excæptiua negatiua conuertitur cum excluſiua affirmatiua cuius ſubiectum eſt pars extra capta, & prædicatum eſt terminus compoſitus ex ꝑdicato & ſubiecto excæptiuæ ſic præciſæ ſupponente. vnde bene ſequitur. nihil præter ſor. currit ergo tantum ſor. cuurrit. & econuerſo. Et notanter dicitur prædicatum eſt terminus compoſitus ex prędicato & ſubiecto exceptiuæ quoniam non ſequitur. nullum animal præter hominem intelligit. ergo tantum homo intelligit antecedens enim eſt verum, conſequẽs falſum. ſed bene ſequitur. ergo tantum homo eſt animal intelligens. dicebatur etiam ſic præciſæ ſupponente. quia nonſequitur nullus homo præter ſor. currit, ergo tantum ſor. eſt homo currens, ſed ſolum ſequitur, ergo tantum ſor. eſt aliquis homo currens. Dato enim quòd de ſpecie humana non curreret aliquis maſculus niſi ſolus ſor. ſed cum hoc multe mulieres currerent. tunc hæc eſſet vera. nullus homo præter ſor. currit, & hæc ſimiliter, tantum ſor. eſt aliquis homo currens, ſed hæc eſſet falſa tantum ſor. eſt homo currens. Ex his infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Hæc conſequentia non valet. Omnis homo prætet ſor. currit. ergo omnis homo præter hominem currit. quia ant ecedens eſt vna excæptiua propria, conſequens non. Secunda concluſio. Omne animal præter antichriſtum eſt animal, & tamen non omne animal præter hominem eſt animal. prima pars patet per exponentes, quoniam antichriſtus eſt animal, & omne animal non antichriſtus eſt animal.

ergo

batur, quia ſi non, detur oppoſitum, omne animal præter hominem eſt animal, et patet quòd prima exponens eſt falſa, videlicet homo non eſt animal, et per conſequens excæptiua cuius eſt exponens eſt falſa. Ex qua concluſione ſequitur, quòd non omnis excæptiua propria repugnat ſuo præiacenti cuius oppoſitũ communiter dicitur, et hoc patet, quoniam quælibet iſtarum eſt vera, omne animal eſt animal, et omne animal, præter antichriſtum eſt animal. Tertia c nclusio. Tu non differs niſi ab aſino, et tamen tu differs a capra, ſecunda pars eſt manifeſta, et prima probatur. tu differs ab áſino et non differs ab alio ab aſino, quod ſic probatur, quoniam detur oppoſitum, tu differs ab alio aſino, ergo tu non es aliud ab aſino, patet conſequentia ab expoſita ad vnam ſuarum exponentium.

Quarta cõcluſio, Tu vides omnes homines qui ſunt in iſta domo præter ſor. et tamen non vides aliquem nec aliquos homines, probatur, et pono ſecũdam partem concluſionis cum cum hoc quòd in domo iſta ſint d ecem homines, nouem mulieres et vnus maſculus, quem non videas, ſed bene omnes mulieres. iſto poſito, patet ſecunda pars concoluſionis, et prima ſimiliter aſſignando hanc regulam excæptiuarũ, quòd omnis propoſitio affirmatiua quæ eſt in parte vera et in parte falſa, poteſt verificari per excæptionem partis falſe, iſto præſupposito hæc eſt falſa. tu vides omnes homines qui ſunt in iſta domo præciſæ pro ſor. ergo poteſt verificari per excæptionem ſor. ſic dicendo, tu vides omnes homines qui ſunt in iſta domo præter ſor. quare etc.

In lo. m. fo. 31. col. 4.

De reduplicatiuis. *cap.* 12.

Pro hoc uide in lo. ma a. f. 41. uſq; ad f. 42. ſophi. 41. to.

Reduplicativa exponitur per tres exponentes, in quarum prima prædicatur affirmatiue terminus reduplicatus de ſubiecto. In ſecunda prædicatur

catur prædicatũ de eodẽ ſubiecto. In tertia verò prædicatur idem prædicatum conditionaliter de termino reduplicato per terminum tranſcendentem, vt ſor. in quantum homo eſt animal, ſic exponitur, ſor. eſt homo, & ſor. & animal, & ſi aliquid eſt homo illud eſt animal, ergo &c. & ita cum termino vniuerſaliter, aut indefinitæ tento, vt omnis homo inquantum animal eſt ſubſtantia ſic exponitur, omnis homo eſt animal, & omnis homo eſt ſubſtantia, & ſi aliquid eſt animal illud eſt ſubſtantia, ergo & cætera. Reduplicatiua negatiua, cuius negatio ſequitur notam reduplicationis eſt ſimiliter exponibilis, vt ſor. inquantum homo non eſt aſinus. exponitur ſic, ſor. eſt homo, & ſor. non eſt aſinus, & ſi aliquid eſt homo, iſtud non eſt aſinus. ergo & cætera, & ita dicatur de quibuſcunq; aliis, negatiua vero reduplicatiua, cuius negatio præcedit notã redublicationis non eſt exponenda ſed probanda per ſuum contradictorium, vt ſæppe dictum eſt. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarũ prima eſt iſta. Aliqua inquantum conueniunt differunt, probatur. aliqua conueniunt & aliqua differunt, & ſi aliqua conueniunt illa differunt, ergo & cętera. patet cõſequẽtia ab exponentibus ad expoſitam, & tertia pars antecedentis probatur. quoniã ſi aliqua conueniunt illa ſunt, & illa ſunt diſtincta, & ſi ſunt diſtincta differunt. ergo a primo ad vltimum ſi aliqua conueniunt illa differunt. Secunda concluſio. Quilibet homo inquantum homo eſt riſibilis. et tamen non quilibet homo inquã tum animal eſt riſibilis. prima pars patet per exponẽtes. quoniam quilibet homo eſt homo. & quilibet homo eſt riſibilis. & ſi aliquid eſt homo illud eſt riſibile. ergo & cætera, ſecunda pars etiam patet quia ſi non, detur oppoſitum. ſ. ꝙ quilibet homo inquantum animal eſt riſibilis, & certum eſt ꝙ hæc eſt falſa, quia tertia exponens eſt falſa ſcilicet, ſi aliquid eſt animal illud eſt riſibile. Tertia concluſio. Sor. inquantum homo

eſt

eſt animal, & tamen ſor. non inquantũ homo eſt ſor. prima pars patet per exponentes & ſecunda ſimiliter, quia ſi non, detur oppoſitum, ſcilicet ſor. inquantum homo eſt ſor. & patet ꝙ iſta eſt ſalſa quia eius tertia exponēs eſt falſa, ſcilicet ſi aliquid eſt homo illud eſt ſor. Quarta concluſio. Tu inquantum homo, non es aſinus, & tamen tu non inquantum animal, non es aſinus. prima pars patet. quia tu es homo & tu non es aſinus, & ſi aliquid eſt hō illud non eſt aſinus, ergo &c. ſecunda pars etiam probatur, quia ſi non, detur oppoſitum. tu inquātum animal non es aſinus, & patet ꝙ tertia eius exponens eſt falſa. ſ. ſi aliquid eſt animal illud non eſt aſinus, Et ita dicatur ſily de quanto, & pro quanto, faceret propoſitionem reduplicatiuam.

De ly immediate. *cap.* 13.

Immediate duas in ſe continet exponentes, quarum prima eſt præiacens, ſecunda negatiua ſibi correſpondens ſecundum exigentiam ſui verbi vt immediate ante a. tu fuiſti. exponitur ſic, ante. a. tu fuiſti. & nullum fuit inſtans ante. a. quin inter illud, &. a. tu fuiſti. ergo &c. Item immediate poſt. b. tu eris ſic exponitur, poſt. b. tu eris, & nullum erit inſtans poſt. b. quin inter illud & . b. tu eris. ergo &c. Modo conſimili exponitur negatiua, cuius negatio ſubſequitur ly immediate, vt immediate ante hoc tu non fuiſti albus, ſic exponitur ante hoc tu non fuiſti albus, & nullum fuit inſtans ante hoc, quin inter illud, & hoc tu non fuiſti albus, ergo &c. Item immediate poſt inſtans præſens tu non curres, ſic exponitur. poſt inſtans præſens tu nō curres, & nullum erit inſtans poſt inſtans præſens, quin inter illud & inſtans præſens tu non curras, ergo et cætera. Oppoſita harum propoſitionum dantur per negationem præcedentem ly immediate, et non probatur talis propoſitio niſi per aſſignationē contra-

Pro toto ca. uide in lo. ma. a. f. 61. uſq; ad. f. 63 ſophi. 35. to. 17. prin. i. du. to.

dictorium. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Immediate ante hoc tu fuiſti albus,& immediate ante hoc tu fuiſti niger probatur, & pono quòd in qualibet parte pari horæ præteritæ fueris albus, & in qualibet parte impari fueris niger. iſto poſito arguitur ſic. immediate ante hoc fuit aliqua pars par,ergo immediate ante hoc tu fuiſti albus. conſequentia tenet antecedēs probatur. nā ante hoc fuit aliqua pars par. & nullum fuit inſtans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars par. ergo &cætera. ſimiliter probatur alia pars concluſionis. nam immediate ante hoc fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc tu fuiſti niger conſequentia patet, & antecedens vt prius probatur. nam ante hoc fuit aliqua pars impar,& nullum fuit inſtans ante hoc, quin inter illud & hoc fuerit aliqua pars. impar. ergo &c. Eadem concluſio poteſt verificari de futuro.

Secunda concluſio. Duo contradictoria inter ſe cō tradicentia immediate ante hoc fuerūt vera. & immediate ante hoc fuerunt falſa,& tamen nō fuerūt ſimul vera neq; ſimul falſa,probatur,& pono ꝙ. a. ſit illa. tu es albus, &.b. iſta, tu non es albus. iſto poſito patet, quòd.a. immediate ante hoc fuit verū. Nā quādocūq; fuit aliqua pars. par. a. fuit verum, ſed immediate ante hoc fuit aliqua pars par. ergo immediate ante hoc. a. fuit verum,& immediate ante. a. fuit falſum,quia quandocunq; fuit aliqua pars impar. a. fuit falſum. ſed immediate ante hoc. a. fuit aliqua pars impar. ergo immediate ante hoc, a. fuit falſum. Eodem modo poteſt probari quòd. b. immediate ante hoc fuit verum & falſum. Quod autem. a. &. b. non fuerint ſimnl vera nec ſimul falſa, hoc patet quia in quocunq; inſtanti. a. fuit verum. b. fuit falſum & econuerſo. Ex quibus ſequitur. quòd immediate ante hoc fuiſti albus, & immediate ante hoc tu non fuiſti albus prima pars patet, & ſecunda probatur nam quandocunq; tu fuiſti niger, tu

non fuiſti albus,ſed immediate ante hoc tu fuiſti niger. ergo immediate ante hoc tu non fuiſti albus. & ita cōceditur quòd. a. propoſitio immediate ante hoc fuit uera, & immediate ante hoc, non fuit vera. probata eſt prima pars, ſecunda probatur nā quandocunq; a. propoſitio fuit falſa, ipſa non fuit vera, ſed immediate ante hoc. a. propoſitio fuit falſa. ergo immediate ante hoc. a. propoſitio non fuit vera. Tertia concluſio Immediate poſt hoc erit inſtans quod non immediate poſt hoc erit. probatur, nā poſt hoc erit inſtans. quod non immediate poſt hoc erit. & nullum erit inſtans poſt hoc quin inter illud & hoc erit inſtās, quod non immediate poſt hoc erit. quia quocunque inſtanti dato, quod erit poſt hoc. inter illud & hoc erunt infinita inſtātia, quorum nullum mediate poſt hoc erit. ex qua cōcluſione ſequitur quòd immediate poſt hoc erit aliquid, quod non immediate poſt hoc erit. Quarta concluſio. Poſt. a. inſtans tu curres, & nullum erit inſtans poſt. a. quin ante illud tu curres. & tamen non immediate poſt. a. tu curres. probatur & pono quòd curres hodie, ſed non cras, & pono quòd. a. erit inſtās medium craſtinæ diei, poſt quem diem tu iterum curres aliquando. iſto poſito patet quòd non immediate poſt. a. tu curres, & tamen poſt. a. tu curres, ut ponit caſus. quia ante. a. curres, quia iſto præſenti die. ideo nullum erit inſtans poſt. a. quin ante illud tu curres. quicquid enim curret ante. a. curret etiam ante quodlibet inſtans quod erit poſt. a. Notandum quod ly, immediate, dupliciter ſumitur ſcilicet aduerbialiter & nominaliter. primo modo ſum hic locutus, ſcilicet aduerbialiter. ſed ſecundo modo ſumitur. vt hic, immediate ſunt partes in continuo ideſt ſine medio. & ſic non ſumitur in propoſito.

De ly incipit & deſinit. *Cap.* 14.

INCIPIT dupliciter exponitur. Vno modo per poſitionem de præſenti & remotionem de præterito.

Pro hoc ca. uide in lo. m. a f. 64 uſq; ad f. 66.

Alio modo per remotionem de præſenti & poſitionẽ de futuro, ver. gra. ſor. incipit eſſe albus, primo modo exponitur ſic, ſor. nunc eſt albus. & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit albus. ſecundo modo exponitur ſic, ſor. nunc non eſt albus & immediate poſt inſtans quod eſt præſens erit albus, ergo &c. Deſinit vero exponitur modo oppoſito etiam dupliciter. primo modo per remotiorem de præſenti, & poſitionem de præterito, vt ſor. nunc nõ eſt albus, & immediate ante inſtans quod eſt præſens, ſor. fuit albus, ergo ſor. deſinit eſſe albus. ſecundo modo per poſitionem de præſenti, & remotionem de futuro, vt ſor. nũc eſt albus, & nõ immediate poſt inſtans quod eſt præſens erit albus, ergo ſor. deſinit eſſe albus. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Tu incipis eſſe albus, & tamen tu non incipis eſſe coloratus, probatur, & pono quòd nunc tu ſcis albus, & continue ante hoc fueris niger. iſto poſito tu nunc es albus, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens tu fuiſti albus, ergo tu incipis eſſe albus. & tamen tu non incipis eſſe coloratus, quia nunc es coloratus, & immediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti coloratus. & immediate poſt inſtans quod eſt præſens eris coloratus. ergo non incipis eſſe coloratus. Secunda concluſio. Deus incipit eſſe in hoc inſtãti, & tamẽ non incipit eſſe in aliquo inſtanti. prima pars probatur. Nam deus eſt in hoc inſtanti. deus eſt in hoc inſtanti, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit in hoc inſtanti. ergo deus incipit eſſe in hoc inſtanti. ſecunda pars etiam patet, nam deus eſt in aliquo inſtanti & immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit in aliquo inſtanti, & immediate poſt inſtans quod eſt præſens, erit in aliquo inſtanti. ergo &c.

Tertia concluſio. incipit eſſe oẽ quod eſt. & tamen nõ incipit eſſe aliquid quod eſt prima pars probatur, quoniam nunc eſt omne quod eſt, & non immediate

ante

ante inſtans quod eſt præſens,fuit omne quōd eſt,q̃a inſtans præſens.ergo &c. ſecunda pars probatur nam nunc eſt aliquid quod eſt,& immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit aliquid quod eſt,& immediate poſt inſtans qqod eſt præſens, erit aliquid quod eſt. ergo &c. Quarta concluſio. Tu incipis videre quemlibet hominem, & tamen non incipis videre aliquem hominem,immo nullum hominē incipis videre. probatur & pono quòd continue ante hoc non fuerint niſi decem homines,quorum nouem videris,videas, & videbis,ſed decimum non videris,qui iam nūc primo deſinat eſſe per remotionem de præſenti, iſto poſito,tu incipis videre quemlibet hominem; quia tu nunc vides quemlibet hominem, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens vidiſti quemlibet hominem,quia non iſtum decimum,ergo. Et tamen tu non incipis videre aliquem hominem,quia tu non vides aliquem hominem,& immediate ante inſtans quo deſt præſens vidiſti aliquem hominem.ergo &c. Etiā nullum hominem incipit videre, quia quocunq; dato quem iam vides,iſtum immediate ante hoc uidiſti,& immediate poſt hoc videbis,vt ponit caſus.ergo &c. ex illa propoſitione ſequitur quod tu incipis ſcire decem propoſitiones,& tñ non incipis ſcire aliquā propoſitionem,dato quòd nunc ſcias decem propoſitiones & immediate ante hoc inſtans quod eſt præſens non ſciebas niſi nouem. Conſimiles concluſiones cōceduntur in materia de hoc verbo deſinit,vt quòd tu deſinis currere,& tamen non deſinis moueri. dato ꝙ nūc mouearis,& non curras.ſed immediate ante inſtās quod eſt præſens currebas. Secūda cōcluſio. deus deſinit eſſe in hoc inſtanti præſenti,& tñ non deſinit eſſe in aliquo inſtanti. Tertia concluſio. Deſinit eſſe omne quod eſt & tñ non deſinit eſſe aliquid quod eſt. Quarta concluſio. Tu deſinis videre quemlibet hominem,& tamen nō deſinis videre aliquem hominē,im

mo nullum hominem deſinis videre.dato quòd continue ante hoc inſtans quod eſt præſens videbas omnes homines quos iam vides,& generetur nunc primo vnus de nouo quem non videas. Et ita cõceditur quòd tu deſinis ſcire decem propoſitiones , & tamen non deſinis ſcire aliquam propoſitionem, dato quòd nunc ſcias decem,& continue poſt hoc ſolummodo nouem,quare &c.

De ly totus. Cap. 15.

Vide in loma.a f. 56 uſque ad f. 577.7 prin. 2.dub.to.33 ſoph.to.

TOTVS conuertibiliter idem eſt quòd quælibet pars,quãdo ſyncategorematicæ tenetur,ut totus ſor. eſt minor ſor.& tunc ſic exponitur, aliqua pars ſor. eſt minor ſor.& nulla eſt pars ſor.quin illa ſit minor ſor.&c.Sed quando categorematicæ tenetur, tũc totum idem eſt quod ens perfectum ex omnibus ſuis partibus,ut ſor.eſt totus,homo , ideſt ſor.eſt perfectus homo ex omnibus ſuis partibus. & communiter quando præcedit totam propoſitionem ſyncategorematicæ tenetur,quando vera mediat inter partes ſubiecti,aut ponitur a parte prædicati, categorematicæ tenetur.vt totus ſor·eſt aliquid hominis ly totus, tenetur ſyncategorematicæ ſed dicendo,ens totum animal mouetur,aut tu es totus homo,ly totum, tenetur categorematicæ. Ex quibus infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta.Totus ſor.eſt aliquid ſor. & tamen non totus ſor.eſt minor,prima pars probatur, quia quælibet pars ſor. eſt aliquis ſor.ſecũda etiã probatur,quia non quælibet pars ſor.eſt minor ſor. ſicut corpus totale ſor.aut anima eius , quæ non eſt quanta,non ſunt minora ſor. Secunda concluſio.Totus ſor.eſt pars ſor.& tamen nõ totus homo eſt pars ſor.prima pars patet.quia quælibet pars ſor. eſt pars ſor.ſecunda pers etiam patet quoniam non quælibet pars hominis eſt pars ſor.nã eſt aliqua pars pla. quæ non eſt pars ſor. Tertia concluſio . In oculo tuo eſt totum quod eſt in mundo,& tamen non totum quod

eſt

eſt in mūdo eſt in oculo tuo,prima pars probatur, nā in oculo tuo eſt ens perfectum ex ſuis partibus; quia pupilla oculi tui, ſecunda pars etiam patet, quia non quælibet pars mundi eſt in oculo tuo. Quarta concluſio corollaria ex priori, in burſa tua eſt tota pecunia mundi,& in anima tua eſt tota ſcientia poſsibilis,prima pars probatur,quoniā in burſa tua eſt ens perfectū ex ſuis partibus, quod eſt pecunia mundi, dato quòd habeas vnū denarium in burſa tua,ſecunda pars etiam patet ex priori,eo quòd in anima tua, eſt ens perfectū ex ſuis partibus quod eſt ſcientia poſsibilis,ex quibus ſequitur,ꝙ hæc propoſitio eſt falſa,quæ tamen cōmuniter conceditur,ſ.anima intellectiua eſt tota in toto, & tota in qualibet parte, nam ſi eſt tota ergo eſt ens habens partes,conſequens falſum,quare,&c.

De ly ſemper. Cap. 16.

Semper conuertitur cum ly omni tempore ſecundum exiſtentiam verbi cui additur,ita quòd idē eſt dicere ſemper fuit homo,& omni tēpore præterito fuit homo,& exponitur ſic,aliquādo fuit homo,& nō fuit aliquando quin tunc fuerit homo,ergo,&c. Itē de futuro,ſemper erit aliqd exponitur ſic aliquādo,erit aliquid,& nō erit aliquādo,quin tūc erit aliqd,ergo,&c. Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Semper fuit aliquid quod non ſemper fuit, probatur,aliquādo fuit aliquid quod non ſemper fuit, & non fuit aliquando.quin tūc fuerit aliquid quod nō ſemper fuit ergo,&c. *vide in l.m.a f.57 vſq, ad fo.58*

Secunda concluſio. Semper erit aliquis homo,qui non ſemper erit probatur,quia aliquando erit aliquis homo,qui non ſemper erit,et non erit aliquando,quin tunc erit aliquis homo qui non ſemper erit ergo,&c.

Tertia concluſio.Sēper eſt hoc inſtans præſens,probatur,aliquando eſt hoc inſtans præſens,& non eſt aliquando

quando quinc tunc ſit hoc iſtans præſens, ergo patet etiam ex ſua conuertibili.ſ. omni tempore prẽſenti eſt hoc inſtās præſens. Ex eadē concluſiones ſequitur corrollariæ quòd quicquid viuit ſemper eſt, & quicquid currit, vel mouetur ſemper ſe habet eodem modo, licet nō ſemper ſe habuerit, aut ſemper ſe habebit eodē modo. Notandum, quòd non abſq; cauſa dicitur, ſemper conuerti cū ly omni tempore, ſecundū exigētiam ſui verbi, quia ſi abſolute conuerteretur cum ly omni tempore, hæc eſſet falſa, ſemper deus fuit, aut mūdus ſemper erit, quia non omni tempore deus fuit, probatur, nam ſi omni tempore deus fuit & præſens tempus eſt tempus, ergo tempore præſenti deus fuit, patet cōſequētia, quia in tertio primæ, ex quo ly tempore, ampliatur ad ſupponendū pro eo quod eſt vel fuit, conſequens eſt falſum, quia tempus præſens nunquam fuit. Eodē modo oſtenditur falſitas huius mundus ſempre erit, quia non erit in tempore præſenti, verū tamen eligat reſpondens reſponſionem ſibi magis conformem, quia harū quælibet ſuſtentabilis eſt. Ex illo ſecundo modo ſequitur, quòd aliquando deus non fuit, & aliquando cœlum non erit, quia tunc deus non fuit demonſtrando inſtans prẽſens, & tunc eſt vel fuit aliquā do, ergo, &c. Conſimiliter, aliquando, cœlum non erit, quia tunc non erit, demonſtrando inſtans præſens, & tunc eſt vel erit aliquando, ergo, &c.

De ly ab æterno. Cap. 17

Pro hoc uide in lo.m.f.58

AB æterno dupliciter ſumitur. Vno modo nominaliter cum determinatione præpoſitionis .a. vel .b. & tūc reſoluitur, vt ab æterno fuit .a. ab hoc fuit, & hoc eſt vel fuit æternum, ergo ab æterno fuit .a. ita, quòd ab æterno nominaliter ſumendo conuertitur cū ly ab aliquo æterno. Aliter ſumitur ab æterno, ſ. aduerbialiter & conuertitur cū ly ẽternaliter, & ſignificat idē quod

ante

antè omne tempus finitum,aut omne inſtans, vel poſt omne tempus finitum,vel poſt omne inſtans, & exponitur ſic,ab æterno fuit deus,ante aliquod tempus finitum fuit deus,vt nullum fuit tempus infinitum, quin ante illud fuerit deus,ergo,&c. Similiter de futuro,vt ab æterno vel ęternaliter erit aliquid, ſic exponitur, poſt aliquod tempus finitum erit aliquid, & non eſt vel erit tempus finitum,quin poſt illud erit aliquid,ergo,&c. Vel ſic,poſt aliquod inſtans erit aliquid,& nō eſt vel erit aliquod inſtans,quin poſt illud erit aliquid ergo,&c. Et notanter dico finitum,quia aliquod fuit tempus ante quod deus non fuit, ſ. tempus infinitū a parte ante,ſimiliter aliquod erit tempus poſt quod nihil erit,videlicet tempus infinitum a parte poſt.

Ex prædictis infero aliquas concluſiones, quarum prima eſt iſta. Ab æterno tu fuiſti, & tamen non æternaliter tu fuiſti,ſecunda pars eſt de ſe manifeſta, quoniam ante tempus mille annorum tu non fuiſti, ſed ſecunda pars probatur, nam ab iſto tu fuiſti demonſtrando deum. Et hoc eſt vel fuit æternum ergo patet conſequentia tenendo ly ab æterno nominaliter. Secunda concluſio. Ab æterno tu eris, & tamen non ab æterno tu eris, patet iſta concluſio ſumendo ly ab æterno,in prima parte nominaliter,in ſecunda aduerbialiter, nec ſunt contradictoria ex quo illi termini non vniformiter ſumuntur. Tertia concluſio. Ab æterno ſiue æternaliter fuit aliquid quod non ab æterno ſiue æternaliter fuit probatur,nam ante aliquod tempus finitū fuit aliquid quod non ab æterno,ſiue æternaliter fuit, & nō eſt uel fuit tempus finitum quin ante illud fuerit aliquid quod nō ab æterno,ſiue ęternaliter fuit,ergo,&c. Quarta concluſio. Æternaliter ſiue ab æterno erit aliquis homo qui non erit æternaliter ſiue ab æterno probatur,nam poſt aliquod tempus finitum erit aliquis homo qui non erit æternaliter,ſiue ab ęterno,& non eſt vel erit

tempus

tempus ſuitum, quin poſt illud erit aliquis homo qui nõ æternaliter, ſiue ab æterno erit, ergo, &c. Quęcũq; dicta ſunt de ly ab æterno, & æternaliter poſſunt dici de iſtis terminis, perpetuo, & inæternũ, quia poſſunt dupliciter ſumi, ſ. nominaliter, & aduerbialiter, ſicut in prioribus exemplificatum eſt.

De ly infinitum. Cap. 18

vide in lo. m. f. 58 uſq; ad f. 61 INFINITVM dupliciter ſumitur, ſcilicet categorimaticæ, & ſyncategorematicæ. Categorematicæ enim idem eſt, quòd ſine fine, & ſine principio, vt a. eſt infinitum, ideſt, a. eſt ſine principio, & ſine fine, & ſic communiter ſumitur quando ponitur a parte, prædicati, vt exemplificatum eſt, aut quando limitatur in ſubiecto, vt dicendo, aliquod infinitum eſt huiuſmodi autem limitatio fit quando adiectiuæ vel ſubſtantiuæ tenetur. Sic autem ſumẽdo ly infinitũ, ſolet dici quòd nihil eſt infinitum, nec aliqua ſunt infinita, quia nihil eſt ſine fine nec aliqua ſunt ſine fine. Sumendo autem ly infinitum, ſyncategorimaticæ exponitur per duas exponentes, ſecundum exiſtentiam termini cui additur, aut ſecundum propriam naturam ſingularis vel pluralis numeri. ut infinitũ corpus eſt. ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & non eſt corpus finitum, quin iſto maius ſit, ergo, &c. Item infinitum corpus fuit, ſic exponitur, aliquantum corpus fuit, & non eſt, vel fuit corpus finitũ quin illo maius fuerit ergo, &c. In plurali autem numero non exponitur per ly maius ſed per ly plura, vt infinita corpora ſunt, ſic Exponitur, aliquod corpora ſunt, & non ſunt corpora finita quin plura illa ſint, ergo, &c. Item de præterito, infiniti homines fuerũt, ſit exponitur, aliquot homines fuerunt, & non ſunt de fuerunt homines infiniti quin plures illis fuerint, ergo, &c. ſimiliter de futuro, vt infinita inſtãtia erũt, ſic exponitur. Aliquot inſtantia erunt, & non ſunt vel erunt inſtantia finita quin illis plura erunt, ergo &c. Eſt tamen alter modus exponẽdi, qui commu-

communiter ſuſtinetur ſapiens quodammodo naturam ſingularium, vt infinitum corpus eſt. ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic infinitum, ergo &c. Item in pluraliter numero, vt infinita ſunt ſic exponitur duo ſunt. & tria ſunt, & ſic in infinitũ. ergo &c. Quilibet iſtorum modorum bonus eſt ad preſens. verumtamen primus eſt formalior, licet forte ſecundus ſit intelligibilior.

Ex prædictis. infero aliquas conclnſiones, quarum prima eſt iſta. Infinitum corpus deus poteſt producere, non tamen poteſt producere corpus infinitum. prima pars probatur. Nam aliquantum corpus deus poteſt producere. & non eſt vel poteſt eſſe corpus finitum quin maius illo deus poſſit producere. ergo &c.

Vel aliter. Aliquantum corpus deus poteſt producere, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitum. ergo &c. ſecunda vero pars patet de ſe. quoniam deus non poteſt producere corpus, ſine fine. eo enim quòd aliquod eſt corpus, ipſum eſt figuratum. ergo. termino vel terminis clauſum, & per conſequẽs finitum. ergo &c. Secunda concluſio Infinitum tẽpus eſt elapſum, & tamẽ nullum tempus elapſum fuit infinitum. prima pars probatur quoniam aliquod tẽpus eſt elapſum. & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitum. ergo &c. ſecunda pars etiam probatur ex hoc. quia nullum tempum elapſum fuit ſine fine. quodlibet namque terminabatur ad aliquod inſtans. Sed hic dubitatur. Nam in altero capitulo dictus eſt quòd aliqund fuit tempus infinitum. a parte ante. ergo aliquod tẽpus elapſum fuit infinitũ. Dicitur quòd ibi loquutus ſum de infinito ſecundum quid quod non habet principium, ſed finem, ſicut tempus infinitum præteritum, nunc autem loquor de infinito ſimpliciter quod non habet principium neque finem.

Tertia concluſio. Infinitus numerus eſt finitus, & tamen

tamē nullus numerus infinitus. eſt finitus prima pars patet, qm̄ aliquātus nūerus eſt nūerus finitus & nō eſt numerus finitus, qui illud ſit nūerus finitus. ergo &c. ſecunda pars patet quoniam nullus numerus finitus ē ſine fine. ergo &c. Quarta concluſio. Infinita ſunt finita, & tamen nulla finita ſunt infinita prima pars ꝓbatur, quia duo ſunt finita, & tria ſunt finita, & ſic in infinitum. ergo ſecunda pars patet de ſe, quia nulla finita ſunt entia ſine fine. Quinta concluſio. Infinitis finita ſunt plura. & tamen nulla finita ſunt plura infinitis. prima pars patet, quoniam duobus finita ſunt plura, & tribus finita ſunt plura, & ſic in infinitum. ſecunda pars patet de ſe, quia ſuum oppoſitum includit in ſe manifeſtæ contradictionem. Sexta concluſio. Infiniti erunt dies, & infiniti erunt anni, dato ſm Ariſ. ꝙ mundus ſit perpetuus & æternus, iſta concluſio patet qualitercunque exponantur partes. Ex qua concluſione ſequitur quòd nō plures fuerunt dies quàm anni, nec erunt, quia infiniti vtrobique.

Explicit Tractatus Quartus de terminorum probationibus.

Incipit Tractatus Quintus obligatorie artis. Cap. 1.

Vide de hoc in lo. m. f. 117 col. prima. 2 in lo. m. fol. 178 co. 3. et f. 179. col. 1.

OBLIGATIO eſt oratio compoſita ex ſignis obligationis & obligato. vt pono tibi iſtam. tu es romæ. tota hæc ratio vocatur obligatio ſigna autem obligationis ſunt iſtæ dictiones. pono tibi iſtam, depono tibi iſtam, obligatus vero ē illa oratio, tu es romę. Duæ igitur ſunt ſpecies obligationis. videlicet poſitio & depoſitio. in quarum prima eſt primitus inſtandum quaſdam generales regulas præponendo, quarum prima eſt iſta. Omne poſſibile tibi poſitum eſt a te admittendum ver. g. Si pono tibi iſtam, tu es, admittēda eſt etiam ſi ponatur ſuum contradictorium, tu non es

& ita de cæteris poſſibilibus propoſitionibus. Secunda regula. Omne tibi poſitum & a te admiſſum infra tempus obligationis propoſitum eſt a te concedendū ver. gra. pono tibi iſtam, tu es romæ. qua admiſſa, quia poſſibilis. quotienſcunque proponitur durante tempore obligationis eſt cōcedenda. Et notāter dr̄, durante tp̄e obligationis q̃a ipſo ceſsāte nō amplius obligatur reſpōdens ipsā cōcedere. Et durat tēpus obligationis ab iſtāti admiſſionis quouſq; dicat̄, cedat tēpus obligationis, vel quouſq; opponens transferat ſed ad aliam materiā vel pœnitus dimittat diſputationem.

Tertia regula. oē ſequens expoſito & admiſſo per ſe aut expoſito cum conceſſo. vel cum conceſſis, infra tempus obligationis propoſitum eſt concedendū. Exemplum primi. pono tibi iſtam, tu es romæ. qua admiſſa ꝓpono, tu non es pariſijs concedenda eſt, q̃a ſequens ex poſito per ſe. admiſſa propono tibi iſtā, antichriſtus eſt albus vel antichriſtus eſt niger, neganda eſt q̄libet illarum, quia falſa non ſequens, deinde propono antichriſtus eſt medio colore coloratus, concedenda eſt quia ſequitur ex poſito et oppoſitis bñ negatorū. v t antichriſtus eſt aliquo colore coloratus & nō eſt albus nec niger. ergo eſt medio colore coloratus. Sexta regula eſt iſta. Omne repugnans poſito, & oppoſito bene negati, vel oppoſitis bene negatorū infra tēpus obligationis propoſitū eſt negādū vt ſi in primo exēplo proponatur tertio loco, tu es homo, negāda eſt. quia ſuum contradictoriū ſequitur. Similiter ſi in ſecundo exēplo proponatur tertio loco. antichriſtꝰ non eſt medio colore coloratus, neganda eſt propter eandem cauſam, ſcilicet quia ſuum contradictoriū ſequitur. Septima regula eſt iſta. Ad omne impertinens reſpondendum eſt ſecundum ſui qualitatem. i. ſi eſt verum. concedendum eſt. ſi falſum, negandum, ſi dubium, dubitandum. Impertinens voco quod non ſequitur nec repugnat. vñ quælibet iſtarum, tu es homo.

mo.tu curris,eſt impertinens iſti,omnis homo currit quia non ſequitur, néc repugnat ideò ſi immediate poſt iſtam,omnis homo currit, proponitur,tu es homo.concedenda eſt.quia vera & impertinẽs. & ſi proponitnr.tu curris,neganda eſt.Pertinens eſt duplex, ſcilicet ſequens & repugnans vnde conceſsis iſtis. Omnis homo currit,tu es homo,tu cnrris.eſt pertinens ſequens,& tu non curris,pertinens repugnans. Ex iſta regula ſequitur corollariæ quòd omne falſum non ſequens eſt negandum. & omne verum non repugnans eſt concedendum.prima pars probatur. nam ſi illud eſt falſun non ſequens. ergo eſt impertinens vel repugnans.& per cõſequens negandum ſecunda pars ſimiliter probatur. nam ſi illud eſt falſum non ſequẽs ergo eſt impertinẽs vel repugnãs. & per conſequẽs. negandũ.ſcđa pars ſimiliter ꝓbatᷣ.nã ſi illud ẽ verum nõ repugnãs. ergo ſequẽs vel ĩpertinẽs. et per conſequẽs iuxta regulas dictas eſt concedendũ. Octaua regula eſt iſta. Propter poſsibile poſitum non eſt impoſsibile concedendum,nec neceſſarium negandum.q̃a nullum repugnans eſt concedendum,nec aliquod ſequens negandum,ſed omne impoſsibile,ſaltem per ſe eſt repugnaus cuilibet, & omne neceſſarium eſt ſequens.ergo impoſſibile non eſt concedendum, nec neceſſarium negandum,quocunque poſſibili poſito. Concludo ergo quòd infra tempus obligationis quotienſcunque & quandocunque proponitur aliqua iſtarum,deus eſt,homo eſt aſinus.prima eſt concedenda,ſecunda neganda Notandum quòd duplex eſt neceſſarium,ſcilicet per ſe & per accidens. neceſſarium per ſe eſt illud cuius adæquatum ſignificatum nõ poteſt nec potuit,neć poterit eſſe falſum vt deus eſt neceſſarium. per accidens eſt illud cuius ſignificatum adequatum non poteſt eſſe falſum ſed potuit eſſe falſum.vt tu fuiſti. Vnde ſolet regulariter dici,quòd omnis ꝓpoſitio vera de præterito cuius veritas non de

pendet

pendet a futuro in terminis ſimplicibus eſt neceſſaria. Similiter ẽ duplex impoſsibile, videlicet ꝑ ſe, & ꝑ accidens, impoſſibile per ſe eſt illud cuius adæquatum ſignificatum non poteſt, nec potuit eſſe verum, nec poterit, vt nullus deus eſt, impoſſibile vero per accidens eſt illud cuius adæquatum ſignificatum non poteſt eſſe verum, ſed bene potuit eſſe verum, vt tu non fuiſti. Vnde ſemper ſi vnum contradictorium eſt neceſſariũ aliud eſt impoſſibile, & contra. intelligitur igitur regula iſta de impoſſibili & neceſſario per ſe, quia aliquando propter poſſibile poſitũ, eſt concedendũ impoſſibile, & negandum neceſſarium per accidens, vt pono tibi iſtam. hoc inſtans non fuit, demõſtrando inſtans p̄ſens admittẽda eſt, quia vera, qua admiſſa, certum ẽ ꝙ illud inſtans p̄teriti, & tamen ſi ꝓpono eandẽ, concedenda eſt, & ſuum oppoſitum negandum, non obſtante quòd ſit factum impoſſibile per accidens, & ſuum oppoſitum neceſſarium ſimiliter per accidens.

Vltima regula eſt iſta. Qualibet parte copulatiuæ conceſſa concedenda eſt copulatiua, cuius ille vel cõſimiles ſunt partes principales, & vna parte diſiunctiue conceſſa concedenda eſt diſiunctiua, cuius illa eſt pars principalis, probatur hoc, nam ſicut ad veritatem copulatiuæ requiritur & ſufficit quamlibet eius partem eſſe veram, & ad veritatem diſiunctiuæ ſufficit quòd vna ſit vera, ita ad hoc quòd copulatiua ſit concedenda requiritur, & ſufficit quamlibet partem eſſe concedendam. Ex ad hoc quòd diſiunctiua ſit concedenda ſufficit vnam partem principalem eſſe concedendam, ver. gra. pono tibi iſtam, tu es romæ, qua admiſſa, ſi proponitur, eadem concedenda eſt. deinde tu es homo, concedenda eſt, quia vera & impertinens.

Vltimo ſi proponitur iſta copulatiua, tu es romæ, & tu es homo concedenda eſt, quia partes ſunt conceſſe & ita de diſiunctiua ſuo modo dicatur.

Pau. in lo. ma. fo.181. co.prima.

VTRARVM regularum veritas intenſius innoteſcat,contra quamlibet illarum vnam formabo obligationem. Contra igitur primam regulam arguitur. pono tibi omne poſſibile, ſi non admittis arguo ſic. Ego pono tibi omne poſſibile, & non admittis omne poſſibile,bene reſpondendo,ergo non omne poſſibile eſt a te admittendum, quod eſt contra regulam. Si autem admittis propono ibi iſta duo, tu es.& tu non es.ſi concedis, tu concedis duo contradictoria.ergo male reſpondes. Si negas aliquam iſtarum, & qualibet iſtarum eſt tibi poſita & a te admiſſa, quia poſſibilis, ex quo poſui tibi omne poſſibile. ergo tu negas tibi poſitum & a te admiſſum,& per conſequens male reſpondes.patet conſequentia per ſecundam regulam. Reſpondetur non admittendo poſitum,& tunc ad argumentum pono tibi omne poſſibile, et non admittis omne poſſibile,ergo.non omne poſſibile eſt a te admittendum, nego argumentum, ſicut non ſequitur. pono tibi vtrumquæ iſtorum contradictoriorum, tu es,tu non es,& non admittis vtrunquæ iſtorum ergo non vtrunquæ iſtorum contradictoriorum eſt a te admittendum,ſed ſolum ſequitur quòd non eſt admittendum vtrunquæ iſtorum,ita in priori conſequentia ſequitur,quòd non eſt admittendum omne poſſibile, et hoc eſt verum, cum quo ſtat quòd omne poſſibile eſt admittendum.

Vide in lo. ma.4.f.182 co.1.

Contra ſecundam regulã.arguitur ſic, et pono tibi iſtã.Tu es romæ.eſt tibi poſitum et a te admiſſum,qua admiſſa propono tibi.Tu es romæ negãda ẽ,quia falſa et impertinens.tunc arguitur ſic.iſta propoſitio ẽ a te neganda,et eadẽ eſt tibi poſita et a te bene admiſſa.ergo tibi poſitum et a te admiſſum eſt negandum tenet conſequẽtia,quia eſt ſyllogiſmus reſolutorius, et maior eſt conceſſa.minor vero eſt poſitum. Reſpõdetur

admittendo poſitum,et cum proponitur tu es romæ, negatur,et tunc ad argumentum,nego maiorem, ex eo quòd repugnat poſito,nã ſequitur,tu es romæ eſt tibi poſitum et a te admiſſum, ergo tu es romæ,eſt a te concedendum,quod repugnat huic,tu es romæ, eſt a te negandũ. Quotienſcunq; ergo proponitur iſta negatur,et cum dicitur,iſta eſt a te neganda, iterum negatur,et conceditur quòd eſt concedenda,et si arguitur ſic, iſta a te concedenda, & tu negas eam.ergo male reſpondens.negatur conſequentia ſicut nõ ſequitur,tu concedis.a.propoſitionem, &.a. propoſitiò eſt falſa,ergo tu male reſpondes.dato quòd.a.ſit vnũ falſum ſequens,ſed in qualibet illarum conſequentiarum addendum eſt in antecedente, tu non es obligatus, quod negatur tanquã falſum & impertinens. Contra tertiam regulam arguitur ſic,pono tibi iſtam, tu curris,& tu non curris,eſt a te concedendũ,caſus eſt poſſibilis,quia poſſibile eſt quòd tu curras, & quòd iſta, tu non curris ſit tibi poſita & a te admiſſa, & conſequenter concedenda,admiſſo ergo caſu arguo ſic, tu curris,non eſt a te concedendũ,& tu curris. ſequitur expoſito & admiſſo tanquam a copulatiua ad alteram partem,ergo non quodlibet ſequens ex poſito & admiſſo eſt concedendum,conſequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur,nam tu non curris eſt a te concedendum per poſitum,ſed tu non curris contradicit iſti,tu curris,ergo tu curris non eſt a te concedendum conſequentia tenet,quia ſi vnum contradictoriorum eſt concedendum reliquum eſt negandum. Reſpondetur admittendo poſitum,& tunc ad argumentum nego iſtam,tu curris,non eſt a te concedendum. & ad probationem nego minorem,videlicet tu curris contradicit iſti,tu nõ curris,non tanquam falſam,ſed tanquam repugnantem duobus conceſsis, ſequitur enim tu curris aſt a te concedendum,& tu non curris eſt a te concedendum,ergo tu curris,& tu non curris

ibi ut ſupra fo. 183. et ſic de re l.'quis uſq; 4. f. 189

non ſunt contradictoria. Si tamen fieret caſus iſto mo do,pono tibi iſtam,tu curris,et tu non curris, eius cō tradictorium eſt a te concedendum admitto caſum,et concedo illam,tu curris quotieſcunq; proponitur , et nego quòd ſit a me concedenda tanquam repugnans ſecundæ parti copulatiuæ.poſitæ.nam ſequitur,tu nō curris,contradictorium eius eſt a te concedendum,er go tu curris non eſt a te concedendum, et ſi arguitur ſic,tu curris non eſt a te concedenda et concedis eam ergo male reſpondes,nego conſequentiam. ſicut non ſequitur,tu negas.a.propoſitionem, et ipſa eſt vera, ergo male reſpondes,ſed oportet addere in antecedē te,et tu non es obligatus,et hoc negatur tanquam fal ſum. Contra quartam regulam arguitur probando quòd repugnans,poſito eſt a te concedendum,et pono tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum qua admiſſa quia poſſibilis propono tibi iſtam, aliquid eſt tibi poſitū ſi concedis,et bene reſpondes,ergo habeo intentū,quia illa repugnat poſito. Si negas,contra , ego poſui tibi iſtam,nihil eſt tibi poſitum , et ipſa eſt aliquid. ergo aliquid eſt tibi poſitum. Reſpondetur negando iſtam, aliquid eſt tibi poſitum , et tunc ad argumentum,nego maiorem,videlicet ego poſui tibi iſtam,nihil eſt tibi poſitum tanquam repugnantem , hæc enim repugnant,nihil eſt tibi poſitum,et poſui tibi iſtam. Et ſi arguitur poſitum repugnat tibi poſito , ergo aliquid eſt tibi poſitum,negetur antecedens,quia repugnans, et quęlibet alia propoſitio ad quam ſequitur aliquid eſſe tibi poſitum. Conſimiliter reſpondetur ſi ponatur te non eſſe admittendo et concedendo idem, et ſi dici tur,tu concedis iſtam,vel reſpondes nego quālibet talem, quia ad ipſam ſequitur te eſſe quod eſt oppoſitū poſiti. Contra quintam regulam arguitur, nam data veritate iſtius ſequitur quòd admiſſo quocunq; con tingenti falſo ſit quodlibet aliud cōtingens falſum cō cedendum. probatur , et pono tibi iſtam,tu es romæ.

qua poſita et admiſſa propono tibi iſtam.tu es romæ
& baculus ſtat in angulo.patet quòd iſta eſt neganda
quia falſa non ſequens.deinde proponitur, nullus ba
culus ſtat in angulo.ſi negas habeo intentum contra
regulam.quia ſequitur ex poſito cum oppoſito bene
negati.ſequitur enim tu non es romæ,vel nullus bacu
lus ſtat in angulo.ſed tu es romæ per poſitum . ergo
nullus baculus ſtat in angulo.ſi ergo conceditur iſta,
nullus baculus ſtat in angulo,habeo concluſionē prin
cipaliter probandam.quia ſicut deducitur ita & quæ
libet alia,dummodo ſuum oppoſitum coniungatur co
pulatiuæ cum poſito,quæ copulatiua immediate poſt
poſitum proponatur.Reſpondetur concedendo con-
cluſionem adductā,immo poteſt idem falſum & quod
cunque deduci, dummo ponatur diſiunctiuæ cum op
poſito poſiti. ver.g.pono tibi iſtam,tu curris.qua ad-
miſſa propono tibi.tu nō curris,vel baculus ſtat in an
gulo,aut aliquam talem.tu es papa vel epiſcopus, cō
cedenda eſt.quia vera & impertinens.deinde propo-
nitur,baculus ſtat in angulo.oportet concedere,quia
ſequitur ex poſito & uno conceſſo ſequitur.n. tu non
curris,vel baculus ſtat in angulo.ſed tu curris per po
ſitum,ergo baculus ſtat in angulo.Contra ſextā regu
lam arguitur ſic,pono tibi iſtam diſiūctiuam,tu curris
vel rex ſedet.qua poſita & admiſſa propono iſtā, nul
lus rex ſedet.& patet quòd eſt dubitanda. quia dubia
& impertinens.deinde propono tu curris,negāda eſt,
quia falſa & impertinens.deinde propono iterum il-
lam,nullus rex ſedet.ſi negas vel concedis eā & prius
dubitaſti,ergo male reſpondes], tenet conña per vnā
regulam obligationum, qui oēs reſponſionis infra tē
pus obligationis ſunt retorquendæ ad idem inſtans.
ſi ergo dubitas iſtā & bene reſpondes, illa non eſt a
te neganda , & tñ repugnat poſito & oppoſito bene
negati.Nam bene ſequitur,tu curris vel res ſedet.ſed
tu non curris ergo rex ſedet. reſpondetur admittēdo

poſitum,& cum proponitur iſta,nullus rex ſedet,dubitatur & illa negatur,tu curris,& cũ iterum proponitur,nullus rex ſedet,negatur quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. Et cum dicitur,prius dubitaſti eam & modo negas,ergo male reſpondes,non valet argumentum,& ad regulam , dico quòd intelligit de reſponſionibus repugnantibus, ſicut eſt cõcedere & negare. Item cõceditur in ſimili caſu quòd aliqua propoſitio in vno loco eſt dubitãda & in alio loco eſt concedẽda vt pono tibi iſtam. tu curris vel rex ſedet qua admiſſa,propono rex ſedet,dubitanda eſt quia dubia & impertinens,deinde tu curris,neganda eſt,quia falſa & impertinẽs. Iterum propono,rex ſedet,& patet quòd eſt concedenda. quia ſequẽs ex poſito & oppoſito bene negati. vt tu curris vel rex ſedet,ſed tu nõ curris,ergo rex ſedet. Contra ſeptimam regulam arguitur probando, quòd non ad omne impertinẽs eſt reſpondendum ſecundum ſui qualitatem,& pono tibi iſtam,tu es romæ qua admiſſa & cõceſſa,propono. tu es romæ in hoc inſtanti demonſtrando inſtãs præſens,ſi concedis habeo intentum. quia iſta eſt falſa & impertinens cum non ſequatur nec repugnet. ſi vero negetur. cõtra omne quod eſt romæ eſt romæ in hoc inſtanti,ſed tu es romæ. ergo tu es romæ in hoc inſtãti,maior probatur,nã omne quod eſt romæ eſt romæ in inſtãti præſẽti,ſed nullũ eſt inſtãs præſẽs niſi hoc. ergo omne quod eſt romæ eſt romæ in hoc inſtanti.

Reſpondetur admittendo poſitum, & cum proponitur,tu es romæ in hoc inſtanti,negetur . & ad eius probationem nego maiorem,quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. nam ſequitur. tu es romæ & tu non es romæ in hoc inſtanti,ergo non omne quod eſt romę eſt romæ in hoc inſtanti. Et ad probationem illius maioris,concedo,quòd omne quod eſt romæ,eſt romæ in inſtanti præſenti,& nego minorem , ſcilicet quòd nullum ſit inſtans præſens niſi hoc,quoniam ex

vno cõceſſo & oppoſito bene negti,ſequitur oppoſitũ illius exceptiuæ,ſequitur enim,omne quod eſt romæ eſt romæ in inſtanti præſenti,& non omne quod eſt romæ,eſt romæ in hoc inſtanti, ergo aliquod eſt inſtans quod non eſt hoc,quod repugnat illi extæptinæ. Et ſi dicitur,quod eſt illud inſtans,dicitur ꝙ ſtat quòd ſit.a. vel.b nec eſt determinanda niſi disiũctiuæ talis quæſtio. Cõtra octauam regulam arguitur ſic,& pono tibi iſtam, homo eſt asinus,eſt tibi poſitum & a te admiſſum,qua admiſſa & conceſſa,quia poſſibilis, propono,homo eſt asinus,vel concedis,vel negas. Si concedis & bene reſpondes.habeo intentum, ſcilicet quòd propter poſſibile positum concedendum eſt impoſſibile per ſe. Si autem negas.Contra omne tibi poſitum &a te admiſſum eſt a te concedendum,ſed homo eſt asinus eſt tibi positum & a te admiſſum, ergo homo eſt aſinus,eſt a te concedendũ,tenet conſequẽtia cum maiori,quia eſt regula,& minor patet, quia eſt poſitũ,tunc arguitur ſic homo eſt asinus, eſt a te concedendum,& homo eſt asinus eſt impoſſibile per ſe.ergo impoſsibile per ſe eſt a te concedendũ,& cõſequenter neceſſarium per ſe eſt a te negandum,quia ſuũ contradictorium eſt neceſſarium per ſe,ſcilicet nihil quod eſt homo eſt aſinus. Reſpondetur admittendo poſitum,& cum proponitur homo eſt asinus negatur,& tunc ad argumentum,concedo quòd homo eſt aſinus,eſt a te concedẽdum.& nego quod hõ eſt aſinus:ſit impoſsibilis per ſe tanquam repugnans vni conceſſo.ſequitur.n.homo eſt aſinus, eſt a te concedendũ ergo homo eſt asinus,non eſt, impoſsibile per ſe,& si arguitur sic,hõ eſt asinus,eſt a te concedendã & tu negas ipſam,ergo tu male reſpondes.nego argumentũ:ſed oportet addere,& tu non es obligatus. Cõtra vltim m regulam arguitur,& pono tibi iſtam, tu es romæ,qua admiſſa & conceſsa , propono tibi iſtã copulatiuam,tu es romæ.& tu es albus,hæc copula

tempus finitum, quin poſt illud erit aliquis homo qui nō æternaliter, ſiue ab æterno erit, ergo, &c. Quęcūq; dicta ſunt de ly ab æterno, & æternaliter poſſunt dici de iſtis terminis, perpetuo, & inæternū, ꝙ poſſunt dupliciter ſumi, ſ. nominaliter, & aduerbialiter, ſicut in prioribus exemplificatum eſt.

De ly infinitum. Cap. 18

vide in lo. m. f. 58 uſq; ad f. 61

INFINITVM dupliciter ſumitur, ſcilicet categorimaticæ, & ſyncategorematicæ. Categorematicæ enim idem eſt, quòd ſine fine, & ſine principio, vt a. eſt infinitum, ideſt, a. eſt ſine principio, & ſine fine, & ſic communiter ſumitur quando ponitur a parte, prædicati, vt exemplificatum eſt, aut quando limitatur in ſubiecto, vt dicendo, aliquod infinitum eſt huiuſmodi autem limitatio fit quando adiectiuæ vel ſubſtantiuæ tenetur. Sic autem ſumēdo ly infinitū, ſolet dici quòd nihil eſt infinitum, nec aliqua ſunt infinita, quia nihil eſt ſine fine nec aliqua ſunt ſine fine. Sumendo autem ly infinitum, ſyncategorimaticæ exponitur per duas exponentes, ſecundum exiſtentiam termini cui additur, aut ſecundam propriam naturam ſingularis vel pluralis numeri. ut infinitū corpus eſt. ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & non eſt corpus finitum, quin iſto maius ſit, ergo, &c. Item infinitum corpus fuit, ſic exponitur, aliquantum corpus fuit, & non eſt, vel fuit corpus finitū quin illo maius fuerit ergo, &c. In plurali autem numero non exponitur per ly maius ſed per ly plura, vt infinita corpora ſunt, ſic Exponitur, aliquod corpora ſunt, & non ſunt corpora finita quin plura illa ſint, ergo, &c. Item de præterito, infiniti homines fuerūt, ſit exponitur, aliquot homines fuerunt, & non ſunt de fuerunt homines infiniti quin plures illis fuerint, ergo, &c. ſimiliter de futuro, vt infinita inſtātia erūt, ſic exponitur. Aliquot inſtantia erunt, & non ſunt vel erunt inſtantia finita quin illis plura erunt, ergo &c. Eſt tamen alter modus exponēdi, qui

commu-

communiter ſuſtinetur ſapiens quodammodo naturam ſingularium, vt infinitum corpus eſt. ſic exponitur. Aliquantum corpus eſt, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic infinitum, ergo &c. Item in pluralı numero, vt infinita ſunt ſic exponitur duo ſunt. & tria ſunt, & ſic in infinitũ. ergo &c. Quilibet iſtorum modorum bonus eſt ad preſens. verumtamen primus eſt formalior, licet forte ſecundus ſit intelligibilior.

Ex prædictis. infero aliquas conclnſiones, quarum prima eſt iſta. Infinitum corpus deus poteſt producere, non tamen poteſt producere corpus infinitum. prima pars probatur. Nam aliquantum corpus deus poteſt producere. & non eſt vel poteſt eſſe corpus finitum quin maius illo deus poſſit producere. ergo &c.

Vel aliter. Aliquantum corpus deus poteſt producere, & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitum. ergo &c. ſecunda vero pars patet de ſe. quoniam deus non poteſt producere corpus, ſine fine. eo enim quòd aliquod eſt corpus, ipſum eſt figuratum. ergo. termino vel terminis clauſum, & per conſequẽs finitum. ergo &c. Secunda concluſio Infinitum tẽpus eſt elapſum, & tamẽ nullum tempus elapſum fuit infinitum. prima pars probatur quoniam aliquod tẽpus eſt elapſum. & duplum ad illud, & triplum ad illud, & ſic in infinitum. ergo &c. ſecunda pars etiam probatur ex hoc. quia nullum tempum elapſum fuit ſine fine. quodlibet namque terminabatur ad aliquod inſtans. Sed hic dubitatur. Nam in altero capitulo dictus eſt quòd aliqund fuit tempus infinitum. a parte ante. ergo aliquod tẽpus elapſum fuit infinitũ. Dicitur quòd ibi loquutus ſum de infinito ſecundum quid quod non habet principium, ſed finem, ſicut tempus infinitum præteritum, nunc autem loquor de infinito ſimpliciter quod non habet principium neque finem.

Tertia concluſio. Infinitus numerus eſt finitus, &

tamen

tamē nullus numerus infinitus. eſt finitus prima pars patet,qm̄ aliquãtus nūerus eſt nūerus finitus & nō eſt numerus finitus,quī illud ſit nūerus finitus ergo &c. ſecunda pars patet quoniam nullus numerus finitus ē ſine fine.ergo &c. Quarta cōncluſio. Infinita ſunt finita,& tamen nulla finita ſunt infinita prima pars ꝓbatur,quia duo ſunt finita,& tria ſunt finita , & ſic in infinitum.ergo ſecunda pars patet de ſe,quia nulla finita ſunt entia ſine fine. Quinta concluſio.Infinitis finita ſunt plura.& tamen nulla finita ſunt plura infinitis.prima pars patet,quoniam duobus finita ſunt plura,& tribus finita ſunt plura,& ſic in infinitnm.ſecunda pars patet de ſe, quia ſuum oppoſitum includit in ſe manifeſtæ contradictionem. Sexta cōncluſio. Infiniti erunt dies,& infiniti erunt anni,dato ſm Ariſ. ꝙ mundus ſit perpetuus & æternus,iſta concluſio patet qualitercunque exponantur partes. Ex qua concluſione ſequitur quòd nō plures fuerunt dies quàm anni,nec erunt,quia infiniti vtrobique.

Explicit Tractatus Quartus de terminorum probationibus.

Incipit Tractatus Quintus obligatorie artis. *Cap. 1.*

Vide de hoc in lo.m.f.117 col prima. 2 in lo.m. fol. 178 co.3 .et f.179. col.1.

OBLIGATIO eſt oratio compoſita ex ſignis obligationis & obligato.vt pono tibi iſtam.tu es romæ.tota hæc ratio vocatur obligatio ſigna autem obligationis ſunt iſtæ dictiones.pono tibi iſtam,depono tibi iſtam,obligatus vero ē illa oratio,tu es romę. Duæ igitur ſunt ſpecies obligationis. videlicet poſitio & depoſitio.in quarum prima eſt primitus inſtandum quaſdam generales regulas præponendo,quarum prīma eſt iſta. Omne poſſibile tibi poſitum eſt a te admittendum ver.g. Si pono tibi iſtam,tu es, admittēda eſt etiam ſi ponatur ſuum contradictorium,tu non es

& ita de cæteris poſſibilibus propoſitionibus. Secunda regula. Omne tibi poſitum & a te admiſſum infra tempus obligationis propoſitum eſt a te concedendũ ver. gra. pono tibi iſtam, tu es romæ. qua admiſſa, quia poſſibilis. quotienſcunque proponitur durante tempore obligationis eſt cõcedenda. Et notãter dr̃, durante tp̃e obligationis q̃a ipſo ceſsãte nõ amplius obligatur reſpõdens ipsã cõcedere. Et durat tẽpus obligationis ab iſtãti admiſſionis quouſq; dicaẽ, cedat tẽpus obligationis, vel quouſq; opponens transferat ſed ad aliam materiã vel pœnitus dimittat diſputationem.

Tertia regula. oẽ ſequens expoſito & admiſſo per ſe aut expoſito cum conceſſo. vel cum conceſſis, infra tempus obligationis propoſitum eſt concedendũ. Exemplum primi. pono tibi iſtam, tu es romæ. qua admiſſa ꝓpono, tu non es pariſijs concedenda eſt, q̃a ſequens ex poſito per ſe. admiſſa propono tibi iſtã, antichriſtus eſt albus vel antichriſtus eſt niger, neganda eſt q̃libet illarum, quia falſa non ſequens, deinde propono antichriſtus eſt medio colore coloratus, concedenda eſt quia ſequitur ex poſito et oppoſitis bñ negatorũ. vt antichriſtus eſt aliquo colore coloratus & nõ eſt albus nec niger. ergo eſt medio colore coloratus. Sexta regula eſt iſta. Omne repugnans poſito, & oppoſito bene negati, vel oppoſitis bene negatorũ infra tẽpus obligationis propoſitũ eſt negãdũ vt ſi in primo exẽplo proponatur tertio loco, tu es homo, negãda eſt. quia ſuum contradictoriũ ſequitur. Similiter ſi in ſecundo exẽplo proponatur tertio loco. antichriſt⁹ non eſt medio colore coloratus, neganda eſt propter eandem cauſam, ſcilicet quia ſuum contradictoriũ ſequitur. Septima regula eſt iſta. Ad omne impertinens reſpondendum eſt ſecundum ſui qualitatem. i. ſi eſt verum. concedendum eſt. ſi falſum, negandum, ſi dubium, dubitandum. Impertinens voco quod non ſequitur nec repugnat. vñ quælibet iſtarum, tu es homo.

mo.tu curris,eſt impertinens iſti,omnis homo currit quia non ſequitur, nec repugnat ideo ſi immediate poſt iſtam,omnis homo currit, proponitur,tu es homo.concedenda eſt.quia vera & impertinēs. & ſi proponitnr.tu curris,neganda eſt. Pertinens eſt duplex, ſcilicet ſequens & repugnans vnde conceſsis iſtis. Omnis homo currit,tu es homo,tu cnrris.eſt pertinens ſequens,& tu non curris,pertinens repugnans. Ex iſta regula ſequitur corollariæ quòd omne falſum non ſequens eſt negandum. & omne verum non repugnans eſt concedendum.prima pars probat ur. nam ſi illud eſt falſun non ſequens. ergo eſt impertinens vel repugnans.& per cōſequens negandum ſecunda pars ſimiliter probatur. nam ſi illud eſt falſum non ſequēs ergo eſt impertinēs vel repugnās. & per conſequēs. negandū.ſcđa pars ſimiliter ꝓbat.nā ſi illud ē verum nō repugnās. ergo ſequēs vel īpertinēs. et per conſequēs iuxta regulas dictas eſt concedendū. Octaua regula eſt iſta. Propter poſsibile poſitum non eſt impoſsibile concedendum,nec neceſſarium negandum.qa nullum repugnans eſt concedendum,nec aliquod ſequens negandum,ſed omne impoſsibile,ſaltem per ſe eſt repugnaus cuilibet, & omne neceſſarium eſt ſequens.ergo impoſſibile non eſt concedendum, nec neceſſarium negandum,quocunque poſſibili poſito. Concludo ergo quòd infra tempus obligationis quotienſcunque & quandocunque proponitur aliqua iſtarum,deus eſt,homo eſt aſinus.prima eſt concedenda,ſecunda neganda Notandum quòd duplex eſt neceſſarium,ſcilicet per ſe & per accidens. neceſſarium per ſe eſt illud cuius adæquatum ſignificatum nō poteſt nec potuit,nec poterit eſſe falſum vt deus eſt neceſſarium. per accidens eſt illud cuius ſignificatum adequatum non poteſt eſſe falſum ſed potuit eſſe falſum.vt tu fuiſti. Vnde ſolet regulariter dici,quòd omnis ꝓpoſitio vera de præterito cuius veritas non de

pendet

pendet a futuro in terminis ſimplicibus eſt neceſſaria. Similiter ē duplex impoſsibile, videlicet ꝑ ſe, & ꝑ accidens, impoſſibile per ſe eſt illud cuius adæquatum ſignificatum non poteſt, nec potuit eſſe verum, nec poterit, vt nullus deus eſt, impoſſibile vero per accidens eſt illud cuius adæquatum ſignificatum non poteſt eſſe verum, ſed bene potuit eſſe verum, vt tu non fuiſti. Vnde ſemper ſi vnum contradictorium eſt neceſſariū aliud eſt impoſſibile, & contra. intelligitur igitur regula iſta de impoſſibili & neceſſario per ſe, quia aliquando propter poſſibile poſitū, eſt concedendū impoſſibile, & negandum neceſſarium per accidens, vt pono tibi iſtam. hoc inſtans non fuit, demōſtrando inſtans ꝑſens admittēda eſt, quia vera, qua admiſſa, certum ē ꝙ illud inſtans ꝑteriti, & tamen ſi ꝓpono eandē, concedenda eſt, & ſuum oppoſitum negandum, non obſtante quòd ſit factum impoſſibile per accidens, & ſuum oppoſitum neceſſarium ſimiliter per accidens.

Vltima regula eſt iſta. Qualibet parte copulatiuæ conceſſa concedenda eſt copulatiua, cuius ille vel cōſimiles ſunt partes principales, & vna parte diſiunctiue conceſſa concedenda eſt diſiunctiua, cuius illa eſt pars principalis, probatur hoc, nam ſicut ad veritatem copulatiuæ requiritur & ſufficit quamlibet eius partem eſſe veram, & ad veritatem diſiunctiuæ ſufficit quòd vna ſit vera, ita ad hoc quòd copulatiua ſit concedenda requiritur, & ſufficit quamlibet partem eſſe concedendam. Ex ad hoc quòd diſiunctiua ſit concedenda ſufficit vnam partem principalem eſſe concedendam, ver. gra. pono tibi iſtam, tu es romæ, qua admiſſa, ſi proponitur, eadem concedenda eſt. deinde tu es homo, concedenda eſt, quia vera & impertinens.

Vltimo ſi proponitur iſta copulatiua, tu es romæ, & tu es homo concedenda eſt, quia partes ſunt conceſſe & ita de diſiunctiua ſuo modo dicatur.

*Pau. in lo. ma. fo.*181. *co.prima.*

VT HARVM regularum veritas intenſius innoteſcat,contra quamlibet illarum vnam formabo obligationem. Contra igitur primam regulam arguitur. pono tibi omne poſſibile, ſi non admittis arguo ſic. Ego pono tibi omne poſſibile, & non admittis omne poſſibile,bene reſpondendo,ergo non omne poſsibile eſt a te admittendum, quod eſt contra regulam. Si autem admittis propono tibi iſta duo, tu es.& tu non es.ſi concedis, tu concedis duo contradictoria.ergo male reſpondes. Si negas aliquam iſtarum, & qualibet iſtarum eſt tibi poſita & a te admiſſa, quia poſsibilis, ex quo poſui tibi omne poſsibile. ergo tu negas tibi poſitum & a te admiſſum,& per conſequens male reſpondes.patet conſequentia per ſecundam regulam. Reſpondetur non admittendo poſitum,& tunc ad argumentum pono tibi omne poſsibile, et non admittis omne poſsibile,ergo.non omne poſsibile eſt a te admittendum, nego argumentum, ſicut non ſequitur. pono tibi vtrumque iſtorum contradictoriorum, tu es,tu non es,& non admittis vtrunque iſtorum ergo non vtrunque iſtorum contradictoriorum eſt a te admittendum,ſed ſolum ſequitur quòd non eſt admittendum vtrunque iſtorum,ita in priori conſequentia ſequitur,quòd non eſt admittendum omne poſsibile, et hoc eſt verum, cum quo ſtat quòd omne poſsibile eſt admittendum.

Vide in lo. ma.a.f. 182 *co.i.*

Contra ſecundam regulã.arguitur ſic, et pono tibi iſtã.Tu es romæ.eſt tibi poſitum et a te admiſſum,qua admiſſa propono tibi.Tu es romæ negãda ẽ,quia falſa et impertinens.tunc arguitur ſic.iſta propoſitio ẽ a te neganda,et eadẽ eſt tibi poſita et a te bene admiſſa.ergo tibi poſitum et a te admiſſum eſt negandum tenet conſequẽtia,quia eſt ſyllogiſmus reſolutorius, et maior eſt conceſſa.minor vero eſt poſitum. Reſpõdetur

ad-

admittendo poſitum,et cum proponitur tu es romæ, negatur,et tunc ad argumentum,nego maiorem, ex eo quòd repugnat poſito,nā ſequitur,tu es romæ eſt tibi poſitum et a te admiſſum, ergo tu es romæ,eſt a te concedendum,quod repugnat huic,tu es romæ, eſt a te negandū. Quotienſcunq; ergo proponitur iſta ne gatur,et cum dicitur,iſta eſt a te neganda, iterum negatur,et conceditur quòd eſt concedenda,et si arguitur ſic, iſta a te concedenda, & tu negas eam.ergo male reſpondens.negatur conſequentia ſicut nō ſequitur,tu concedis.a.propoſitionem, & a. propoſitio eſt falſa,ergo tu male reſpondes.dato quòd.a.ſit vnū falſum ſequens,ſed in qualibet illarum conſequentiarum addendum eſt in antecedente, tu non es obligatus, quod negatur tanquā falſum & impertinens. Contra tertiam regulam arguitur ſic,pono tibi iſtam, tu curris,& tu non curris,eſt a te concedendū,caſus eſt poſſibilis,quia poſſibile eſt quòd tu curras, & quòd iſta, tu non curris ſit tibi poſita & a te admiſſa, & conſequenter concedenda,admiſſo ergo caſu arguo ſic, tu curris,non eſt a te concedendū,& tu curris. ſequitur expoſito & admiſſo tanquam a copulatiua ad alteram partem,ergo non quodlibet ſequens ex poſito & admiſſo eſt concedendum,conſequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur,nam tu non curris eſt a te concedendum per poſitum,ſed tu non curris contradicit iſti,tu curris,ergo tu curris non eſt a te concedendum conſequentia tenet,quia ſi vnum contradictorio rum eſt concedendum reliquum eſt negandum. Reſpondetur admittendo poſitum,& tunc ad argumentum nego iſtam,tu curris,non eſt a te concedendum. & ad probationem nego minorem,videlicet tu curris contradicit iſti,tu nō curris,non tanquam falſam,ſed tanquam repugnantem duobus conceſsis, ſequitur enim tu curris aſt a te concedendum,& tu non curris eſt a te concedendum,ergo tu curris,& tu non curris

ibi ut ſupra fo. 183. et ſic de re l. quis uſq; 4. f. 189

non ſunt contradictoria. Si tamen fieret caſus iſto modo, pono tibi iſtam, tu curris, et tu non curris, eius cō tradictorium eſt a te concedendum admitto caſum, et concedo illam, tu curris quotieſcunq; proponitur, et nego quòd ſit a me concedenda tanquam repugnans ſecundæ parti copulatiuæ poſitæ. nam ſequitur, tu nō curris, contradictorium eius eſt a te concedendum, ergo tu curris non eſt a te concedendum, et ſi arguitur ſic, tu curris non eſt a te concedenda et concedis eam ergo male reſpondes, nego conſequentiam. ſicut non ſequitur, tu negas. a. propoſitionem, et ipſa eſt vera, ergo male reſpondes, ſed oportet addere in antecedē te, et tu non es obligatus, et hoc negatur tanquam falſum. Contra quartam regulam arguitur probando quòd repugnans, poſito eſt a te concedendum, et pono tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum qua admiſſa quia pōſſibilis propono tibi iſtam, aliquid eſt tibi poſitū ſi concedis, et bene reſpondes, ergo habeo intentū, quia illa repugnat poſito. Si negas, contra, ego poſui tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum, et ipſa eſt aliquid. ergo aliquid eſt tibi poſitum. Reſpondetur negando iſtam, aliquid eſt tibi poſitum, et tunc ad argumentum, nego maiorem, videlicet ego poſui tibi iſtam, nihil eſt tibi poſitum tanquam repugnantem, hæc enim repugnant, nihil eſt tibi poſitum, et poſui tibi iſtam. Et ſi arguitur poſitum repugnat tibi poſito, ergo aliquid eſt tibi poſitum, negetur antecedens, quia repugnans, et quęlibet alia propoſitio ad quam ſequitur aliquid eſſe tibi poſitum. Conſimiliter reſpondetur ſi ponatur te non eſſe admittendo et concedendo idem, et ſi dicitur, tu concedis iſtam, vel reſpondes nego quālibet talem, quia ad ipſam ſequitur te eſſe quod eſt oppoſitū poſiti. Contra quintam regulam arguitur, nam data veritate iſtius ſequitur quòd admiſſo quocunq; contingenti falſo ſit quodlibet aliud cōtingens falſum cō cedendum. probatur, et pono tibi iſtam, tu es romæ.

qua

qua poſita et admiſſa propono tibi iſtam,tu es romæ & baculus ſtat in angulo.patet quòd iſta eſt neganda quia falſa non ſequens deinde proponitur, nullus baculus ſtat in angulo.ſi negas habeo intentum contra regulam.quia ſequitur ex poſito cum oppoſito bene negati.ſequitur enim tu non es romæ,vel nullus baculus ſtat in angulo.ſed tu es romæ per poſitum . ergo nullus baculus ſtat in angulo.ſi ergo conceditur iſta, nullus baculus ſtat in angulo,habeo concluſionē principaliter probandam.quia ſicut deducitur ita & quælibet alia,dummodo ſuum oppoſitum coniungatur copulatiuæ cum poſito,quæ copulatiua immediate poſt poſitum proponatur. Reſpondetur concedendo concluſionem adductā,immo poteſt idem falſum & quodcunque deduci, dummo ponatur diſiunctiuæ cum oppoſito poſiti. ver.g.pono tibi iſtam,tu curris.qua admiſſa propono tibi.tu nō curris,vel baculus ſtat in angulo,aut aliquam talem.tu es papa vel epiſcopus, cō cedenda eſt.quia vera & impertinens.deinde proponitur,baculus ſtat in angulo.oportet concedere,quia ſequitur ex poſito & uno conceſſo ſequitur.n. tu non curris,vel baculus ſtat in angulo.ſed tu curris per poſitum,ergo baculus ſtat in angulo.Contra ſextā regulam arguitur ſic,pono tibi iſtam diſiūctiuam,tu curris vel rex ſedet.qua poſita & admiſſa propono iſtā, nullus rex ſedet.& patet quòd eſt dubitanda· quia dubia & impertinens.deinde propono tu curris,negāda eſt, quia falſa & impertinens.deinde propono iterum illam,nullus rex ſedet.ſi negas vel concedis eā & prius dubitaſti,ergo male reſpondes], tenet cōña per vnā regulam obligationum, qui oēs reſponſionis infra tēpus obligationis ſunt retorquendæ ad idem inſtans. ſi ergo dubitas iſtā & bene reſpondes, illa non eſt a te neganda , & tñ repugnat poſito & oppoſito bene negati.Nam bene ſequitur,tu curris vel res ſedet.ſed tu non curris ergo rex ſedet. reſpondetur admittēdo

poſitum,& cum proponitur iſta,nullus rex ſedet,dubitatur & illa negatur,tu curris,& cũ iterum proponitur,nullus rex ſedet,negatur quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. Et cum dicitur,prius dubitaſti eam & modo negas,ergo male reſpondes,non valet argumentum,& ad regulam , dico quòd intelligit de reſponſionibus repugnantibus, ſicut eſt cōcedere & negare. Item cōceditur in ſimili caſu quòd aliqua propoſitio in vno loco eſt dubitãda & in alio loco eſt concedēda· vt pono tibi iſtam. tu curris vel rex ſedet qua admiſſa,propono rex ſedet,dubitanda eſt quia dubia & impertinens,deinde tu curris,neganda eſt,quia falſa & impertinēs. Iterum propono,rex ſedet,& patet quòd eſt concedenda. quia ſequēs ex poſito & oppoſito bene negati. vt tu curris vel rex ſedet,ſed tu nō curris,ergo rex ſedet. Contra ſeptimam regulam arguitur probando, quòd non ad omne impertinēs eſt reſpondendum ſecundum ſui qualitatem,& pono tibi iſtam,tu es romæ qua admiſſa & cōceſſa,propono. tu es romæ in hoc inſtanti demonſtrando inſtās præſens,ſi concedis habeo intentum. quia iſta eſt falſa & impertinens cum non ſequatur nec repugnet. ſi vero negetur. cōtra omne quòd eſt romæ eſt romæ in hoc inſtanti,ſed tu es romæ. ergo tu es romæ in hoc inſtãti,maior probatur,nã omne quod eſt romæ eſt romæ in inſtãti præſēti,ſed nullũ eſt inſtās præſēs niſi hoc. ergo omne quod eſt romæ eſt romæ in hoc inſtanti.

Reſpondetur admittendo poſitum, & cum proponitur,tu es romæ in hoc inſtanti,negetur . & ad eius probationem nego maiorem,quia repugnat poſito & oppoſito bene negati. nam ſequitur. tu es romæ & tu non es romæ in hoc inſtanti,ergo non omne quod eſt romę eſt romæ in hoc inſtanti. Et ad probationem illius maioris,concedo,quòd omne quod eſt romæ,eſt romæ in inſtanti præſenti,& nego minorem , ſcilicet quòd nullum ſit inſtans præſens niſi hoc,quoniam ex

vno cōceſſo & oppoſito bene negti,ſequitur oppoſitū illius exceptiuæ,ſequitur enim,omne quod eſt romæ eſt romæ in inſtanti præſenti,& non omne quod eſt romæ,eſt romæ in hoc inſtanti, ergo aliquod eſt inſtans quod non eſt hoc,quod repugnat illi excæptiuæ. Et ſi dicitur,quod eſt illud inſtans,dicitur ꝙ ſtat quòd ſit.a. vel.b nec eſt determinanda niſi diſiūctiuæ talis quæſtio. Cōtra octauam regulam arguitur ſic,& pono tibi iſtam, homo eſt aſinus,eſt tibi poſitum & a te admiſſum,qua admiſſa & conceſſa,quia poſſibilis, propono,homo eſt aſinus,vel concedis,vel negas. Si concedis & bene reſpondes.habeo intentum, ſcilicet quòd propter poſſibile poſitum concedendum eſt impoſſibile per ſe. Si autem negas.Contra omne tibi poſitum &a te admiſſum eſt a te concedendum,ſed homo eſt aſinus eſt tibi poſitum & a te admiſſum, ergo homo eſt aſinus,eſt a te concedendū,tenet conſequētia cum maiori,quia eſt regula,& minor patet, quia eſt poſitū,tunc arguitur ſic homo eſt aſinus, eſt a te concedendum,& homo eſt aſinus eſt impoſſibile per ſe.ergo impoſsibile per ſe eſt a te concedendū,& cōſequenter neceſſarium per ſe eſt a te negandum,quia ſuū contradictorium eſt neceſſarium per ſe,ſcilicet nihil quod eſt homo eſt aſinus. Reſpondetur admittendo poſitum,& cum proponitur homo eſt aſinus negatur,& tunc ad argumentum,concedo quòd homo eſt aſinus,eſt a te concedēdum.& nego quod hō eſt aſinus:ſit impoſsibilis per ſe tanquam repugnans vni conceſſo.ſequitur.n. homo eſt aſinus, eſt a te concedendū ergo homo eſt aſinus,non eſt, impoſsibile per ſe,& ſi arguitur ſic,hō eſt aſinus,eſt a te concedendū & tu negas ipſam,ergo tu male reſpondes.nego argumentū:ſed oportet addere,& tu non es obligatus. Cōtra vltim m regulam arguitur,& pono tibi iſtam, tu es romæ,qua admiſſa & conceſsa, propono tibi iſtā copulatiuam,tu es romæ.& tu es albus,hæc copula

ua eſt falſa & impertinēs.ergo neganda & tamē quæ libet pars eius eſt concedenda.ergo non qualibet parte copulatiuæ conceſſa, eſt concedenda copulatiua, quod eſt contra regulam. ſed probatur quòd quælibet pars copulatiuæ ſit concedenda, quia prima pars eſt concedenda.quia poſita & admiſſa. & ſecunda ſimiliter,quia vera & impertinens,ergo &c. Reſpondetur admittendo poſitum,& cum proponitur copulatiua.nego eam.& nego quòd quælibet eius pars ſit concedenda,eo ꝙ ſecunda eſt negāda,& cū dicitur quòd eſt vera & impertinēs cōcedo quòd eſt vera, ſed nō eſt impertinēs immo eſt repugnans, qa ſuū contradictorium ſequitur ex poſito & oppoſito bene negati. nā ſequitur,tu nō es romæ,vel tu non es albus,ſed tu nō es romæ per poſitum ergo tu non es albus. Si autē immediate poſt poſitum proponeretur, tu es albus concederem eam quia vera & impertinens, conſequēter cōcederē iſtam copulatiuam,tu es romæ, & tu es albus,tanquam ſequentem ex ſuis partibus conceſſis.

Item arguo contra eandem regulam, & pono tibi iſtam,omnis homo eſt romæ,qua admiſſa propono tu es homo,& tu es romæ,hæc copulatiua eſt neganda, quia falſa & impertinens,deinde propono,tu es homo,iſta eſt concedenda,quia vera & impertinens. Vlterius propono alteram partem,tu es romæ, & patet quòd hæc ſimiliter eſt cōcedenda,quia ſequens expoſito & vno cōceſſo.v.g. Omnis homo eſt romæ. tu es hō,ergo tu es romæ.& ita habeo intentū, quòd copulatiua eſt negāda & tñ quælibet eius pars eſt concedēda. Reſpōdetur admittendo poſitum & negando copulatiuam,& cum proponitur,tu es homo,nego,quia repugnat,poſito cum oppoſito bene negati. quia ſuū cōtradictorium ſequitur. Nam ſequitur,omnis homo eſt romæ,& tu non es homo,vel tu non es romæ. ergo tu nō es homo,patet cōſequentia.quia cōſequens ſequitur expoſito, & qualibet parte diſiunctiuæ, ergo

go ſequitur ex poſito, & tota diſiunctiua, patet conſequentia, & antecedens, ſimiliter patet intuenti, quare, &c.

De conuertibilitate propoſitio.
cap. 3.

In materia conuertibilitatis propoſitionem proponitur hoc ſophiſma, pono tibi iſtam, deus eſt, homo eſt aſinus, conuertuntur, quia ad miſſa, quia poſſibilis, propono deus eſt, cōcedatur, quia neceſſarium, per ſe. deinde propono, homo eſt aſinus, vel concedis vel negas, ſi concedis. Contra cedat tempus obligationis, & oſtendo tibi, quòd tu conceſſiſti impoſſibile per ſe in tempore obligationis, ergo male reſpondes, vnde extra tēpus obligationis ſemper rei veritas, eſt fatenda, quia per hunc modū apparet ſi reſpondes bene vel male reſpondebat in tempore obligationis. Si autem in tēpore obligationis negetur illa, homo eſt aſinus. Cōtra, deus eſt, homo eſt aſinus, conuertūtur, & hæc eſt concedenda, deus eſt, ergo hæc eſt concedēda, homo eſt aſinus, & tu negas eam, ergo male reſpondes. Item admiſſo iſto caſu propono, hæc ē vera deus eſt, debet concedi quia verum, & impertinens, deinde hæc eſt vera, homo eſt aſinus, hæc eſt concedenda, quia ſequens. Nam ſequitur ille conuertuntur, & prima eſt vera, ergo, & ſecūda, & tunc ſic, iſta eſt vera, homo eſt aſinus quæ adæquatæ ſignificat hominem eſſe aſinum, ergo hominem eſſe aſinum eſt verum, & per conſequēs homo eſt aſinus. Ad primum reſpondetur admittendum caſum, & cum proponitur deus eſt, concedo, & nego iſtam, homo eſt aſinus, & tunc ad argumentū, concedo quod homo eſt aſinus, eſt a me concedendum, & ad argumentum improbans nego conſequentiā, ſed oportet addere, ꝙ cū non eſt obligatus, quod nego. Et ſi arguitur, homo eſt aſinus, eſt a te concedendum, & homo eſt aſinus, eſt per ſe impoſſibile, ergo per ſe impoſ

ſibile

ſi bile eſt a te concedendum, nego minorem tanquam re pugnantem maiori conceſſe. Eodem modo reſpondetur ſi primo loco proponatur iſta, homo eſt aſinus eſt a te concedendum,quòd concederetur, & conſequenter diceretur,quòd iſta,deus eſt,eſt a te neganda & negaretur, ꝙ eſſet neceſſaria per ſe,quia repugnat conceſſo. Sequitur enim deus eſt,eſt a te neganda,ergo non eſt neceſſaria per ſe.

Ad ſecũdum concedo quòd illa eſt vera; homo eſt aſinus, & nego,quòd ipſa ſignificet adęquatæ hominẽ eſſe aſinum,quia repugnat maiori conceſſe; ſequitur enim,illa eſt vera homo eſt aſinus,ergo non ſignificat adæquatæ hominem eſſe aſinum. Vbi autem primo loco præponeretur iſta,homo eſt aſinus eſt falſa cõcederetur,quia verum,& impertinens,deinde deus eſt, eſt falſa,conceditur,quia ſequens,& negatur tanquam repugnans,quòd ſignificet adęquatę deũ eſſe. Et ſi diceretur. Qualiter adæquatæ ſignificat. Nõ determinatur hic aliqua talis quæſtio. Notãdum quòd ſi poneretur conuerti,deus eſt,& homo eſt aſinus,ſic adæquatæ ſignificando vt prius,non debet admitti caſus, quia eo admiſſo ſequitur incõueniens vel contradictio probatur,nam admiſſo illo,propono,hæc eſt vera,deus eſt, vel concedis vel neges. Si negas,contra,iſta non eſt vera,deus eſt,quæ adæquatæ ſignificat deum eſſe, ergo deum eſſe non eſt verum,quod eſt impoſſibile. Si autem conceditur,deinde propono,hæc eſt vera, homo eſt aſinus,oportet concedere tanquam ſequens, tunc arguitur ſic. iſta eſt vera,homo eſt aſinus,que adæquatæ ſignificat hominem eſſe aſinum,ergo verum eſt hominẽ eſſe aſinum, conſequens autem eſt impoſſibile. Pro aliquali ergo reſponſione in hac materia,pono aliquas regulas,quarum prima eſt iſta. Quandocunq; ponitur duas propoſitiones conuerti adæquatæ ſignificãdo,quarum vna eſt neceſſaria,alia impoſsibilis nõ admittitur caſus iſtæ,quia tunc ex neceſsaria ſequeretur

impoſ-

impoſſibile,vt deus,eſt ergo homo eſt aſinus,& demõſtrato per ly,ſic adęquatæ ſignificando, ſignificata cõſueta. Secunda regula eſt iſta. Quandocunq; ponitur duas propoſitiones conuerti ſic adæquatæ ſignificando,quarum vna eſt poſsibilis, & alia impoſsibilis non admittitur caſus iſte, vt si ponatur iſtas conuerti sic adæquatæ significando,tu es homo, & homo eſt asinus,non admittatur,quia tunc ex poſsibili ſequitur impoſsibile,probatur,& pono caſum illum,quo admiſsó facio iſtam cõſequentiam,tu es homo,ergo homo eſt asinus,conſequentia bona, antecedens eſt poſsibile ; conſequens impóſsibile, nam poſsibile eſt te eſse hominem, & hæc propoſitio, tu es homo,sic adæquatæ significat,ergo ipſa eæ poſsibilis,& eſt antecedens ergo antecedẽs,eſt poſsibile. Similiter hominem eſse asinum eſt impoſsibile,& iſta propoſitio,homo eſt asinus sic adæquatæ significat,ergo ipſa eſt impoſsibilis,& eſt conſequens,ergo,&c.

Tertia regula eſt iſta. Quandocunque proponitur duas propoſitiones conuerti sic adæquatæ significando,quarum vna eſt neceſsaria, altera contingens,non admittitur iſte caſus,vt si ponitur iſtas conuerti, deus eſt, & antichriſtus eſt futurus, sic adæquatæ significando,quia tunc ex neceſsario ſequeretur contingẽs. probatur, quia si non admittatur caſus iſte,facio iſtã conſequentiam,deus eſt ergo antichriſtus eſt futurus iſta conſequentia eſt bona, quia arguitur ab vno conuertibili ad reliquum, & antecedens eſt neceſsarium & conſequens contingens, ſed probatur quòd antecedens ſit neceſsarium,nam deum eſse eſt neceſsariũ,& antecedens sic adæquatæ significat, ergo antecedens eſt neceſsarium. Similiter antichriſtum eſse futurum eſt contingens, & conſequens sic adæquatæ significat ergo conſequens eſt contingens. Quarta regula eſt iſta. Quandocunq; ponitur duas propoſitiones contingentes conuerti sic adæquatæ significando, quarũ

una

vna contradictoriæ alteri repugnat non admittatur caſus iſte, vt ſi ponatur iſtas conuerti ſic adæquatæ ſignificando, tu es, & tu non es quia tunc ex vno oppoſitorum ſequitur reliquum, quorum quodlibet foret contingens, immo ſequitur, quòd duo cõtradictoria forẽt ſimul vera aut ſimul falſa, quod nõ eſt poſſibile. Et notanter dico contradictoriæ, quia ſi repugnarent cõtrariæ deberetq; admitti caſus, & dici quamlibet iſtarum eſſe falſam, vt tu curris, & tu non moueris, hę enim ſic adæquatæ ſignificando non poſſunt eſſe ſimul veræ, ſed bene ſimul falſæ. Voco enim contradictoriæ illa repugnare, quæ non poſſunt eſſe ſimul vera nec ſimul falſa, ſic adęquatæ ſignificando. Et contrariæ repugnare, voco illa quæ bene poſſunt eſſe ſimul falſa, ſed non ſimul vera. Quinta regula eſt iſta. Quandocunque ponitur duas propoſitiones contingentes conuerti ſic adæquato ſignificando quarum nulla alteri repugnat, admittatur caſus ille, & ad primam propoſitam reſpondeatur ſicut ad impertinens. Ad ſecundam vero ſicut ad pertinens ſequens, verbi gratia, pono tibi iſtam, tu es homo, & tu curris, con uertuntur ſic adæquatæ ſignificando admittatur, & ſi proponitur, tu es homo, concedatur tanquam verum non repugnans. & conſequenter, quòd illa eſt vera, tu curris tanq uam ſequens. Item ſi variatur ordo, ita quòd primo loco proponatur, tu curris, negatur, quia falſa, & impertinens, & conſequenter negânda eſt illa, tu es homo. Et ſi dicatur, eſt iſta falſa, tu curris concedatur, & conſequenter, quòd iſta eſt falſa, tu es homo. Sexta regula eſt iſta. Quandocunq; ponitur duas propoſitiones conuerti, ſiue; ſint contingentes, ſiue non contingente, non faciendo mentionem de adæquato ſignific to, admittatur caſus, & ipſis propoſitis quo ad conc dere vel negare reſpondeatur intus ſicut extra ſed ſi prima conceditur eſſe vera uel neceſſaria, & ſecũda ſimiliter, Si autem falſa vel impoſsibiles, & ſec unda

ſimiliter

ſimiliter. v.g ſi ponitur iſta deus eſt. & homo eſt aſinus. Reſpondeatur ſicut reſponſum eſt in principio. ſed ſi pono tibi iſtam, tu es homo. & tu curris conuertuntur admittatur, qua admiſſa, propono, tu es homo concedatur: deinde. tu curris negatur. Sed ſi dicitur prima eſt vera: concedatur. ergo ſecunda eſt vera. concedo. ſed tunc nego quòd ſecunda ſignificet adæquate te currere tanquam repugnans vni conceſſo & oppoſito bene negati. ſequitur enim tu non curris. & iſta tu curris eſt vera. ergo non ſignificat adæquatæ te currere. Et ſi arguitur ſic. iſta conſequentia eſt bona, tu es homo. ergo tu curris. & antecedens eſt cõcedendum a te. ergo & conſequens concedo. tunc vltra conſequens eſt concedendum a te. & tu negas ipſum ergo male reſpondes. Reſpondeo quòd non valet cõſequentia, ſed oportet addere in antecedente. & tu nõ es obligatus. Notandum ꝙ quotienſcumque proponitur aliqua iſtarum conſequentiarum in caſu conuertibilitatis, deus eſt. ergo homo eſt aſinus. tu es homo. ergo tu curris. ſemper negetur quælibet iſtarum. quia in rei veritate quælibet iſtarum eſt impoſſibilis. ſed ad impoſſibile reſpondendum eſt infra tempus obligationis ſicut extra, tamen dicatur quamlibet illarum eſſe bonam ſicut ſemper negatur iſta, homo eſt aſinus, & tamen aliquando conceditur iſtam eſſe veram. vnde iſta, homo eſt aſinus, eſt impoſsibilis, ſed ipſam eſſe veram non eſt impoſsibile. Similiter quælibet iſtarum conſequentiarum eſt impoſsibilis. ſed quamlibet illarum eſſe bonam, non eſt impoſsibile. quare &c.

De ſimilibus & diſſimilibus propoſitionibus. *Cap.* 4.

De ſimilibus & disſimilibus propoſitionibus eſt dicendum. Sit ergo rei veritas quòd ſis pariſijs. & pono tibi iſtam tu es pariſijs, & tu es romæ, ſunt ſimilia

Et

vide in lo.m f.190.col.3. Et intelligo per propoſitiones eſſe ſimiles ipſas eſſe ſimiles in veritate vel falſitate, qua admiſſas propono tibi iſtam tu es pariſijs, hæc eſt concedenda. quia vera & impertinens. vt patet intuenti. Deinda propono tu es romę, ſi negas & conceſſiſti alterum ſimilium. ergo male reſpondes. Si concedis propono tibi iſtam copulatiuam, tu es pariſiijs. & tu es romæ. Si negas eam & concesſiſti vtranque partem. ergo male reſpondes tenet conſequentia per regulam primi capituli. Si cõcedis eam, cedat tempus obligationis. & arguo quòd concesſiſti impoſſibile. videlicet tu es pariſiis. & tu es romæ, facta obligatione posſibili. ergo male reſpondiſti. Reſpondetur admittendo poſitum, & cum proponitur. tu es pariſiis, cõcedo & nego iſtam. tu es romæ. Et cum dicitur, tu concesſiſti vnum ſimilium, & alterum negas ergo male reſpondes. nego conſequentiã, ſicut non ſequitur. tu concesſiſti vnũ conuertibilium & alterum negas. ergo male reſpondes, Sed bene ſequitur. tu concesſiſti vnum ſimilium eſſe verum, & alterum negas eſſe verum, ergo male reſpondes. ꝓpterea ſi in principio proponitur hæc eſt vera, tu es pariſiis concedatur, & conſequenter ꝙ hæc eſt vera. tu es romæ & quia primitus negaſſem iſtam, tu es romæ. ideo nego conſequenter ꝙ illa, tu es romæ, ſignificet adæquatæ te eſſe romæ. Nam ſequitur tu non es romæ. & iſta, tu es romæ, eſt vera ergo non ſignificat adæquate te eſſe romæ. Ideo pro euidentia huius materiæ, pono aliquas regulas. Prima eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles non faciendo mentionem de adæquato ſignificato, reſpõdeatur ad eaſdem concedendo, negando, vel dubitando infra tempus obligationis ſicut extra. vt ſi põitur iſtas eẽ ſimiles, deus eſt. homo eſt aſinus. tu ſedes. & tu curris. ſemper concedatur prima & negatur ſecunda. Secunda regula eſt iſta. Qñcunq; ponuntur duæ ꝓpoſitiones eſſe ſimiles non faciendo mentionẽ de adæquato ſigni-

to ſignificato, ad primam propoſitionem eſſe veram vel falſam. Reſpondeatur intra tempus ſicut extra. & ad ſecundam conſequenter. v.g. pono tibi illam, tu es homo, & antichriſtus eſt ſunt ſimiles, ſi proponitur primo hæc eſt vera. tu es homo concedatur, & conſequenter quòd iſta eſt vera, antichriſtus eſt. Si autem primo proponitur. hæc eſt falſa. antichriſtus eſt, concedatur & conſequenter quòd iſta eſt falſa. tu es hõ.

Tertia regula eſt iſta. Quandocunq; ponuntur duæ ꝓpoſitiões eſſe ſimiles ſic adæquatæ ſignificãdo, quarum vna alteri contradictoriæ repugnat, non admittẽdus ẽ caſus ille. vt ſi ponãtur tales eſſe ſimiles deꝰ eſt, & homo eſt aſinus, ſic adæquatæ ſignificando. rex ſedet, & nullus rex ſedet probatur. quia ſi non admittatur. ergo caſus. & quæro vtrum illa ſit vera vel falſa. deus eſt. Et ſi dicatur quòd illa ſit falſa & ipſa adæquatæ ſignificat deum eſſe. ergo deum eſſe eſt falſum Si dicatur quòd ipſa ſit vera. ergo hæc eſt vera, homo eſt aſinus, & ipſa adæquatæ ſignificat hominem eẽ aſinum. ergo hominem eſſe aſinum eſt verum. conſequẽs eſt incõueniens. & ita arguitur de cõtradictorijs probando duo contradictoria eẽ ſimul vera vel falſa.

Contradictoriæ repugnat quæ non poſſunt eẽ ſimul vera nec ſimul falſa.

Quarta regula eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles ſic adæquatæ ſignificando, quarum vna vel quælibet ſequitur ad contradictoriũ alterius, illæ ſunt ſimiles in veritate. & vbicunque & quandocunque proponuntur ſunt concedendæ vt poſito quòd ponantur tales eſſe, ſi es ſic adæquatæ ſignificando tibi concluditur, & tu neſcis tibi concludi, tu non curris. & tu moueris, probatur. Nam admiſſo iſto caſu. quæro vtrum iſtæ sint similes veræ, vel similes falſæ. Si veræ habeo intentum, si falſæ. ergo oppoſitum ſecundę eſt verũ, videlicet tu ſcis tibi cõcludi. tũc ſic, tu ſcis tibi cõcludi. ergo tibi cõcluditur. illa conſequentia eſt bona & antecedens eſt verum ergo & conſequentia eſt uerum. ergo non ẽ falſum.

ſum.cuius oppoſitum conceſsiſti. Et ita de alijs duabus dicatur. Quinta regula eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles ſic adæquate ſignificando, ex quarum vna ſequitur oppoſitum alterius, illæ ſunt ſimiles in falſitate. & quæcunque ſit propoſita ſemper eſt neganda, vt poſito ꝙ iſtæ eſſent ſimiles, ſic adæquatæ ſignificando. tibi non concluditur. & tu ſcis tibi concludi. tu es albus. & tu non es coloratus quo admiſſo, propono, iſtæ ſunt falſæ ſi concedis habeo intentum. ſi dicitur quòd ſint veræ. arguo ſic. tu es albus. ergo tu es coloratus. iſta conſequentia eſt bona. antecedens eſt verum per te. ergo & conſequens. & ita duo contradictoria ſunt ſimul vera, qđ non admittit imaginatio. Sexta regula eſt iſta. Quandocunque ponuntur duæ propoſitiones eſſe ſimiles, ſic adæquatæ ſignificando. quarum quælibet ē alteri impertinens, tunc poſſunt eſſe ſimiles in ueritate & falſitate, concedendæ & negandæ. v. gra. pono ꝙ iſtæ ſint ſimiles ſic adæquatæ ſignificando, tu es albus & te curris. Si primo proponitur, tu es albus. concedatur iſta & dicatur quòd eſt vera & conſequenter concedatur iſta, tu curris & dicatur ipſam eſſe veram. Si autem proponitur primo loco, tu curris. negatur illa. & concedatur ipſam eſſe falſam. & conſequenter eodem modo reſpondetur ad illam, tu es homo. quare &c. Propoſitiones dicuntur eſſe diſsimiles quā do vna eſt vera reliqua falſa.

uide in lo. m. f. 191. col. i. Pro cuius materiæ declaratione ſit hæc prima regula. Quandocunque ponitur duas. propoſitiones eſſe diſſimiles non faciendo mentionem de adæquato ſignificato, ad quamlibet propoſitam concedendo, vel negando, reſpondeatur intra tempus ſicut extra. ver. gr. pono quòd iſtę ſint diſsimiles, tu es homo. & tu es albus. iſto poſito concedatur quælibet illarum.

Se-

Secunda regula. Quandocunq; ponitur duas propoſitiones eſſe diſſimiles, non faciendo mentionem de adæquato ſignificato, ad primo propoſitam eſſe verã vel falſam, reſpõdeatur intra tempus ſicut extra, & ad aliam diſſimiliter, ver. gra. pono ꝙ iſtæ ſint diſſimiles, tu es hõ, & tu es animal, quo admiſſo, propono, hæc eſt vera, tu es homo, concedatur, & cõſequenter quòd iſta eſt falſa, tu es animal. Tertia regula. Quandocunquæ ponitur duas propoſitiones eſſe diſſimiles ſic adęquatæ ſignificando, quarum quælibet cum altera conuertitur, non admittendus eſt caſus, vt prima cauſa eſt, & deus eſt, vel homo currit, & riſibile currit, Nam ſi conceditur illam eſſe verã prima cauſa eſt, oportet concedere iſtam eſſe falſam, deus eſt, & ſic ab vno conuertibili ad reliquum non valet argumentum. Quarta regula eſt iſta. Quandocunq; ponuntur duæ propoſitiones eſſe diſſimiles ſic adæquatæ ſignificando, quarum vna eſt neceſſaria altera, impoſſibilis, vel contingens, tunc neceſſaria ſemper eſt concedenda, & altera neganda, vt deus eſt, homo eſt aſinus, deus eſt, & tu es.

Quinta regula. Si ponuntur duæ propoſitiones cõtingentes eſſe diſſimiles ſic adæquatæ ſignificando, quarum vna antecedit ad reliquam. & non econtra, antecedens vbicunq; proponitur ſemper eſt negandum, conſequens concedendum, vt tu curris, & tu moueris. Si enim concederetur antecedẽs oporteret cõcedere conſequens & conſequenter dicere quamlibet illarũ eſſe veram, quod eſt contra caſum. Sexta regula, ſi ponũtur duæ propoſitiones eſſe disſimiles ſic adæquatæ ſignificando, quarum quælibet eſt alteri impertinens ad primo propoſitam reſpondeatur intra ſicut extra, & ad aliam disſimiliter, vt poſito quòd iſtæ ſint disſimiles ſic adæquatæ ſignificando, tu curris, & tu es pariſiis, quæcunq; illarum preponatur primo debet negari, & alia concedi, & ita dicatur ſi ambe extra tempus eſſent veræ, vt homo currit, & tu vides.

De depoſitionibus terminorum.

Cap. 5.

Pro hoc uide in lo.m.f. 191.uſq; ad f.192.

REGVLAS alias oppoſitæ ſpeciei,quę depoſitio nuncupatur ſequitur aſsignare,quarũ prima eſt iſta. Omne depoſitum & admiſſum intra tempus obligationis propoſitum ſemper eſt negandum,vt ſi deponatur iſta aliquis homo eſt romæ,qua admiſſa in præpoſito ſemper eſt neganda. Ex iſta regula ſequitur,quòd nunquã eſt admittendum neceſſarium per ſe in depoſitione. Sed bene quodlibet impoſsibile vel contingens, vnde negare impoſsibile vel contingens non eſt inconueniens,ſed inconueniens foret negare neceſſarium per ſe. Secunda regula eſt iſta, Omne per ſe antecedens ad depoſitum, aut cum conceſſo vel cum conceſsis, oppoſito bene negati,vel oppoſitis bene negatorum, ſemper eſt negandum,ver.gr.deposita & admiſſa iſta, homo currit,si proponeretur,ille homo currit neganda foret.quia antecedit ad depositum. Nam bene ſequitur,iſte homo currit. Item si deponatur & admittatur iſta,aliquis homo non currit & proponitur, tu non curris concedatur, quia vera & impertinens ſed proposita in ſecundo loco,tu es homo , neganda eſt, quia cum vno conceſſo antecedit ad depositum Nam ſequitur,tu non curris,& tu es aliquis homo ergo aliquis homo non currit. Tertia regula eſt iſta. Omne repugnans depoſito, & omne ſequens ex illo repugnante per ſe,aut cum conceſſo,vel cum conceſsis oppoſito bene negati vel oppoſitis bene negatorum,eſt concedendum,ver.gra.depono tibi iſtam, aliquod animal non currit,qua deposita & ad miſſa,propono eius contradictorium,ſcilicet omne animal currit, hoc eſt concedẽdum,& hoc similiter omne animal mouetur, quia ſequitur ex contradictorio depositi. Deinde si proponitur,tu es animal,concedatur, quia verum & impertinens,& vlterius illa.tu curris,quia ſequitur ex contradictorio depositi cum conceſſo, ſequitur enim

omne animal currit,tu es animal,ergò tũ curris.

Quarta regula eſt iſta. Omne repugnans contradictorio depoſiti perſe,aut cum conceſſo,vel cum conceſſis, cum oppoſito bene negati, vel cum oppoſitis bene negatorum eſt negandum, vt in caſu priori,Si proponeretur iſta,aliquod animal non mouetur, aut iſta,tu non curris,negatur prima quia repugnat contradictorio depoſiti per ſe,ſecunda vero repugnat eidẽ cum vno conceſſo. Vltima regula eſt iſta. Ad omne ſequens ad depoſitum & ad omne impertinens reſpõdendum eſt ſecundum ſui qualitatem,ver.gra.depono tibi iſtam,tu es albus qua admiſſa,propono, tu es coloratus,concedatur,quia vera & ſequentes ad depoſitũ. vnde non eſt inconueniens negare antecedens,& concedere conſequens. Item ſi proponatur iſta, tu es calidus,concedenda eſt, quia vera & impertinens,tam depoſito quàm contradictorio depoſiti, vnde proprie impertinens in hac ſpecie obligationis dicitur illud quod non ſequitur nec antecedit ad depoſitum nec eidem repugnat,nec eſt ſequens ad oppoſitum depoſiti,nec eidem repugnat per ſe, vel cum alio, vel cum aliquibus,vt dictum eſt. Ideo ſi deponitur & admittitur illa. ſor. currit,& proponatur Pla. currit, reſpondeatur intus ſicut extra, quia eſt propoſitio impertinens cum non ſe habeat aliquo dictorum modorum. Sophiſmata aliqua ſunt ponenda,vt depoſitionis regulæ magis pateant. Depono ergo tibi primo iſtam, tu es homo,vel tu es romæ, qua depoſita & admiſſa propono tu es homo,ſi negas,tu negas verum & impertinens,ergo male, ſi concedis & illud eſt antecedens ad depoſitum,ergo antecedens ad depoſitum eſt concedendum. Reſpondetur admittendo depoſitum. & cum proponitur, tu es homo,nego, quia antecedit ad depoſitum tanquam a parte diſiunctiuæ ad totam diſiunctiuam. Secundo depono tibi iſtam, aliquæ propoſitiones non ſunt veræ,qua admiſſa pro-

primũ ſoph.

Secundum ſophiſ.

pono, iſtæ ſunt propoſitiones, tu curris, tu non curris concedendum eſt quia verum & impertinens. Deinde propono duo contradictoria ſunt vera, ſi negatur, contra, omnes propoſitiones ſunt veræ, ſed iſtæ ſunt propoſitiones, ergo iſtæ ſunt veræ, & iſtæ mutuo contradicunt, ergo duo contradictoria ſunt vera. Reſpondetur negando quòd iſta ſunt cotradictoria, quia antecedit ad depoſitum. Nam ſequitur illa ſunt contradictoria ergo aliquæ propoſitiones non ſunt veræ.

Tertiū ſoph. Tertio depono tibi iſtam, antichriſtus non eſt albus vel antichriſtus eſt coloratus. Si non admittis contra. illa eſt vna diſiunctiua contingens, quia quælibet pars eſt contingens, & nulla alteri repugnat, ergo eſt admittenda, patet conſequentia per primam regulam. qua admiſſa, propono tibi antichriſtus eſt coloratur, ſi concedis, tu concedis antecedens ad depoſitum. ergo male reſpondes. Nam ſequitur, antichriſtus eſt coloratus, ergo antichriſtus non eſt albus, vel antichriſtus eſt coloratus, patet conſequentia a parte diſiunctiuæ ad totam diſiunctiuam. Si vero negas, tu negas ſequens ex contradictorio depoſiti, ergo male reſpondes, antecedens probatur. Nam ſequitur, antichriſtus eſt albus, & antichriſtus non eſt coloratus, ergo antichriſtus eſt albus patet conſequentia a tota copulatiua ad alteram eius partem, & vltra antichriſtus eſt albus, ergo antichriſtus eſt coloratus, patet conſequentia ab inferiori ad ſuum ſuperius ſine impedimento, ergo a primo ad vltimum antichriſtus eſt albus, & antichriſtus non eſt coloratus, ergo antichriſtus eſt coloratus. Reſpondetur non admittendo poſitum, quia eſt vna diſiunctiua neceſſaria, eo quòd ſuum contradictorium eſt impoſſibile, videlicet antichriſtus eſt albus, & antichriſtus non eſt coloratus. Et tunc ad argumentū quælibet eius pars eſt contingens, & nulla alteri repugnat, ergo illa diſiunctiua eſt contingens, nego conſequentiam, ſed oportet addere in antecedente, ꝙ nec

con-

contradictoria illarum partium inuicem repugnant,& hoc eſt falſum,quia iſte repugnant inuicem , antichriſtus eſt albus , & antichriſtus non eſt coloratus quæ ſunt contradictoria partiũ diſiunctiuæ. Quarto depono tibi iſtam,tu es,& omne tibi depoſitum eſt a te negandum,quo admiſſo, & negato,propono omne tibi depoſitum eſt a te negandum. Si conceditur propono tibi illam,tu es,& patet,quòd eſt neganda, ex quo copulatiua eſt neganda,& altera pars eſt cõcedenda. Deinde propono, nullum tibi depoſitum eſt a te negandum,ſi concedis tu cõcedis oppoſitũ regulæ, & vnius conceſſi,ergo male antecedẽs probatur,nam ſequitur tu non es,ergo nullum tibi depoſitum eſt a te negandum,patet conſequentia,quia contradictorium conſequens repugnat antecedenti , ex quo aſſerit te eſſe. 4.Ioph.

Reſpondetur negando,quòd omne tibi depoſitum ſit a te negandũ,quia antecedit ad depoſitum,ſequitur enim omne tibi depoſitum eſt a te negandum , ergo tu es,& omne tibi depoſitum eſt a te negandum, patet conſequentia a parte copulatiue ad totam copulatiuam,cuius antecedens antecedit ad alteram partem & ſi dicitur tu negas regulam,dicatur, quòd illa non eſt regula.ſed iſta.Omne depoſitum admiſſum eſt negandum. Vel aliter dicitur , quòd quælibet regula eſt contingens,quia ad placitum factę ſunt illę regulæ,ergo quælibet talis eſt deponẽda,& admittenda in depoſitione,vel neganda,qua negata,dicitur, quòd illa nõ eſt regula non tanquã verum,ſed tanquam repugnãs, ſequitur enim non omne tibi depoſitum eſt a te negãdum, ergo illa non eſt regula . Omne tibi depoſitum eſt a te negandum,quare,&c.

Explicit Tractatus Quintus obligatorie artis.

Incipit Sextus qui inſolubilium nuncupatur .

De *inſolubilibus.* *Cap.* 1.

Insolvbile eſt propoſitio ſe eſſe falſam aſſertiue ſignificans,vt hoc eſt falſum ſeipſa demonſtrata.

Quid ſit in ſolubile pro hoc ca: uide pau.in lo. ma.in ca.ul. ſecundæ par tis.15.prin. 1.du.43 pr. 2.du.

In inſolubilibus tamen eſt differentia quo ad ſignifi care ſeipſum eſſe falſum. quoniam aliquod inſolubi- le ſignificat immediate ſeipſum eſſe falſum, vt hoc eſt falſum, ſeipſa demonſtrata. Aliquod autem media te. quia exigitur medium ad inferendum ſe eſſe fal- ſum, vt omnis propoſitio eſt falſa. quia non ſequitur immediate, ergo iſta propoſitio eſt falſa demonſtran do illam vniuerſalem, ſed bene ſequitur cũ tali medio & illa eſt propoſitio. Similiter dicendo, hoc nõ eſt ve rum, iſta non aſſerit immediate ſe eſſe falſam, quia nõ ſequitur, hoc non eſt verum, ergo hoc eſt falſum. de- monſtrando antecedens, quia ex negatiua non ſequi tur affirmatiua. tamen bene ſequitur cum tali medio. & hæc eſt propoſitio. Pro declaratione prædictæ dif finitionis pono duas diuiſiones, quarũ prima eſt iſta. inſolubilium aliquod oritur ex actu noſtro. Aliquod vero ex proprietate uocis. Inſolubilia ortum habẽtia ex actu noſtro ſunt iſta, ſor. dicit falſum, ego non dico verum. Iſte homo intelligit falſum. Tu non intelligis verum. Inſolubilia uero ortum habentia ex proprie- tate vocis ſunt iſta. Omnis propoſitio eſt falſa. Nul- la propoſitio eſt vera, hoc eſt falſum, hoc non eſt ue rum. Secũda diuiſio eſt illa. Inſolubilium aliquod eſt inſolubile ſimpliciter, aliquod vero ſecundum quid.

Diuiſio inſo.

Inſolubile ſimpliciter eſt illud cui annectitur caſus, quo admiſſo ſequitur contradictio. ver. g pono quòd iſta propoſitio. nulla propoſitio eſt vera, quæ ſit. a. ſi- gnificet præciſæ ſicut termini prætendunt, uidelicet quòd nulla ꝓpoſitio ſit vera & ſit omnis propoſitio. Iſto poſito quæro, utrum a ſit verum vel falſum. Si ve rũ ergo ſignificat præciſæ ſicut eſt. ſed, a. ſignificat præciſæ, quod nulla propoſitio eſt uera. ergo nulla ꝓ poſitio eſt vera, ergo. a. non eſt verum, & prius dixiſti quòd erat verũ ergo contradictio. Si dicitur quòd, a. eſt falſum, ergo, a. ſignificat aliter quàm eſt, ſed, a. ſi- gnificat præciſæ quòd uulla propoſitio eſt vera. ergo

non

non eſt iſta ; ꝙ nulla propoſitio eſt uera. ergo aliqua propoſitio eſt uera;&.a.eſt omnis propoſitio. ergo. a. eſt uerū. Et prius dixiſti ꝙ erat falsū. ergo contradictio. Inſolubile ſecundū quid eſt illud cui annectitur caſus,quo admiſſo nō ſequitur cōtradictio,ut ponēdo ꝙ iſta propoſitio,nulla propoſitio eſt uera,ſit,a,& ſit omnis propoſitio,& ſignificet ſicut termini prætendūt,nō ponēdo ly præciſæ,iſto poſito dicitur ꝙ,a,eſt falsū,qa ſignificat ſe eſſe falſum. Et ſi arguatur ſic,a, ē falsū,ergo,a.ſignificat aliter quàm eſt,ſed,a.ſignificat ꝙ nulla propoſitio eſt uera.ergo nō eſt ita ꝙ nulla propoſitio eſt uera. Nego cōſequētiā quia debuit addi in antecedēte dictio excluſiua uel excæptiua.v ʒ.a ſignificat præciſæ ꝙ nulla propoſitio eſt uera, uel,a. non ſignificat niſi ꝙ nulla propoſitio eſt uera, & hoc negatur tāquā repugnās quia ſi poneretur cū caſu, nō admitterē illū casū. His p̄miſſis diuiſionibus pono aliquas regulas,quarū prima eſt iſta. Omne inſolubile ſingulare ſine pronomine demonſtratiuo oriēs ex actu noſtro ad hoc ꝙ ſit inſolubile ſimpliciter, exigit tres cōditiones prima ꝙ una talis ſit omnis talis. Secūda ꝙ dicat uel intelligat talē propoſitionē,& nullā aliā Tertia quòd illa ſignificet p̄ciſæ ſicut termini prætendūt.v.g. ſor. dicit falsū, ſit inſolubile ſimpliciter iſto modo,ponēdo quòd unus ſor.ſit omnis ſor. qui dicat iſtā propoſitionem & nullam aliam. Sor.dicit falſum quæ ſignificet ſic præciſæ quòd ſor.dicit falsū, probatur hoc,nam admiſſo caſu. Sit inſolubile,a. Et quęro utrum,a.ſit uerum uel falſum,ſi dicitur quòd uerum, ergo ſignificat præciſæ ſicut eſt,ſed,a. ſignificat præciſæ quòd ſor.dicit falſum,ergo ita eſt quod ſor.dicit falsū,ſed ſor.nō dicit niſi,a.ergo,a.eſt fal ſum , quod eſt oppoſitū cōceſsi. Si dicitur quòd,a ſit falsū, ergo ſignificat aliter quàm eſt , ſed,a.ſignificat præciſæ ꝙ ſor.dicit falsū,ergo nō ita ē ꝙ ſor.dicit falsū,& ſor.dicit ſolu,a.ergo,a.nō eſt falſum,ergo contradictio. Pri

ma particula ponitur, quia ſi non poneretur, ſtaret quòd eſſent duo ſor. quorum vnus diceretur. a. & alter quòd homo eſt aſinus, & tunc. a. eſſet verum. Secũda particula ponitur, quia aliter ſtaret quod idẽ ſor. diceretur. a. & iſtam, hõ eſt aſinus, & tunc. a. eſſet verũ. Sed tertia ponitur, q̃a ſi nõ poneretur, ſtaret quòd a. ſignificaret ſolũmõ quòd hõ eſt aſinus. & ſic, a. eſſet falſum, aut ꝙ ſignificaret ſolũmodo quòd hõ eſt animal, & ſic, a. eſſet verũ, & nullo iſtorũ modorũ eſſet inſolubile. Secunda regula eſt iſta. Omne inſolubile ſingulare ſine pronomine demõſtratiuo, oriens ex actu noſtro ad hoc quòd fiat inſolubile ſecundũ quid, exigit eaſdem conditiones, præter dictionem excluſiuã. vt poſito quòd vnus ſor. ſit omnis ſor. & dicam iſtam propoſitionem. quæ ſit, a. ſor. dicit, falſum & nullam aliam, & ſignificet ſicut termini præteudunt non ponendo præciſæ, iſto poſito conceditur. a. & dicitur ꝙ eſt falſum, quia ſignificat copulatiuæ, ſicut & quodlibet inſolubile. videlicet quòd ſor. dicit falſum, & ꝙ a. eſt verum, non ergo dicitur. a. falſum ratione primi ſignificati, ſed ratione ſecundi. Et ſi arguitur ſic. a. eſt falſum. ergo ſignificat aliter quàm eſt, concedo conſequentiam, & nego iſtam. a. ſignificat aliter quàm eſt ſed. a. ſignificat quòd ſor. dicit falſum. ergo non eſt ita quòd ſor. dicit falſum. quia debuit addi in antecedente dictio excluſiua vel exceptiua. Tertia regula eſt iſta. Omne inſolubile non ſingulare ſeu ſingulare cũ pronomine demonſtratiuo, oriens ex actu noſtro, ad hoc quòd ſit inſolubile ſimpliciter, requiruntur duæ conditiones ſolũmodo. v. g. ad hoc quòd iſta propoſitio, ego dico falsũ, fiat inſolubile ſimpliciter, nõ oportet ponere primam particulam, videlicet quòd vnus ego ſit omnis ego. ſed quod ego dicam illam, & nullã aliam, ſic ſignificando præciſæ, & ſi debet fieri inſolubile ſecundum quid, requiruntur & ſufficiunt eadem cõditiones dempta dictione excluſiua. Exemplum de

inſolubili

inſolubili nō ſingulari vt falſum dicitur, Hic nō oportet ponere ſecundam particulam. videlicet quòd aliquis dicat illam & nullam aliam, ſed ſufficit ponere quòd iſta ſit omnis propoſitio, quæ ſignificet præciſæ ſicut termini prætendunt,& tūc eſt inſolubile ſimpliciter,fiet autem inſolubile ſecundum quid,remouendo dictionem excluſiuam Quarta regula eſt iſta. Omne inſolubile oriens ex proprietate vocis exigit duas conditiones ſolummodo,vel tantum vnam,volo dicere quòd inſolubile oriens ex proprietate vocis exigit duas conditiones ſolummodo,& aliquod tantum vnam.Exemplum primi aliqua propoſitio eſt falſa.ad hæc quòd fiat inſolubile ſimpliciter,oportet ponere quòd illa ſit omnis propoſitio,& quòd ſic ſignificet præciſæ,& remota dictione excluſiua fiet inſolubile ſecundū quid.Exemplū ſecūdi,hoc eſt falſum,ſeipſo demonſtrato.ponendo ſolūmodo quòd ſic ſignificet præciſæ,fit inſolubile ſimpliciter, & ſecundū quid remouendo dictionē excluſiuam.Eodē modo dicitur de iſta hoc non eſt verū,ſeipſo demonſtrato. Quinta regula eſt iſta.Omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu,dimiſſa aliqua conditione requiſita eſt, pēitus dubitabile. v.g.poſitis omnibus particulis præter primam huic ſor.dicit falſum,quæ ſit,a. dubitatur a.& etiam an ſit verū,vel,a.ſit falſum.Nam ſtat cū caſu quòd ſit verū,dato quòd vnus ſor.diceret illam,ſ. a.& alius quòd deus eſt.Stat etiā quòd ſit falſum dato quòd unus ſor.dicat,a.& quilibet alius ſor.ꝙ deus eſt.Eodē modo ſi dimitteretur ſecunda vel tertia particula.quia ſtaret,a.eſſe verū,&.a.eſſe falſum,vt exēplificatum eſt ſupra. Et notanter dixi omne inſolubile quod non eſt inſolubile ſine caſu. quia aliquod eſt inſolubile cū caſu,& aliquod ſine caſu.Exemplū primi,omnis propoſitio eſt falſa.nulla propoſitio eſt uera,quarum quamlibet dico eſſe falſam, & inſolubile nullo caſu poſito.Exemplū ſecundi ſor.dicit falſum,

tu intelligis falſum, nulla iſtarum nuncupāda eſt inſo lubilis ſine caſu Ideo in caſu inſolubium deficiente ali qua particula neceſſaria, dubitatur vtrum ſit vera, vel vtrum ſit falſa, quia cum caſu ſtaret, quòd eſſet vera, & cum eodem caſu ſtaret, quòd eſſet falſa, vt patet in tuenti. Ex prædictis regulis ſequuntur duæ concluſio nes, quarum prima eſt iſta. Nunquam admittēdus eſt caſus a quo trahit originem inſolubile ſimpliciter, vt ſi poneretur quòd illa, omnis propoſitio eſt falſa, eſſet omnis propoſitio ſic præciſæ ſignificās, non eſt admit tendus caſus, quia ſequitur contradictio, probatur, nā ſit inſolubile.a.& quæro ſi.a.ſit verum, ſi dicitur quòd ſic, ergo ſignificat præciſæ ſicut eſt, ſed a ſignificat præ ciſæ, quòd omnis proſitio eſt falſa, ergo ita eſt, quòd omnis propoſitio eſt falſa, ſed a.eſt propoſitio, ergo a. eſt falſum. Si autem conceditur, quòd a.eſt falſum, er go a.ſignificat aliter, quàm eſt. Sed a.ſignificat præci ſæ, quòd omnis propoſitio eſt falſa ergo nō eſt ita, ꝙ omnis propoſitio eſt falſa, & aliqua propoſitio eſt er go aliqua propoſitio eſt vera, ſed a eſt omnis propoſi tio, ergo a.eſt verum, quod eſt contradictio. Secunda concluſio, Omnis caſus ex quo originatur inſolubile ſecundum, quid, eſt admittendus, & conceditur inſo- lubile propoſitum, dicendo ipſum eſſe falſum, vt po- nendo quòd illa propoſitio, hoc eſt falſum, ſeipſo de- monſtrato ſignificet ſicut termini prætendunt, quæ ſit a. tunc admittatur caſus, & concedatur a.& dicitur quòd a. eſt falſum, Et ſi arguitur, a eſt falſum, ergo ſi- gnificat aliter, quàm eſt ſed, a. non significat niſi quod hoc eſt falſum, ergo non eſt ita, quòd hoc eſt falſum, nego minorē, & ſi dicitur. Quid ergo aliud ſignificat Dicitur, quòd ſignificat a, eſſe verum, ratione cuius, a eſt falſum, vnde dictum eſt quòd quodlibet inſolubile ſecundum quid, ſignificat copulariue. ſ. ſicut termini prætendunt, & quòd ipſum eſt verum.

De obiectionibus contra inſolubilia,
Cap. 2.

Contra prædicta obiiciam, & ſoluam, vt inſolubilium difficultates melius menti innoteſcant. Pono ergo primo, quòd vnus ſor. ſit omnis ſor. & dicat iſtã, & nullã aliam quæ ſit a. ſor. dicit falſum, quæ ſignificat ſicut termini prætendunt, nõ ponendo præciſæ quia caſus nõ admitteretur iſto poſito, quæro de a, vtrũ ſit vel verũ, vel falſum, & reſponſum eſt, quòd eſt falſum, quia ſignificat ſignificatũ falſum, videlicet, quòd ſor. dicit falsũ, & ꝙ a eſt verũ cuius, ſignificationis ſecunda pars eſt falſa, ſed probatur, quòd ipſum, a ſit verum, & probo ſic, omne dicens, a dicit falſum ſor. dicit, a ergo ſor. dicit falſum iſta conſequentia eſt bona quia eſt ſyllogismus in tertio primæ figuræ & antecedẽs verũ, ergo & cõſequẽs, ẽ verũ ſed cõſequẽs eſt, a. ergo, a. ẽ verũ. Secundo arguitur ſic falſum dicitur, a. ſor. ergo, ſor. dicit falsum, tenet conſequẽtia a paſſiua ad ſuam actiuã & antecedẽs eſt verum, ergo, & cõſequens eſt verum ſed cónſequen eſt, a, ergo, a, eſt verũ, quòd antecedẽs ſit verũ probatur, nã, hoc dicitur, a, ſorte demonſtrando a, & hoc eſt falſum, ergo falſum dicitur, a, ſor. patet cõſequentia a reſoluentibus ad reſolutum. Tertio arguitur ſic, contradictorium, a eſt. falſum, ergo, a eſt verum tenet cõſequentia añs probatur. Nã hoc ẽ falſum ſor, nõ dicit falſum & hoc contradictorium, a, ergo cõtradictorium, a, eſt falſum, tenet conſequentia cum minori, & maiorẽ probo, nã ſor. dicit falſum, & hæc ſor. non dicit falſum ſignificat præciſæ, quòd sor. nõ dicit falſum, ergo ipſa est falſa, patet cõſequentia a ſimili. Nã ſequitur tu curris, & hæc tu nõ curris, ſignificat pꝛ̃ciſæ, quòd tu nõ curris, ergo ipſa eſt falſa, ad primum reſpõdetur cum proponitur a cõcedo, & dicitur quod ẽ falſum, & tunc ad rationẽ cõcedo cõſequentiam, et conſequẽs, et nego, quod cõſequens ſit a ſed est vnũ ſimi-

Primũ ſoph.

Secundum

Tertium

Reſpõſio ad primum

ſimile.a.Et ſi ponitur quòd cōſequēs ſit a.vel cōuerti bile cum a.dico tunc,quòd conſequentia non valet, nec eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ.quia ſyllo giſmi in tertio primæ figuræ concluſio debet ſolummodo categoricæ ſignificare. ſed iſta concluſio ſigni ficat hypotheticæ quia eſt propoſitio inſollubilis. Ad ſecundum cum dicitur.falſum, dicitur a ſor. ergo ſor. dicit falſum,concedo conſequentiam & conſequens, dicendo quòd eſt verum,ſed non eſt.a.nec ſecum con uertibile, ſi tamen hoc ponatur in caſu,concedo iterū conſequentia,ſed dico quòd non valet. & tunc ad rationem.a. paſſiua ad ſuam actiuam valet argumentū, dicitur quòd verum eſt.ſed iſta non eſt ſua actiua quia paſſiua ſignificat ſolummodo categoricæ,& actiua hypotheticæ. Et ſi queratur,quæ eſt ſua actiua, dico ꝙ iſta,ſor.dicit falſum.prolata a te vel a me,quæ non ē conuertibilis cum.a.ſed ſolum ſimilis,a. Ad tertium dicitur quòd contradictorium,a.eſt verum,ſed non ē iſtud,ſor.non dicit falſum,ſed illud non ſor.dicit falſum,quod eſt verum,quia ſignificat diſiunctiuæ quod ſor.non dicit falſum.vel quòd.a. non eſt verum cuius ſignificati ſecunda pars eſt vera,& conſequenter totum ſignificatum diſiunctum, quare & propoſitio dicta eſt vera,cuius illud eſt ſignificatum. Et ſi dicitur, quòd in ſingularibus non refert præponere negationem vel poſt ponere. dicitur quòd in materia inſolubilium nullum refert, & in materia quarumcumque hypotheticæ ſignificantium. Eadem eſt retinenda ſententia in inſolubilibus ſingularibus habentibus originem ex proprietate vocis,vt hoc eſt falsum, hoc non eſt verū,dicēdo primi cōtradictoriū non eſt illud,hoc nō eſt falſum.ſed illud,non hoc eſt falsū. Nam primū insolubile ſignificat,quòd hoc eſt falsum, & hoc eſt verū,demōſtrando idem inſolubile,ideo contradictorium ſignificat diſiunctiue quòd hoc non eſt falſum, vel hoc non eſt verum. Similiter contradictorium ſecundi

Ad ſecundū · *Ad tertium* (margin notes)

cundi

cundi inſolubilis non eſt illud, hoc eſt verum, ſed illud non hoc non eſt verum, ita quòd ſemper præponatur negatio ſicut contradictorium iſtius, tantum tu non es homo, non ē illud tantū tu es homo. ſed illud, non tantum tu non es homo.

De inſolubili particulari uel indefinito.
Cap. 3.

DICTO de inſolubili ſingulari, nunc de particulari vel indefinito dicendum reſtat. Pono ergo quòd hæc ſit omnis propoſitio particularis, aliqua propoſitio particularis eſt falſa, quæ ſit. a. quæ ſignificet ſicut termini prætendunt, non ponendo præciſæ, quia non admitteretur caſus iſto poſito. a. eſt falſum vt patet ex dictis. Sed contra hoc arguitur ſic. Omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa illa conſequentia eſt bona ab vniuerſali ad ſuam ſubalternam. & antecedens eſt verum. ergo & conſequens. ſed conſequens eſt. a. ergo. a eſt verum. quòd antecedēs ſit verum probatur. Nam propoſitio particularis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio particularis quin illa ſit falſa. ergo omnis propoſitio particularis eſt falſa. tenet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum. & antecedens eſt verum, ergo & conſequens.

Secundo arguitur ſic. Propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa tenet conſequentia ab indefinita ad ſuam particularē. & antecedens eſt verum. ergo & conſequens. Et conſequens eſt a. ergo. a. eſt verum. quòd antecedens ſit verum patet. quia ſuum contradictorium eſt falſum, videlicet nulla propoſitio particularis eſt falſa. quia iam conceſſum eſt quòd. a. proſipotio particularis eſt falſa.

Tertio arguitur ſic. Hoc eſt falſum demonſtrando.

a. & hoc eſt aliqua propoſitio particularis. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa, conſequentia tenet a reſoluentibus ad reſolutū. & antecedens eſt verum. ergo & conſequens quod eſt, a. Ad primam reſpondetur concedendo iſtam conſequentiam. omnis propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa. quia ante caſum conceſſiſſē eam. tamen dico quòd non valet. nec arguitur ab vniuerſali ad ſuam ſubalternam vel ſuam particularem quia vniuerſalis ſollummodo categoricæ ſignificat, & particularis iſta ſignificat hypotheticæ, videlicet ꝙ aliqua propoſitio particularis eſt falſa, & ꝙ. a. eſt verum. Et ſi diceretur quæ eſt eius particularis, dicitur ꝙ nō habet aliquam ex quo poſitum eſt quòd illa ſit omnis particularis, veruntamen iſta eadem foret eius particularis, dato quòd non eſſet inſolubilis. Ad ſecūdam rationem reſpondeo ſimiliter concedendo conſequentiam & negando ipſam eſſe bonam, & tunc ad argumentum dico quòd iſta non eſt particularis iſti[a] indefinitæ, quia particularis eſt inſolubilis. hypotheticæ ſignificans, indefinita vero nō eſt huiuſmodi eiuſdem tamen foret foret particularis, ſi neutra harum foret inſolubilis. Ad tertiam rationem conceditur cōſequentia & negatur ipſam valere, nec arguitur a reſoluentibus ad reſolutum, quia particularis vel indefinita inſolubilis, non eſt reſolubilis, quia ſignificat hypotheticæ. ſed probanda eſt iſto modo, ſuum principale ſignificatum eſt verum ergo ipſa eſt vera. & patet quòd antecedens eſt falſum. Et ſi arguitur ſic. Iſta propoſitio particularis eſt falſa. ergo aliqua propoſitio particularis eſt falſa tenet conſequentia ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue & ſine aliquo ſigno impediente. Dicitur quòd conſequentia non valet ab inferiori ad ſuum ſuperius, niſi propoſitio inferioris & propoſitio ſuperioris vniformiter ſignificēt videlicet categoricæ, qualiter non eſt in propoſitio.

vnde

vnde ſi hæc propoſitio, homo eſt animal, ſignificaret principaliter ꝙ homo eſt animal, & quòd homo eſt aſinus, tunc non valeret aliqua illarum conſequentiarum, hoc eſt animal, & hoc eſt homo. ergo homo eſt animal. Iſte homo eſt animal ergo homo eſt animal. & hoc ideo quia conſequens ſignificaret copulatiuæ & antecedentis nulla pars ſic ſignificaret. & ſi allegaretur aliqua dictarum regularum, reſpondetur vt dictum eſt. Et dicitur etiam vt in alio capitulo quòd cõtradictorium iſtius. aliqua propoſitio particularis eſt falſa. non eſt illud, nulla propoſitio particularis eſt falſa. ſed illud non aliqua propoſitio particularis eſt falſa. Et ſi dicitur quòd illæ æquiualent propter negationem propoſitam. Dicitur quod illa regula habet veritatem in ſolis categoricis, categoricæ ſolummodo ſignificantibus, qua iter non eſt in propoſito. Idem eſt iudicium de iſtis aliqua propoſitio particularis nõ eſt vera. Aliqua propoſitio particularis ſignificat aliter quàm eſt ac etiam ita de infinitis. vt propoſitio indefinita eſt falſa, propoſitio indefinita eſt non vera.

De inſolubili uniuerſali. Cap. 4.

NVNC de inſolubili vniuerſali eſt dicendum, ponendo quòd hęc omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa, ſit omnis propoſitio vniuerſalis, quæ ſignificet ſicut termini prætedunt, quæ ſit. a. non ponendo præciſæ, qa caſus non admitteretur. iſto poſito dicitur quòd. a. ē falſum quia falſificat ſeipſum. Contra hoc arguitur. Aliqua propoſitio vniuerſalis quin illa ſit falſa. ergo omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa. & nulla eſt propoſitio vniuerſalis eſt falſa. tenet conſequẽtia ab exponentibus ad expoſitum & antecedens eſt verum. ergo & conſequens.

Secundo arguitur tãtum falſum eſt propoſitio vniuerſalis.

uerſalis. ergo omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa: tenet conſequentia ab excluſiua ad ſuam vniuerſalē de terminis tranſpoſitis,& antecedens eſt verum. ergo & conſequens,quod eſt.a.quòd antecedens ſit verum. probatur. Nam falſum eſt propoſitio vniuerſalis & nullum non falſum eſt propoſitio vniuerſalis,ergo tantum falſum eſt propoſitio vniuerſalis tenet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum antecedens ē verum.ergo & conſequens.

Tertio arguitur.hoc eſt falſum demonſtrato .a. & hoc eſt omnis propoſitio vniuerſalis.ergo omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa.iſta conſequentia eſt bona.& antecedens eſt verum.ergo & cōſequens, quòd conſequentia ſit bona patet a ſimili, hoc currit, & hæc eſt omnis homo,ergo omnis homo currit. Confirmatur deſtruendo primū caſum & ponendo quòd illæ ſint omnes propoſitiones uniuerſales. Omnis propoſitio uniuerſalis eſt falſa, & omnis homo eſt aſinus ſic ſignificando,iſto poſito arguitur ſic. Iſta propoſitio vniuerſalis eſt falſa,demonſtrandò primam,& iſta propoſitio vniuerſalis eſt falſa,demonſtrando ſecundam,& iſtæ ſunt omnes propoſitiones vniuerſales,ergo omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa, tenet conſequentia a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuā vniuerſalem,& antecedens eſt verum,ergo,& conſequens. Ad hæc reſpondetur, & primo ad primum cōcedo inſolubile,& nego ipſum eſſe verum,& tunc ad rationem,concedo conſequentiam, & nego ipſam eſſe bonam, & tunc ad argumentum ibi arguitur ab exponentibus ad expoſitum. nego, quia.a. non eſt propoſitio exponibilis,niſi ſignificaret categoricæ ſolum vnde ſi iſta,omnis homo eſt animal ſignificaret principaliter,quòd omnis homo eſt animal, & quòd tu es aſinus,tūc patet,quòd iſta cōſequētia nō valeret,homo eſt animal,& nihil eſt homo,quin iſtud ſit animal ergo omnis homo eſt animal,quia antecedens eſt verum

rum,& conſequens falſum. Et tunc ſi allegaretur regu la, oportet dicere ꝙ conſequens nõ ē exponibile propter cauſam dictam, ſed probaretur vel improbaretur per ſuum ſignificatum copulatum ſicut & propoſitio inſolubilis quæcunq;. Ad ſecundum concedo conſequentiam, ſed nego ipſam eſſe bonam nec arguitur ab excluſiua ad ſuam vniuerſalem, ex quo excluſiua categoricæ ſignificat & vniuerſalis hypotheticæ. Et ſi dicitur quæ eſt excluſiua eius? dicitur ꝙ nullam habet. vnde ſi hæc omnis homo eſt animal, ſignificaret hypothæticæ verum & falſum, & hoc tantum animal eſt homo, modo conſueto, diceremus tunc vniuerſalem illam non eſſe vniuerſalem iſtius excluſiuæ nec econuerſo, ita in propoſito eſt dicendum. Ad tertium argumentum, dico ſimiliter ꝙ non valet conſequentia, & cum dicitur, quòd a ſimili bene valet dico quòd non eſt ſimilitudo, quia conſequens vnius conſequentiæ ſignificat categoricæ ſolum, & aliud hypotheticæ, vnde ſi hæc, omnis homo currit, ſignificaret quòd omnis homo currit, & quòd deus non eſt, iſta conſequentia tũc non valeret, hoc currit, & hoc eſt omnis homo, ergo omnis homo currit, propter cauſam dictam, quia conſequens ſignificaret hypotheticæ. Ad confirmationem admiſſo caſu vt prius, dico quòd conſequentia non valet, & ad regulam a ſingularibus ſufficiẽter enumeratis ad ſuam vniuerſalem dico quod non arguitur cum debito medio quod deberet eſſe tale, iſtæ ſunt omnes propoſitiones vniuerſales, & a eſt verũ, quod certe negatur, vnde nec iſta cõſequẽtia valeret. iſte homo currit, & ille hõ currit, & iſti sũt oẽs homines, ergo omnis homo currit, dato quòd cõſequẽs ſignificaret hypotheticæ vt prius, ſed oportet addere alteram partem ſignificati, videlicet & nullus deus eſt, quo addito conſequentia eſt bona, ſed antecedens eſt falſum, & ſi quæratur de contradictoria dicitur quòd eſt hæc, nõ omnis propoſitio vniuerſalis eſt falſa ſignificans di-

ſiunctiuæ modò oppoſito de,a· Eodem modo eſt dicendum de iſtis vniuerſalibus. Omnis propoſitio vniuerſalis ſignificat aliter quàm ē. Nulla propoſitio vniuerſalis eſt vera, & nulla propoſitio vniuerſalis eſt concedenda.

De excluſiuis inſolubilis. cap. 5.

Exclvsiva inſolubilis conſimiles continet difficultates, vt pono quòd ſor. & tu ſitis omnes loquentes, & dicat ſor. deus eſt & tu dicas, tantum ſor. dicit verum, & ſit.a· & nullam aliam, & ſignificat ſicut termini prætēdunt præciſæ. Iſto poſito quæro. vtrum·a· ſit verum vel falſum, ſi verum, ergo ſignificat præciſæ ſicut eſt, ſed, a· ſignificat præciſę quòd tantum ſor. dicit verum, ergo tu non dicis verum, & tu dicis·a. ergo. a. non eſt verum. Si dicitur quòd.a· eſt falſum, ergo ſignificat aliter quàm eſt. ſed·a. ſignificat præciſæ quòd tantum ſor. dicit uerum, ergo non ita eſt quòd tantū ſor. dicit uerum, ſed tu & ſor. eſtis omnes loquentes, ergo tu dicis uerum, & non dicis niſi.a. ergo. a. eſt uerum, & ita habetur contradictio. Reſpondetur non admittendo caſum, quia ex eo originatur inſolubile ſimpliciter, ſi tamen non ponitur præciſæ, admitto caſum & dico.a. eſſe falſum, & tunc ad argumentum. a. ſignificat aliter quàm eſt, concedo, ſed.a. ſignificat præciſæ quòd tantum ſor. dicit verum ergo &c. nego minorem, quia repugnat caſu. Et si dicitur quid ergo quòd aliud ſignificat Dico quòd.a. ſignificat quòd tantum ſor. dicit verum, & quòd.a. eſt uerum, nec ratione primi ſignificati eſt. a· falſum, quia uerum eſt tantum ſor. dicere falſum, ſed ratione ſecundi ſignificati, quia conceditur a· eſſe falſum.

Contra reſponſionem arguitur. Omne dicens uerum eſt ſortes, ergo tantum ſor. dicit uerum, iſta conſequentia eſt bona, ab uniuerſali ad ſuam excluſiuam

de

de terminis tranſpoſitis,& antecedens eſt uerum, ergo & conſequens,ſed antecedens eſt.a.ergo.a. eſt uerum quòd antecedens sit uerum,probatur,nam dicens uerum eſt ſor,& nihil eſt dicens uerum, quin illud ſit ſor ergo omne dicens verum eſt ſor.patet conſequẽtia ab exponentibus ad expoſitum. Secundo arguitur: nihil præter ſor. dicit verum,ergo tantum ſor.dicit verum,iſta conſequentia eſt bona, & antecedens eſt verum & conſequens,quòd antecedens ſit verum patet per exponentes, Tertio arguitur,ſor.dicit verum& nihil non ſor.dicit verum,ergo tantum ſor,dicit verũ, iſta conſequentia eſt bona, ab exponentibus ad expoſitum, & antecedens eſt verum, ergo & conſequens, ſed conſequens eſt.a.ergo.a.eſt verum, Ad hæc omnia poteſt ſimul reſponderi ꝙ nunquàm conſequens illatum eſt.a.nec conuertibile cum.a.ſed ſolum ſimile.a. ſed ſi ponatur cum toto caſu quòd ſit. a, vel conuertibile cum.a.tunc reſpondetur concedendo omnes conſequentias factas negando tamen illas eſſe bonas. Ad primam ergo cum dicitur quòd ibi arguitur ab vniuerſali ad ſuam excluſiuã,nego.quia vniuerſalis ſignificat categoricæ,& excluſiua hypotheticæ,quia eſt inſolubilis. Et ſi quæritur de ſua excluſiua dicatur quòd eſt vna ſimilis illi prolata a ſor,quæ non eſt inſolubilis,videlicet tantum ſor. dicit verum. Et ad aliam dicitur quòd etiam non valet, nec illa eſt excluſiua dictæ excæptiuæ, ſed illa quàm nominaui modo. Et ad tertiam dicitur, quòd non arguitur ab exponentibus ad expoſitum, quia iſta excluſiua non eſt exponibilis ex quo hypotheticæ ſignificat, vnde ſi iſta, tantum homo eſt riſibilis ſignificaret principaliter quòd tantum homo eſt riſibilis, & quòd nullus deus eſt. tunc non valeret aliqua iſtarum conſequentiarum.

Omne riſibile eſt homo,ergo tantum homo eſt riſibilis. Nihil præter hominem eſt riſibile, ergo tantum homo eſt riſibilis. Item homo eſt riſibilis,& nihil

non homo eſt riſibile,ergo tantum homo eſt riſibilis. Eodem modo eſt dicendum ad iſtas excluſiuas, tantū excluſiua eſt falſa,tantum excluſiua non eſt vera dato quòd vna iſtarum ſit omnis excluſiua, quod bene admittitur,quia non ponitur præciſæ,& ita reſpondetur vt prius ad argumenta probantia aliquam iſtarum eſſe veram. De excæptiuis vero idem eſt iudicium vt in caſu priori. Nihil prȩter ſor. dicit verum. Nulla propoſitio præter excæptiuam eſt falſa. Omnis excæptiua præter iſtā ē vera, demōſtrata ſeipſa. quare &c.

De inſolubili copulatiuo. cap. 6.

SEQVITVR dicere de inſolubili hypothetico, Et primo de copulatiua pro cuius declaratione pono aliquas regulas. Prima eſt iſta. inſolubile copulatiuum cuius vna pars eſt neceſſaria per ſe si eidem in caſu adduntur omnes conditiones cum nota excluſionis, fit inſolubile ſimpliciter,& non admittendus eſt caſus ver. gra. pono quòd illa copulatiua deus eſt,& nulla copulatiua eſt vera, quæ ſit a, ſit omnis copulatiua ſignificans præciſæ ſicut termini prætendunt, iſto poſito & admiſſo, quæro vtrum, a, ſit verū, ſi dicitur quòd ſic, ergo ſecunda pars est vera, ſed ſecunda pars ſignificat præciſæ quòd nulla copulatiua est vera, ergo nulla copulatiua eſt vera, ergo. a. non eſt verum. Si dicitur quòd. a. eſt falſum. ergo altera pars eſt falſa, ſed non prima. ergo ſecunda, tunc ſic, ſecunda pars eſt falſa, ergo ſignificat aliter quàm eſt, ſed ipſa ſignificat præciſæ, quòd nulla copulatiua eſt vera, ergo non eſt ita ꝙ nulla copulatiua eſt vera,& . a. eſt omnis copulatiua, ergo. a. eſt verum, Secunda regula eſt iſta Inſolubile copulatiuum, cuius una pars eſt impoſsibilis uel contingens addendo eidem omnes conditiones cum nota excluſionis fit inſolubile ſecundum quid,& admittendus eſt caſus, uer. gra. pono quòd iſta copulatiua

ua tu es homo,& nulla copulatiua eſt vera, quæ ſit.a. ſit omnis propoſitio copulatiua ſignificans præciſæ ſicut termini prętēdunt,iſto poſito & admiſſo, quæro vtrum,a.ſit verum, ſi dicitur quòd ſic, ergo ſecunda pars eſt vera,& ipſa ſignificat præciſæ quòd nulla co pulatiua eſt vera,ergo ita eſt ꝙ nulla copulatiua eſt ve ra ergo,a.nō eſt verum. Si dicitur quòd,a.eſt falſum, ergo altera pars eſt falſa,& non prima,ergo ſecunda, tunc arguitur ſic,ſecūda pars eſt falſa, ergo ſignificat aliter quàm eſt,ſed ipſa ſignificat præciſæ,quòd nulla copulatiua eſt vera,ergo non ita eſt quòd nulla copu latiua eſt vera,&,a.eſt omnis copulatiua, ergo, a. eſt verū. Et ita videtur ſequi contradictio in iſto caſu ſicut in priori,& per conſequens quòd ſecunda regula non eſt vera. Reſpondetur admittendo poſitum. & dicitur quòd,a.eſt falſum,& tūc cōſequēter oportet dicere ꝙ prima pars eſt falſa & ſecunda vera, & ſi arguitur ſic,tu es homo,& prima pars ſic præciſæ ſignificat ergo ipſa eſt vera,negatur prima pars antecedētis, qa repugnat caſui & vni caſui conceſſo. Sequitur enim, prima pars eſt falſa, & ipſa ſignificat præciſæ te eſſe hominem.ergo tu non es homo. Eodem mō reſpondetur ſi una pars eſſet impoſſibilis, ut homo eſt aſinus,& iſta copulatiua eſt falſa.Tertia regula ſeſt iſta. Omne inſolubile copulatiuum fit inſolubile ſecundū quid addendo eidem omnes conditiones præter notam excluſionis,& admittendus eſt caſus,ut pono ꝙ iſta ſit omnis copulatiua.deus eſt,& nulla copulatiua eſt uera,ſignificans ſicut termini prætendunt quæ ſit, a.iſto poſito,dicitur quòd,a.eſt falſum, nō quidē pro prima parte,ſed pro ſecunda,& ſi arguitur ſic.ſecunda pars eſt falſa.ergo ſignificat aliter quàm eſt.concedo,ſed ipſa ſignificat præciſæ quod nulla copulatiua eſt uera.ergo nō eſt ita quòd nulla copulatiua eſt uera,nego minorem.ex eo quòd illa ſecunda pars ſignificat copulatiuæ,quòd nulla copulatiua eſt uera, &

quòd,a eſt verũ,& propterea a ſignificat tria ſignificata copulatiuæ,uidelicet ꝙ deus eſt,& ꝙ nulla copulatiua eſt vera, & ꝙ,a.eſt verũ. Et non dicitur, a.falsũ propter primũ ſignificatũ,aut ſecũdũ, ſed propter tertium. Eodem modo dicitur ad illud inſolubile, tu es & iſta copulatiua non eſt uera,ponendo caſum priorem. Ex prima regula ſequitur, quòd ſi ponitur hanc, deus eſt,vel quãcunq; aliam eſſe omnem propoſitionem,& ſignificare præciſæ deum eſſe, uel quodcunq; per ſe neceſſariũ,& ꝙ hoc eſt falſum, demonſtrãdo illam propoſitionem non admittendus eſt caſus, quia ſequitur contradictio. Ex ſecunda regula ſequitur, ꝙ ſi ponitur iſtã,deus eſt,uel quãcunq; aliam eſſe omnẽ propoſitionem & ſinificare præciſæ hominẽ eſſe aſinum,vel te eſſe,& quòd hoc eſt falſum demõſtrando eandẽ propoſitionẽ admittendus eſt caſus, & dicitur illam eſſe falſam,deus eſt. Ex tertia reg. ſequitur ꝙ ſi ponitur iſtam,deus eſt, vel quamcunque aliã eſſe omnem propoſitionem. & ſignificare ſicut placet, & ꝙ hoc eſt falſum,non ponendo præciſæ, admittẽdus eſt caſus,& dicitur iſtam eſſe falſam.quare &c.

De inſolubili diſiunctiuo. Cap. 7.

RESTAT dicere conſequenter de inſolubili diſiunctiuo. pro cuius inſolubilis declaratione, ſit hæc prima regula. Inſolubile diſiunctiuũ, cuius una pars eſt impoſſibilis per ſe ſit inſolubile ſimpliciter. ſi eidem in caſu adduntur omnes conditiones cum nota excluſionis ver.g. pono quòd illa diſiunctiua,quæ ſit,a. nullus deus eſt. vel nulla diſiunctiua eſt vera,ſit omnis diſiunctiua significans præciſæ ſicut termini prætendunt. iſto poſito & admiſſo,quæro utrum, a.ſit verũ, si dicitur quòd sic.ergo altera pars eſt vera,& nõ prima,ergo ſecunda. tunc arguitur ſic, ſecunda pars eſt vera, ergo significat præciſæ & principaliter ſicut eſt,ſed ſecunda pars significat præciſæ ꝙ nulla diſiũctiua eſt vera. ergo ita eſt quòd nulla diſiunctiua eſt

vera,

vera,& per conſequens.a.nõ eſt verum. Si dicitur ꝙ
a.eſt falſum.ergo ſecunda pars eſt falſa.ſed ipſa ſigni
ficat præciſæ quòd nulla diſiũctiua eſt vera,ergo non
eſt ita,quòd nulla diſiunctiua eſt vera,&.a.eſt omnis
diſiunctiua.ergo.a eſt verum. Præterea dicitur quòd
a.in caſu iſto eſt inſolubile ſimpliciter,ideo nõ admit
tẽdus eſt caſus,q̃ implicat contradictionẽ. Secunda
regula eſt iſta. Inſolubile diſiunctiuũ apparens, cuius
vna pars eſt contingens falſa, fit inſolubile ſecundum
quid eidem addendo in caſu omnes conditiones cum
nota excluſionis,v.g.pono tibi iſtam,tu nõ es homo,
vel nulla diſiũctiua eſt uera,quæ ſit;a. & ſic omnis di
ſiunctiua.ſignificans præciſæ ſicut termini præten-
dunt,iſto poſito & admiſſo quæro utrum,a.ſit uerũ.
ſi dicitur quòd ſic.ergo una pars eſt uera,nõ prima.
ergo ſecunda,tunc arguitur ſic.ſecunda pars eſt ue-
ra,ergo ſignificat præciſę ſicut eſt,ſed ipſa ſignificat
ꝑciſæ ꝙ nulla diſiũctiua eſt uera.ergo ita ẽ ꝙ nula diſi
unctiua eſt uera,ergo a.nõ eſt uerũ Si dicit̃ quòd a.ẽ
falsũ.ergo ſcđa pars eſt falſa,ſed ipſa ſignificat præci
ſæ ꝙ nulla diſiũctiua eſt uera.ergo nõ eſt ita ꝙ nulla
diſiũctiua ẽ uera,ergo aliqua diſiũctiua eſt uera,&.a.
ẽ omnis diſiũctiua.ergo.a.eſt uerũ,& ita ut appet ſe-
quitur cõtradictio in iſto caſu,ſicut in primo.& ꝑ cõ
ñs regula nõ eſt uera. Reſpõdetur cõcedẽdo regulã,
& admittẽdo caſũ.& dicitur ꝙ,a.eſt uerũ,et tunc q̃ñ
dicitur nõ prima pars eſt uera.ergo ſecunda. dico ꝙ
prima pars eſt uera,q̃a ipſã eſſe uerã ſequitur ex ca-
ſu,& ſecũda eſt falſa,& ex hoc nõ cõcluditur incõue
niẽs. Verũtamen huiuſmodi.diſiũctiua non eſt inſolu
bilis niſi apparẽter,vt dicebatur in regula. quia om-
ne inſolubile eſt falſũ,&.a.eſt uerũ,ergo,a.nõ eſt in-
ſolubile. Tertia regula. Omne inſolubile diſiunctiuũ
fit inſolubile ſecundum quid,eidem addendo in caſu
omnes conditiones præter notam excluſionis. uer g.
poſito quòd iſta diſiunctiua,homo eſt aſinus,uel iſta

diſiunctiua eſt falſa quæ ſit.a.ſit omnis diſiunctiua ſignificans ſicut termini prætendunt,admittitur caſus, quo admiſſo,dico quòd,a.eſt falſum. & ſecunda pars ſignificat aliter quàm eſt,ſed nego quòd ipſa ſignificet præciſæ quòd iſta diſiunctiua eſt falſa.immo etiã ſignificat aliter,ſ.quòd.a.eſt uerũ.Eodẽ modo diceretur ſi poneretur quòd iſta,tu non es homo, uel iſta diſiunctiua non eſt uera.eſſet omnis diſiunctiua & ſignificaret ſicut termini prætendunt. Notãdum quòd nulla diſiunctiua est inſolubilis,cuius altera pars eſt uera,nec fieret inſolubilis poſitis illis conditionibus ſæpius nominatis,ut deus eſt,uel omnis diſiunctiua eſt falſa,tu es homo,uel iſta diſiũctiua eſt falſa,unde ponendo caſum quemcunq; nominatum , admitteretur ille,& concederetur quælibet illarum diſiunctiuarum propter ueritatem primæ partis.Contra iſtam reſponſionem arguitur sic.Omne,a.eſt falſum,ſed omne.a. eſt iſta disiunctiua ergo illa disiunctiua eſt falſa,tenet conſequentia quia ſyllogiſmus in primo tertiæ figuræ,& antecedens eſt uerum,ergo & conſequens,ſed conſequens eſt ſecunda pars disiũctiuæ, ergo ipſa eſt uera,& per conſequens,a.eſt uerum. Secundo arguitur sic,oppoſitum,a.eſt falſum,ergo,a.eſt uerum, antecedens probatur.Nam hoc eſt falſum,nullus homo eſt asinus,& iſta disiunctiua non eſt falſa , & hoc eſt oppoſitum.a ergo oppoſitum,a.eſt falſum.conſequẽtia tenet cum minori,maiorem probo . Nam ipſa eſt una copulatiua cuius ſecunda pars eſt falſa, quia iam conceſſum eſt quòd,a.eſt falſum.Ad primũ dicitur cõcedendo conſequentiam,& negando ipſam eſſe bonã & cũ dicitur quòd eſt ſyllogiſmus in primo tertiæ figuræ,nego qa cõcluſio,hypotheticæ significat,qualiter non cõtingit cõclusioni alicuius boni ſyllogiſmi. Ad ſecũdum dicitur quòd oppoſitum,a. nõ eſt illud. ſed hoc nihil quod eſt homo eſt asinus,& non iſta disiunctiua eſt falſa,cuius ſecunda pars significat duo-

bus

bus modis ſicut ſuum contradictorium. Hæc argumen ta poterant applicari cap. inſolubiliũ copulatiuarum, ſed totiens eſt inutile replicare. Ex prima regula ſequi tur, quòd ſi poneretur hanc, homo eſt aſinus, vel quã cunq; aliã propoſitionem ſignificare præciſę, quòd ho mo eſt aſinus, vel, quòd nulla propoſitio eſt vera, non eſſet admittẽdus caſus, quia ſequeretur, contradictio. Ex ſecũda regula, ꝙ ſequitur ſi poneretur hãc, hõ eſt aſinus, eſſe omnem propoſitionem, & ſignificare præ ciſæ te nõ eſſe, vel quòd nulla propoſitio eſt vera, ad mitteretur caſus, & diceretur iſtam eſſe veram, homo eſt aſinus. Ex tertia regula ſequitur, quòd ſi poneretur iſtam, homo eſt homo eſſe omnem propoſitionem, & ſignificare hominem eſſe aſinum, vel, quòd nulla pro poſitio eſt vera non ponendo præciſæ, deberet admit ti caſus, & conſequenter dici quod iſta eſt falſa, homo eſt aſinus, quare, &c.

De inſolubilibus non apparentibus. cap. 8.

VLTIMO quædam declaro inſolubilia, quæ inſolu bilia non apparent, vt ſor. non habebit denarium. Pla. non pertranſibit pontem. Et pono quòd omne dicens verum habebit denarium, & ſolum tale, & quòd tu di cas iſtam propoſitionem, & nullam aliam, quę ſit. a. e go non habeo denarium, ſignificantem, præciſæ ſicut termini prætendũt, iſto poſito, quæro vtrũ habebit de nariũ, vel non. Si dicitur, quòd tu habebis denariũ, & omnis qui habebit denariũ dicit verũ, ergo tu dicis ve rũ, & non dicis niſi, a, ergo, a, eſt verũ, & tunc ſic a. eſt verum, & ſignificat præciſæ quòd tu nõ habebis dena riũ, ergo tu non habebis denariũ, quòd eſt contradi ctorium prius conceſſi. Si autẽ dicitur, quòd tu nõ ha bebis denariũ, ergo tu nõ dicis verũ, & non dicit niſi. a ergo, a, non eſt verũ, tuuc ſic, a, non eſt verũ, &, a, ſigni ficat præciſæ, quòd tu nõ habebis denarium, ergo non erit ita, quòd nõ habebit denariũ, ergo tu habebis de nariũ, & ita ſequitur contradictio. Similiter poteſt ar

gui in principio quærẽdo, vtrum, a ſit verũ vel falſum quemadmodum in aliis inſolubilibus quęrebatur. Propterea non admittitur caſus, quia ex eo originem trahit inſolubile ſimpliciter. Si tamẽ in caſu non ponitur dictio excluſiua, admitto caſum, & dicó, quòd tu non habebis denarium, &, quòd, a non eſt verum, ſed tunc ad argumentũ, a, nõ eſt verũ, ſed. a. ſignificat præciſæ, quòd tu non habebis denariũ, ergo nõ eſt ità, quòd tu non habebis denarium nego minorem, quoniã, a, ſignificat, quòd tu non habebis denariũ, & quòd, a, eſt verũ & non ratione primi ſignificati. a. eſt falſum, ſed ratione ſecundi. Veruntamen ſi fieret conſequentia non ponẽdo præciſæ in minori, negarem conſequentiam. Eodem modo reſpondetur ad caſum de ſponte, ꝙ quãdo ponitur, quòd omne dicens verũ pertranſibis pontem & ſolũ tale, & ſor qui. ſit omnis ſor. dicat illã propoſitionem, & nullam aliam, ſor. non pertranſibit pontem ſignificantem præciſæ ſicut termini prætendunt, non admittitur caſus. Si tamen remoueretur dictio excluſiua, admittitur, & dicatur conſequenter quòd ſor. non pertranſibit pontem, & quòd, a, eſt falſum. Contrà iſtam reſpõſitionem arguitur ſic, nullum dicẽs falſum pertranſibit pontem, ſed ſor. dicit falſum, ergo ſor. nõ pertranſibit pontem, conſequentia eſt bòna, quia eſt ſyllogiſmus in quarto primæ figuræ, & antecedens verum, ergo conſequens, ſed conſequens, eſt, a, ergo, a, eſt verum Secundo arguitur ſic. Contradictoriũ, a, eſt falſum, ergo, a, eſt verum antecedens, probatur quoniã hoc eſt falſum, ſor. pertranſibit pontem, & hoc eſt cõtradictorum eius, ergo, &c. prima pars antecedentis probatur, nam ſor. dicit falſum, ergo non pertranſibit pontem, & iſta propoſitio, ſor. pertrãſibit pontẽ ſignificat præciſæ quod ſor. pertranſibit pontẽ, ergo eſt falſa. Ad primũ reſpõdetur, concedendo conſequentiam & negãdo ipſam eſſe bonã, nec eſt ſyllogiſmus in quarto primæ figuræ, quia cõſequens ſignificat hypotheti

tæ copulatiuæ,& hoc ſuppoſito,quòd concluſio ſit.a vel conuertibilis cum a,Ad ſecundũ dicitur,ꝙ aſſigna tum non eſt contradictoriũ,a.ſed illud nõ ſor.nõ pertranſibit pontẽ,ſignificãs diſiunctiuæ modo oppoſito ad,a,ſicut ſæpiſsime eſt recitatum. Iam arguo contra totum fundamẽtum inſolubilium probando,quòd nõ quodlibet iſolubile ſecũdũ quid ſignificat copulatiuæ mõ dicto;quia tũc quodlibet iſolubile foret impoſsibile ſimpliciter;cõſequẽs ẽ falsũ,quia inſolubile ẽ cõcedendũ in caſu,vt patuit,& nullum impoſsibile ſimpliciter eſt concedendum infra tempus obligationis ergo,&c. Et quòd illud ſequatur probatur. Nam quodlibet tale inſolubile ſignificat copulatiuæ impoſsibile ſimpliciter,& hoc præciſè,& principaliter,ergo quodlibet inſolubile ſecundum, quid eſt impoſsibile ſimpliciter,conſequentia tenet, & antecedens probo ſumendo hoc inſolubile, hoc eſt falſum, ſignificat enim ꝙ hoc eſt falſum, & ꝙ hoc eſt verum, ſed quòd hoc ſit falſum, & hoc eſt ſit verum,eſt impoſsibile ſimpliciter,ergo,&c. Hoc argumentum eſt difficile valde, ſed tamen breuiter ſolueretur nunquam concedendo inſolubile,ſicut alias non concedebam ipſum,& tunc dicebam,quòd quodlibet inſolubile eſt propoſitio impoſsibilis ſimpliciter,& ita non procederet argumentum. Verumtamen quia conceſsi inſolubile propoſitum, & negaui ipſum eſſe verum, non poſſem dicere bene; reſpondendo ipſum eſſe impoſsibile ſimpliciter ſed ſolum poſsibile. Et tunc ad argumentum, ſuum ſignificatum principale eſt impoſsibile,ergo inſolubile, eſt impoſsibile, non ualet argumentum. Pro quo eſt notandũ quòd inſolubile habet duo ſignificata, vnum adæquatum, & aliud principale. Adæquatum ſignificatum eſt ſignificatum categoricum ſimile dicto inſolubilis. Vnde ſignificatum adæquatum illius, ſor. dicit falſum, eſt iſtud. Sor. dicere falſum vel,quòd ſor. dicit falſum. Principale autem *Nota.*

tem

tem ſignificatum eſt ſignificatum hypoteticum,vt ſortem.dicere falſum,& iſtam propoſitionem eſſe veram dico ergo,quòd pœnas aliut attenditur posſibilitas in ſolubilis,& pœnas aliud ſua falſitas. Posſibilitas nãq; attenditur pœnes posſibilitatem ſignificati adæquati ipſius falſitas pœnes falſitatem ſignificati principalis, hæc ergo eſt poſsibilis. Omnis propoſitio,eſt falſa, quia poſsibile eſt omnem propoſitionem eſſe ſalſam, ſed ipſa eſt falſa,quia ſuum ſignificatũ principale eſt falſum,ſ.omnẽ propoſitionem,eſſe falſam, & illã eſſe veram. Tamen extra materiam inſolubilium , pœnes idem attenditur poſsibilitas,veritas,vel falsitas propoſitioſiis,quia pœnes significatum adæquatum. Notandum,quòd non quæcunq; hic locutus ſum,ſeu in cæteris tractatibus, ea dixi ſecundum intentionem,propriam,ſed partim etiam ſecundum intentionem aliorum doctorum, vt iuuenes incipientes facilius introducantur.

Explicit Sextus Tractatus qui inſolubilium materiam continet.

Incipit Septimus qui eſt de obiectionibus contra primum.

Cap.1.¦Continens obiectiones contra dicta in cap. 3.

VT SVMMVLARVM notitiam ad memoriam reducatur ponendæ ſunt quædam obiectiones, contra quaſdam regulas vel deffinitiones, quibus ſolutis relucentia habeatur. Primo namque arguitur contra diffinitionem propopoſitionis in qua dicebatur. Propoſitio eſt oratio indicatiua verum vel falſum ſignificans, contra, quàm diffinitionem ſic arguitur,hæc oratio, antichriſtus eſſet albus, eſt propoſitio, & tamen non eſt oratio iudicatiua,ergo diffinitio propoſitionis non eſt ſufficiens, conſequentia

Contra diffinitio propoſitionis.

tenet

tenet cum minori. maiorem probo. Nam quodlibet antecedens alicuius conditionalis eſt propoſitio. ſed antichriſtus eſſet albus. eſt antecedens alicuius conditionalis. ergo eſt propoſitio. patet conſequentia, quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ, maior etiam patet. quia conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures propoſitiones categoricæ mediante nota conditionis, minorem probo. quoniam antecedens huius conditionalis, ſi antichriſtus eſſet albus, antichriſtus eſſet coloratus, eſt illa oratio antichriſtus eſſet albus.

Reſpondetur concedendo diffinitionem propoſitionis. & nego quòd iſta oratio antichriſtus eſſet albus, ſit propoſitio, & tunc ad argumentum. nego iſtā maiorem omne antecedens alicuius conditionalis eſt propoſitio, & quando hoc probatur per diffinitiònem conditionalis dicendo, quòd conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ &c. Dicitur ꝙ iſta diffinitio eſt falſa de virtute ſermonis, ſed intelligitur, ſic. conditionalis eſt illa in qua coniunguntur plures categoricæ, aut plures orationes ſe habentes per modum categoricæ, ſed iam in propoſitio non coniunguntur plures categoricæ in illa conditionali, ſed plures orationes ſe habentes per modum categoricæ, vnde iſta oratio, antichriſtus eſſet albus, non eſt categorica, ſed ſe habens per modum categoricæ quia habet ſuas partes principales per modum ſubiecti prę dicati, & copulæ.

Secundo arguitur contra regulam propoſitions vniuerſalis eſt illa qua ſubijcitur termino cōis ſigno vniuerſalis in qua dicitur, quòd propoſitio vniuerſali determinatus. Nam iſta propoſitio, non quilibet homo currit, non eſt propoſitio vniuerſalis, & tamen in ea ſubijcitur terminus communis ſigno vniuerſali determinatus. ergo regula falſa, conſequentia tenet, & prima pars antecedentis probatur, quoniam iſta, non quilibet homo currit, æquiualet iſti in figura, aliquis *Contra diffō nē ꝓpōnis vniuerſalis.*

homo

homo non currit. quia negatio præpoſita facit æquipollere ſuo contradictorio, ſed illa, aliquis homo nõ currit, non eſt propoſitio vniuerſalis. ergo nec illa, nõ quilibet homo currit, ſecunda pars antecedentis probatur. Nam omne adiectiuum alicuius ſubſtantiui eſt determinatio eius, ſed ly quilibet, eſt adiectiuum iſtiꝰ termini homo, ergo eſt determinatio eius. & per conſequens ly homo, determinatur ſigno vniuerſali. qđ erat probandum. Reſpondetur quòd argumẽtum verbaliter concludit. ſed non contra intellectum regulæ qui eſt iſte. Propoſitio vniuerſalis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus cõis ſigno vniuerſali diſtributiuæ mobiliter determinatus. Sed iam in propoſito ſubiectum propoſitionis aſſignate determinatur ſigno vniuerſali nõ diſtributiuæ, ſed ſolũ adiectiuæ, & ita argumentum non procedit. Tertio arguitur contra regulam propoſitionis ꝑticularis, in qua dicit. Propoſitio ꝑticularis ẽ illa in qua ſubijcitur terminus cõis ſigno ꝑticulari determinatus. nam iſta. non aliquis homo non currit, non eſt propoſitio ꝑticularis, & tamen in ea ſubiicitur terminus cõis ſigno particulari determinatus. ergo regula falſa, conſequentia tenet cum maiori quia æquiualet iſti in figura, qlibet homo currit, q̃ nõ ẽ particula. minor probatur. nam oẽ adiectiuum alicuius ſubſtantiui eſt determinatio eiuſdem, ſed ly aliquis, ẽ adiectiuũ illius termini homo, ergo eſt determinatio ipſius ergo ly homo, determinatur ſigno ꝑticulari, quod erat probandum.

contra diffinitionẽ propõnis particularis.

Dicitur quòd non arguitur contra intellectum regulæ. quia regula ſic intelligitur. Propoſitio particularis eſt illa qua ſubiicitur terminus communis ſolo ſigno ticulari determinatus, ſed iam in propoſito ſubiiſitur terminus cõis determinatus ſigno ꝑticulari adiectiuẽ & ẽt diſtributiuæ & per cõſequẽs nõ determinatur ſolo ſigno particulari. Quarto arguit̃ cõtra regulam propoſitionis indefinitæ q̃ erat talis propoſi

contra diffinitionẽ propõnis indefinitæ

poſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõis ſine ſigno. Pono enim ꝙ a. ſit præiacens illius vniuerſalis, omnis homo currit. v3. homo currit, & arguo ſic. a. eſt propoſitio indefinita. & tñ in ea ſubiicit̃ terminus cõis mediãte ſigno, ergo regula falſa, cõſequẽtia tenet eam maiori, minorem probo. Nã idem eſt ſubiectum a. & ſuæ vniuerſalis, ſed ſubiectum. a. ſubiicitur mediãte ſigno. ergo ſubiectum vniuerſalis. a. ſubiicitur mediante ſigno quod erat probandum.

Dr̃ ꝙ non arguitur contra intellectum regulæ q̃ ſic intelligitur propoſitio indefinita eſt illa in qua ſubiicitur terminus communis ſine ſigno, qd' ſit aliquid illius modo ad propoſitum, licet ſubiectum. a. ſubiiciatur mediante ſigno, non tamẽ mediante ſigno exiſtẽte aliquid illius. a. quoniam ſignum vniuerſale nou ẽ pars ſuæ præiacentis, ſed propoſitionis vniuerſalis cuius præiacens eſt pars. Quinto arguitur cõtra regulam propoſitionis ſingularis quæ erat iſta, propoſitio ſingularis eſt illa in qua ſubiicitur terminus diſcretus vel terminus communis cum pronomine demonſtratiuo. Contra arguitur ſic iſta ꝓpoſitio, omnes iſti currunt, non eſt propoſitio ſingularis, & tamen in ea ſubiicitur terminus diſcretus, ergo, conſequentia tenet cum maiori, quia fruſtra adderetur ſignum vniuerſale, & minor patet. Nã oẽ pronomen demonſtratiuũ ẽ terminus diſcretus, ſed ſubiectum tertiæ propoſitionis aſſignatæ eſt pronomen demonſtratiuum, ergo ẽ terminus diſcretus. Reſpondetur, ꝙ quælibet iſtarũ. Omnes iſti currunt. Vterque iſtorum mouetur eſt ꝓpoſitio vniuerſalis, & nego ꝙ ibi ſubiiciatur terminus diſcretus. Et tũc ad argumẽtũ. omne pronomẽ demonſtratiuum eſt terminus diſcretus, verum eſt ſingularis numeri. ſed non pluralis, vnde terminũ diſcretũ voco illum qui non poteſt ſimul competere niſi vni. vt iſte, iſta, iſtud. hic, hæc, hoc. Et terminum cõmunẽ voco illum, qui ſimul poteſt competere pluribus. vt ly homo

contra diffinitio propoſi. ſin. v.

homo, ly animal, & pronomina demonſtratiua pluralis numeri, videlicet iſti, iſtorũ, & huius. Sexto arguitur contra regulas affirmatiuæ & negatiuæ propoſitionum, quæ fuerunt iſtæ, propoſitio affirmatiua eſt illa in qua verbum principale affirmatur. Et propoſitio negatiua eſt illa in qua verbum principale negatur. Nam præiacens illius vniuerſalis negatiuæ, nullus homo currit eſt affirmatiua, & tamen in ea verbum principale negatur. ergo regulæ falſæ conſequẽtia tenet cum maiori, quoniam hæc, homo currit. & q̃libet ſibi conſimilis eſt affirmatiua. minorem probo. Nam idem eſt verbum vtriuſque, ſcilicet vniuerſalis negatiuæ & ſuæ præiacentis, ſed verbum principale vniuerſalis negatiuæ negatur. ergo verbum principalis præiacentis negatur. Dicitur quòd argumentum procedit verbaliter contra regulam, ſed non contra intellectum eius, Intelligitur namque ſic regula propoſitionis negatiuæ. Propoſitio negatiua eſt illa in qua verbum principale negatur per negationem exiſtentem aliquid illius. modo licet illius præiacentis, verbum principale negetur, non tamen per negationẽ exiſtentem aliquid iſtius homo currit ſed illius. nullus homo currit, quare &c.

Contra regu. affirmatiuæ et negatiuæ propoſitionis

Obiecta contra regulas. ca. 4. Cap. 2.

In materia oppoſitarum ſeu; propoſitionum exiſtentium in figura ponebantur aliquæ regulæ. quarum prima erat iſta. Duo contraria non poſſunt ſimul eſſe vera. Contra quam regulam arguitur ſic. Iſta ſunt ſimul vera. quilibet homo animal eſt, & quilibet homo animal non eſt. & hæc ſunt contraria. ergo duo contraria ſunt ſimul vera. tenet conſequentia, & probatur prima pars antecedentis. Nam iſta eſt vera. quilibet homo animal eſt. vt patet per ſuas exponentes. Et quòd altera ſit vera probatur. Iſte homo animal

contra primã regulas.

non

non eſt,& iſte homo animal non eſt & ſic de ſingulis & iſti ſunt omnes homines maſculi,ergo quælibet hō animal non eſt,tenet conſequentia a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam vniuerſalem, & quælibet ſingularis antecedentis probatur iſto modo, iſte homo aſinus non eſt,& omnis aſinus eſt animal, ergo iſte homo animal non eſt,tenet conſequentia ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita & cum debito medio. Sed ſecunda pars antecedentis probatur. Nam vniuerſalis affirmatiua & vniuerſalis negatiua de conſimilibus ſubiectis prędicatis & copulis ſupponentibus præciſæ pro eodem vel pro eiſdem, ſunt contrariæ in figura,ſed iſtæ duæ vniuerſales aſſignatæ ſunt huiuſmodi,ergo ſunt contrariæ. tenet conſequentia cum minori,& maior eſt regula poſita ibidē. Reſpondetur breuiter ꝙ quælibet illarum eſt vera. ſed non ſunt cōtrariæ, & tunc ad regulam dico quòd oportet addere in regula,ꝙ terminus cōis nō diſtributus in vna diſtribuatur in reliqua,ſed iam in propoſito in vtraq; iſtarum ly animal,ſtat confuſæ tantū, ideo iſta ſunt contraria,qualibet homo animal eſt & quilibet homo nullum animal eſt,quarum ſecunda eſt falſa,Similiter iſta ſunt contraria quilibet homo animal non eſt,& quilibet homo omne animal eſt,quarum ſecunda eſt falſa. Simili modo eſt dicendum in obliquis caſibus ꝙ illa non ſunt contraria. Cuius libet hominis aſinus currit,& cuius libet hominis aſinus non currit ponendo regulam cōem,ꝙ quando obliquus prędedit rectum obliquus eſt ſubiectum,& rectus ſe tenet a parte prædicati,vt in propoſito,ſed quando rectus præcedit obliquum,qui eſt determinatio recti, vterq; illorum ponitur in ſubiecto,vt omnis aſinus hominis currit,primæ ergo vniuerſalis,eſt hæc contraria, cuiuslibet hominis nullus aſinus currit, & ſecundæ eſt iſta, cuiuslibet hominis omnis aſinus currit. Secunda regula erat iſta. Duo contradictoria non poſſunt ſimul eſſe

vera neq; ſimul falſa. Contra quam regulam arguitur ſic, iſta ſunt ſimul vera, quilibet homo animal eſt, & aliquis homo animal non eſt, & hæc ſunt duo contradictoria ergo duo contradictoria ſunt ſimul vere, tenet conſequentia cum minori, quia vniuerſalis affirmatiua & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis, & copulis ſupponentibus præciſæ pro eodem vel pro eiſdem ſunt contradictoria in figura, ſed iſta ſunt huiuſmodi, ergo &c. Maior probatur. Nã quòd illa ſit vera, quilibet homo animal eſt, patet per ſuas exponentes, ſecunda probatur tu animal non es, & tu es aliquis homo, ergo aliquis homo animal non eſt, tenet conſequentia ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita cum debito medio, prima pars antecedentis probatur, tu capra non es, & omnis capra eſt animal, ergo tu animal non es, patet conſequẽtia per eandem regulam. Dicitur quòd quælibet illarum eſt vera, ſed non ſunt contradictoriæ & tunc ad argumentum dico quòd vltra prædicta intelligitur, quòd terminus non diſtributus in vna diſtribuatur in alia qualiter non eſt in propoſito, quia ly animal, in vniuerſali ſtat confuſæ tantum, in particulari determinate, ideo contradictorium iſtius quilibet homo animal eſt, dicitur eſſe tale, aliquis homo nullm animal eſt, & iſtius, aliquis homo animal non eſt contradictorium eſt, quilibet homo omne animal eſt. Eodem modo dicitur quòd illa non ſunt contradictoria. Cuiuslibet hominis asinus currit, & alicuius hominis aſinus currit, & alicuius hominis aſinus non currit, ſed prima contradicit iſti, alicuius hominis nullus aſinus currit, ſecunda iſti cuiuslibet hominis omnis asinus currit. Tertia regula erat illa. Duo ſubcontraria non poſſunt eſſe ſimul falſa, ſed bene ſimul vera.

Contra ſecũdam regulã.

Contra tertiam regulã.

Contra quam regulam arguitur sic, iſta ſunt ſimul falſa, aliquis homo omne animal eſt, & aliquis homo nullum animal eſt, & hæc ſunt ſubcontraria, ergo duo

ſub-

ſubcontraria ſunt ſimul falſa, ꝙ aũt illa ſint ſimul falſa patet, quia quocunq; homine demonſtrato falſum eſt dicere, ꝙ inſe oẽ animal eſt, aut ipſe nullũ animal eſt, ſed quòd iſte ſint ſubcontrariæ notum eſt quia particularis affirmatiua & particularis negatiua de conſimilibus ſubiectis prædicatis & copulis ſupponentibus pręciſæ pro eodem vel pro eiſdem ſunt ſubcontrariæ in figura, ſed iſtæ ſunt homini, ergo &c. Reſpondetur ꝙ iſtæ ſunt ſimul falſæ, ſed non ſunt inuicem ſubcontrariæ, & tunc ad argumentum regulæ dicitur quòd vltra illud quod aſſerit intelligit quòd terminus cõis diſtributus in vna non diſtribuatur in alia qualiter non eſt in propoſito, quia ly animal, vtrobiq; ſtat diſtributiuæ ideo iſtæ ſunt ſubcontrariæ. aliquis homo omne animal eſt, & aliquis hõ animal non eſt. Et iſtæ ſimiliter, aliquis homo nullum animal eſt, & aliquis hõ animal eſt, ita quòd ſemper prædicatum difformiter ſupponat. ſ. ſi in vna diſtributiuæ, in alia determinate, & ecõuerſo, de ſubiecto autem non dicitur, quia ſemper debet ſtare determinate, Idẽ eſt iudiciũ de iſtis, alicuiꝰ hominis omnis aſinus currit, & alicuius hominis nullus aſinus currit, aut de iſtis, alicuius hominis aſinus currit, & alicuius hominis aſinus non currit. Nã in primis ly aſinus, continue diſtribuitur, in aliis nunquam. Ideo ſicut primæ non ſunt ſubcõtrariæ nec ſecundę, ſed iſtæ ſunt ſubcontrariæ alicuius hominis omnis aſinus currit & alicuius hominis aſinus non currit. Item alicuius hominis aſinus currit, & alicuius hominis nullus aſinus currit, ſunt ſubcontrariæ.

Obiectiones contra regulas. ca. 5. cap. 3.

Contra primam regulã.

EQuipollentiarum prima regula erat iſta. Negatio præpoſita facit æquipollere ſuo contradictorio. Contra quàm regulam arguitur ſic. Iſta propoſitio, non aliquo homine currẽte, tu es aſinus, nõ æquiualet iſti, nullo homine currente tu es aſinus. ergo regula falſa.

conſequentia tenet & antecedens probatur. Nam prima eſt vera,& ſecunda eſt falſa,ergo nulla illarum alteri æquipollet,conſequentia tenet & antecedens probatur, Primo quòd iſta ſit vera,non aliquo homine currente, tu es aſinus, patet quia ſuum contradictorium eſt falſum.ſ.aliquo homine currente,tu es aſinus, probatur hoc,nam iſta propoſitio habet tres cauſas veritatis.ſ. quia aliquis homo currit,tu es aſinus, dum homo currit tu es aſinus, & ſi aliquis homo currit tu es aſinus,ſed quælibet iſtarum eſt falſa vt bene patet. ergo & iſta ſcilicet aliquo homine currẽte tu es aſinus. Secundo probatur quòd illa ſit falſa ſcilicet nullo homine currente,tu es aſinus, quia quælibet ſuarum cauſarum eſt falſa. ſ.quia nullus homo currit,tu es aſinus, dum nullus homo currit tu es aſinus , ſi nullus homo currit tu es aſinus. Ideo reſpondetur negando primã conſequentiam,qua infertur ꝙ illa regula eſt falſa,ſed deberet ſic argui , non aliquo homine currente tu es aſinus,non æquiualet iſti,nullo homine currẽte tu es aſinus,& iſta contradicunt.ſ.aliquo homine currente tu es aſinus,& nullo homine currente tu es aſinus,ergo regula falſa,& tunc nego minorem,quia ſunt duæ propoſitiones affirmatiuæ probandæ per ſuas cauſas veritatis,quarum nulla eſt alicuius quantitatis. Conſimiliter non ſequitur iſtæ non æquiualent , non quilibet homo animal eſt,& aliquis homo animal non eſt, ergo regula falſa,quia prima eſt falſa,ſecunda eſt vera ſed oportet addere in antecedente,ꝙ iſta contradicũt, quilibet homo animal eſt,& aliquis homo animal nõ eſt,quod negatur vt in altro cap̃.potuit. Secunda regula fuit iſta . Negatio poſtpoſita facit æquipollere ſuo contrario. Contra arguitur ſic, iſta conſequentia non valet,quilibet homo oẽ animal non eſt,ergo nullus homo animal eſt. tñ arguitur per regulam , ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, quia arguitur negatione poſtpoſita , & maiorem probo , añs

Contra ſecundam regulam.

eſt verum,& conſequens falſum , ergo conſequentia non valet quòd antecedens ſit verum probatū eſt ſupra,ſed quòd conſequens ſit falſum. probatur, quia ſuū contradictoriū eſt uerum.ſ. aliquis hō animal eſt. Reſpondetur negādo ꝙ arguatur per regulā.Et tunc ad probationem,ibi arguitur negatione poſtpoſita.ergo arguitur per regulā,argumentū nō valet.ſed oportet addere in antecedēte,quòd illa ſint contraria, quilibet homo omne animal eſt, & nullus homo animal eſt,quòd eſt falſum,q̄a paratum utrobiq; diſtribuitur dicitur ergo quòd iſta ſunt contraria, quilibet homo animal eſt , & nullus homo animal eſt, non tamen negatio poſtpoſita prædicato facit primam cum illa negatione æquipollere ſecundæ,ſed oportet negatio nē poſtponi ſubiecto & præponi prædicato dicendo, quilibet homo nullum animal eſt.ergo nullus homo animal eſt . Item ſi negatio poſtponeretur ſigno & non ſubiecto,non arguitur per regulam dicendo .nullus non homo eſt grammaticus . ergo quilibet homo eſt grammaticus,quia conſequens eſt falſum vt patet,& antecedens eſt verum. quia ſuū contradictoriū eſt falſum ſ.aliquis non hō eſt grāmaticus, oportet ergo negationem negatiuæ teneri & poſtponi ſubiecto dicendo nullus homo non eſt grāmaticus.ergo quilibet hō eſt grāmaticus,tunc conſequentia eſt bona.ſed ans̄ eſt falsū ſicut eſt conſequens. Tertia regula erat iſta. Negatio præpoſita & poſtpoſita facit æquipollere ſuo ſubalterno.Contra arguitur ſic, illa conſequentia nō valet,non quælibet chimera eſt nō hō,ergo aliqua chimera eſt homo,& tamen arguitur per regulā,ergo regula falſa, conſequētia tenet cum minori.quia arguitur negatione præpoſita & poſtpoſita & maior probatur. Nam antecedens eſt uerum,& conſequens falſum,ergo conſequentia non ualet , ꝙ conſequens ſit falſum,manifeſtum eſt ſed quòd antecedēs ſit uerū,probatur,quia ſuū contradictorium eſt

Contra tertiam regulam.

 falſum,

falſum.ſ.quælibet chimera eſt non homo quia ex iſto. ſequitur quòd quælibet chimera eſt, a tertio adiacente ad ſecundum adiacens. conſequens eſt falſum ergo & antecedens. Dicitur quòd iſta conſequentia nō valet, non quælibet chimera eſt non homo, ergo aliqua chimera eſt homo, ſecundum quòd probatur argumentum, nec arguitur per regulam, & cum dicitur quòd arguitur negatione præpoſita et poſtpoſita, ergo arguitur per regulā, nego cōſequentiam, quia non aſſerit regula quòd qualitercunque præponatur & poſtponatur negatio faciat æquipollerere ſuo ſubalterno, ſed oportet quòd præponatur toti præpoſitioni, & poſtponatur immediate ſubiecto, ita quòd præcedat verbum principale qualiter non fit in propoſito, quia negatio ſecūda poſt ponitur copulæ, proptere abene ſequitur, non quælibet chimera non eſt homo, ergo aliqua chimera eſt homo, conſequentia iam bona eſt, ſed antecedens eſt falſum, quia ſuum contradictorium eſt verum, ſ. quælibet chimera non eſt homo, quia nulla chimera eſt homo, quare &c.

Obiecta contra diffinitione. 6. capituli. Cap. 3.

CAPITVLVM conuerſionum tres continet diffinitiones. Quarum prima eſt iſta. Conuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in paratū, & econuerſo, manente eadem qualitate & quantitate. Contra arguitur ſic. aliqua propoſitio conuertitur ſimpliciter, & tamen mutatur quantitas, ergo diſinitio falſa con ſequētia tenet & antecedens probatur, Nam hæc propoſitio, ſor. eſt animal, cōuertitur ſimpliciter in iſtā aliquid animal eſt ſor. quia hæc conuerſio non eſt per accńs. cū nulla ſit vl'is, nec per contrapoſitionē, propter carentiā termini infiniti, ergo eſt conuerſio ſimplex, & tamen mutatur quantitas, quoniam conuerſa eſt ſingularis, & cōuertēs eſt particularis. Eadem difficultas poteſt fieri conuertendo iſtam homo eſt animal in iſtam, aliquod animal eſt homo, quarum prima eſt indefinita,

contra diffinitionem conuerſionis ſimplicis.

et

& altera eſt particularis, ergo mutatur quantitas & tamen eſt conuerſio ſimplex, quia non uidetur per accidens, nec per contrapoſitionem. Ideo reſpondetur quòd argumentum procedit uerbaliter contra diffinitionem & non contra ſauum intellectum regulæ, dicatur ergo quòd quælibet illarum conuerſionum eſt ſimplex, & cum dicitur, quòd ibi mutatur quantitas, dicitur quòd verum eſt ſecundum communẽ modum ſumendi quantitatẽ, ſed non ſecundum modũ ſumendi regulæ, eo quòd capit ibi quantitatem pro ſuppoſitione, vt ita gloſetur diffinitio. cõuerſio ſimplex eſt tranſpoſitio ſubiecti in prædicatum, & econuerſo, manente eadem quantitate in ſuppoſitione ita quòd ſi in cõuerſa aliquis terminus ſupponeret diſtributiuæ, determinate, vel diſcrete eodem modo in conuertente ſupponit. Et ſi dicitur, quòd exempla quæ ibi aſſignantur ſonant quòd quantitas ſumatur pro vniuerſali, indefinita vel ſingulari, dicitur ſecundum quòd ait Ariſtotiles primo priorum. Exempla ponimus nõ vt ita ſit, ſed vt conſentiant adiſcentes. C.4.40

Secunda diffinitio fuit iſta. Conuerſio per accidẽs eſt tranſpoſitio ſubiecti in predicatum, & econuerſo, manente eadem qualitate, ſed mutata quantitate. cõtra arguitur ſic. Iſta conuerſio eſt per accidens, omnis homo eſt riſibilis, ergo omne riſibile eſt homo, & tamen mutatur quantitas, ergo diffinito inſufficiens, tenet conſequentia cum minori, quia quelibet iſtarum eſt uniuerſalis, & maior probatur. nam iſta eſt conuerſio, quia fit de ſubiecto prædicatum. & econuerſo, & non eſt conuersio ſimplex, quia vniuerſalis affirmatiua non econuertitur ſimpliciter, nec per cõtrapositionem propter carentiam terminorum infinitorum, ergo eſt conuersio per accidens. *Contra diffinitionem conuer. per accidens.*

Reſpõdetur ꝙ conuersio prædicta eſt per accidens Et cum dicitur ꝙ non mutatũ quãntitas nego ſumẽdo quãtitatẽ pro ſuppositione, vnde in cõuerſa ſupponit

ly homo,diſtributiuæ,& ly risibilis, ſcilicet confuſæ tantum. In conuertente; autem econuerſo ly riſibile, diſtributiuæ.& ly homo,cõfuſæ tantum. Gloſetur ergo ſic diffinitio. Conuerſio per accidens eſt tranſpoſitio extremorum manente eadem qualitate, ſed mutata quantitate.i.ſuppoſitione. Ex iſta regula ſequitur primo,quòd illa eſt conuerſio per accidẽs homo eſt riſibilis,ergo omne riſibile eſt homo,quia eſt conuerſio non ſimplex nec per contrapoſitionem. ergo per accidens. Secundo ſequitur quòd iſte verſus. Feci ſimpliciter &c. non ponitur ratione veritatis ſed magis ratione exempli,ex eo quòd nõ ſolum vniuerſalis poteſt conuerti per accidens,immo indefinita,& particularis. Tertio ſequitur,quòd ſicut in cõuerſione per accidens,conuerſa eſt falſa & conuertens uera.ita ſimiliter econuerſo,probatur,& facio duas conuerſiones per antecedens. Prima eſt iſta. Omne animal eſt homo,ergo homo eſt animal. Secunda homo eſt animal,ergo omne animal eſt homo patet quòd in prima conuerſa eſt falſa & conuertens vera, in ſecunda conuerſa eſt vera,& conuertẽs falſa. Tertia diffinitio erat illa. Conuerſio per contrapoſitionem eſt trãſpoſitio ſubiecti in prædicatũ,& ecõuerſo manente eadẽ quantitate & qualitate,ſed mutatis terminis finitis in terminos infinitos,cõtra arguitur ſic.ipſa implicat cõtradictionẽ.ergo ipſa eſt impoſſibilis,tenet,conſequẽtia,& añs probatur. Nã ſi in conuerſa ſubiectũ & paratũ ſunt termini infiniti,& in conuertente ſubiectum & prædicatũ ſunt termini infiniti, ſequitur quòd nulla ſit conuerſio,conſcientia tenet quia terminus finitus non poteſt eſſe terminus infinitus,nec ecõuerſo. v.g.omnis homo eſt animal,habet pro ſubiecto ly hõ & pro prædicato ly animal.ſed illa. oẽ non animal eſt nõ hõ non habet pro ſubo neq; pro prædicato aliquẽ illorum terminorum,nec ſibi ſimilium, ergo nulla eſt cõuerſio ſcdæ cũ prima. Rñdetur negando quòd prædicta

Contra diffinitio, conuerſio per contrapoſitionem.

dicta diffinitio implicet contradictionē.& tunc ad argumentū negatur,cōſequentia quia nō dicitur in diffinitione,quòd ſubiectum fiat paratū,aut econuerſo,ſed quòd fiat tranſpoſitio terminorū vel extremorū,unde poteſt trāſponi ſubiectū in paratū abſq; hoc,quòd fiat prædicatum , & prædicatum poteſt tranſponi in ſubiectū ábſq; hoc,quòd fiat ſubiectū vnde ad hoc quòd ſubiectum tranſponatur in prædicatum,ſufficit,quòd fiat prædicatum aut pars prędicati,modo debito,& regulari,qualiter fit in propoſitio.

Ex prædictis ſequitur, quòd nulla cōuerſio eſt vniuerſaliter conſequentia formalis præter conuerſionē ſimplicē,probatur,quia nō cōuerſio per accidēs, quia aliquādo cōuertēs eſt vera, & cōſerua falſa,& ecōtrario,vt oſtenſum eſt, nec etiam conuerſio per contrapoſitionem,quia aliquando conuertens eſt vera,& cōuerſa falſa,& econuerſo,quod probatur ſic. Illa eſt vera chimera non eſt animal,& ſua cōuertens eſt falſa.ſ. aliquid non animal non eſt non chimera , quia ſuum contradictorium eſt verum.ſ.omne non animal eſt nō chimera,vt patet per exponentes, Similiter iſta eſt falſa,omnis chimera eſt animal,& tamen ſua conuertens eſt vera,ſcilicet omne non animal eſt non chimera,vt patet per ſuas exponentes,ſcilicet aliquid non animal eſt non chimera,& nihil eſt non animal,quin illud ſit non chimera,ergo omne non animal eſt non chimera,quare , &c.

Obiecta contra regulas cap. 7. Cap. 5.

In materia hypotheticarum inferebantur aliquæ regulæ,quarum prima erat iſta. Ad veritatem conditionalis affirmatiuæ requiritur, quòd contradictoriū conſequētis repugnet antecedēti,ex qua inferebatur alia,ꝙ ad falſitatē eius requiritur,& ſufficit,quòd cōtradictoriū conſequētis ſtet cū añte. Contra quas regulas arguitur ſic, aliqua est conditionalis vera affirmatiua cuius contradictoriū conſequens ſtat cum anteceden

te,

contra reg. conditiona-lium.

te,ergo regulę falſæ,conſequentia tenet,& antecedēs probatur. Cuiuſcunq; conditionalis affirmatiuæ antecedens eſt verum,& conſequens falſum,contradictorium conſequentis ſtat cum antecedēte,ſed aliqua eſt conditionalis affirmatiua vera, cuius antecedens eſt verum,& conſequens falſum,ergo aliqua eſt conditionalis affirmatiua vera,cuius contradictorium conſequentis ſtat cum antecedente,tenet conſequētia quia eſt ſyllogiſmus in tertio primæ figuræ, probatur maior,quoniam ſi antecedens illius conditionalis eſt verum,& conſequens falſum,tunc contradictorium conſequentis eſt verum,& antecedens ſimiliter eſt verū, ſed omnia vera ſtāt ſimul,ergo cuiuſcunq; talis conditionalis contradictoriū conſequentis ſtabit cum antecedente,minorem ego probo. Nam hæc cōditionalis eſt affirmatiua,niſi tu es animal tu nō es homo,patet, quòd antecedens eſt verū,ſ.tu es animal,& conſequēs falſum,ſ.tu non es homo. Reſpondetur,quòd regulæ date de veritate, & falſitate conditionalis reſpiciunt ſolummodo conditionalem denominatā a ly ſi,& non a ly niſi. Ideo bene probatur, quòd aliqua eſt conditionalis vera, & affirmatiua cuius contradictoriū conſequentis ſtat cū antecedente,ſ.cōditionalis denominata a ly niſi,ſed de tali nō eſt mentio ibidē, imo de ſola cōditionali denominatata ly ſi. Secūda regula erat iſta

cōtra primas reg. copulatiuarum.

ad veritatem copulatiuæ affirmatiuæ requiritur,quòd quælibet pars principalis ſit vera, Ex qua inferebatur quòd ad falſitatē eius ſufficit vnam partem eſſe falſam contra quas arguitur ſic. Aliqua eſt copulatiua affirmatiua vera cuius vna pars principalis eſt falſa, ergo regula falſa,tenet conſequentia,& antecedens probatur,iſta eſt copulatiua vera,& affirmatiua,aliquod animal eſt & ſi tu es illud,tu es aſinus,& ſecūda pars principalis eſt falſa ergo,&c. conſequentia,tenet probatur prima pars antecedētis,hoc animal eſt,& ſi tu es illud tu es aſinus demonſtrando brunellum , & hoc eſt aliquod

quod animal,ergo aliquod animal eſt,& ſi tu es illud, tu es aſinus,conſequentia patet,quia nõ videtur alius modus probandi illam copulatiuam,ſecunda pars antecedentis etiam probatur. Nam iſta propoſitio,ſi tu es illud tu es aſinus, non videtur aſſertiuæ ſignificare aliud,quàm,quòd ſi tu es animal tu es aſinus, ſed hoc ſignificatum eſt falſum,quòd tu es animal tu ſis aſinus ergo ſecunda pars principalis eſt falſa. Dicitur,quòd iſta copulatiua eſt vera,& ſecunda pars eſt vera,ſicut & prima ſed nego,quòd ſignificet modo dicto,ſ. quòd ſi tu es animal,tu es aſinus,quia tunc relatiuum ſtaret confuſæ tantum,& antecedens determinate,cuius oppoſitum dictum eſt in materia relatiuorum. Dictũ eſt etiam,quàm licitum eſt loco relatiuorum ponere antecedens, vbi ſeruetur eadẽ ſuppoſitio,ſed ly animal,in prima parte ſtat determinate,& poſitũ locum relatiui ſtat confuſæ tantũ,ideo inepte aſſignatur ſignificatum ſecũdæ partis,dicendo ipſam ſignificare, quòd ſi tu es animal,tu es aſinus,debet ergo conuerti relatiuum in ſuum antecedens ſtans determinate,dicendo ſecundã partem ſignificare,quòd aliquod animal ſi tu es,tu es aſinus,& hoc eſt verum,quia hoc ſi tu es, demonſtrando aſinum, tu es aſinus,& hoc eſt aliquod animal,ergo aliquod animal, ſi tu es, tu es aſinus,tenet conſequentia reſolubiliter. Tertia regula erat iſta,Ad poſsibilitatem copulatiuæ requiritur,quàmlibet partem eſſe poſsibilem,& nullam alteri imcompoſsibilẽ, ex qua inferebatur,ꝙ ad impoſsibilitatẽ eius requiritur et ſufficit vnam partẽ impoſsibilẽ,vel vnã alteri incompoſſibilem.Còntra quas regulas ſic arguitur. Aliqua eſt copulatiua affirmatiua impoſsibilis, cuius quælibet, pars eſt poſsibilis,& nulla alteri repugnat.ergo ambe regulæ falſæ,conſequentia tenet,& antecedes probatur.Nam iſta copulatiua eſt impoſsibilis, omnis homo currit,& tu es homo,& tu non curris,quia ex duabus primis partibus ſequitur contradictorium tertiæ

tiæ,in tertio primæ figuræ, vt bene patet intuenti, & tamen quælibet eius pars eſt poſsibilis, vt patet, & probatur, quòd quælibet cuilibet eſt compoſsibilis. Nam iſtæ duæ ſunt compoſsibiles, omnis homo currit,& tu es homo,& iſtæ ſunt compoſsibiles,tu es homo,& tu non curris,ac etiã iſtæ,tu non curris,& omnis homo currit, ergo quælibet cuilibet eſt compoſſibilis. Ideo dicitur,quòd iſtæ duæ regulæ date non reſpiciunt niſi copulatiuam factam ex duabus partibus, qualiter non eſt in propoſito, quia aſſignatur copulatiua facta de tribus partibus. Si ergo quæratur regula generalis poſsibilitatis copulatiuæ dicitur, quòd ad poſsibilitatem copulatiuæ requiritur quòd quælibet pars ſit poſſibilis, & quòd nulla alteri, vel aliis ſit incompoſsibilis, qualiter non eſt in propoſito, quia licet iſtius copulatiuæ, quælibet pars cuilibet ſit compoſsibilis, non tamen quibus libet, Vnde iſta, omnis homo currit, non eſt compoſſibilis, iſtis,tu es homo,& tu non curris, ſimiliter iſta,tu non currris, non eſt compoſsibilis iſtis,tu es homo, & omnis homo currit,quia ex illis duabus ſingularibus ſequitur, contradictorium vniuerſalis,nam ſequitur,tu non curris,& tu es homo,ergo non omnis homo currit. Quarta regula erat iſta. Ad neceſsitatem copulatiuæ requiritur quàmlibet partem eſſe neceſſariam, ex qua inferebatur,quòd ad cõtingentiam ipſius ſufficit vnã partem eſſe contingentem,& nullam alteri incõpoſsibilẽ. Contra ſecundam regulam procedit argumentũ factũ iam. Sed contra primam ſic arguitur,aliqua copulatiua eſt neceſſaria cuius vna pars eſt contingens,ergo regula falſa, conſequentia tenet antecedens probatur. Et capio iſtam copulatiuã non nullus deus eſt,&tu es homo iſta eſt neceſſaria, quia ſuum oppoſitum eſt impoſſibile,videlicet nullus deus eſt,& tu es homo,quia non verius datur cõtradictoriũ quàm præponẽdo negationẽ toti,quòd aũt altera pars ſit cõtingẽs patet de iſta.

Cõtra tertiam reg. copulati.

iſta tu es homo quæ eſt ſecunda pars eius. Reſpondetur quòd iſta regula ſicut & qualibet alia data intelligitur de copulatiua affirmatiua & non de negatiua, ſecundum quòd in illo ca eſt expreſſum. Quinta regula fuit iſta. Ad veritatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe veram. Ex qua inferebat quòd ad falſitatem eius requiritur quamlibet partem eſſe falſam. Contra quas regulas arguitur ſic. Aliqua diſiunctiua eſt falſa, & tamen vna eius pars eſt vera, ergo ambæ regulæ falſæ, conſequentia tenet antecedens probatur, iſta eſt vna diſiunctiua falſa omnes homines ſunt aſini vel homines & aſini ſunt aſini, & tamen vna eius pars eſt vera, ergo regula falſa. conſequentia tenet antecedens probatur, & primo quòd iſta ſit vna diſiunctiua, patet quia in ea coniungũtur plures categoricæ per notam diſiunctionis. quòd autem ipſa ſit falſa probatur. Nam quælibet eius pars principalis eſt falſa, ergo ipſa eſt falſa. conſequentia tenet, antecedens probatur. quoniam iſta eſt falſa. Omnes homines ſunt aſini, & iſta ſimiliter, homines & aſini ſunt aſini, & iſtæ ſunt partes principales vt patet intuenti, ergo &c. quòd autem vna eius pars ſit vera probatur, quælibet iſtarum eſt vera. omnes homines ſunt aſini vel homines quæ eſt vna eius pars. & ſimiliter iſta, aſini ſunt aſini. ergo vna eius pars eſt vera. Reſpondetur cum præponitur. omnes homines ſunt aſini vel homines & aſini ſunt aſini, vtrum opponens velit eam habere pro copulatiua vel diſiunctiua? Si pro copulatiua vera eſt, quia ambæ partes principales ſunt veræ. & tunc ad argumentum dr̃, ꝙ non eſt ad propoſitum. Si vero habeatur pro diſiunctiua, negatur iſta, quia ambæ partes principales ſunt falſæ, ſicut probatum eſt. Et cum dicitur vna eius pars eſt vera concedo nulla tamen pars principalis eſt vera de qua intelligit regula, conceditur ergo concluſio ꝙ aliqua diſiunctiua eſt falſa, & tamẽ vna eius pars eſt vera. ſed

cap. de conditionalibus.

Cõtra primas regulas diſiũctiuarum.

hoc

hoc non eſt cōtra regulā,quia intelligit de principali qualiter non eſt in argumento aſſumpto.Sexta regula fuit iſta.Ad poſſibilitatem diſiunctiuæ ſufficit vnā partem eſſe poſſibilem,& ad impoſſibilitatem eius,requiritur quamlibet eius partem eſſe impoſſibilem.

contra 2.re. diſiuncti.

Contra ambas regulas arguitur ſic aliqua eſt diſiūctiua affirmatiua impoſſibilis,cuius qnælibet pars prīcipalis eſt poſſibilis.ergo ambæ regulæ falſæ,conſequentia tenet,antecedens probatur. Nam contingenter tu es,vel tu non es.ſuppoſito quòd aduerbium determinet totum,& tamen quælibet eius pars principalis eſt poſſibilis,ergo &c.conſequentia tenet. prima pars antecedentis probatur,quia ſuum oppoſitum eſt neceſſarium valet neceſſario tu es vel tu non es.ſecūda pars etiam patet,quia quælibet iſtarum eſt poſſibilis,tu es,& tu non es.Ideo reſpondetur quòd regula intelligitur de diſiunctiua affirmatiua hypotheticæ probanda,& non categoricæ,qualiter non eſt in propoſito. eo quòd quælibet iſtarum contingenter tu es vel tu nō,es neceſſario rex ſedet,vel nullus rex ſedet eſt exponibiliter probanda ſicut iſte,contingenter tu es,neceſſario deus eſt. Septima regula erat iſta:Ad neceſſitatem diſiunctiuæ affirmatiuæ ſufficit vnam partem eſſe neceſſariam,vel omnes inuicem contradici. Ex qua ſequebatur quòd ad contingentiam eiuſdem requiritur quamlibet partem eſſe contingentē, & nullam alteri repugnare.

contra.3.re. diſiunc.

Contra iſtas regulas arguitur.Aliqua eſt diſiunctiua neceſſaria.cuius quælibet pars eſt contingens, & nulla alteri repugnat,ergo.ambæ regulæ falſæ conſequentia tenet antecedens probatur. Nam iſta diſiūctiua eſt neceſſaria,antichriſtus non eſt albus,vel antichriſtus eſt coloratus,& quælibet eius pars eſt contīgens & nulla alteri repugnat.ergo&c.antecedens ꝓbatur pro qualibet parte.& primo quòd iſta ſit nec̄ia quia ſuuum oppoſitum eſt impoſſibile.vꝫ. antichr̄s ē

albus

albus,& antichriſtus non eſt coloratus, Scđa pars pa tet ſcilicet quòd quælibet eius pars ſit contingẽs, q̃a indifferenter poteſt eſſe vera & falſa,vt bene patet. Tertia etiam pars patet ſcilicet quòd nulla illarũ partium alteri repugnat quia poſſibile eſt quòd antichriſtus ſit niger. quo poſito hæ forent ſimul vere. antichriſtus non eſt albus,& antichriſtus eſt coloratus,ergo non inuicem repugnant. Reſpondetur quòd dimi nute recitata eſt regula contingentiæ diſiunctiuæ. Sed oportet plus addere ſcilicet quòd contradictoria partium non repugnent. Nunc ad propoſitum diſiunctiua propoſita eſt neceſſaria, & quælibet eius pars eſt contingens,& nulla alteri repugnat, ſed oppoſita illarum partium repugnant,valet antichriſtus eſt albus antichriſtus non eſt coloratus, quare nihil contra regulam. Notandum quòd contra quamlibet iſtarum regularum contentarum in materia hypotheticarum poteſt argui ex aſſignatione hypotheticæ negatiuæ vel partis non principalis. vbi ergo tales obiectiones procederent dicatur regulas hypotheticarum in negatiuis non tenere,neque etiam de partibus non principalibus. *Nota.*

Obiectiones contra dicta in *cap.* 8.
De *prædicabilibus.* *cap.* 6.

Materia Prædicabilium quaſdam continet diffinitiones quarum prima erat iſta. Genus eſt terminus vniuocus prædicabilis in quid de pluribus differẽtibus ſpecie,vt animal. *Contra* *diffinitionem generis.*

Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic. ly corpus animatum,eſt genus,& tñ nõ eſt terminus vninocus. ergo diffinitio inſufficiens, tenet conſequentia cum maiori,minorem probo. Nã oĩs terminus vniuocus eſt termiuus ſimplex,ſed ly corpus animatum non eſt terminus ſimplex ergo non eſt terminus vniuocus.

Dicitur

In prædicabilibus.c. 2. Dicitur quòd ly corpus animatum non eſt genus, nec ly animal rationale, quia quodlibet genus debet eſſe terminus ſimplex. Et ſi allegaretur Porphyrius ponens terminum iſtum pro genere, dicitur quòd poſuit, non quòd ita eſſet ſed grã exempli, aut quia caruit termino ſimplici. loco, ergo iſtius termini, corpus animatum, debet poni vnus iſtorum ſimplicium viuens. vel viuum, medians inter ly animal, & ly corpus. vnde omne animal eſt viuens, ſed non econuerſo. ſimiliter omne viuens eſt corpus, & non econuerſo, loquendo de viuente compoſito ex materia & forma, ly animal rationale. ergo fruſtra poſitum eſt pro genere, quia eſt diffinitio hominis, ſed ideo poſuit Porphyrius, quia ſequebatur opinionem Platonis ponentis cœlum eſſe animal rationale, cuius opinionem negamus ad præſens.

Secunda diffinitio erat iſta. Genus generaliſſimũ eſt quòd cum ſit genus non poteſt eſſe ſpecies. Ex qua inferebatur alia quòd genus ſubalternũ eſt illud, quod cum ſit genus poteſt eſſe ſpeciens. Contra iſtas diffinitiones ſic arguitur, ly ſubſtantia eſt genus generaliſſimum, & poteſt eſſe ſpecies, ergo diffinitiones inſufficientes. tenet conſequentia cum maiori, minorẽ probo. Nam ly ſubſtantia poteſt conuerti cum iſto homo ergo poteſt eſſe ſpecies. conſequentia tenet, & antecedens ſimilirer per nouam impoſitionem.

Contra diff. generis generaliſſimi et ſubalterni.

Reſpondetur quod argumentum verbaliter procedit. & non contra intellectum diffinitionum, prima namque ſic intelligitur genus generaliſſimum eſt illud quod cum ſit genus non poteſt eſſo ſpecies, ſic adæquatæ ſignificando. Nunc ad propoſitum ly ſubſtantia, poteſt eſſe ſpecies, ſed non ſic adequatæ ſignificando. ſcilicet ſubſtantiam.

Tertia diffinitio principalis fuit iſta. Species eſt terminus vniuocus non ſupremus, prædicabilis in q͂d de pluribus. Contra arguitur ſic ly ſubſtantia eſt termi-

terminus vniuocus non ſupremus prædicabilis in q̃d de pluribus,& tamen non eſt ſpecies,ergo difinitio in ſufficiens tenet conſequentia cum minori, maior probatur. Nam ꝙ ly ſubſtantia prædicetur de pluribus,in quid,patet,& ꝙ ſit terminus non ſupremus probatur. Nam aliquis terminus eſt ſupra eum, ergo non eſt ſupremus,conſequentia tenet antecedens probatur de iſto termino ens qui eſt ſupra iſtum terminum ſubſtã tia,quia omnis ſubſtantia eſt ens,& non econtra Reſpondetur ꝙ quemadmodum ly ſubſtantia, eſt genus generaliſſimus,ita eſt terminus ſupremus, & cum dicitur ly ens eſt ſupra eum nego,quia ſuperioritas & inferioritas non reperitur niſi in predicamento ly ens, non eſt in prædicamento, ergo non eſt ſupra nec infra. Et cum dicitur omnis ſubſtantia eſt ens & nõ ecõ uerſo,ergo ly ens,eſt terminus ſuperior,non valet cõ ſe quentia,ſed bene ſequitur,ergo eſt terminus communior,vel prior,ſicut non ſequitur, omnis ſubſtantia eſt homo vel non hõ,& non econuerſo,ergo ly hõ vel non homo,eſt terminus ſuperior,nullus.n.terminus compoſitus eſt ſupra vel infra aliquem terminum prædicamentalem. Quarta diffinitio fuit iſta. Species ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies nõ poteſt eſſe genus. Ex qua inferebatur ꝙ ſpecies ſubalterna eſt terminus,qui cum ſit ſpecies poteſt eſſe genus. Contra arguitur ſic, iſte terminus homo, eſt ſpecies ſpecialiſſima & poteſt eſſe genus. ergo neutra diffinitio ſufficiens,conſequentia tenet cum maiori, minor probatur,quia poteſt conuerti cum illo termino animal. Dicitur ꝙ argumentum non procedit contra intellectum regulæ qui eſt iſtæ,ſpecies ſpecialiſſima eſt terminus qui cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genus,ſic adęquatæ ſignificando, ſicut ly homo,ſed iam in propoſito,ſi ly hõ conuerteretur cum ly animal non adæquatæ ſignificaret hominem. Quinta diffinitio fuit iſta differentia eſt terminus vniuocus prædicabilis in qua

Cõtra diffi. ſpeciei ſpecialiſſime: et ſubalterne.

le eſſentiale. Contra arguitur ſic ly rationale, eſt differentia, & tamen non eſt terminus vniuocus, ergo diffinitio inſufficiens, tenet conſequentia antecedēs probatur, nam ſignificat hominē ſub ratiōe qua ſenſitiuū & intellectiuum, ſignificat angelum ſub ratione qua intellectiuum ſolummodo, ergo diuerſis rationibus. Reſpondetur ꝙ ly rationale, quod diuidit animal, quādo dicitur animalium aliud rationale, aliud irrationale non ſignificat niſi hominem, quia non ſignificat niſi animal rationale, ſed nullus angelus eſt animal rationale, ergo non ſignificat angelum, & ita vnum aſſumptum fuit falſum, Sexta diffinitio fuit iſta. Proprium eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in eō quòd quale accidentale cōuertibiliter, vt riſibile quod prædicatur de ſor, & Pla. accidentaliter conuertibiliter. Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic ly riſibile eſt proprium, & tamen non prædicatur de pluribus cōuertibiliter, ergo diffinitio inſufficiens, tenet cōſequētia cum maiori, minor probatur, nam ly riſibile, prędicatur de ſor. & Pla. & non conuertibiliter, quia ſor. & riſibile non conuertuntur, vnde non ſequitur, riſibile currit, ergo ſor. currit. ergo, &c. Dicendum quòd ly conuertibiliter in diffinitione non reſpicit ly pluribus, ſed illud ratione cuius de talibus prædicatur, videlicet ſubiectum, quod eſt iſte terminus homo, cum quo conuertitur iſte terminus riſibile, vnde iſta conſequentia non valet ly riſibile, prædicatur de ſor. & Pla. & non conuertitur cum illis ergo non cōuertitur, arguitur enim ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione præpoſita. Septima diffinitio erat iſta, accidens eſt terminus vniuocus prædicabilis de pluribus in quale accidentale non conuertibiliter. Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic, nam iſte terminus hic albedo eſt accidens quia eſt terminus accidentalis, & tamen non eſt prædicabilis de pluribus quia eſt terminus diſcretus, ergo diffinitio inſufficiens. Soluitur hoc argumē-

Contra dif. differentiæ.

[C]ontra diffi. proprii.

Contra dif. accidentis.

tum

tum per diſtinctionem dicendo, quod accidens poteſt ſumi large pro omni termino accidentali communi vel diſcreto,& ſic non ſumitur in propoſito. Alio modo pro termino accidentali communi,& ſic diffinitur ad præſens,& ſecundum iſtum modũ patet quòd iſte terminus hic albedo, non eſt terminus accidentalis, nec eſt pluribus competens accidentaliter. Octaua diffinitio erat iſta. Prædicatio directa eſt illa in quo ſuperius prędicatur de ſuo inferiori. Indirecta autem cõuerſo. Contra iſtas diffinitiones arguitur ſic, quia ex illis ſequitur quod aliqua eſt prædicatio quæ nec eſt directa nec indirecta,ut homo eſt homo,animal eſt animal, quia nec ſuperius nec inferius prædicatur. Ideo reſpondetur concedendo concluſionem. Vltima diffinitio fuit iſta. Prædicatio eſſentialis eſt illa in qua ſuperius prædicatur de ſuo inferiori, vel differentia de aliquo iſtorum aut econuerſo. Contra iſtam diffinitionem arguitur ſic homo non eſt animal,nõ eſt prædicatio eſſentialis.& tamẽ ſuperius prædicatur de ſuo inferiori,ergo diffinitio inſufficiens,tenet conſequentia cum minori,maiorem probo, quia iſta prædicatio eſt impoſsibilis. Reſpondetur ꝙ aliquàm prædicatio eſſentialis eſt impoſsibilis. Similiter aliqua prædicatio contingens eſt prædicatio eſſentialis,vt tu es homo, & antichriſtus eſt animal, Item aliqua prædicatio neceſſaria eſt prædicatio accidentalis,vt homo eſt riſibilis,animal eſt quantum,aut coloratum.

Contra diſ. prædication. directæ et indirectæ.

Contra diſſon. prædicationis eſſentialis.

Obiectiones contra ca. ult. in materia ſyllogiſmorum. cap. 7.

IN MATERIA ſyllogiſmorum eſt aliqualiter obiiciẽdum vt quod non expreſſe eſt prolatum ad lucem reducatur. De primo arguitur probando inſufficientiam figurarum ſic,quatuor ſunt figuræ, ergo diminute tres aſsignantur,conſequentia tenet,antecedens

probatur,nam iſte eſt optimus ſyllogiſmus,omnis ho mo eſt animal,omne animal eſt ſubſtantia,ergo omnis homo eſt ſubſtantia,ergo eſt ſyllogiſmus alicuius figuræ,non primæ,quia quod ſubiicitur in prima non prædicatur in ſecunda,nec eſt ſecundæ figuræ quia nõ prædicatur idem in vtraq;,nec tertiæ,quia non ſubiici tur idem in vtraq;,ergo oportet dare quartam figurã, in qua illud quod prædicatur in prima ſubiiciatur in ſecunda. Reſpondetur quòd non ſunt plures figuræ quàm tres,nec ſyllogiſmus propoſitus cõſtituit quartam figuram,quia ẽ in prima figura &in primo modo, nec dictum eſt quod non conſtituat primam figuram, quia eſt in prima figura alius ſyllogiſmus quàm ille cu ius ſubiectum primæ propoſitionis eſt prædicatum ſe cundæ ſed dicebatur,ſi ſubiectum primæ eſt prædicatum ſecundæ,ſic reſultat prima figura. Dicatur ergo quòd ille ſyllogiſmus conſtituit primam figuram, cu ius ſubiectum vnius præmiſſæ eſt prædicatũ alterius. Secundo arguitur inſufficientia modorum primæ figuræ ſic ſyllogizando,nullum animal eſt lapis, quilibet homo eſt animal,ergo aliquis homo non eſt lapis iſte eſt ſyllogiſmus primæ figuræ,& tamen non eſt in aliquo illorũ nouem modorũ,vt patet diſcurrẽdo per omnes,ergo plures ſunt quàm nouem. Item ſyllogizatur ſic. Omne animal eſt ſubſtantia,omnis homo eſt animal,ergo homo eſt ſubſtantia,iſte ſyllogiſmus eſt primæ figuræ & tamen non eſt in aliquo illorum nouem modorũ,vt patet intuenti niſi forte diceretur quod eſſet in paralipton,nec hoc euadit,quia paralipton concludit indirecte, & prædictus ſyllogiſmus concludit directe,ergo &c. Dicitur quod primus ſyllogiſmus eſt in celarent,non immediate,ſed mediate, quia ex primis præmiſſis concluditur in celarent,nullus homo eſt lapis,ex qua ſequitur formaliter, qđ aliquis homo non eſt lapis in figura de ineſſe. Conſimiliter eſt dicendum ad ſecundum ſyllogiſmum quod eſt

Contra inſufficientiã modorũ primæ figuræ.

in primo primæ figuræ non immediate, ſed mediate concludendo iſtam concluſionem in figura de ineſſe ex propria concluſione. vnde iſte ſyllogiſmus eſt im mediate in primo primæ, omne animal eſt ſubſtantia, quilibet homo eſt animal, ergo quilibet homo eſt ſub ſtantia, quia non exigitur aliquod medium ad hoc q̄d ſit in primo primæ figuræ, ſed alius ſyllogiſmus ē me diate, quia non ſequitur concluſio iſta, niſi mediate iſta ſubintellecta. ſ. quilibet homo eſt ſubſtantia, tanquàm ab vniuerſali ad ſuam ſubalternam. Et ſi ex his concluderetur quod barbara, vel celarent concludit indirecte, vel indefinite, vel particulariter, cōcedo nō immediate ſed mediate. Tertio oſtendo inſufficientiā modorū ſecundæ figuræ ſic arguendo. Nullus lapis eſt animal, quilibet homo eſt animal, ergo aliquis ho mo nō eſt lapis. Vel ſic, quilibet homo eſt animal. nul lus lapis eſt animal, ergo nullus homo eſt lapis, quilibet iſtorum ſyllogiſmorum eſt in ſecunda figura. & non in aliquo illorum quatuor modorum, vt patet di ſcurrendo per ſingulos. Nā primus ſyllogiſmus iſtorū duorum, conſtat ex duabus vniuerſalibus concluden tibus particularem, & ſecundus concludit indirecte, qualiter nō reperitur in aliquo illorum quatuor modorum. Reſpondetur ut prius, quod primus eſt media te in cæſare, quia ex propria & immediata concluſione eius ſequitur concluſio adducta formaliter, ſecundus vero eſt in cameſtres etiam mediate, quia ex pro pria & immediata concluſione eius ſequitur concluſio illius ſyllogiſmi per conuerſionem ſimplicem.

Contra ſuff. modorum ſecundæ figuræ

Quarto oſtendo inſufficientiam, modorū tertiæ figuræ ſic arguendo. Omnis homo eſt ſubſtātia, omnis homo eſt animal, ergo quædam ſubſtantia eſt animal, vel ſic, quilibet homo eſt riſibilis, aliquis hō eſt unus homo, ergo aliquod riſibile eſt vnus homo, iſti ſunt optimi ſyllogiſmi in tertia figura, & nō in aliquo mo do quia omnes modi tertiæ figuræ concludunt dire-

ſte,& prædicti ſyllogiſmi concludunt indirecte, ergo &c. Ideo dicitur ut prius, quòd primus eſt in darapti ſecundus in datiſi non immediate ſed mediate, p conuerſionem ſimplicem immediate concluſionis , & ita non eſt inconueniens quòd modi tertiæ figuræ cōcludant indirecte, non immediate, ſed mediate ſolum.

Obiecta ad dictum ulti. cap. contra modos figurarum. *Cap.* 8.

Contra primum modum primæ figuræ

ARGVITVR communiter contra figurarū modos probādo ſyllogiſmos factos in illis aliqualiter nō tenere. Et primo contra primū modū primæ figuræ, nam iſte ſyll's non valet, omnis homo vel aſinus eſt aſinus, omne riſibile eſt hō vel aſinus, ergo oē riſibile eſt aſinus. Et ponitur in primo primæ figuræ, ergo modus iſte inſufficiens. conſequentia tenet cū maiori quia omnia reqſita ad primū primæ ſufficiēter exprimuntur, quòd aūt iſte ſyll's non ualeat, probatur, conſequens eſt falſum & antecedens eſt verum. probatur. Nam minor eſt vera, vt patet ex ſuis exponentibus, & maiorem probo inductiue. iſte homo vel aſinus eſt aſinus, & ille homo uel aſinus eſt aſinus, & ſic de ſingulis, & iſti ſunt omnes homines, ergo omnis homo uel aſinus eſt aſinus .' patet conſequentia a ſingularibus ſufficienter enumeratis ad ſuam vniuerſalem.

Reſpondetur quærendo de ſubiecto diſtributionis illius vniuerſalis, omnis homo vel aſinus eſt aſinus qd diſtribuitur, vtrum totum diſiunctum, vel prima pars ſolummodo, ſi totum diſiūctum, nego maiorem & ad probationem adductam, dico quòd quælibet ſingularis in qua demonſtratur homo, eſt falſa. ideo iſta eſt falſa, iſte homo uel aſinus eſt aſinus , demonſtrando hominem, quia ſignificat quòd hoc quod eſt homo eſt aſinus, & hoc eſt falſum. Si autem ſolummodo prima pars diſtribuitur, nego conſequentiam, quia plus prædicatur in minori quàm fuerit diſtributum in maiori. Vnde non oportet quòd ſubiectum totius propoſitionis

poſitionis maioris prædicetur in minori, ſed ſufficit quòd ſubidctum diſtributionis, ita quòd ſecundũ iſtã rñſionem, vniueſalis quæ eſt maior habet ſubiectum diſtributionis, quod eſt prima pars diſiunctim, & habet ſubiectum propoſitionis quod eſt totum diſiunctum, primum ſubiectum expedit prædicari in minori & non ſecundum, nec de tali intelligitur regula primæ figuræ. Contra ſecundum modũ arguitur ſic, iſte ſyllogiſmus non valet, nulla concluſio eſt vera, ſed omnis concluſio facta in celaret eſt concluſio, ergo nulla concluſio facta in celarent eſt vera. & tamẽ iſte ſyllogiſmus eſt in celarent, ergo &c. Minor patet. qa ſunt omnia requiſita, maior probatur ponẽdo quòd ſyllogiſmus factus ſit omnis ſyllogiſmus, quopoſito antecedens illius ſyllogiſmi. eſt uerum pro qualibet parte, & conſequens falſum, quia falſificat ſe. Ideo dicitur ut in ma inſolubilium, quòd dictus ſyllogiſmus non eſt in tertio primæ. quia concluſio eſt propoſitio inſolubilis hypotheticæ ſignificans qualis non eſt aliqua præmiſſarum. Contra tertium primæ figuræ arguitur ſic, iſtæ ſyllogiſmus non valet. cuiuslibet hominis aſinus currit, brunellus eſt hominis aſinus, ergo brunellus currit, & tamẽ arguitur ſecundũ tertiũ modũ, ergo modus inſufficiens. conſequentia tenet cũ minori, maiorẽ probo. Et põo quòd quilibet hõ habeat duos aſinos quorũ vnus currat. alius non. de quorũ numero non currẽtiũ ſit brunellus. iſto poſito añs eſt verũ, vt patet, conſequẽs contra caſũ. Ideo dicitꝰ argumeutũ non valet. quia plus pdicatur in minori quàm fuerit diſtributũ in maiori. Nã diſtributũ in maiori fuit præciſæ ly hominis, & prædicatum minoris erat hoc totũ, hominis aſinus, Sed forte dicitur ꝙ adhuc ſtat argumentũ ſic arguẽdo. Cuiuslibet hominis aſinus currit, brunellus eſt hominis, ergo brunellus currit, Dicitur ꝙ nondũ eſt syllogiſmus in tertio primæ, quia in obliquis caſibus, oportet ſubiectũ maio-

Contra ſecũdum modum primæ figuræ.

Contra tertium modum

ris prædicari in minori in recto ſic dicendo, brunellus eſt homo, & hoc negatur propterea bene ſequitur, cuiuslibet hominis aſinus currit, ſor. eſt homo, ergo ſor. aſinus currit. Notandum circa illum modũ quòd ſi aliqua præmiſſarũ non fuerit quanta, non arguitur tunc ſecundum iſtum modum, ut neceſſario omnis homo eſt animal, ſor. eſt homo, ergo neceſſario ſor. eſt animal. Item omnis homo eſt animal, ſed tantum riſibile eſt homo, ergo tantum riſibile eſt animal. in qualibet.n. harum conſequentiarum eſt antecedens uerũ, & conſequens falſum, non eſt ergo aliquis iſtorũ paralogiſmorũ ſyllogiſmus in darii. quia in primo maior non eſt alicuius quantitatis, quia eſt modalis de ſenſu compoſito, in ſecundo minor non eſt alicuius quantitatis, quia eſt excluſiua primi ordinis. Contra quartũ primæ arguitur, ſic iſte ſyllogiſmus nõ valet. Oẽ animal ſi eſt rudibile, non eſt homo, ſed tu es animal ſi es rudibilis, ergo tu non es homo, & tamen arguitur ſecundũ iſtũ modum, ergo eſt inſufficiẽs, cõſequentia tenet, antecedens probatur, nam conſequẽs eſt falſum, vt patet, & quælibet præmiſſarũ eſt verã. ſ. tam ſecũda quàm prima, vt patet per exponentes. Nã aliquod animal ſi eſt rudibile non eſt homo, et nullũ eſt animal, quin illud ſi eſt rudibile, non ſit homo. patet etiam ex omnibus ſuis ſingularibus, quarum quælibet eſt uera. Reſpondetur ut in primo ꝙ ſi totũ conditionatum diſtribuitur, negatur maior, & tunc ad argumentũ. dico quòd non bene exponitur. Primo, ꝗa eſt vniuerſalis negatiua quæ non exponitur. Secũdo, quia non debite aſſignatur ſecunda exponẽs, quæ deberet eſſe iſta, & nihil eſt animal ſi eſt rudibile. quin iſtud non ſit homo quod eſt falſum, quia aliquod eſt animal ſi eſt rudibile, quod eſt homo. Nam hoc eſt homo, demonſtrando hominem, & hoc eſt animal ſi eſt rudibile, ergo &c. Itẽ multæ ſingulares ſunt falſæ, vt hoc animal, ſi eſt rudibile non eſt homo demonſtrando

Contra quartum modum.

do hominem,quia debet ſic reſolui hoc non eſt homo & hoc eſt animal ſi eſt rudibile,quarũ prima eſt falſa. Si autẽ dicitur in principio,quòd diſtribuitur ſolũ pri mapars conditionati tunc patet,quòd cõſequentia nõ valet,quia plus prædicatur in minori,quàm fuerit di-ſtributũ in maiori.Ideo debuit ſic argui. Omne animal ſi eſt rudibile non eſt homo, ſed tu es animal,ergo tu ſi es rudibilis non es homo,conceditur cõſequentia, & conſequens.Notandũ tamen,quòd in prædictis,& in cæteris modis,oportet mediũ terminũ ſemper ſup-ponere præciſæ pro eodẽ vel pro eiſdem,ideo nõ va-let iſte ſyllogiſmus,nullus homo eſt mulier, berta eſt homo, ergo berta non eſt mulier, quia minor debuit eſſe talis,berta eſt aliquis homo quę negatur.Contra cæteros modos primæ figuræ non arguo, quia ex prædictis poſſunt elici obiectiones cõtra alios modos ſuf ficienter.Contra primum ſecundæ figuræ arguitur ſic iſta conſequentia non valet omnis deus ſubſtantia nõ eſt,omnis prima cauſa ſubſtantia eſt,ergo omnis prima cauſa deus non eſt,quia antecedens eſt verum,cõ ſequens falsũ,& tamen eſt ſyllogiſmus in primo ſecundæ.Reſpondetur, quòd talis ſyllogiſmus nõ eſt in pri mo ſecundæ,quia talis debet fieri ex negatiuis de con ſueto modo loquendi,& non de inconſueto , qualiter fit in propoſito quia omnes negatiuæ ſunt de incon-ſueto modo loquendi, ex quo prædicatum præcedit negationẽ,ſed bene ſequeretur, omnis deus nulla ſub ſtantia eſt,omnis prima cauſa ſubſtantia eſt,ergo om nis prima cauſa deus non eſt,ſed maior eſt falſa, ſicut & concluſio,hoc argumẽtũ põt reduci ad omnes alios modos iſtius figuræ per tranſpoſitionem præmiſſarũ, aut per mutationem quantitatis. Contra primum mo dum tertiæ figuræ arguitur. Iſte ſyllogiſmus non va-let,cuiuslibet hominis aſinus currit, cuiuslibet homi nis aſinus quieſcit,ergo aſinus,quieſcens eſt aſinus cur rens,quia in caſu ſuperiori eſt antecedens verum con

Cõtra primũ modũ ſecũdæ figuræ.

ſequens

contra ſecundum modum. ſequens falſum, & tamen eſt in primo tertiæ figuræ. Dicitur quod non eſt in darapti, quia ſicut præmiſſæ fiunt ex recto, & obliquo ita cõcluſio debet fieri, ideo debet ſic concludi, ergo aſinus quieſcens, eſt alicuius cuius eſt aſinus currens, vnde ly aſinus, non eſt pars ſubiecti in præmiſſis, ſed pars prædicati, ideo debet poni in concluſione. Contra ſecundum modum tertiæ figuræ arguitur. Iſte ſyllogismus non valet omnis homo vel aſinus non eſt homo, omnis homo vel aſinus, ẽ riſibilis, ergo riſibile nõ eſt homo, quia antecedens, eſt verum, vt patet ex ſuis exponentibus, vel ſingularibus, & conſequens eſt falſum. Reſpondetur, quòd ſi in qualibet præmiſſarum diſiunctum totum diſtribuitur quælibet illarum eſt falſa, & habet multas ſingulares, falſam. Nam primo vniuerſalis quælibet ſingularis, eſt falſa, in qua demonſtratur homo, & ſecundæ quælibet ſingularis eſt falſa in qua demonſtratur aſinus, vt patet ex ſuis reſoluentibus, si autem non diſtribuitur totum diſiunctum, ſed prima pars ſolummodo, nõ arguitur tunc in ſecundo tertiæ, quia in tali modo oportet totum ſubiectum propoſitionis diſtribui qualiter non ſit in propoſito. Contra alios modos huius figuræ ſpecialiter non arguo. Primo, quia hæ duæ obiectiones ad omnes alios modos poſſunt reduci. Secundo vt vitem prolixitatem ſcripturæ facientis tedium in animo ſtudentis, Et ſic eſt finis obiectionum contra ſummulas.

Et incipit vltimus tractatus huius operis qui de obiectionibus contra conſequentiarũ regulas intitulatur eas fortificando.

Obiecta contra regulas conſequentiarum primi, et ſecundi cap.
Cap. primum.

POST ſummularum obiectionum declaratam notitiam, ſequitur vltimo, vt in initio eſt pręmiſſum conſequentiarum rationibus fortificare materiam. Arguo

igitur

igitur contra primã,& principalẽ regulã quæ fuit iſta, cõſequentia bona eſt illa cuius cõtradictoriũ cõſequẽtis repugnat añti,ex qua inferebatur alia, quod conſequẽtia mala eſt illa cuius contradictoriũ cõſequentis ſtat cũ antecedẽte. Cõtra arguitur ſic,aliqua eſt conſequẽtia bona,& tamen contradictorium conſequentis ſtat cum antecedente,ergo ambæ regulæ fallæ, cõſequentia tenet antecedẽs probatur,iſta cõſequentia ẽ bona. Tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,ergo aliquis homo decipitur, & tamen contradictoriũ conſequentis ſtat cum antecedente ergo,prima pars antecedentis probatur , quoniam ſequitur tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,ergo tu credis præciſæ verum , vel tu credis præciſæ falſum. Si tu credis præciſæ verum,& tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,ergo aliquis homo decipitur. Si tu credis præciſæ falſum ergo tu deciperis , & tu es aliquis homo ergo aliquis homo decipitur . Secunda pars antecedentis probatur , & pono antecedens in caſu , cum hic,quòd nullus alius a te decipiatur. Iſto poſito,tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,& nullus homo decipitur,ergo contradictoriũ cõſequentis ſtat cum antecedente,primam partem conſequentis ponit caſus,ſecundam probo. Nam nullus alius a te decipitur per caſum,nec tu deciperis,ergo nullus homo decipitur minorem probo,quia ſi non detur oppoſitum,& arguitur ſic tu credis præciſæ ſicut eſt , ergo tu non deciperis,cõſequẽtia tenet,& antecedens probatur,nam tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur per caſum,& ita eſt, quòd aliquis homo decipitur quia tu deciperis per reſponſionem,ergo tu credis præciſæ ſicut eſt. Reſpondetur,quòd iſta conſequentia eſt bona,& quòd oppoſitum conſequentis nõ ſtat cũ antecedente,immo repugnat. Et admiſſo caſu concedo iſtam,tu credis præciſæ,quòd aliquis homo decipitur,& nego iſtã,nullus homo decipitur, quia conce

Contra regu. de conſequentia bona et mala.

do

do quòd tu deciperis tanquam ſquens,ſequitur enim aliquis homo decipitur,& nullus alius a te decipitur, & tu es homo,ergo tu deciperis. Vlterius ad argumentum nego iſtam,tu credis præciſæ ſicut eſt. Et ad eius probationem nego conſequentiam iſtam, ſ.tu credis præciſæ quod aliquis homo decipitur, & ita eſt quod aliquis homo decipitur , ergo tu credis præciſæ ſicut eſt,ſicut non ſequitur tu credis psæciſæ, quod aliquis homo currit,& ita eſt quòd aliquis homo currit,ergo tu credis præciſæ ſicut eſt,vt poſito quòd ſor. currat, & plato non currat, & credas præciſæ platonem currere,iſto poſito eſt antecedens verum,conſequens falſum,ſed bene ſequitur,tu credis præciſæ quod aliquis homo currit,& ita eſt, quod ille quem præciſæ credis currere currit,ergo tu credis præciſæ ſicut eſt, ſed minor eſt falſa in iſto caſu.Ita ſequitur in propoſito, tu credis præciſæ quod aliquis homo decipitur,& ita eſt quod ille quem credis decipi decipitur,ergo tu credis præciſę ſicut,eſt conſequentia eſt bona,ſed minor eſt falſa,quia in caſu iſto, tu credis alium a te decipi. Notandum quòd ſub ſecunda regula ponebātur duæ aliæ regulæ,videlicet. Ex impoſsibili ſequitur quodlibet. Et neceſſarium ſequitur ad quodlibet. Cōtra quas regulas arguitur ſic,quia non ſequitur,aliquis homo eſt aſinus ergo nullus homo eſt aſinus, & arguitur ſecundum ambas regulas , ergo ambæ regulæ falſæ , tenet conſequentia cum minori,& maior probatur. Primò quia ex vno oppoſitorum nō ſequitur reliquum. Secundo,quia contradictorium conſequentis ſtat cū antecedente,eo quod conuertitur cum ipſo.Ideo reſpōdetur,quòd iſta cōſequētia eſt materialis bona,& nō eſt inconueniens ex vno oppoſitorū aliud inferri,dūmodo ipſum ſit impoſſibile,nego tamen quòd oppoſitum conſequentis ſtet cum antecedente.Et nego il conſequentiam , oppoſitum conſequens conuertit cum antecedente,ergo ſtat cum ipſo,vnde dico ꝙ q libet

contra reg. cō ſequentiæ bonæ materialis.

libet propoſitio mundi ſequitur ex illa, tu es aſinus, & quælibet eidem repugnat, immo repugnat ſibijpſi, quia infert oppoſitum ſuijpſius.

Prima regula formalis conſequentiæ erat iſta. Si alicuius conſequentiæ ex contradictorio conſequentis ſequitur contradictorium antecedentis, illa conſequētia eſt bona. Ex qua inferebatur, quòd ſi alicuius conſequentiæ contradictorium conſequentis non eſt illatiuum contradictorij antecedentis, illa conſequentia non valet, Contra ambas regulas arguitur ſic. Aliqua conſequentia eſt bona, & tamen ex contradictorio conſequentis non ſequitur contradictorium antecedentis, ergo iſtæ regulæ falſæ. antecedens probatur, iſta conſequentia eſt bona, tu credis præciſæ quod omnis homo decipitur, ergo tu deciperis, & ex contradictorio conſequentis non ſequitur contradictorium antecedentis, ergo &c. prima pars antecedentis probatur, qa ſequitur, tu credis præciſæ quod omnis homo decipitur, ergo tu credis verum vel falſum. Si credis falſum, ergo tu deciperis, ſi verum, & tu credis præciſæ quòd omnis homo decipitur, ergo ita eſt quod omnis homo decipitur. ergo tu deciperis, iſta conſequentia eſt bona, & ſecunda pars antecedentis principalis probatur quia non ſequitur, tu non deciperis, ergo tu non credis præciſæ quod omnis homo decipitur, probatur, & pono quod tu credas præciſæ quod omnis homo decipiatur iſto poſito, conſequēs eſt falſum per caſum & antecedens verum probatur, ſi non detur oppoſitum, & arguitur ſic, tu crædis præciſæ quòd omnis homo decipitur, & ita eſt quòd omnis homo decipitur, quia omnis homo non tu decipitur per caſum, & tu deciperis per reſponſionem, ergo tu credis præciſæ ſicut eſt, ergo tu non deciperis, qđ erat probandum. Reſpondendum eſt non admittendo caſum, quia non eſt poſſibile quòd tu credis præciſæ quòd omnis homo decipitur, nam ſic ſequitur

quitur quòd tu deciperis. vt eſt oſtenſum, vel ergo deciperis in credendo omnem homines decipi, vel aliquid aliud vt quod homo eſt aſinus, vel aliquod falſum, non primum quia omnem hominem decipi, eſt verum ergo aliquid aliud, & per conſequens tu non credis præciſæ quòd omnis homo decipitur, quòd ē oppoſitum vnius particulæ & caſus. Ex eodem ſequitur quòd nō eſt poſſibile quòd tu credas præciſæ teipſum decipi, probatur, nam ſi credis præciſæ teipsū dicipi, ergo deciperis, vel in credendo teipſum decipi vel aliquid aliud non primum quia teipſum decipi eſt verum, ergo aliquid aliud, & per cònſequens tu non credis præciſæ teipſum decip i

Secunda regula erat iſta. Si alicuius conſequentiæ bonæ añs eſt verum, & cōſequens eſt verum, & ſi añs eſt verum & conſequens falſum, iſta conſequētia nō
côtra.2.reg. valet. Côntra arguitur ſic. Poſſibile eſt quòd aliqua conſequentia ſit bona, & antecedens ſit verum & conſequens falſum, ergo regula falſa, conſequentia tenet añs probatur. Et pono quòd iſta conſequentia tu es hō, ergo tu non es hō, conuertatur cum bona conſequentia antecedente & conſequente ſignificā ntibus vt prius, caſus eſt poſſibilis, quia conſequentia diſtinguitur ab antecedente & conſequente ſimul ſumptis. quia eiſdem ſupperaddit notam conſequentiæ, admiſſo ergo caſu, iſta conſequētia eſt bona, tu es hō, ergo tu non es homo, quia conuertitur cum bona cōſquētia & antecedēs eſt & verum. & conſequens falsū. qa ſignificat omnimode ſicut prius ex caſu. ergo &c.

Ideo dicitur quòd argumentum verbaliter procedit cōtra regulas. Et non contra intellectū iſtarū intelligitur ſic namq; prima. ſi alicuius conſequētiæ bonæ ſignificantis præciſæ iuxta compoſitionem ſuarū partium antecedens eſt verum, & conſequens falsū. conſequentia non valet, ſed iam in caſu, iſta cōſequētia propoſita eſt bona non tamen ſignificat iuxta cōpoſi-

poſitiònem ſuarum partium, quia ponitur ipſam conuerti cum bona conſequentia, antecedente & conſequente ſignificãtibus vt prius omnimode, vt ergo arguatur contra regulam, debet ſumi hoc antecedens poſſibile eſt quòd aliqua conſequentia ſit bona, ſignificans præciſæ iuxta compoſitionem ſuarum partium & quòd antecedens ſit verum & conſequens falſum. Et hoc negatur tanquam impoſſibile. Iſtum modum intelligendi de ſignificatione partium & ſi non explicite, tamen implicite aſſerit quæcunque regula conſequentiarum contra quarum quælibet poteſt verbaliter argui illo vel conſimili argumento, niſi gl. prædicta cæteræ regulæ verificentur.

Tertia regula fuit iſta: Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens eſt neceſſarium, & conſequens ſimiliter eſt neceſſarium, ex qua inferebatur quòd ſi antecedens eſt neceſſarium & conſequens eſt contingens conſequentia non valet.

Contra iſtas regulas arguitur ſic, aliqua conſequẽtia eſt bona, & antecedens eſt neceſſarium, & conſequens contingens, ergo regulæ falſæ, conſequentia tenet, antecedens probatur. Nam iſta cõſequentia ẽ bona. deus eſt. ergo hic eſt vera, deus eſt, & antecedens eſt neceſſarium. & conſequens contingens, ergo &c. quòd antecedens ſit neceſſarium manifeſtum eſt. & quòd conſequens ſit contingens probatur. nã iſta, deus eſt, poteſt eſſe falſa, & ipſa eſt vera, ergo ipſam eſſe veram eſt contingens, conſequentia eſt nota cum minori: maior probatur. ex hoc quòd põt cõuerti cum falſo. Ideo probatur principalem cõſequẽtiam eſſe bonam. quia ſi non. ſtet ergo oppoſitum cõſequentis cum antecedente. & arguitur ſic, hæc non eſt vera, deus eſt, & ipſa ſignificat adæquatæ deũ eẽ, ergo deum eſſe non eſt verum, & per conſequẽs deus non eſt, quod eſt oppoſitum alterius partis. Reſpõdetur quòd iſta conſequentia nõ valet detur eſt. ergo *cõtra. 3. reg.*

hæc

hæc eſt vera,deus eſt,niſi adderetur iſta minor & hęc deus eſt,ſignificat adæquatæ deum eſſe,quæ eſt cōtingens,& concedo quòd oppoſitum conſequentis ſtat cum antecedente,tunc cum ponitur cum antecedente admitto,& concedo iſtam,deus eſt & hæc non eſt vera,deus eſt,& tunc ad argumentum hæc non eſt vera deus eſt,& ipſa adæquatè ſignificat deum eſſe.ergo deum eſſe non eſt verum nego minorem,quia repugnat duobus conceſſis,ſequitur enim deus eſt , & hæc non eſt vera , deus eſt,ergo ipſa non ſignificat adæquatæ deum eſſe,vnde in hoc argumento eſt obligatio,& non apparet,cum enim dicitur.ſtet oppoſitū conſequentis cum antecedente. hæc eſt vna poſitio implicite,ac ſi dicerē,pono tibi iſtam,deus eſt.& hæc non eſt vera,deus eſt,quæ admittenda eſt,& cōſequēter reſpondendum eſt,vt prius.

Quarta regula fuit iſta. Si alicuius conſequentiæ bonæ antecedens poſſibile,& conſequēs ſimiliter.ex qua eſt illatū quòd ſi alicuius conſequentiæ antecedens eſt poſſibile,& conſequens impoſſibile,conſequentia iſta non valet.

contra 4.reg. Contra iſtas regulas arguitur ſic.iſta conſequentia non eſt bona,omnis propoſitio eſt affirmatiua . ergo nulla propoſitio eſt negatiua,antecedens eſt posſibile,& conſequens imposſibile.ergo regulæ falſæ.cōſequentia tenet,& antecedens probatur pro prima parte.Nam oppoſitum conſequentis repugnat antecedēti.ergo conſequentia bona,antecedens patet. Nā iſta repugnāt,oīs propoſitio eſt affirmatiua & aliqua propoſitio eſt negatiua, quòd autem antecedens ſit posſibile.patet.quia poſsibile eſt quòd hæc tu es ſit omnis propoſitio , ſed nunc probatur quòd conſequens ſit imposſibile,quia ipſum non poteſt eſſe verum ſic ſignificando,probatur. nam ſi poſſet eſſe verum vel ergo ipſo exiſtente,vel ipſo non exiſtente,nō ipſo exiſtente. quia ſi iſta propoſitio non eſſet,nulla propoſitio

tio eſt negatiua,& ſic ipſa nõ eſſet vera nec falſa, nec etiam ipſa exiſtente,quia quamdiu iſta propoſitio eſt, aliqua propoſitio negatiua eſt,& per conſequens ſemper falſum eſt,nullam negatiua m eſſe. Dicendũ ꝙ iſta conſequentia eſt bona. Omnis propoſitio eſt affirmatiua,ergo nulla eſt negatiua,& conſequens eſt poſſibile ſicut antecedens,& tunc ad argumẽtum conſequẽs non poteſt eſſe verum ſic ſignificando,ergo ipſum eſt impoſſibile,nego conſequentiam,vnde multæ propoſitiones ſunt poſſibiles quæ non poſſunt eſſe veræ, vt omnis propoſitio eſt falſa , nulla propoſitio eſt vera, hoc eſt falſum,hoc non eſt verum ſeipſo demõſtrato, vt determinatum eſt in materia inſolubilium. Etiam extra materiam inſolubilium habent hæc dicta locum, vt hic non eſt deus eſt in mente aut hoc non eſt demonſtrãdo ſubiectum eiuſdem propoſitionis ad cuius deſitionũ defineret eſſe propoſitio illa, quælibet enim illarum eſt poſſibilis & nulla ipſarum ſic ſignificans poteſt eſſe vera. Quinta regula fuit iſta. Quicquid ſequitur ad antecedens ſequitur ad conſequens. Ex qua inferebantur aliæ duæ. Prima , quicquid antecedit ad antecedens,antecedit ad conſequens. Secũda à primo ad vltimum quãdo omnes conſequentiæ intermediæ ſunt bonæ & formales & non variate, conſequentia ẽ bona & formalis. Contra iſtas regulas arguitur ſic. aliqua eſt conſequẽtia bona,& aliquid ſequitur ad cõſequens ipſius,quod non ſequitur ad antecedens ipſius,ergo iſtæ tres regulæ falſæ,conſequentia tenet antecedens probatur,nam iſta conſequẽtia eſt bona quaternarius eſt,ergo binarius eſt , & aliquid ſequitur ad conſequens,quod non ſequitur ad añs.ergo &c. conſequentia tenet,quia contradictoriũ conſequentis formaliter repugnat añti,minorem ꝓbo. Nam ſequitur binarius eſt,ergo eius medietas eſt præciſæ,vnitas, & tamen non ſequitur a primo ad vltimum quaternarius eſt,ergo medietas eius præciſæ eſt vnitas,quia medie-

Contra quintam reg.2.c.

tas quaternarii nō eſt vnitas,ſed binarius, ſimile argu mentum fit,quadrupedale eſt,ergo bipedale eſt, bipedale eſt,ergo eius medietas eſt præciſæ pedale,& tamē non ſequitur quadrupedale ē,ergo medietas eius eſt p̄ciſæ pedale,quia medietas quadrupedalis non eſt pedale,ſed bipedale. Dicitur quòd regulæ iſtæ tenēt extra materiam relatiuorum, & hoc propter mutationem ſignificati vltimi conſequentis ratione relatiui quod variat ſignificatum ad variationem antecedentis,vnde aliud ſignificat iſta propoſitio illius medietas eſt vnitas coniuncta cum hac proboſitione, binarius eſt,& aliud ſignificat cum iſta , quaternarius eſt. Cum prima enim ſignificat quòd medietas binarii eſt vnitas,quod eſt verum, cum ſecunda ſignificat quòd medietas quaternarii eſt vnitas,quod eſt falſum,intelligitur ergo ſic prima regula, quicquid ſequitur ad cōſequens ſequitur ad antecedens manente prima ſignificatione,& quia vltimum conſequens ratione relatiui non poteſt retinere primam ſignificationem. ideo non eſt mirum ſi non ſequitur ex primo antecedente loco ergo eius ponatur vna propoſitio ſignificans idē conuertibiliter ſic arguendo,quaternarius eſt,ergo binarius eſt,binarius eſt,ergo eius medietas eſt vnitas. ergo a primo ad vltimam quaternarius eſt, ergo medietas binarii eſt vnitas, & ita in ſecundo argumento debuit inferri quadrupedale eſt,ergo medietas bipedalis eſt pedale,& hoc eſt verū,& regula vera. Sexta regula fuit iſta. Si aliqua conſequentia eſt bona, & aliquid ſtat cum antecedente. Ex qua ſequitur alia,ſcilicet quicquid repugnat conſequenti repugnat antecedenti. Contra iſtas regulas arguitur ſic. Iſta conſequētia est bona,lignum corrumpebatur,ergo impoſſibile eſt illud eſſe,& tamen hæc,animal eſt,ſtat cum antecedente,& eadem non ſtat cum conſequente, ergo regulæ falſæ. conſequentia tenet,& antecedens,probatur. Nam ꝙ illa cōſequentia ſit bona,patet, quia quod

Cōtra ſextā reg. 2. cap.

ſe-

ſemel eſt corruptum amplius eſſe non poteſt, ꝙ autē iſta, animal eſt, ſtet cum antecedente patet, quoniam hæc ſimul ſtant, lignum corrumpebatur & animal eſt, quia quælibet illarum eſt vera, ſed iam probatur quòd illa, animal eſt non ſtat cum conſequente quia iſta copulatiua eſt impoſſibilis, animal eſt, & impoſſibile eſt illud eſſe. Reſpondetur, quòd iſta conſequentia eſt bona, lignum corrumpebatur, ergo impoſſibile eſt illud eſſe, & ſicut iſta, animal eſt, ſtat cum antecedente, ita ſtat cum conſequente. Et cum dicitur, iſta copulatiua eſt impoſſibilis animal eſt, & impoſſibile eſt illud eſſe verum eſt, ergo iſta, animal eſt, non ſtat cum conſequente, nego conſequentiam, quia ſecunda pars huius copulatiuæ non eſt conſequens primæ conſequentiæ, nec ſecum conuertibile, quia relatiuum habet aliud & aliud ſignificatum propter mutationem antecedentis. Et ſi dicitur, quomodo ergo ſtat iſta animal eſt cum conſequente, dicitur quòd non oportet coniungere ipſam copulatiuæ, ſed ſufficit quòd quælibet iſtarum ſit vera, vnde iſta ſtant ſimul, tu es homo, tu es albus, licet ex eis non fiat copulatiua, & ſi opponens velit omnino vnam copulatiuam detur iſta, animal eſt & lignum corrumpebatur, & impoſſibile eſt illud eſſe referendo ſemper ly illud, ad ly lignum illa copulatiua eſt vera. ergo prima pars ſtat cum vltima. Septima regula fuit iſta. Si aliqua conſequentia eſt bona, ſcita a te eſſe bona, & antecedens eſt a te concedendum, cōſequēs ē a te cōcedēdum. Ex qua inferebatur, ꝙ ſi antecedens eſt concedendum & conſequens negandum non valet conſequentia. Contra iſtas regulas arguitur ſic, & pono ꝙ iſtius cōſequentiæ, hō currit, ergo riſibile currit, antecedens ſit tibi poſitū & a te admiſſum. conſequens vero ſit tibi depoſitum & a te admiſſum, iſto poſito arguitur ſic, iſta conſequentia eſt bona, ſcita a te eſſe bona, homo currit, ergo riſibile currit, quia

Contra ſeptimā re. 2. ca. Contra 7. regu. 2. cap.

ſcis quòd arguitur ab vno conuertibili ad reliquum, & antecedens eſt concedendum a te, quia tibi eſt poſitum & a te admiſſum, & conſequens negandũ, quia eſt tibi depoſitum, & a te admiſſum, ergo regulæ falſę. Ideo dicitur admittendo caſum, & concedo quòd iſti* conſequentiæ antecedens eſt concedendum, & conſequens negandum propter argumentum factum, ſed nego, quòd iſta conſequentia ſit bona ſcita a me eſſe bona, quoniam ex duobus conceſsis ſequitur oppoſitum illius, ſequitur enim antecedens eſt concedendũ a te, & conſequens negandum, ergo iſta conſequentia non eſt ſcita a te eſſe bona. Vltima regula fuit iſta. Si aliqua eſt conſequentia bona ſcita a te eſſe bona, & antecedens eſt ſcitum a te, & conſequens eiuſdem eſt ſcitum a te. Ex qua ſequebatur quòd ſi antecedens eſt ſcitum a te, & conſequens non eſt ſcitum, non ſcitur conſequentiam eſſe bonam. Contra illas regulas arguitur ſic, hæc conſequentia eſt ſcita a te eſſe bona, hoc eſt neſcitum a te, ergo hoc eſt neſcitũ a te demonſtrando conſequens per vtrunq; hoc, antecedens eſt ſcitum a te & conſequens non, ergo regulæ falſæ, conſequentia tenet, probatur prima pars antecedentis, nam tu ſcis quòd ibi arguitur ab vno conuertibili ad reliquum, & quòd oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti, ergo tu ſcis conſequentiam illam eſſe bonam, ſecunda pars antecedentis probatur nam conſequens eſt neſcitum a te & antecedens ſcis ſignificare adæquatæ, quòd ipſum conſequens eſt neſcitum a te, ergo antecedens eſt ſcitum a te, & conſequens neſcitum, patet conſequentia, nam vel conſequens eſt ſcitum a te, vel neſcitum, ſi eſt neſcitum habeo intentum, ſi ſcitum, & ipſum adæquatæ ſignificat quòd hoc eſt neſcitum a te demonſtrando idem conſequens, ergo illud conſequens non eſt ſcitum a te. Reſpondetur quòd iſta conſequentia non valet, hoc eſt neſcitum a te, ergo hoc eſt neſcitum a te, nec argui-

Contra 8. regu.

tur ab uno conuertibili ad reliquum, nec oppoſitum conſequentis repugnat anti.quia antecedens non eſt inſolubile, ſed conſequens eſt inſolubile ſignificans hypotheticæ copulatiuæ, quòd hoc eſt neſcitum a te & quòd hoc eſt ſcitum a te, cuius contradictorium nõ eſt illud, hoc non eſt ſcitum a te aut illud, hoc eſt ſcitum a te. ſed illud, non hoc eſt ſcitum a te, ſignificans diſiunctiuæ quòd hoc eſt ſcitum a te, vel quòd nõ eſt ſcitum a te, quod eſt verum ratione ſecundæ partis. Eodem modo dicitur ad rationem uel conſequentiam prædictam ſicut ad iſtam. hoc eſt falſum, ergo hoc eſt falſum, demonſtrando conſequens ſemper, concedendo tales conſequentias, & dico eas non valere, quia cõſequens eſt inſolubile falſum, & antecedens eſt propoſitio vera non inſolubilis, quare. &c.

Obiecta contra regulas cap. 3. *cap.* 2.

REGVLARVM particularum prima erat iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiue, & ſine diſtributione, & ſine ſigno confuſionis impediente eſt conſequẽtia bona. Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia nõ valet. tu es apparrens aſinus, ergo tu es aliqualis aſinus, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa, conſequentia patet cum minori. quia ly apparens. eſt terminus inferior ad ly aliquale, maior patet, quia antecedens eſt poſſibile, & conſequens impoſſibile. Nam poſſibile eſt quòd tu appareas aſinus, ſed non eſt poſſibile quòd tu ſis aliqualis aſinus, ſicut non eſt poſſibile quòd tu ſis aſinus. *contra primam regulã 3. cap. pri. tracta.*

Reſpondetur quòd non arguitur ſecundum intellectum regulæ qui eſt iſte. Ab inferiori ad ſuum ſuperius, ratione totitus extremi ſine impedimento præcedente eſt bonum argumentũ, ſed non arguitur in propoſito ratione totius extremi ſed partis ſolummodo quia ly apparens aſinus, non eſt terminus inferior ad ly aliqualis aſinus, ſed bene ad ly aliqualis apparens aſinus, ſicut ly apparens, ad li aliquale. vnde bene ſe-

quitur,tu es apparens,ergo tu es aliqualis,ita bene ſe quitur,tu es apparens aſinus,ergo tu es aliqualis apparens aſinus. vnde conſimiles conſequentiæ in cæteris nõ valẽt,vt tu es pater ſor. ergo tu es aliquid ſor. tu es dominus pla,ergo tu es aliquid pla. Secunda regula erat iſta Ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ,non valet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic,iſta cõſequẽtia eſt bona. nullus binarius eſt.ergo nullus numerus eſt, & arguitur per regulã. ergo regula falſa tenet conſequentia cũ maiori.quia, oppoſitum conſequentis repugnat antecedenti,ſcilicet nullus binarius est,& aliquis numerus eſt,non. n. datur aliquis numerus quin iſte ſit binarius, vel includens binarium. Eodem modo poteſt argui in ſimili,vt nulla propoſitio vera ſcitur,ergo nulla propoſitio ſcitur,conſequentia eſt bona,quia oppoſitum conſequẽtis repugnat antecedenti,& tamen arguitur diſtributiuæ ab inferiori ad ſuum ſuperius,quia ly propoſitio vera,eſt terminus inferior ad ly propoſitio,cum omnis propoſitio vera ſit propoſitio,& non econuerſo ſicut omnis binarius eſt numerus,& econuerſo.Ideo dicitur quòd regula non dicit nunquam valere conſequentiam ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ. ſedquòd plurimum non valet formaliter, & nunquã prædictæ conſequentiæ ſunt formales de forma,ſunt enim formales,quia cuiuslibet earum oppoſitũ conſequentis formaliter repugnat antecedenti. ſed non ſunt bonæ de forma. quia conſimiles in forma non valent,quia non ſequitur nullus numerus trinarius eſt, ergo nullus numerus eſt,nec ſequitur. nulla propoſitio uera videtur vel intelligitur , ergo nulla propoſitio videtur vel intelligitur Si ergo conſequentiæ iſtæ bonæ ſunt hoc eſt ſolũ gratia materiæ. vnde prima ẽ bona gratia materiæ , quia impoſſibile eſt numerum eſſe,& non eſſe binariũ, ſecunda ſimiliter tenet gratia materiæ vel terminorum ,quia nihil ſcitur niſi verũ,

Contram ſecundam

nec

nec eſt poſsibile aliquam propoſitionem falſam ſciri. Tertia regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius negatione poſtpoſita,& cum debito medio, eſt bonum argumentū. Contra arguitur ſic. iſta cōſequētia non valet, ſciens propoſitionem non eſt aliquid demonſtrando iſtam, homo eſt aſinus,& iſta propoſitio eſt aliqua propoſitio, ergo ſciens aliquam propoſitionem, non eſt aliquid,& tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori, maior probatur, nam antecedens eſt verum,& cōſequēs falſum, ergo iſta conſequentia non valet, quòd antecedens ſit verū patet pro ſecunda parte & pro prima ſimiliter, quia ſuum contradictoriū eſt falſum, ſcilicet omne ſciens iſtam propoſitionem eſt aliquid. Reſpondetur, quòd iſta conſequentia non ualet, nec arguitur cum debito medio, quia ſubiectum primæ propoſitionis debuit eſſe ſubiectum ſecundæ, ſic arguendo, ſciēs iſtam non eſt aliquid,& ſciens iſtam eſt ſciens aliquā propoſitionem, ergo & cæt. & tunc concedo conſequentiam, ſed negatur minor. Notandum circa hanc regulam, quòd ſi argueretur ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ negatione poſtpoſita, non argueretur ſecundū regulā, ut patet in exemplo iſto, omnis homo non currit, omnis homo eſt animal, ergo omne animal non currit, intelligitur enim ſic regula ab inferiori ad ſuū ſuperius non diſtributum negatione poſtpoſita. eſt bona cōſequentia. Quarta regula erat iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius affirmatiue, & ſine diſtributione, non ualet argumentum. Contra iſtam regulam procedunt argumenta facta contra ſecundam regulam præcedentem, arguendo ex oppoſito conſequentis ad oppoſitum conſequentis, ut aliquis numerus est, ergo binarius eſt aliqua propoſitio ſcitur, ergo propoſitio uera ſcitur, ſed arguitur ſpecialiter ſic, iſta conſequentia eſt bona, tu es animal, ergo tu es hō & tamē arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius affirma-

Contra tertiā · *Notandum* · *Contra quartam regulam*

tiue ſine diſtributione. ergo &c. tenet conſequentia, & antecedens probatur. quia ſequitur, tu es animal. ergo tu es, a tertio adiacente ad ſecundum adiacens, tunc ultra, tu es, ergo tu es tu. patet conſequentia, quia oppoſitum conſequentis formaliter repugnat an tecedenti. & tunc vltra, tu es tu, ergo tu es homo, tenet conſequentia per primam regulam. Ab inferiori ad ſuum ſuperius affirmatiuè, & ſine impedimẽto, ergo a primo ad ultimum, ſequitur, tu es animal, ergo tu es homo. Ad hoc dicitur ut prius quòd quælibet iſtarum conſequentiarum eſt bona & formalis, non tamen arguitur contra regulam implicite aſſerentẽ quòd nulla talis ſit bona de forma. vnde conſimiles in forma non tenent. quia non ſequitur, aliquis numerus eſt, ergo trinarius eſt, aliqua propoſitio intelligitur, ergo propoſitio vera intelligitur, nec ſequitur. hoc eſt animal demonſtrando aſinũ. ergo hoc eſt homo. Quinta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiuæ, affirmatiuæ non valet conſequẽtia niſi cum debito medio. Contra arguitur ſic, iſta conſequentia eſt bona. omne animal currit. ergo omnis homo currit, & tamen arguitur a ſuperiori ad ſuum inferius diſtributiuæ affirmatiuæ ſine debito medio. ergo regula falſa. cõſequentia tenet cum minori. maiorem probo, contradictorium conſeqnẽtis repugnat antecedenti, ergo conſequentia bona antecedẽs probatur, quoniam hæ repugnant, omne animal currit, & homo non currit, quia ex ipſis ſequitur impoſſibile, videlicet homo, non eſt animal. in quarto modo ſecundæ figuræ. Dicendũ quòd illa conſequentia eſt bona, nõ quod formalis, nec de forma. Non formalis quia oppoſitũ conſequentis eſt imaginabile cum antecedente abſq; contradictione, neq; etiam de forma, quia aliqua ſibi consimilis in forma non valet vt omne animal currit, ergo quilibet homo currit, ſed eſt bona materialis, ſeu gratia materiæ, quia impoſſibile

contra quintam regulam

eſt

eſt hominem nõ eſſet tenet, enim per hoc medium ne ceſſarium, omnis homo eſt animal. Similiter ſequitur gratia materię, omne animal eſt, ergo omnis homo eſt quia conſequens eſt neceſſarium, ſequitur etiã omnis homo eſt aſinus, ergo tu nõ es aſinus, quia antecedens eſt impoſſibile, ſimpliciter, vnde non eſt aliqua regula cõtra quàm nõ procedit argumentũ gratia materiæ aut quia antecedẽs eſt impoſſibile, aut quia cõſequẽs ẽ neceſſariũ, vel gratia alicuius alterius medii neceſſarii, & ineuitabilis, vt in prioribus cõſequẽtis dictũ eſt. *Contra ſextã regulam.*

Sexta regula fuit iſta. A ſuperiori ad ſuũ inferius negationem præpoſita diſtribuente ſuperius eſt bonũ argumentũ, Contra iſtã regulam arguitur ſic, iſta cõſequẽtia nõ valet, non contingenter homo eſt animal, ergo non contingenter tu es animal, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, cõſequentia tenet, & probatur prima pars antecedentis, quia antecedẽs eſt verum, conſequens falſum, vt patet aſſignando ſuũ contradictoriũ, hæc enim falſa eſt contingenter homo eſt animal, & hæc eſt vera contingenter tu es animal, & ſecunda pars antecedentis probatur, nam, quod hic arguatur a ſuperiori ad ſuũ inferius patet, & quòd negatione diſtribuente manifeſtum eſt, quia remota negatione ly homo, non ſtaret diſtributiuæ, ergo per aduentum eius ſtat diſtributiuæ, patet cõſequentia per iſtã regulam. Quicquid mobilitat immobilitatum immobilitat mobilitatum. Reſpondetur, quòd terminus aliquando ſtat diſtributiuæ immobiliter, quando ipſum non præcedit niſi vnum ſignum diſtributiuæ, vt omnis homo eſt. Aliquando ſtat diſtributiuæ immobiliter, quando ipſum præcedunt duo ſigna, quorum vnum habet vim diſtribuendi, reliquum confundendi confuſæ tantum immobiliter, quapropter dico, quòd non arguitur contra intellectum regulæ, qui eſt iſte. A ſuperiori ad ſuum inferius negatione præpoſita diſtributiuæ mobiliter eſt bona conſequẽtia, ſed iam in

propoſito

propoſito nõ diſtribuitur ſuperius mobiliter propter impedimentum iſtius termini contingenter, quia non licet deſcendere, vt argumentum aperte oſtendis, propter eandem cauſam non ſequitur, tu non incipis eſſe coloratus, ergo tu non incipis eſſe albus, quia ex oppoſito nõ ſequitur oppoſitum, vt in c. inceptionis patuit & tamen arguitur diſtributiuæ negatiuæ. Si ergo quæritur, quid impedit? dico, quòd illud verbum, incipit, quia immobilitat eundem terminum quem diſtribuit præcedens negatio.

Obiecta contra regulas.4. cap. cap. 3.

CONTRA regulas quarti capituli ſufficienter eſt argumentum in materia inſolubilium, ſpecialioribus tamen mediis arguo contra eaſdem, quarũ prima fuit iſta. Ab vniuerſali ad ſuam particularem indefinitam vel ſubalternam eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet. Incipit omne ens eſſe, ergo incipit aliquod ens eſſe, & tamens arguitur per regulam, ergo regula falſa tenet conſequentia, & prima pars antecedentis probatur, nam antecedens eſt verum, conſequens falſum, ergo conſequentia non valet, quòd antecedens ſit verum, probatur, nam omne ens eſt, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens omne ens, fuit, quia nunquam inſtans præſens fuit, ergo incipit omne ens eſſe, patet conſequentia ab exponentibus ad expoſitum, quòd autem conſequens ſit falſum, patet, quia nunc in inſtanti præſenti aliquid eſt, & immediate ante inſtans quod eſt præſens aliquid fuit, & immediate poſt inſtans quod eſt præſens aliquid erit, ergo falſum eſt, quòd iam incipiat aliquid, eſſe, ſeu aliquod ens eſſe quod idem eſt, ſed ſecunda pars principalis antecedentis arguitur, nam hæc eſt vniuerſalis, incipit omne

Contra primã reg.4.c. huius tertij tract.

ens

ens eſſe, quia in ea ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali determinatus diſtributiuæ, & hæc eſt ſua particularis incipit aliquod ens eſſe, quia in ea ſubijcitur terminus communis ſigno particulari determinatus, ergo arguitur per regulam. Dicendum breuiter, quòd non arguitur, per regulam. Quoniam nec antecedens nec conſequentia, eſt alicuius quantitatis, & tunc ad probationem, in iſta propoſitione incipit omne ens eſse, ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſalis diſtributiuæ determinatus, ergo eſt vniuerſalis, nego conſequentiam, & ſi allegaretur regula dico, quòd intelligitur de diſtributione mobili, & non immobili, ſed iam ly ens diſtribuitur immobiliter propterea ſi gloſetur regula. Propoſitio vniuerſalis eſt illa in qua ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali diſtributiuæ mobiliter determinatus exiſtente aliquid ipſius, quod dico propter præiacens iſtius, omnis homo eſt animal in qua ſubiicitur terminus communis ſigno vniuerſali diſtributiuæ mobiliter determinatus, illud ſignum non eſt pars præiacentis, licet ſit pars vniuerſalis. De particulari autem non procedit argumentũ, quia in regula additur ſolo ſigno particulari determinatus, ſed iam vltra ſignum determinatus ly ens hoc verbo incipit, ex quo ſtat confuſæ tantum. Ideo ſit hæc regula. Propoſitio particularis eſt illa in qua ſubiicitur terminus cõmunis ſolo ſigno particulari determinatus exiſtẽte aliquid iſtius, quòd dico ſimiliter propter præiacens propoſitionis particularis. Secunda regula fuit iſta. A particulari, vel indefinita, ad ſuã vniuerſalem non valet argumentum. Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia eſt bona animal eſt homo ergo omne animal eſt homo, & per conſequens quælibet alia valet ab indefinita ad ſuam vniuerſalem conſequentia tenet, antecedens probatur, hæc propoſitio, animal ẽ hõ, ſignificat omne animal eſse

Cõtra ſecundã regulam

homi-

hominem ſed omnis propoſitio ſignificat quicquid ſequitur ad eam, igitur iſta conſequentia eſt bona, conſequentia tenet cum minori, quia eſt regula, maiorem probo, ſubiectum iſtius propoſitionis, animal eſt homo ſignificat omne animal, & prædicatum hominem, & copula eſſe, & tota propoſitio ſignificat iuxta compoſitionem ſuorum terminorum, ergo iſta propoſitio ſignificat omne animal eſſe hominem conſequentiá patet, quia iſto modo inueſtigatur ſignificatum propoſitionis.

Reſpondetur negando ſecundam conſequentiam, & ad probationem concedo, quòd iſta, abimal eſt homo, ſignificat omne animal eſſe hominem non adæquatæ primariæ neq; ſecundariæ, ſed aſſertiuæ, & ad argumentum, nego iſtam conſequequentiam, iſta propoſitio, animal eſt homo, ſignificat omne animal eſſe hominem, & omnis propoſitio ſignificat quicquid ſequitur ad eam, ergo iſta conſequentia eſt bona, quia licet omnis propoſitio ſignificet quicquid ſequitur ad eam, non tamen quicquid propoſitio ſignificat, ſequitur ad eam, quia triplex eſt propoſitionis ſignificatum primarium, & adæquatum, quod eſt ſimile orationi coniunctiuæ vel infinitiuæ ſuæ.

Secundarium quod eſt ſignificatum primarium propoſitionis ſequentis ad eam ſi non ſit ſecum ſynonyma, & repreſentatiuum, quòd ex terminis ſuæ compoſitionis repreſentatur, iuxta quod ſolet magiſtraliter dici, quòd quælibet propoſitio mundi ſignificat infinitas falſitates. Veruntamen bene ſequitur, iſta animal eſt homo, ſignificat adęquatę, omne animal eſſe hominem, ergo iſta conſequentia fuit bona, ſed negatur antecedens, quia nulla propoſitio mundi ſignificat adæquatæ omne animal eſſe hominem, niſi aliqua talis, omne animal eſt homo.

Tertia regula fuit iſta. Ab vniuerſali affirmatiua ad omnes ſuas ſingulares, tam collectiuæ, quàm diuiſiuæ

ſumptas eſt bonum argumentum, cum debito medio & econuerſo collectiuæ.

Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet neceſſario omnis homo eſt animal, & iſti ſunt omnes homines. ergo neceſſario iſte homo eſt animal, & neceſſario iſte homo eſt animal, & ſic de ſingulis. & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori & maior patet per exponentes iſtius termini neceſſario. Ex eodē medio arguitur quod non valet argumentū ab vniuerſali ad ſuam ſingularem cum debito medio, ſic arguendo. neceſſario omnis homo eſt, ſed tu es homo, ergo neceſſario tu es, antecedens enim eſt verum conſequens falſum. Ex eodem etiam fundamento arguitur, quòd non valet argumentum a ſingularibus ſufficienter enumeratis cum debito medio ad ſuum vniuerſalem quia non ſequitur contingenter iſte homo eſt, & contingenter iſte homo eſt, & ſic de ſingulis, & iſti ſunt omnes homines, ergo contingenter omnis homo eſt, patet per expoſitionem iſtius termini contingenter, quòd antecedens eſt verum conſequens falſum, & per conſequens conſequentia non valet. *cōtrā. 3. reg.*

Ideo breuiter reſpondeo, & dico quòd nullo modo arguitur regulam quia nulla iſtarum eſt alicuius quātitatis, ſcilicet neceſſario iſte homo eſt animal. contingenter iſte hō eſt animal primæ duæ non ſunt vniuerſles, quia ipſarum ſubiecta immobiliter diſtribuūtur. aliæ duæ non ſunt ſingulares, quia ſubijcitur terminus cōis determinatus nō ſolūmodo pronomīe demonſtratiuo, imo alio termino ꝓbabili. vc3. termino modali. Ideo ſic intelligitur diffō propōnis ſingularis. Propoſitio ſingularis eſt illa, in qua ſubijcitur terminus diſcretus, aut terminus communis cum pronomine demonſtratiuo, nullo ſigno probabili præcedente. Ex qua diffinitione ſequitur, quòd ſi pronomen pluralis numeri eſt terminus diſcretus iſta non

eſt

eſt ſingularis omnes iſti currunt, quia ſubijcitur terminus communis ſigno probabili præcedente.

Quarta regula fuit iſta. Ab vniuerſali negatiua ad q̄libet ſuarum ſingularium eſt bonum argumentum.

cōtra .4 reg. Contra arguitur ſic, iſta conſequentia non valet. nulla chimera quæ currit mouetur. ergo iſta chimera q̄ currit non mouetur. & cū arguitur ꝑ regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori. maior probatur. añs enim eſt verum, vt patet, & conſequens falſum, ergo conſequentia nō. v3. ꝙ conſequēs ſit falſum probatur. nā ſequitur iſta chimera q̄ currit non mouetur. ergo iſta chimera currit, & illa mouetur conſequentia tenet, quia relatiuum reſoluitur in, &, & ille, illa, illud. ſed conſequens eſt falſum. quia eſt vna copulatiua affirmatiua cuius prima pars eſt falſa, ergo antecedens eſt falſum. quod erat probandum.

Reſpondetur concedendo conſequentiā pdictā. & cū dicitur, añs eſt verum, & cōſequens falsū. nego ꝙ conſequens ſit falſum. quia ſuum contradictorium eſt falſum, ſcilicet iſta chimera quæ currit mouetur. Et tunc ad probationem falſitatis, nego iſtam conſequentiam. iſta chimera quæ currit non mouetur. ergo iſta chimera currit & iſta non mouetur. & tunc ad regulam relatiuum, qui, quæ, quod, reſoluitur in coniunctionem copulatiuam & pronomen demonſtratiuum verum eſt in affirmatiuis, ſed non in negatiuis. propterea bene ſequitur. iſta chimera quæ currit mouetur, ergo iſta chimera currit. & ipſa mouetur, quia ergo iſta chimera currit. & ipſa mouetur. quia ergo ly quę in affirmatiua reſoluitur in coniunctionem copulatiuam, & pronomen demonſtratiuum. ideo in negatiua contradictoria debet reſolui in coniunctionem diſiunctiuam & pronomen demōſtratiuum. ſic dicendo. iſta chimera currit vel ipſa non mouetur. quia quicquid ſignificat vnum contradictorium copulatiuæ ſignificat aliud diſiunctiuæ.

Notandum

Notandum circa iſtam regulam. ꝙ ſi ſubiectum ſingularis ſupponit pro aliquo pro quo non ſupponit ſubiectum vniuerſalis arguendo, tunc ab vniuerſali ad ſuam ſingularem non arguitur per regulam, quia iſta non eſt eius ſingularis. v. g. nullus homo currit. ergo iſta homo non currit. nulla homo eſt aliquis homo. ergo iſte homo nō eſt aliquis homo. Prima enim ſingularis non eſt ſingularis huius nullus homo currit ſed illius. nulla homo currit. Secunda ſingularis nō eſt iſtius. nulla homo eſt aliquis homo ſed iſtius. nullus homo eſt aliquis homo.

Quinta regula fuit iſta. A particulari ad ſuam indefinitam & econuerſo, tam affirmatiuæ quàm negatiuæ, eſt bona conſequentia. *cōtra. 5. reg.*

Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. animal eſt genus. ergo aliquod animal eſt genus, tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet, antecedens probatur. nam antecedens ē verū. vt patet. & conſequens falſum. ergo conſequentia non valet. quòd conſequens ſit falſū probatur. quia ſuum contradictorium eſt verum. valet nullum animal eſt genus. quia nec hoc animal eſt genus. nec hoc animal eſt genus. & ſic de ſingulis, ergo &c. ſecunda pars probatur. valet quòd arguitur ꝑ regulam. quia animal ſtat vtrobique materialiter. probatur nam ſi in aliqua iſtarum ſtaret perſonaliter, hoc eſſet propter limitationem iſtius ſigni, aliquod, ſed illud ſignum aliquod in aliis non limitat ad ſuppoſitionem perſonalem. ergo nec in iſta. conſequentia tenet cum maiori, minorem probo. nam in qualibet iſtarum aliquod homo eſt ſpecies. aliquod homo eſt nomen. ſupponit ly homo, materialiter. ergo & in iſta. aliquod aīal eſt genus. patet conſequētia. quia ſicut ly animal eſt neutri gēeris. ita ly homo, materialiter ſumptum.

Reſpondetur? quòd nō arguitur per regulam. quia

in iſta, aliquōd animal eſt genus ly animal, ſupponit perſonaliter propter limitationem ſigni particularis. & cum dicitur in iſta, aliquod homo eſt ſpecies, non limitat ad ſuppoſitionem perſonalē ergo nec iſta non valet argumentum. quia ly homo, perſonaliter ſumptum non eſt neutri generis. & ly aliquod eſt neutri generis ideo ſibi adittum non poteſt limitare ad ſuppoſitionem perſonalem, ſicut ſi adderetur aliquod ſignum eiuſdem generis, vt aliquis homo eſt ſpecies & aliqua homo non eſt nomen, ſed ly animal, perſonaliter ſumptum eſt neutri generis. Ideo ſibi additum ſignum neutri generis limitat ipſum ad ſuppoſitionem perſonalem, dicendo, aliquod animal eſt genus, aut nullum animal eſt genus. Si ergo quæritur indefinita iſtius particularis, aliquod animal eſt genus quæ eſt? dicatur quòd eſt iſta animal viuens ē genus & iſtius indefinitæ animal eſt gēus, hic eſt particularis, aliquod ly animal eſt genus.

Notā. Notandum eſt quòd oportet quòd termini ſupponant præciſæ pro eodem, quare illius homo currit, non eſt hic particularis. aliquis homo currit, ſed eſt iſta. aliquod quod eſt homo currit, & iſti, aliquis homo currit, eſt hic indefinita, homo maſculus currit, & ita proportionabiliter in negatiua dicatur.

Sexta. regula fuit iſta. A particulari vel indefinita ad omnes ſuas ſingulares diuiſiuæ ſumptas cum debito medio, eſt bonum argumentum.

Cōtra. 6. reg. Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequētia non valet. neceſſario homo eſt, & iſti ſunt omnes homines, ergo neceſſario iſte homo eſt, vel neceſſario iſte homo eſt, & ſic de ſingulis, & tn̄ arguitur per regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet cū maiori. quia antecedens eſt verum, & cōſequens falſum minor probatur, nam iſta neceſſario homo eſt. eſt. ꝓpoſitio & non hypothetica, ergo categorica, & per cōſequens quanta, cum ergo non ſit vniuerſalis, particu
laris

laris, vel ſingularis, ergo eſt indefinita cuius ſingulares non videtur eſſe aliæ quàm prædictæ. Ideo dicitur ꝙ non arguitur per regulam, quoniam iſta non eſt indefinita, neceſſario homo eſt animal ex quo ſubiicitur terminus communis mediate ſigno, & tunc ad argumentũ, iſta ẽ categorica, ergo quanta, nego conſequẽtiam. Et ſi aliquis quoad hoc allegaretur probando iſtam conſequentiam eſſe bonam, reſpondeo ꝙ ego ſimiliter aſſerui oppoſitum quare &c.

Obiecta contra regulas. 5. cap. huius tertii tracta. cap. 4.

QVINTVM capitulum quaſdã regulas proponebat, quarum prima fuit iſta. Ab excluſiua ad ſuam vniuerſalem de terminis tranſpoſitis, & econuerſo, eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non valet, tantum aſinus eſt hominis, ergo cuiuslibet hominis aſinus, & arguitur per regulam ergo regula falſa, tenet conſequentia cum minori, maior probatur, ponendo ꝙ non ſit aliqua poſſeſſio hominis niſi aſinus, tamen ſit aliquis homo qui nõ habeat aſinum in poſſeſſione, iſto poſito conſequens eſt falſum vt patet, & antecedens eſt verum, quia aſin⁹ eſt hominis, & nihil non aſinus eſt hominis, ergo &c. *Contra primã reg. 5. c.*

Secundo arguitur contra ſecundam partem regulæ ſic. iſta conſequentia nõ valet, cuiuslibet hominis eſt aſinus, ergo tantũ aſinus eſt hominis, & tamen arguitur per regulã, ergo regula falſa, conſequẽtia tenet cũ minori, maior probatur, ponẽdo ꝙ quilibet homo habeat aſinum & equum, quo poſito antecedens eſt verum per caſum, & conſequens falſum, nam aliquid nõ aſinus eſt hominis, ergo non tantum aſinus eſt hominis, tenet conſequentia ab vna cauſa veritatis ad propoſitionum habentem illam. Ad primũ dicitur quòd non arguitur per regulam, quia iſta nõ eſt vniuerſalis

iſtius excluſiuæ,ſed iſta,omne ens hominis eſt aſinus. & ratio,quia in iſta,tantum aſinus eſt hominis non diſtribuitur ly hominis,pro omni homine, ſed ſolū pro homine habente aliquid. Ad ſecundum dicitur ſimiliter ꝙ iſta non eſt excluſiua iſtius vniuerſalis, ſed iſta tantum habens aſinum eſt homo,quia iſta propoſitio cuiuslibet hominis eſt aſinus,æquiualet iſti,omnis homo eſt habens aſinum verūtamen quia paucas & groſſas habentes conſiderationes,vt ſe expedirent dicerēt regulas iſtas in obliquis non tenere. Ideo in recto arguam,primo contra primam,iſta conſequentia nō valet,tantum ens neceſſario eſt ſubſtantia, ergo omnis ſubſtātia neceſſario eſt ens,& tñ arguitur per regulā ergo regula falſa,conſequentia tenet cum minori, & maior probatur, nam antecedens eſt verū,conſequēs falſum vt patet per exponentes,ergo cōſequentia nō valet. Secundo arguitur contra ſecundam regulam, iſta conſequentia non valet, omnes apoſtoli dei ſunt duodecim,ergo tantum duodecim ſunt apoſtoli dei,tenendo ly omnes collectiuæ,ergo regula falſa,conſequentia tenet,& antecedens probatur, antecedens.n. eſt verum,& ſupponitur,& cōſequens falſum, quia ſecunda exponens eſt falſa,ſcilicet nulla non duodecim ſunt apoſtoli dei,quia Petrus & Paulus ſunt apoſtoli dei,& Petrus & Paulus ſunt aliqua non duodecim,ergo aliqua non duodecim ſunt apoſtoli dei. Ad primū dicitur quòd iſta vniuerſalis iſtius excluſiuæ, ſed iſta, omnes ens neceſſario ſubſtantia,eſt ens, quia ſicut in excluſiua ly neceſſario, non determinauit iſtum terminum ens, ſed ſolum ly ſubſtantia, ita in vniuerſali debet eſſe. Ad ſecundum dicitur quòd quando ly omnes,tenetur collectiuæ,ſua excluſiua non exponitur per negationē infinitantē,ſed per notam pluralitatis,iſto modo,duodecim ſunt apoſtoli dei, & non plures quàm duodecim,& iſta eſt vera,& excluſiua ſimiliter,quando autem ly omnes,tenetur diuiſiuæ & tūc

eidem

eidem correſpondet dicta excluſiui exponibilis per negationem infinitantem,& tunc tam vniuerſalis quàm excloſiua eſſet impoſſibilis, propter implicationem contradictionis ſuarum exponentium. Secunda regula fuit iſta. Ab exceptiua negatiua ad ſuam excluſiuam affirmatiuam eſt bona conſequentia.

Contra iſtam regulam arguitur ſic, iſta conſequentia non valet,nullus homo præter ſor.currit,ergo tantum ſor.currit, & arguitur per regulam, ergo regula falſa,conſequentia tenet cum minori,quia nõ videtur alia excluſiua aſſignari,& maior probatur, quia caſu poſſibili poſito,eſt antecedens verum, & conſequens falſum probatur,& pono ꝙ ſor. currat. & nullus alius maſculus,tamen multæ mulieres, iſto poſito antecedens eſt verum per exponentes,& conſeuqens falſum quia aliquid non ſor.currit,ergo non tantum ſor. currit. Reſpondetur ꝙ iſta excluſiua non eſt illius exceptiuæ,ſed iſta,tantum ſor. eſt aliquis homo currens ſecundum ꝙ patuit in probationibus terminorum, cap. de excæptiuis,vbi hic regula declaratur. Tertia regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte ſubiecti,dictione excluſiua addita eiſdem,eſt bona conſequentia.Contra quam regulam arguitur ſic,iſta cõſequentia non eſt bona, tantum ſubſtantia non eſt accidens,ergo tantum aliquid non eſt accidens, & tamen arguitur per regulam,ergo regula falſa, cõſequẽtia tenet cum ſecunda parte antecedẽtis, & probatur prima,nam antecedens eſt verum,& conſequens falſum,ergo cõnſequentia non valet,ꝙ antecedens ſit verum, probatur, quia ſubſtantia non eſt accidens, & quodlibet non ſubſtantia eſt acc ñs.ergo tantum ſubſtantia nõ eſt accidens, ꝙ conſequẽs ſit falsum, patet quia ſecũda exponens eſt impoſſibilis. ſ. quodlibet nõ aliquid eſt accidens, quia prima exponens huius eſt impoſſibilis.ſ.aliquid non aliquid eſt accidẽs, vt bene patet per ſuas reſoluentes. Ideo dicitur quòd nõ ar-

Cõtra ſecundam reg. 3.

Contra 3. regulam.

guitur per regulam,neq; arguitur ab inferiori ad ſuũ ſuperius,quia primitus eſt declaratum quòd termin*a* tranſcendens non eſt ſuperius,nec inferior ad aliquid, ex quo non eſt in prædicamento,niſi improprie ſumẽdo ſuperius pro priori aut communiori, qualiter non accipit regula contra quam eſt argutum. Aliter tamẽ dicitur & melius quòd regula intelligitur affirmatiuæ non negatiuæ,vnde non ſequitur tantum corpus non eſt indiuiſibile,ergo tantum ſubſtantia non eſt indiuiſibilis,antecedens.n.eſt verum,quia corpus non eſt indiuiſibile,& quod licet non corpus eſt indiuiſibile,&c. tamen conſequens eſt falſum propter ſecundam exponentem falſam ſcilicet quodlibet non ſubſtantia ẽ indiuiſibile,nam albedo in pariete eſt non ſubſtantia, & tamen non eſt indiuiſibilis,quia eſt extenſa ad extenſionem parietis. Quarta regula fuit iſta. Ab inferiori ad ſuum ſuperius a parte prædicati dictione excluſiua addita ſubiectis non valet conſequentia, ſed econuerſo cum debito medio.

Contra 4.reg. Contra quam arguitur ſic, vniuerſaliter ſequitur aliquid tantum homo eſt animal, aliquid tantum ſor. eſt homo,ergo aliquid tantum ſor. eſt animal, quia oppoſitum conſequentis non ſtat con antecedente,& tamen arguitur per regulam,ergo regula falſa,conſequentia tenet cum minor quia dictio excluſiua additur in iſta propoſitione. Et non copulæ, nec prædicato,ergo ſubiecto. Secundo arguo quòd econuerſo, non valet argumẽtum,cũ debito medio,quia nõ ſequitur,tantum homo eſt riſibilis,antichriſtus eſt riſibilis, ergo tantum homo eſt antichriſtus, & tamen arguitur per regulam,ergo regula falſa,tenet conſequẽtia cum minori,& maior probatur, nam antecedens eſt verum,& conſequens falſum,ergo conſequẽtia nõ valet,ꝙ autem conſequens ſit falſum, manifeſtum eſt, ſed probatur antecedens,nam omne riſibile eſt homo ergo tantum homo eſt riſibilis,tenet conſequentia ab vni-

vniuerſali ad ſuam excluſiuam, ſecunda vero pars probatur, nam antichriſtus poteſt ridere, ergo antichriſtus eſt riſibilis, patet conſequentia ab vno conuertibili ad reliquum. Ad primam rationem dico quòd dictio excluſiua nõ additur ſubiecto, ſed parti ſolummodo, quia ex ipſa & alio termino fit vnum ſubiectũ, ſed bene additur ſubiecto dicendo, tantum homo currit, quia ly homo, eſt ſubiectum, & non pars ſubiecti, negatur ergo iſta conſequentia, dictio excluſiua ponitur in illa propoſitione, & non additur copulæ neque prædicato, ergo additur ſubiecto ſufficit. n. quòd addatur parti ſubiecti vel prædicati.

Ad ſecundam rationem dicitur quòd ly riſibile, dupliciter ſumitur, ſ. ampliatiuæ & non ampliatiuæ, primo modo non conuertitur cum ly homo, ſecundo modo ſumendo, ergo primo modo tam in minori quàm in maiori negatur conſequentia, quia in antecedente ampliatur tam ly homo, quàm ly antichiſtus, & nõ in conſequente, ideo bene ſequitur, ergo tantum homo poteſt eſſe antichriſtus, Si autem ſumatur ſecũdo modo, concedo maiorem, cui correſpondet dicta vniuerſalis & nego minorem, & tunc ad argumentum, antichriſtus poteſt ridere. ergo antichriſtus eſt riſibilis, non valet argumentum, nec arguitur ab vno conuertibili ad reliquum; quia dictum eſt quòd ly riſibile, non tenetur ampliatiuæ. Contra alias tres regulas non arguo, quia ex prioribus ſolummodo inferuntur. quare &c.

Obiecta contra regulas 6. ca. Cap. 5.

Pertinentium atque impertinentium terminorum prima regula fuit iſta. Ab affirmatiua unius diſperati ad negatiuam alterius, eſt bona conſequentia.

Contra quam arguitur ſic, iſta conſequentia non ualet, brunellus eſt aſinus, ergo brunellus non eſt riſibilis, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa *Contra primam reg. 6.*

cap. huius pri. tract. conſequentia tenet cum minori, quia aſinus & riſibile, ſunt termini diſperati ſicut homo, & aſinus, probatur maior, nam antecedens eſt verum, & conſequens falſum, ergo &c. probatur, & facio iſtam conſcientiam, brunellus eſt hominis, ergo brunellus eſt riſibilis. conſcientia tenet ab vno conuertibili ad reliquum antecedens eſt verum, vt ſuppono, ergo & conſequēs ſed conſequens eſt contradictorium primi conſequentis, ergo principale conſequens eſt falſum, quod erat brobandum.

Dicitur dubitando iſtam conſequentiam brunellus eſt aſinus, ergo brunellus non eſt riſibilis, quia dubitatur qualiter teneatur ly riſibilis, nunquid in nominatiuo caſu, an in genitiuo? Si primo modo conceditur conſequentia, & conſequens, & tunc ad probationem nego illam conſequentiam, brunellus eſt hominis, ergo brunellus eſt riſibilis, quia licet ly homo, & ly riſibile, conuertantur ac etiam hominis, & riſibilis, in obliquo, non tamen hic quoniam difformiter ſumuntur, vnum, ſcilicet in recto, alterum in obliquo. Si autem ſumitur ly riſibilis, in genitiuo caſu, nego illam conſequentiam, brunellus eſt aſinus, ergo brunellus non eſt riſibilis, quia non arguitur per regulam, licet enim aſinus & riſibile, ſint termini diſperati non tamen aſinus & riſibilis in obliquo. Ideo concedo, iſta duo ſtare ſimul quilibet aſinus eſt riſibilis, nullus aſinus eſt riſibilis, tenendo ly riſibilis in prima in genitiuo, & in ſecunda in nominatiuo, nec ſunt contraria, vel alterius oppoſitionis.

Secunda regula fuit iſta. Quandocunque ſunt duæ propoſitiones, quarum ſubſtantia connertuntur atque prædicata, manente conſimili denominatione, ab vna ad reliquam eſt bona conſequentia.

Contra ſecundam regulam Contra iſtam regulam arguitur ſic. Iſta conſequentia non valet, quilibet homo eſt unus homo, ergo

omnis

omnis homo eſt vnus homo, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori, quia prædicata & ſubiecta conuertuntur manente conſimili denominatione, prima pars antecedentis probatur. ex eo quòd antecedens ſit uerum. vt patet per exponentes &, conſequens eſt falſum, quia aliquid eſt homo, quod non eſt unus homo.

Reſpondetur quòd ſubſtantia non conuertuntur licet ſint ſimilia, non enim ſequitur ly homo, & ly homo, conuertuntur, ergo ſubſtantia conuertuntur, quia licet ly homo, & ly homo, conuertantur etiam ly homo & ly homo, non conuertuntur. vnde ſubiecta iſtarum non conuertuntur, homo currit, & homo eſt ſpecies, non obſtante quòd ſint ſimilia, quia ly homo, in prima ſupponit perſonaliter, in ſecunda materialiter, ita in propoſito ſubſtantia iſtarum non conuertuntur quilibet homo eſt unus homo, omnis homo eſt unus homo. quia licet ſint ſimilia & perſonaliter ſupponant, non tamen ſupponunt præciſæ pro eiſdem, ſed in prima pro maſculino ſexu ſolummodo, in ſecunda pro utroque ſexu. ſed tunc conuertuntur ly homo, & ly homo, quando ſupponunt eodem modo & præciſæ pro eiſdem, vt omnis homo eſt rationalis, & omnis homo eſt riſibilis, eodem modo dicitur de ly homo, & ly riſibile, quia aliquando conuertuntur, aliquando non.

Tertia regula fuit iſta. Ab vno conuertibili ad reliquum eſt bona conſequentia.

Contra tertiã regulam

Contra quam arguitur ſic. Ita conſequentia non valet, for. ſcis eſſe hominem, ergo for. ſcis eſſe riſibilem, & tamen arguitur per regulã, ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori. quia homo & riſibilis conuertuntur. maior probatur, nã caſu poſſibili poſito. antecedens eſt verũ & conſequẽs falſum ergo

conſequentia non ualet, antecedens probo, & pono ꝙ ſcias ſor. eſſe hominem, neſcias tamen quæ ſit propria paſſio hominis, ſed credas quòd riſibile ſi propria paſsio aſini, iſto poſito antecedens eſt verum, & conſequens falſum, quia ſor. credis firmiter non eſſe riſibilem, ſicut credis ipſum non eſſe annum, ergo ſor. non ſcis eſſe riſibilem. Ideo dicitur, quòd ab vno conuertibili ad reliquum. ratione totius extremi, eſt bonum argumentum, ratione autem partis fallit conſequentia ſicut in propoſitio, quia ly hominem, & ly riſibilem, non ſunt prædicata, ſed iſta, ſciens eſſe hominem, & ſciens eſſe riſibilem, qua inuicem non conuertuntur, exemplum patet in aliis terminis, unde contradictorii contradictorium, & contradictorium inuicem conuertuntur, quia ſi contradictorium eſt verum uel falſum, tunc contradictorium contradictorii eſt huiuſmodi, & tamen non ſequitur contraſtictorium. a. eſt uerum, ergo contradictorium contradictorii. a. eſt uerum poſito quòd omne. a. ſit iſta, homo eſt aſinus, tunc eſt antecedens uerum & conſequens falſum. Si enim contradictorium contradictorii. a. eſt uerum, omne. a. eſt contradictorium contradictorii. a. ergo. a. eſt uerum, quod eſt falſum. Defectus ergo ſtat in hoc, quia non arguitur ratione totius extremi, ſed ratione partis, licet enim contradictorium & contradictorium & contradictorii conuertantur non tamen contradictorium. a. & contradictorium contradictorii. a.

Contra quintam regulam

Quarta regula fuit iſta. Ab uno correlatiuorum ad reliquum propoſitionibus exiſtẽtibus de ſecũdo adiacente eſt bonum argumentum.

Contra quam ſic arguitur. Iſta conſequentia non ualet, patet eſt. ergo filius eſt, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, tenet conſequentia cum minori, & maiorem probo. Nam caſu poſſibili poſito ante-

antecedens eſt verum,& conſequens falſum, ergo cõſequentia non valet,antecedens probatur, Nam dato, quòd eis pater habeat filiam,& non filium,tunc eſt antecedens verũ,& cõſequens falſum. Dicendum,quòd non arguitur per regulam,quia pater,& filius nõ ſunt correlatiua,ſicut nec mater,& filia,ſtat .n. patrem eſſe & non habere filiũ ſicut ſtat matrẽ eſſe,& non habere filiam,ſed iſta diſiũctiua ſunt correlatiua, videlicet pater vel mater,filius vel filia. *Contra.5.reg.*

Quinta reg. fuit iſta. A termino priuato ad terminũ infinitum eſt bona conſequentia. Cõtra iſtam regulã arguitur ſic iſta conſequentia non valet, a fuit infinitum ergo a.fuit non finitum,& tamen arguitur,per regulam,ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori,maiorem probo,ponendo quòd,a. fuit totum tẽpus infinitum præteritum terminatum,ad primum inſtãs horæ præteritæ,iſto poſito, a.fuit infinitum,quia a parte ante, & tamen fuit finitum a parte poſt, ergò falſum eſt ꝙ fuit non finitum,quia ex iſto conſequẽte ſequitur,quòd non fuit finitũ. Eodem modo arguitur linea eſt indiuiſibilis, ergo linea eſt non diuiſibilis,nõ ſequitur quia antecedens eſt verum,vt patet quia non latitudinem neq; profunditatem habet,& tamen conſequens eſt falſum,quia linea eſt diuiſibilis ſecundum longitudinem. Dicendum,quòd infinitum, & indiuiſibile non ſunt termini primatiui, quia non dicunt defectum,vt patet,quia conueniunt ideo, quare non mirum ſi nulla illarum conſequentiarum valet,quia non arguitur per regulam, ſed bene arguitur per regulam iſto modo,tu es iniuſtus,ergo tu es non iuſtus,ſor. eſt cæcus,ergo ſor. eſt non videns,quia cæcus,& iniuſtus ſunt termini priuatiui dicentes defectum in illis quibus conueniunt. *Contra 6.reg.*

Sexta ſegula fuit iſta. Ab affirmatiua de prædicato infinito ad negatiuam de prædicato finito,eſt bonum argumentum. Contra quam arguitur ſic. Iſta conſequentia

quentia non valet,tu fuiſti non albus,ergo tu nõ fuiſti albus,tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa,tenet conſequentia cum minori,& maiorem probo nam caſu poſſibili poſito,antecedens eſt verũ,& conſequens falſum , ergo conſequentia non valet, antecedens probatur,& pono,quòd hæris fueris albus , pridiæ niger, iſto poſito antecedens eſt verum, quia quandocunque fuiſti niger , fuiſti non albus & conſequens falſum quia ſuum contradictorium poſitum eſt in caſu.

Reſpondetur,quòd non bene infertur propoſitio negatiua de prędicato finito,debere ergo ſic argui,tu fuiſti non albus,ergo aliquando tu fuiſti non albus,tu eris non currens,ergo aliquando tu non eris currens.

Contra.7.reg. Notandum,quòd in terminis obliquis non tenet regula dicta,vnde non ſequitur,aſinus eſt non ſor. ergo aſinus non eſt ſor. poſito,quòd omnis aſinus ſit tã ſor. quàm pla. tunc eſt antecedes verum , & conſequens falſum. Similiter non ſequitur,ſor. eſt non aſinus ergo ſor. non eſt aſinus. Septima regula erat iſta. A negatiua de prædicato finito,cum debito medio ad affirmatiuam de prædicato infinito,eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet,a,non eſt verum,cuius contradictorium eſt falſum, &.a.eſt ergo.a. eſt vera cuius contradictorium eſt falſum,& tamen arguitur per regulam , ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori , & maiorem probo dato, quòd a.ſit iſta homo eſt aſinus, antecedens eſt verum,& conſequens falſum, ergo cõſequentia non valet , quòd antecedens ſit verum probatur,ſecũda pars eſt vera,vt patet, & prima ſimiliter quia ſuum contradictorium eſt falſum , ſ.a eſt verum cuius contradictorium eſt falſum, quòd autem conſequens ſit falſum arguitur ſic, & facio tibi iſtam conſequentiam,a. eſt non verum, cuius contradictorium eſt falſum ergo, a. eſt falſum,cuius contradictorium

eſt

eſt falſum conſequentia tenet, quia falſum, & non verum conuertuntur, conſequens eſt impoſsibile, ergo,& antecedens.

Reſpondetur concedendo regulam,& conſequentiam factam contra illam, & nego, quòd conſequens ſit falſum, & tunc ad argumentum,a. eſt non verum, cuius contradictorium eſt falſum,ergo,a, eſt falſum, cuius,contradictorium eſt falſum, nego conſequentiam,& quando dicitur non verum,& falſum, conuertuntur,concedo,ergo iſta conſequentia eſt bona,nego argumentum,quia non arguitur ab vno conuertibili ad reliquum ratione totius extremi, ſed partis. Vnde licet, nõ verũ,& falſum, conuertantur, tamen non verũ,cuius contradictorium eſt falſum,& falſum cuius contradictoriũ eſt falſum non conuertũtur. Notandum circa debitum mediũ,quòd non ſequitur ſor. nõ eſt aſinus,& ſor.ẽ,ergo ſor.eſt nõ aſinus,quia antecedens eſt verũ,& conſequens falſum,dato quòd ſor. nihil habeat,nec arguitur per regulam,quia illud non eſt debitum medium,ſed illud ſor. eſt aliquid,et non ſequitur,aſinus nõ eſt ſor.& aſinus eſt ergo aſinus eſt nõ ſor. dato, quòd nullus aſinus ſit alicuius,eſt tũc antecedẽs verũ,& conſequens falſum,& non tamen arguitur per regulam quia illud non eſt debitũ medium, ſed hoc,aſinus eſt alicuius,quòd eſt falſum quare,&c.

Obiecta contra regulas 7.cap.huius tertij tract. cap. 6.

Septimi capituli prima regula fuit iſta. Ab omnibus exponentibus ſimul ſumptis ad ſuum expoſitum, eſt bona conſequentia.

Contra quã reg. arguitur ſic, iſta conſequentia nõ valet. Aliqualis homo currit,& nõ eſt aliqualis homo quin talis currat ergo qualislibet homo currit, & tamen arguitur per reg. ergo regula falſa,cõſequẽtia te- *Contra 1.reg.*

net,& prima pars antecedētis probatur & pono quòd non ſint in mundo niſi homines alibi,quorum àliqui currant,& aliqui ſedeant , iſto poſito conſequens eſt falſum,vt patet,& tamen antecedens eſt verum, quia aliqualis homo currit , & non eſt aliqualis,quin talis qualis ipſe eſt,currat. Eodē modo arguitur in aliis ter minis,vt aliquantus homo currit,& nō eſt aliquantus homo,quin tantus currat,ergo quātuslibet homo cur rit,poſito enim, quòd quilibet homo eſſet tripedalis quantitatis , & ꝙ aliqui currerent, & aliqui ſederent, tunc eſſet antecedens verum , & conſequens falſum , vnde relatiuum accidētis non neceſsitatur ſupponere pro omni eo pro quo ſuū antecedēs. ideo dicitur,quòd nulla illarnm conſequentiarū valet,quia non arguitur per regulam,ex eo,quòd non recte aſsignatur ſecūda exponens. Nā huius vniuerſalis,qualislibet homo cur

Contra.4 reg. rit,ſecunda exponens eſt iſta,nihil eſt aliqualis homo quin illud currat. Iſtius vero quātuslibet homo currit ſecunda exponens eſt iſta, non eſt aliquantus homo , quin illud currat. Secunda regula fuit iſta. Ab omni ex ponibili ad quamlibet ſuarum exponentium eſt bona conſequentia . Contra quam regulam arguitur ſic , iſta conſequentia non valet , tu incipis eſſe albus ergo tu es,albus,& non immediate ante inſtans quod eſt præſens fuiſti albus , & tamen arguitur per regulā ergo regula falſa conſequentia tenet cū minori,quia incipit,exponitur vno modo per poſitionē de præſen ti,& remotionem de præterito ergo cōſequēs eſt vna eius exponentium maiorem probo , quia caſu poſsibi li poſito antecedens eſt verum, & conſequeus falſum ergo conſequentia non valet antecedens , & pono, quòd tu non ſis albus , ſed immediate poſt inſtans quod eſt præſens eris albus,iſto poſito,ſequitur,quòd tu incipis eſſe albus tanquam ex ſuis exponenti-bus , & tamen non es albus,per caſum, quòd eſt op-

poſitum

poſitum primæ partis conſequentis. Reſpondetur quòd iſta conſequentia non valet. tu incipis eſſe albus. ergo tu es albus, & non immediate ante infrans qđ eſt præſens fuiſti albus, nec arguitur ab expoſito ad aliquã ſuarum exponentium, & dicitur ꝙ hęc verba incipit, & deſinis, non proprie exponuntur. ſed habent cauſas veritatis, vnde copulatiua, cuius vna pars eſt affirmatiua de præſenti, & alia negatiua de præterito. dicitur vna cauſa veritatis, & copulatiua, cuius vna pars eſt negatiua, & ſecunda affirmatiua de futuro vocatur alia cauſa veritatis. & a qualibet illarum copulatiuarum ad propoſitionem inceptionis eſt bonum argumentum, e conuerſo autẽ non valet, vt eiuſdem capituli vna aſſeruit regula. Eodẽ modo de deſinit, eſt dicendum. Et ſi aliquando dixi illa verba debere exponi, non ſum locutus proprie de expoſitione, ſed ſecundum communem modum loquendi ſumendo expoſitionem communiter pro omni probatione terminorum.

Ideo iam arguitur magis ſtricte ſic, iſta conſequentia non valet. tantum non omnis homo eſt animal. ergo non omnis homo eſt animal, & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet. & prima pars antecedentis probatur. antecedens enim eſt verum, & conſequens falſum. ergo conſequentia nõ valet. quòd conſequens ſit falſum. manifeſtũ eſt, & probatur antecedens ſic, omne animal eſt non omnis homo. ergo tantum non omnis homo. eſt animal, tenet conſequentia ab vniuerſali affirmatiua ad ſuam excluſiuam. antecedens eſt verum, vt patet. ergo & conſequens, & ſecunda pars antecedentis, probatur. nam prima exponens excluſiuæ eſt præiacens eius ſed I y non omnis homo animal ẽ eſt præiacens illius excluſiuæ, quia eſt illud quod remanet dempta dictione excluſiua ergo eſt exponens eius quod erat probandum.

Reſpon

Reſpondetur concedendo conſequentiam.& negā do antecedens. Et ad probationem. nego conſequentiam, quia iſta non eſt excluſiua illius vniuerſalis ſed hæc tantum non ens omnis homo eſt animal, quæ eſt vera. Et ſi dicitur quæ ē vniuerſalis illius excluſiuæ, tā tum, non omnis homo eſt animal? dicitur quòd non habet vniuerſalem, quia eſt excluſiua negatiua.

Tertia regula fuit iſta. Et cuiuslibet exponentis contradictorio ſequitur contradictorium expoſiti.

Contra tertiam regulam

Contra iſtam regulam arguitur ſic, Iſta conſequē tia non valet, tu es animal. ergo tu non differs ab animali, & arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum minori, maiorem probo. antecedens eſt verum. vt patet. & conſequens falſum. ex eo quòd ſuum contradictorium eſt verum. videlicet tu differs ab animali. probatur ſic, tu differs ab animali quod eſt aſinus. ergo tu differs ab animali, & illud eſt aſinus. conſequentia tenet per reſolutionem relatiui in coniunctionem copulatiuam & pronomen demonſtratiuum. & antecedens eſt verum, vt patet per exponentes. ergo & conſeqnens tunc ſit. tu differs ab animali. & illud eſt aſinus. ergo tu differs ab animali conſequentia tenet a copulatiua ad alteram eius partē

Reſpondetur concedendo conſequentiam, & negā do iſtam propoſitionem, tu differs ab animali. tunc ad rationem, tu differs ab aīali. quod eſt aſinus. ergo &c. negatur cōſequentia. neq; relatiuum determinatum. per terminum confuſiuum eſt ſic reſolubile ſemper. unde non ſequitur, tu es omnis homo qui eſt in a. domo. ergo tu es omnis homo, & ille eſt in a. domo. Omnis homo currit mouetur. ergo oīs hō currit & ille mouetur. Exiſtens tamen relatiuum in propoſitione ſine ſigno ſic haberet reſolui, unde bene ſequitur, ſor. qui currit mouetur ergo ſor. currit, & iſte mouetur. antichriſtus erit homo qui eſt, ergo antichriſtus erit homo, & ille eſt. Quarta regula fuit iſta. A reſoluen-

da reſolutum eſt bona conſequentia.

Contra quam regulam arguitur ſic iſta conſequētia non valet. hoc non eſt homo demonſtrando aſinum. & hoc eſt animal ſi eſt riſibile: ergo animal ſi eſt riſibile. ergo animal ſi eſt riſibile non eſt homo. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. cōſequētia tenet cum minori. & maior probatur. Nam antecedens eſt verum vt patet. & conſequēs falſum. ergo cōſequētia non valet quod conſequens ſit falſum. probatur. quia ſuum contradictorium eſt verum, ſcilicet omne animal ſi eſt riſibile eſt homo vt patet per exponentes ſcilicet aliquod animal ſi eſt riſibile eſt hō, & nullum eſt animal quin illud ſi eſt riſibile ſit homo ergo &c. Dicitur quòd conſequentia eſt bona, & conſequens eſt verum ſicut & antecedens, & cum dicitur ꝙ ſuum contradictorium eſt verum, ſcilicet omne animal ſi eſt riſibile eſt homo, dico ꝙ ſecunda exponens non eſt ſufficienter aſſignata quoniam iſta eſt ſecunda exponens, ſcilicet nihil eſt animal ſi eſt riſibile, quin illud ſit homo quæ eſt falſa. quia ſuum contradictorium eſt verum, ſcilicet aliquod eſt animal ſi eſt riſibile quod non eſt homo. probatur. hoc non eſt homo, demonſtrando aſinum. & hoc eſt aliquod animal ſi eſt riſibile. ergo &c. cōtra 4. reg.

Quinta regula fuit iſta. Ab officiantibus ad officiatum eſt bona conſequentia.

Contra iſtam regulam arguitur ſic iſta conſequentia non valet. hæc propoſitio eſt neceſſaria animal eſt homo. quæ adæquatæ ſignificat animal eſſe hominē. ergo animal eſſe hominem eſt neceſſarium. & tamen arguitur per regulam. ergo regula falſa. conſequentia tenet cum ſecunda parte antecedentis, primam probo. quia antecedens eſt verum & conſequens falſum quòd antecedens ſit verum patet, quòd cōſequēs falſum probatur. nam animal eſſe hominem eſt impoſſibile. ergo falſum eſt quòd animal eſſe hominem ſit neceſſarium. cōtra 5. reg.

ceſſarium.conſequentia bona, & antecedens probatur.hoc eſſe hominem eſt impoſſibile demonſtrando aſinum, & hoc eſt animal.ergo animal eſſe hominem eſt impoſſibile.conſequentia tenet ab inferiori ad ſuū ſuperius affirmatiue,ſine impedimento.

Reſpondetur concedendo primam conſequentiā, & antecedens,& conſequens eiuſdem.negando quòd animal eſſe hominem ſit impoſſibile,& ad probationē nego conſequentiam, & tunc ad illam regulam reſpō deo dupliciter.,& primo quòd non arguitur ratione totius extremi,ſecundum quòd intelligit regula ſecū do quòd arguitur cum impedimento,quia ly impoſſi bile immobilitat iſtum terminum animal,& dictum ē in vna regula conſequentiarum,quòd ab inferiori ad ſuum ſuperius immobilitatum non valet conſequentia.Si autem vellet quis fortificare illud argumentū dicens, quòd arguitur a reſoluentibus ad reſolutam, hoc nego,quia iſta,animal eſſe hominem eſt impoſſibile, non ē reſolubilis, ſed officiabiliter probabilis,vt in probationibus terminorum patuit.

Sexta regula fuit iſta. A deſcriptione ad deſcriptū eſt bona conſequentia,& econuerſo.

cōtra.6.reg. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet,tu intelligis hominem, ergo tu intelligis aliquid ſub ratione qua homo,& tamen arguitur per regulam ergo regula falſa. conſequentia tenet minori,maior probatur. Et pono quòd tu nullam habeas intellectionem niſi ſimplicem intellectionem hominis. Iſto poſito tu intelligis hominem & tamen tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo, quia omnis ratio hominis eſt diffinitio.ſed tu non intelligis aliqd ſub aliqua diffinitione,quia nullam habes diffinitionem in mente,vt ſuppono in caſu. ergo tu non intelligis aliquid ſub ratione qua homo.

Dicendum quòd conſequentia prima fuit bona, cuuis cōceditur antecedens & cōſequens in caſu iſto

&

& cum arguitur, omnis ratio hominis eſt diffinitio ip ſius, nego, quoniã ratio hominis eſt denominatio ipſi ly homo, namq; ab humanitate denominatur homo, ideo humanitas dicitur ratio ipſius, & hæc eſt illa ratio ſub qua tu intelligis hoc, demonſtrando hominẽ. Septima regula fuit iſta. A ſenſu diuiſo ad ſenſum com poſitum, aut econuerſo, non valet argumentum.

Contra iſtam regulam arguitur ſic, Iſta conſequentia eſt bona, tu potes currere, ergo poſſibile eſt te currere, poſſibile eſt antichriſtum eſſe, ergo antichriſtus poteſt eſſe & e conuerſo, dicitur ꝙ in terminis ſimplicibus & diſcretis, ſine impedimento alicuius ſigni, eſt bona conſequentia, ſed cum limitatione ſigni non valet conſequentia, vt omne animal eſſe eſt neceſſarium ergo omne animal neceſſarium eſt eſſe, anima tua neceſſario eſt, ergo neceſſario anima tua eſt, album põt eſſe nigrum ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum; Cõtra iſtam reſponſionem arguitur, vltimam conſequentiam valere, nã ſequitur, album poteſt eſſe nigrum, ergo albũ eſt potens eſſe nigrum. patet conſequentia reſoluendo iſtud verbum, poteſt, in, ſum, es, eſt, & ſuum participiũ, tunc vltra. album eſt potens eſſe nigrum. ergo album eſt ens nigrum, patet conſequentia ab vno conuertibili ad reliquum, quia potens eſſe, & ens, conuertuntur, quia omne ens eſt potens eſſe, & omne potens eſſe eſt ens, quia omne potẽs eſſe eſt ergo oẽ potens eſſe eſt ens, patet cõſequẽtia & añs ſimiliter ꝑ ſuas exponẽtes, vlterius albũ eſt ens nigrũ, ergo album eſt nigrum patet conſequentia, quia oẽ ens nigrũ eſt nigrum, & vltra album eſt nigrũ, ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum, patet conſequẽtia, quia quælibet de præſenti infert vnã de poſſibili de ſenſu cõpoſito, ergo, a primo ad vltimum, album põt eſſe nigrum ergo poſſibile eſt album eſſe nigrum. Ideo reſpõdetur breuiter ꝙ iſta conſequentia non valet album eſt potens eſſe nigrum, ergo album eſt ens nigrum, & ad proba-

Cõtra 10. ra gu.

tionem ibi arguitur ab vno conuertibili ad reliquum nego,& cum dicitur ly potens eſſe,& ly ens, conuertuntur concedo,& ẽt ly potens eſſe,& ens, non conuertuntur,unde ly potens eſſe, nominaliter ſumptum conuertitur cum ly ens, ſed participaliter ſumptũ nõ conuertitur cum illo quia non ſequitur antichriſtus eſt potens eſſe,ergo antichriſtus eſt ens, & ita in propoſito ſumitur ly potens eſſe,participialiter quare argumentum non procedit. Octaua regula fuit iſta. Ab vna cauſa veritatis ad propoſitionem habentem illam cauſam,eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic,iſta conſequentia non valet.a. propoſitio eſt vera,& immediate ante inſtãs quod est præſens non fuit verba,ergo.a. propoſitio incipit eſſe verba,& tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa, conſequentia tenet,& antecedẽs ꝓbatur,ponẽdo ꝙ.a. propoſitio in prima ꝑte proportionali horæ præteritæ terminatæ ad hoc inſtans præſens.fuerit vera,& in ſecũda falſa,& in tertia vera,& ſic alternatis vicibus,ꝙ oẽs partes ꝓportiõales horæ ꝑteritę ita ꝙ in omni ꝑte impari fuerit verba,& in omni parte pari fuerit falſa, & ſit nunc in inſtanti præſenti vera,& ita cõtinue erit iſto poſito eſt añs verum,& conſequens falſum ergo conſequentia nõ valet.ꝙ añs ſit verum patet,quia nũc eſt verũ per poſitũ,& immediate ante hoc inſtans qđ eſt pñs, fuit falſum, & quandocunq; fuit falſum non fuit verum,ergo immediate ante hoc inſtans quod eſt præſens,non fuit verum quòd autem immediate ante inſtans quod eſt præſens.a,fuit falſum,probatur,quia immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit aliquã pars par, ſed quandocunquæ fuit aliqua pars par,.a. fuit falſum,ergo immediate ante inſtans quod eſt præſens.a. fuit falſum,quòd autem principale conſequẽs ſit falſum,arguitur,quia.a. nunc eſt verum, & immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.fuit verum,quia immediate ante inſtans quod eſt præſens fuit aliquam

Contra 8. regulam.

pars

pars,impar,ergo.a.non incipit eſſe verum. Dicendo breuiter quòd a.non incipit eſſe verum,& tunc ad argumentum nego illam conſequentia primo factam, nec arguitur per regulam quoniam illa non eſt cauſa veritatis,ſed iſta.a,eſt verum, & non immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.fuit verum, & hoc eſt falſum propter aſſignationem ſui contradictorii, vnde conceditur quòd immediate ante inſtans q^d^ eſt præſens.a.fuit verum,& immediate ante inſtans quod eſt præſens.a.non fuit verum,non tamen cum prima concedit quòd non immediate ante inſtans quod eſt præſens,a,fuit verum,quia hæc ſunt contradictoria. Nona regula fuit iſta. Ab actiua ad ſuam paſſiuam,& ecõuerſo,eſt bonum argumentum. Contra quam regulam arguitur ſic,iſta conſequentia non valet, promitto tibi denarium,ergo denarius tibi promittitur a me & tamen arguitur per regulam ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori,maior probatur. Nam caſu poſſibili poſito eſt antecedens verum,& antecedens falſum,ergo conſequentia non valet antecedens probatur & pono quòd tibi promittam denarium in confuſo, nullum tamen denarium tibi promittendo, iſto poſito,antecedens eſt verum, & conſequens falſum per caſum ergo &c. Conſimilitur,ergo quòd non ſequitur.a.quilibet homo videt aliquam hominem, arguitur aliquis homo videtur à quolibet homine poſito nãquæ ꝙ quilibet homo videat præciſæ ſeipſum, eſt antecedens verum & conſequens falſum. Reſpondetur ꝙ iſtarum conſequentiarum nulla eſt bona, nec arguitur per regulam,quia termini debent ſemper ſupponere eodem modo, ſed in actiua ſupponit ly denarium,& ly hominem,confuſæ tantum,& in paſſiua determinate,ideo nõ debite aſſignantur earum paſſiuæ huic ergo promitto tibi denarium, correſpondet hic paſſiua a me tibi promittitur denarius,& iſti quilibet homo videt aliquem hominem,correſpõdet hæc

Cõtra nonam regu.

paſſiua a quolibet homine videtur aliquis homo.

Decima regula fuit iſta. A tertio adiacente ad ſecũdum adiacens affirmatiuæ,& ſine termino diſtrahẽte, eſt bona conſequentia. Contra iſtam regulã arguitur ſic, iſta conſequentia non valet tantum hõ eſt riſibilis, ergo tantum homo eſt,& tamen arguitur per regulã, quia affirmatiuæ,& ſine termino diſtrahente, ergo regula falſa, cõſequentia tenet cum minori, ſuppoſito ꝙ ly riſibilis, non ſit terminus ampliatiuus, prima pars antecedẽtis eſt manifeſta eo ꝙ antecedens eſt verum, & conſequens falſum, vt patet cuilibet. Ideo reſpondetur ẽt ꝙ nõ tenet regula iſta in excluſiuis p̄mi ordinis, ratio quia arguitur implicite ab inferiori ad ſuum ſuperius diſtributiuæ, nam cum dicitur tantũ hõ eſt, includitur ly ens, ſuum participium, ſtans confuſæ diſtributiuæ ratione dictionis excluſiuæ. Contra etiam iſtam gloſam arguitur, quia non ſequitur, chimera eſt terminus ergo chimera eſt,& tamen arguitur affirmatiuæ,& ſine termino diſtrahente,& ſine dictione excluſiua. Dicitur quod iſta non eſt ſua correſpondens de ſecundo adiacente, ſed iſta ly chimera eſt, quia termini debent eodem modo ſupponere.

Contra ſeptima reg.

Obiecta contra regulas. 8. ca. *Cap. 7.*

OCTAVVM & vltimum cap. regulas notificauit hypotheticarum Quarum prima fuit iſta. A copulatiua affirmatiua ad alteram eius partem principalem, eſt bona conſequentia. Contra quam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, Aliquãtum videt ſor. & tantum pla. videt. ergo tantum pla. videt,& tantum arg. per regulam ergo regula falſa, cõnſequentia tenet cum minori & maior probatur. Caſu poſſibili poſito antecedens eſt verum & conſequens falſum ergo conſequentia non valet, probatur antecedens, & pono ꝙ tam ſor, quam pla. videat vnum pedale iſto poſito antece-

tecedens eſt verum. Nam pedale uidet ſor. & pedale videt pla. ergo aliquantum uidet ſor. & tantum videt pla. Sed quòd conſequens ſit falſum manifeſtum eſt, eo quod ſecunda exponens eſt falſa, ſ. nihil non pla. videt, imo eſt contra caſum, quia ſor. videt. & ſor. eſt aliquid non pla. ergo aliquid non pla. videt, quod eſt oppoſitum ſecundæ partis. Dicendū quòd iſta dictio. tantum poteſt teneri excluſiuæ & relatiuæ. Si excluſiuæ tam in antecedente quàm in conñte, conña eſt optima, ſed negatur ſecunda pars copulatiuæ, tunc ad probationem negatur conſequentiam Si autem utrobique relatiuæ. Iterum concedo conſequētiam & cōſequens. & ad eius improbationem, dico quòd nō habet exponi, ſed ſignificat conuertibiliter, quòd tantū quantum ſor. videt pla. videt quòd eſt verum, ubi autem vellet opponens quòd ly tantum, teneretur in antecedente relatiuæ, & in conſequēte excluſiue. patet tūc quòd nō arguitur per regulam. Ex illa regula illatum eſt corollariæ, quòd a toto copulato ad alteram partem eſt bona conſequentia. Contra quam regulā arguitur ſic. iſta conſequentia non valet, ſor. & pla. ſunt numerus binarius. ergo ſor. eſt numerus binarius quia antecedens eſt uerum & conſequens falſum, nec ſequitur ſor. & pla de per ſe fuerunt lapidē. ergo ſor. de per ſe fert ladidem. quia dato ꝙ, a. portaretur ab ambobus ſimul, & a nullo per ſe poſſet portari. tunc antecedens eſſet verū, & conſequēs falſum. Similiter non ſequitur tu differs ab homine & ab aſino, ergo tu differs ab homine, quoniam antecedens eſt verum, & conſequens falſum, ut patet per exponentes. nulla ergo illarum conſequentiarum valet, & tamen arguitur per regulam ut patet, ergo regula falſa. Reſpondetur quòd coniunctio copulatiua ſumpta copulatiuæ pōt dupliciter teneri. i. collectiue uel diuiſiuæ Collectiuæ tenetur quando alterum extremorum ineſt ambobus copulatiuis ſimul & non diuiſim, aut per ſignum con

cōtra corolla. 1. reg.

Valet ab expoſita ad exponentes.

 fuſiuum

fuſiuum determinatur. Sumebatur primo modo tam in primo quàm in ſecundo exemplo, & ſecundo modo in tertio exemplo. Collectiuæ ergo ſumendo non oportet quòd a toto copulato ad alteram partẽ ſit bona conſequentia. Diuiſiuæ autem tenetur quando nõ limitatur per ſignum confuſiuum, & cuilibet copulatorum ineſt alterum extremum, ſicut toti, vt ſor. & pla, ſunt homines, ſor. & pla. currunt vel uident, & ſic ſumendo habet regulam Veritatem. Secunda regula fuit iſta. A parte principali diſiunctiuæ affirmatiuæ ad ipſam diſiunctiuam eſt bona conſequentia.

Contra 2. reg. Contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta conſequentia non valet. contingenter tu es, ergo contingenter tu es vel tu non es, ergo regula falſa, conſequentia tenet cum minori, & maior probatur Nam antecedens eſt verum, vt patet, & conſequens falſum, ergo conſequentia non valet probatur quòd conſequens ſit falſum quia tu es vel tu non es, & non poteſt eſſe quin tu ſis vel tu non ſis, ergo neceſſario tu es vel tu non es quod eſt oppoſitum conſequentis. Ideo dicitur, ꝙ ſi ly contingenter, determinat in conſequente totam diſiunctiuam, tunc non arguitur per regulã, quia ſic ſumendo non eſt pars primæ, nec ſecundæ categoricæ. Si autem determinat partẽ ſolummodo, concedo cõſequentiam, & conſequens, & nego illam, neceſſario tu es vel tu non es. determinando ly neceſſario, conſimiliter, ideſt vnã partem, vbi autem totum determinet iterum concedo conſequentiam. ſed tunc non ſunt oppoſita, ex quo modi difformiter ſumuntur. Ex iſta regula inferebatur alia regula corollariæ, quòd a parte diſiuncti ad totum diſiunctum, eſt bona conſequentia

Contra corollar. contra iſtam regulam arguitur ſic. iſta cõſequẽtia nõ valet, tu differs ab aſino. ergo tu differs ab hominẽ vel aſino, qa antecedẽs eſt verum, & conſequẽs falsũ, ut patet per exponentes. Etiam non ſequitur, aſinus ẽ aſinus, ergo iſte homo vel aſinus eſt aſinus. Dicitur

ut prius,quòd coniunctio diſiunctiua ſumpta diſiunctim capitur dupliciter,ſ.collectiuę,& diuiſiuæ collectiuæ ſumitur quando determinâtur per ſignum confuſiuum uel diſcretum uel relatiuum exemplu primi, ut tu differs a te uel a me,exéplum ſecũdi.iſte homo vel aſinus eſt aſinus.uolendo quòd ly iſte cadat ſupra totum diſiunctum. Exemplum tertii ſor.qui eſt homo uel aſinus eſt riſibilis. Diuiſiue autem ſumitur quando nullo illorum modorum ſumitur,ut homo uel aſinus currit. tu es homo uel aſinus. Dicatur ergo, quòd a parte diſiuncti ad totum diſiunctum ſumptum diuiſiuæ eſt bona cõſequentia,& iſte eſt intellectus regulæ,ſed a parte diſiuncti ad totum diſiunctum ſumptũ collectiuæ,non ualet argumentum,ſicut in oppoſitum eſt argutum contra intentionem regulæ.Tertia regula fuit iſta.A tota diſiunctiua cum deſtructione unius partis ad alteram partem eſt bona conſequentia.

Contra quam regulam arguitur ſic.iſta conſequentia non ualet,tu es aſinus uel tu non es aſinus, ſed tu non es asinus,ergo tu es aſinus,quia antecedés eſt uerum,& conſequens falſum,ut patet,& tamen arguitur per regulam,ergo regula falſa.Reſpondetur,quod nõ arguitur per regulam,quia in ſecunda parte antecedentis ſumitur contradictorium primæ partis diſiunctiuæ,uel ſumitur ſecunda pars diſiunctiuæ ſi ſumitur oppoſitum primæ partis,patet,quòd non arguitur per regulam,quia non infertur alia pars,uidelicet,tu non es aſinus,qua illata conceditur,conſequentia & conſequens.Si autem dicitur ꝙ pro ſecunda parte antecedentis ſumitur ſecunda pars diſiunctiuæ inferẽdo aliã iterũ.Dicitur ꝙ nõ arguitur per regulã, deberet enim ſumi contradictorium eius iſto modo,tu es aſinus uel tu non es aſinus,ſed tu es aſinus,ergo tu non es aſinus ſed negatur minor. Quarta regula fuit iſta.A copulatiua negatiua ad diſiunctiuam affirmatiuam factã ex partibus contradictoriis copulatiuæ affirmatiuæ,eſt *Contra tertiã regulam*

bonum argumentum,& econuerſo. Ex quæ infereba tur quinta,qu òd a diſiunctiua negatiua ad copulatiuã affirmatiuam factam ex partibus contradicentibus co pulatiuæ affirmatiuæ,eſt conſequentia bona.

Contra.4.et.5 reg. Contra iſtas regulas poſſet argui,ex nulla negatiua ſequitur affirmatiua, ergo quælibet iſtarum regularum eſt falſa. Et quia reſpondetur quòd iſta regula non tenet in hypotheticis. ſed in categoricis. ideo ſpecialius arguo ſic,oppoſitum diſiunctiuæ affirmatiuæ aſſignantum per negationem præpoſitam toti nõ conuertitur cum oppoſitio eiuſdem aſſignato per copulatiuam factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ, ergo ambæ regulæ falſæ,conſequentia tenet, antecedens probatur,& capio iſtam diſiunctiuam,neceſſario tu es uel tu ſedes,patet quòd iſta eſt falſa,ergo hæc eſt vera,non neceſſario tu es vel tu ſedes, & tamen hæc eſt falſa,neceſſario tu non es & tu non ſedes,arguitur ergo ſic,iſta diſiunctiua negatiua eſt vera, & hæc copulatiua eſt falſa,ergo non conuertuntur,patet conſequentia,quia verum non conuertitur cum falſo. Ideo breuiter reſpondetur,quòd ſi diſiunctiua affirmatiua habet huiuſmodi duo opppoſita, quòd iſta inuicem conuertuntur,ſed non ſemper habet copulatiuã pro oppoſito factam de partibus oppoſitis diſiunctiuæ,ut argumentum clare oſtendit & hoc contingit, quando diſiunctiua eſt categoricæ probabilis, ſicut in popoſitio ratione iſtius termini neceſſario. Infallibiliter tamen & regulariter teneatur, quòd tam diſiunctiuæ affirmatiuæ quàm copulatiuæ, datur contradictorium per negationem præpoſitam toti. idem eſt iudicium de copulatiua affirmatiua, hæc enim eſt falſa. neceſſario tu es homo,& tu es albus, vt patet, & cõ ſimiliter quælibet iſtarum neceſſario tu non es homo vel tu non es albus. contingenter tu non es homo vel tu non es albus,quia ex qualibet iſtarũ ſequitur,hæc diſiunctina, tu non es homo vel tu non es albus, quæ eſt

eſt falſa, cum quælibet pars eiusdem ſit falſa.

Sexta regula fuit iſta. A cōditionali affimatiua cum ſuo antecedente, ad conſequens eiuſdem eſt bona conſequentia. *Contra 6. reg.*

Contra quam regulam arguitur, ſic iſta conſequentia non valet, neceſſario cum animal es ſi tu es homo, ſi tu es homo, ergo neceſſario tu es animal, & tamen arguitur per regulam, ergo regula falſa conſequentia tenet cum minori, maior probatur. Nam conſequens eſt falſum, vt patet, & antecedens eſt verum, ergo, &c. probatur pro prima parte, quia pro ſecunda non expedit, quoniam tu es animal ſi tu es homo, & non poteſt eſſe quin tu es animal ſi tu es homo, ergo neceſſario tu es animal ſi tu es homo. Dicendum quòd ly neceſſario duo poteſt determinare, aut præciſæ conſequens dictæ conditionalis, aut ipſam totam primo modo concedo conſequentiam, & nego primā partem antecedentis, videlicet neceſſario tu es animal ſi tu es homo, quia æquiualet iſti ſi tu es homo, neceſſario tu es animal quæ eſt falſa. Ad probationem nego conſequentiam, quia illa cōditionalis non eſt in caſu categoricæ probabilis, ſi autem ly neceſſario, determinat totam conditionalem, nego conſequentiam neque arguitur per regulā, quia infertur iſta, neceſſario tu es animal, quæ non eſt conſequens, ſed iſta ſolummodo, tu es animal, quia modus ſic ſumptus nō eſt pars conſequentis, nec antecedentis, ſicut neq; nota conditionis, ſed pars totius cōditionalis. Ideo debuit ſic argui neceſſario tu es homo, ſed tu es homo, ergo tu es animal, vnde conditionalis ſine modo, neceſſario conuertitur cum ſeipſa habente modum iſtum, vnde ſequitur, ſi tu es homo tu es animal, ergo neceſſario ſi tu es homo tu es animal, & econuerſo. Vltima regula fuit iſta. A conditionali affirmatiua cum contradictorio conſequentis ſequitur contradictorium antecedentis.

Contra

Contra.7.reg. Contra iſtam regulam arguitur ſicut prius neceſſario ſi antichriſtus eſt albus, antichriſtus eſt coloratus, ſed antichriſtus non eſt coloratus ergo neceſſario ipſe non eſt albus, patet bene quòd antecedens eſt verũ & conſequens falſum. Tamen arguitur ſpecialius ſic, iſta conſequentia non valet, ſi tu es homo neceſſario tu es animal, ſed non neceſſario tu es animal, ergo tu non es homo, & tamen arguitur per regulam, ergo reg. falſa conſequentia tenet cũ minori, maior probatur. Nam antecedens eſt verum, & conſequens falſum, ergo conſequentia non valet, quòd conſequens ſit falſum, patet, & probatur, quòd antecedens ſit verum. Nam hæc eſt vera, non neceſſario tu es animal, quia ſuum oppoſitum eſt falſum, ſed altera pars probatur. Nam ſi tu es homo neceſſario tu es animal. Nam tu es animal ſi tu es homo neceſſario ergo ſi tu es homo neceſſario tu es animal, tenet conſequentia ab vno conuertibili ad reliquum, vnde idem eſt dicere animal currit, ſi homo currit & ſi homo currit animal currit

Ideo reſpondetur ad argumentum primum ſicut ad argumentum alterius regulæ, quòd non arguitur per regulam, quia debet ſolummodo concludi iſta, antichriſtus non eſt albus, ex quo ly neceſſario, non eſt pars antecedentis, nec conſequentis. Et ad argumentum ſecundum, dubitatur nunquid iſta conſequentia ſit bona, ſi tu es homo neceſtario tu es animal, ſed nõ neceſſario tu es animal, ergo tu nón es homo, quia dubito de ly neceſſario, an ſit pars antecedentis, vel conſequentis, ſi autem ly neceſsrio, eſt pars antecedentis, nego conſequentiam, nec arguitur per regulam, quia non ſumitur opoſitum conſequentis, ſed deberet ſic argui, tu non es animal, ergo tu non es homo neceſſario, & iſto modo conceditur conſequentia, & negatur minor, ſi autem ly neceſſario eſt pars conſequentis, concedo conſequentiam, & nego con-

ditionalem,quia tunc æquiualet huic conditionali, ſi tu es homo tu es animal neceſsario, & tunc ad argumentum,tu es animal ſi tu es homo neceſsario,ergo ſi tu es homo neceſsario tu es animal,nego conſequentiam nec arguitur ab vno conuertibili ad reliquum, nec exemplum eſt ad propoſitum,quia in antecedente ly neceſsario,eſt pars antecedentis conditionalis, & in conſequente eſt pars conſequentis alterius conditionalis,quare,&c.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

7 De modo ſupponendi relatiuorum. 24
8 De ampliationibus 26
9 De appellationibus 28
Tractatus.3.tertius de conſequentiis continen.8. ap.
Cap.primum de diffinitione conſequentiæ & eorum diuiſionibus 29
2 De regulis generalibus conſequentiæ formalis 30
3 De regulis con.for.pœnes ſuperius,atque inferius 31
4 De regulis pœnes propoſitiones quantas 32
5 De regulis pœnes propoſitiones non quantas 33
6 De regulis pœnes terminos pertinens & impertinentes 33
7 De decem aliis regulis 34
8 De regulas pœnes propoſitiones hypotheticas. 35
Tractatus quartus eſt de probationibus terminorum continens. ca.18
Cap.primum de reſolubilibus car.20
2 De propoſitioonibus vniuerſalibus 28
3 De officialibus propo. 39
4 De hyp.deſcriptibili 41
5 De ly neceſſario & contingentes 42
6 De gradu poſitiuo comparabiliter ſumpto 43
7 De gradu comparatiuo 44
8 De gradu ſuperlatiuo 45
9 De ly differt 45
10 De excluſiuis 46
11 De exceptiuis 48
12 De reduplicatiuis 49
13 De ly immediate 50
14 De ly incipit & deſinit 51
15 De ly totus 52
16 De ly ſemper 53
17 De ly ab æterno 53

De

18 de ly infinitum 54
Tractatus quintus eſt obigatorie artis, continens cap. 5
Cap. primum De diffinitione obligationis & de reg. eius car. 57
2 de obiectionibus contra dictas reg. 58
3 de conuertibilitate propoſitionum 61
4 De ſimilibus & diſſimilibus propoſitionibus. 63
5 De depoſitionibus terminorum. 65
Tractatus Sextus eſt de inſolubilibus. 8. cap. habens
Cap primum de diffinitione inſolubilibus & diuiſione eiuſdem car. 67
2 De obiectionibus contra inſolubilia 70
3 De inſolubili particulari vel indefinito 71
4 De inſolubili vniuerſali 72
5 De excluſiuis inſolubilibus 73
6 De inſolubili copulatiuo 74
7 De inſolubili diſiunctiuo 75
8 De inſolubilibus non apparentibus 77
Tractatus Septimus eſt de obiectionibus contra primum tr. continens cap. 8.
Cap. primum. Obiectiones contra dicta in cap. 3. huius primi tract. 84
2 Obiectiones contra regulas cap. 4. huius primi tr. continet 80
3 Obiectiones contra regu. 5. cap. huius primi tract. 82
4 Obiectiones contra diffinitiones. 6. cap. huius primi tr. 83
5 Obiectiones contra regulas cap. 7. huius primi tra. 85
6 Obiectiones contra dicta in cap. 8. huius primi tra. de prædicabilibus. 88
7 Obiectiones contra cap. vlti. huius primi tracta. in materia ſyllogiſmorum. 90
8 Obiectiones ad dictum vlti. cap. contra modor figu rarum

Tractatus.8.eſt de obiectionibus factis contra.3.tra. continens cap. 7.

Cap.primum. De obiectionibus factis contra regulas primo &.2.cap.huius tertij.tract. in materia conſequentiarum. car.93.

2 De obiectis contra regulas.ca.3. huius tertij tracta. 99

3 Obiecta contra regulas.4.cap.huius tertij tra. 101

4 Obiecta contra regulas.5.cap.huius tertii tra. 105

5 Obiecta contra regulas.6.cap.huius tertii tra. 107

6 Obiecta contra regulas.7.cap.huius tertii tra. 110

7 Obiecta contra regulas.8.cap.huius tertii tra. 114

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Hic liber est Julij ex
barsottis lucensis Civis